

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
(EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI)

ESKİŞEHİR İLİ BAĞIMSIZ KAMU ANAOKULLARI YÖNETİCİ VE
ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI
YÖNETMELİĞİNİ BENİMSEME VE UYGULANABİLİR BULMA
DÜZEYLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Aysun BAY

Ankara
Ocak, 2014

ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ VE POLİTİKASI ANABİLİM DALI
(EĞİTİM YÖNETİMİ VE TEFTİŞİ PROGRAMI)

ESKİŞEHİR İLİ BAĞIMSIZ KAMU ANAOKULLARI YÖNETİCİ VE
ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI
YÖNETMELİĞİNİ BENİMSEME VE UYGULANABİLİR BULMA
DÜZEYLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

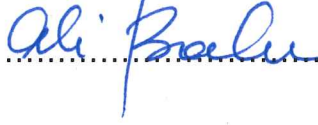
Aysun BAY

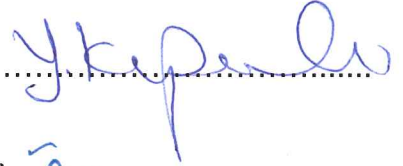
Danışman: Prof. Dr. Yasemin KARAMAN KEPENEKÇİ

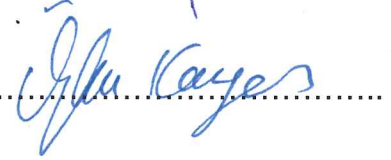
Ankara
Ocak, 2014

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri (Eğitim Yönetimi ve Teftişi) Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ ÇALIŞMASI RAPORU olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Ali Balcı

Üye : Prof. Dr. Yasemin Karaman Kepenekci

Üye : Yrd. Doç. Dr. Özlem Melek Kaya

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.../.../2013

Prof. Dr. İsmail GÜVEN
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Yaşamın ilk yıllarında bireylerin kendilerine güven duymalarının sağlanması, yaratıcı yönlerinin ortaya çıkarılması, fiziksel, duygusal, sosyal, zihinsel ve dil gelişimlerinin desteklenmesi, yaşamın ilerleyen yıllarında daha başarılı olmalarına katkıda bulunmak açısından oldukça önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında, ailelerle işbirliği içerisinde yönetici ve öğretmenler tarafından sürdürülen planlı ve programlı eğitim etkinlikleri çocukların erken yaşlardan itibaren birçok yönden desteklenmesini ve gelişmesini sağlamayı hedeflemektedir. Okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkili ve verimli bir şekilde sürdürülebilmesinde kurumların işleyişinin de önemli bir rol oynadığı düşünülmektedir. Buradan hareketle, bu araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarının işleyişinin yasal temelini oluşturan “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği”ni yönetici ve öğretmenlerin benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin personelin görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümlerinin benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerinin, yönetici ve öğretmen görüşleri doğrultusunda ortaya koyulmaya çalışıldığı bu araştırma, Eskişehir ili merkez ilçelerine bağlı kamu anaokullarında yürütülmüştür.

Araştırmanın her aşamasında ve lisansüstü öğrenimim boyunca engin görüşlerini ve desteklerini esirgemeyen, sabrı ve hoşgörüsüyle beni rahatlatan, bana ışık tutan ve araştırmaya çok değerli katkılarını sunan, saygıdeğer hocam ve danışmanım Prof. Dr. Yasemin Karaman Kepenekci’ye sonsuz şükranlarımı sunarım. Lisansüstü öğrenimim süresince değerli bilgilerinden ve görüşlerinden yararlandığım hocalarım; Prof. Dr. Ali Balcı, Prof. Dr. İnayet Aydın, Prof. Dr. Işıl Ünal ve Doç. Dr. Şakir Çinkır’a, veri toplama aracının geliştirilme aşamasında ayrıca değerli katkılarını sunan; Prof. Dr. Esmehan Ağaoğlu, Yrd. Doç. Nihan Demirkasımoğlu, Yrd. Doç. Dr. Turan A. Erkiş, Yrd. Doç. Dr. Meral Ören, Yrd. Doç. Dr. Özlem Melek Kaya, Arş. Gör. Müge Şen, Arş. Gör. Saadet Kuru Çetin, Öğr. Gör. Aslı Yıldırım’a, istatistikî katkılarını esirgemeyen Doç. Dr. Berna Yazıcı’ya, yabancı dil çevirilerinde katkı sağlayan Yrd. Doç. Dr. İpek Kuru Gönen’e teşekkür ederim.

Araştırmanın ön ve ana uygulamasının yapılmasına katkı sağlayan tüm okul öncesi eğitim yönetici ve öğreimenlerine, lisansüstü öğrenimim boyunca bana destek olan okul müdürüm Mehmet Çetin'e ve Kazım Karabekir İlköğretim Okulu'nda görev yapan mesai arkadaşlarıma çok teşekkür ederim. Son olarak, lisansüstü öğrenimim boyunca bana destek olan ve güç veren çok değerli dostlarıma, hayatım boyunca bana her konuda destek olan aileme sevgi ve şükranlarımı sunarım.

Eskişehir, 2014

Aysun BAY

ÖZET

ESKİŞEHİR İLİ BAĞIMSIZ KAMU ANAOKULLARI YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİNİN OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİNİ BENİMSEME VE UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYLERİ

BAY, Aysun

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Yasemin Karaman Kepenekci

Ocak, 2014, xvii+215 sayfa

Bu araştırmanın amacı, Eskişehir ili bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları": "Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları" ve "Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları" ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerini ortaya koymaktır. Nicel araştırma yaklaşımıyla desenlenen araştırmanın hedef evrenini Eskişehir ili merkez ilçelerine bağlı 19 bağımsız kamu anaokulunda görev yapan 37 yönetici, 135 öğretmen oluşturmuştur. Araştırmada hedef evrenin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır.

Veri toplama aracının geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılırken; kapsam geçerliliğinin incelenmesi için uzman görüşü alınmış, Samsun ilinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan gönüllü 18 yönetici ve 67 öğretmen ile bir ön uygulama gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda faktör analizi yapılmış, madde-toplam korelasyonları ve Cronbach's Alpha (α) iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır.

Araştırmacı tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi" aracılığıyla toplanan veriler SPSS 16.0 istatistik paket programı ile çözümlenmiştir. Verilerin istatistiksel analizi yapılırken, alt boyutların benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerinin değerlendirilmesinde; aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Yine alt boyutların benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerinin, alt amaçlarda belirtilen değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla; t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmış, tek yönlü varyans analizinin ön şartı sağlanmadığında Welch ve Brown-Forsythe testleri uygulanmıştır.

Gruplar arasındaki farkın bulunmasında Tukey HSD, Sheffe, ve Tamhane testleri kullanılmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin yönetmeliğin benimsenebilirliğini ve uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik görüş-önerilerinin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

Yöneticiler, okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları; öğretmenin görev ve sorumlulukları; nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha fazla benimsemiş daha az uygulanabilir bulmuşlardır. Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur. Yöneticilerin bütün alt boyutlara ilişkin benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinin “çok” olduğu görülmüştür. Yöneticilerin, okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyine ilişkin görüşlerinde, okulun bulunduğu bölge değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur. Yöneticilerin, müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde yaş ve okulun bulunduğu bölge değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları; nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde anlamlı bir fark yoktur. Öğretmenlerin bu iki alt boyuta ilişkin benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinin “çok” olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyine ilişkin görüşleri arasında okulun bulunduğu bölge değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmuştur.

Yönetici ve öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları; nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili maddeleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde görev değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır.

ABSTRACT

THE LEVEL OF ADOPTION AND APPLICABILITY OF PRE-SCHOOL EDUCATION INSTITUTIONS REGULATION FOR INDEPENDENT PUBLIC PRE- SCHOOL ADMINISTRATORS AND TEACHERS IN ESKİŞEHİR

BAY, Aysun

MA Thesis, Department of Educational Administration and Policy

Thesis Advisor: Prof. Dr. Yasemin Karaman Kepenekci

January, 2014, xvii+215 pages

The aim of this study is to investigate the level of adoption and applicability by independent public pre-school administrators and teachers working in the city of Eskişehir concerning the provisions related to “duty, authority and responsibility of the school principal”, “duty, authority and responsibility of the assistant school principal”, “duty, authority and responsibility of the teacher”, and “duty, authority and responsibility of the hall monitor teacher” expressed in “duty, authority and responsibility of the staff” of Pre-School Educational Institutions Regulation. The target population of the study, which designed in quantitative research approach, consists of 37 principals and 135 teachers working in 19 independent public pre-schools in central districts in Eskişehir. The whole the target universe had been tried to be involved in the study.

While doing the validity and reliability studies of the data collection tool; expert opinions were gathered in order to provide content validity, and a pilot study was conducted with volunteering 18 administrators and 67 teachers who worked in independent public pre-schools in the city of Samsun. Factor analysis was applied in accordance with the gathered data; item-total correlations and Cronbach’s Alpha (α) internal reliability coefficients were calculated.

The data collected by “Opinion Questionnaire for Pre-School Educational Institutions Regulation” developed by the researcher, were analyzed using SPSS 16.0 statistics package program. During the statistical analysis of the data, in order to find out about the adoption and applicability levels of sub-categories, arithmetic mean and standard deviation were used. Moreover, in order to determine whether the

levels of adoption and applicability of sub-categories differ significantly related to the variables mentioned in sub-targets, t-tests and one way ANOVA were used; when one way ANOVA did not meet the prerequisites, Welch and Brown-Forsythe tests were applied. In order to find the differences between groups, Tukey HSD, Scheffe, and Tamhane tests were applied. The opinions-suggestions of administrators and teachers related to improve the adoption and applicability of the regulation descriptive analysis was used.

The conclusions at the end of the study can be summarized as follows:

Administrators, adopted the provisions related to the duty, authority and responsibility of the school principal; duty, authority and responsibility of the teacher, but found them to be less applicable. There was no significant difference was found in terms of administrators adoption and applicability of the items related to duty, authority and responsibility of the assistant school principal. The administrators' level of adoption and applicability related to entire sub categories appeared to be "high". The opinions of administrators concerning the level of adoption and applicability related to the duty, authority and responsibility of school principals, a significant difference was found in terms of the variable of district. The opinions of administrators concerning the level of adoption and applicability related to the duty, authority and responsibility of assistant school principals, a significant difference was found in terms of age and district where the school is located.

There was no significant difference was found in terms of teachers adoption and applicability of the items related to teachers' duty and responsibilities; and hall monitor teachers' duty and responsibility. Teachers adopted the provisions related to the duty, and responsibility of the teacher, but found them to be less applicable. Teachers' level of adoption and applicability related to these two sub categories appeared to be "high". The opinions of teachers concerning the level of adoption and applicability related to the duty, authority and responsibility of teachers, a significant difference was found in terms of age and district where the school is located.

No significant difference was found in terms of adoption and applicability of the items related to teachers' duty and responsibilities; and hall monitor teachers' duty and responsibility.

İÇİNDEKİLER

JÜRİ ÜYELERİNİN İMZA SAYFASI -----	i
ÖNSÖZ -----	ii
ÖZET -----	iv
ABSTRACT -----	vi
ÇİZELGELER LİSTESİ -----	xiii
ŞEKİLLER LİSTESİ -----	xviii
BÖLÜM I -----	1
GİRİŞ -----	1
Problem -----	1
Amaç -----	10
Önem -----	11
Sınırlılıklar -----	12
Tanımlar -----	12
BÖLÜM II -----	13
KAVRAMSAL VE HUKUKSAL ÇERÇEVE -----	13
Okul Yönetiminde Hukuk Kurallarının Rolü -----	13
Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi -----	20
Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Kapsamı -----	22
Okul Öncesi Eğitimin Yapısı ve Önemi -----	24
Okul Öncesi Eğitimin Amaçları -----	29
Okul Öncesi Eğitimin Yönetimi -----	31
Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Nitelikleri -----	36
Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Nitelikleri -----	40
Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Diğer İşgörenler-----	44
Dünya’da ve Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi -----	48
Amerika Birleşik Devletleri’nde Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi -----	52
Avrupa Birliği Ülkelerinde Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi ----	53
İngiltere -----	53
Fransa -----	54

Bulgaristan -----	55
Almanya -----	56
İspanya -----	57
Malta -----	58
Finlandiya -----	59
Norveç -----	59
Avusturya -----	60
Asya Ülkelerinde Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi -----	60
Çin-----	61
Rusya-----	61
Japonya-----	62
Türkiye’de Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi -----	63
Okul Öncesi Eğitimin Yasal Dayanakları -----	65
Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği -----	66
BÖLÜM III -----	73
YÖNTEM -----	73
Araştırmanın Modeli -----	73
Hedef Evren -----	73
Verilerin Toplanması -----	79
Verilerin Analizi -----	87
BÖLÜM IV -----	91
BULGULAR VE YORUMLAR -----	91
Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar -----	92
Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri -----	92
Benimseme Düzeyi -----	94
Uygulanabilir Bulma Düzeyi -----	95
Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması-----	97
Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri-----	98

Benimseme Düzeyi -----	98
Uygulanabilir Bulma Düzeyi -----	100
Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması -----	101
Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri-----	101
Benimseme Düzeyi -----	101
Uygulanabilir Bulma Düzeyi -----	104
Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması-----	106
Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri -----	107
Benimseme Düzeyi -----	107
Uygulanabilir Bulma Düzeyi -----	110
Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması-----	110
Yöneticilerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kişisel Değişkenlere Göre Karşılaştırılması -----	111
Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar -----	129
Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri-----	130
Benimseme Düzeyi -----	131
Uygulanabilir Bulma Düzeyi -----	133
Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması -----	134
Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri -----	135
Benimseme Düzeyi -----	135
Uygulanabilir Bulma Düzeyi -----	136

Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırılması -----	137
Öğretmenlerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerinin Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kişisel Değişkenlere Göre Karşılaştırılması -----	138
Yönetici ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar -----	150
Yönetici ve Öğretmenlerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları İle İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılması -----	150
Yönetici ve Öğretmenlerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Görev Değişkenine Göre Karşılaştırılması -----	151
Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları İle İlgili Hükümlerinin Benimsenebilirliğini ve Uygulanabilirliğini Arttırmaya Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri -----	154
Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerinin Benimsenebilirliğini Arttırmaya Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri -----	154
Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerinin Uygulanabilirliğini Arttırmaya Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri -----	159
BÖLÜM V -----	163
SONUÇ VE ÖNERİLER -----	163
Sonuçlar -----	163
Öneriler -----	163
KAYNAKÇA -----	171
EKLER -----	182
EK-1 ÖN UYGULAMA İZİN YÖNERGESİ -----	182
EK-2 ÖN UYGULAMA YAPILAN OKULLARIN LİSTESİ -----	183
EK-3 ARAŞTIRMA İZİN YÖNERGESİ -----	184
EK-4 ANKET ÖRNEKLERİ -----	185

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge No	Çizelge Adı	Sayfa
Çizelge 1.	Okul öncesi Eğitim Kurumunda İdeal Sayılabilecek Çocuk ve Yetişkin Sayıları-----	47
Çizelge 2.	OECD Ülkeleri 2010 Yılı Erken Çocukluk Eğitimi Kayıt Oranları-----	51
Çizelge 3.	Eskişehir İli Bağımsız Kamu Anaokullarının Yönetici ve Öğretmen Sayıları-----	74
Çizelge 4.	Katılımcıların Görevlerine Göre Dağılımı-----	75
Çizelge 5.	Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı-----	75
Çizelge 6.	Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı-----	76
Çizelge 7.	Katılımcıların Mezun Oldukları Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı -----	77
Çizelge 8.	Katılımcıların Kıdem Durumuna Göre Dağılımı-----	77
Çizelge 9.	Katılımcıların Sendikalı Olma Durumuna Göre Dağılımı-----	78
Çizelge 10.	Katılımcıların Çalıştıkları Bölgenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Dağılımı-----	78
Çizelge 11.	KMO Değerleri ve Yorumları-----	81
Çizelge 12.	Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları Alt Ölçeğinin Güvenirlilik Analizi Sonuçları-----	83
Çizelge 13.	Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları Alt Ölçeğinin Güvenirlilik Analizi Sonuçları-----	84
Çizelge 14.	Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Yönetici Formu Alt Ölçeklerinin Güvenirlilik Analizi Sonuçları-----	86
Çizelge 15.	Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları-----	92
Çizelge 16.	Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	97
Çizelge 17.	Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları-----	98
Çizelge 18.	Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları -----	101
Çizelge 19.	Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları-----	104
Çizelge 20.	Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	106
Çizelge 21.	Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları-----	107

Çizelge No	Çizelge Adı	Sayfa
Çizelge 22.	Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	111
Çizelge 23.	Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	112
Çizelge 24.	Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Welch, Brown- Forsythe ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	113
Çizelge 25.	Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	115
Çizelge 26.	Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	116
Çizelge 27.	Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	117
Çizelge 28.	Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	118
Çizelge 29.	Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	119
Çizelge 30.	Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	119
Çizelge 31.	Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	120
Çizelge 32.	Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Welch ve Brown-Forsythe Testi Sonuçları-----	121
Çizelge 33.	Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	122

Çizelge No	Çizelge Adı	Sayfa
Çizelge 34.	Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	123
Çizelge 35.	Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Analiz Sonuçları-----	124
Çizelge 36.	Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Welch ve Brown- Forsythe Testi Sonuçları-----	126
Çizelge 37.	Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Welch ve Brown- Forsythe Testi Sonuçları----	128
Çizelge 38.	Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	129
Çizelge 39.	Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları-----	130
Çizelge 40.	Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	134
Çizelge 41.	Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları-----	135
Çizelge 42.	Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	138
Çizelge 43.	Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	139
Çizelge 44.	Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	140
Çizelge 45.	Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	141

Çizelge No	Çizelge Adı	Sayfa
Çizelge 46.	Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	142
Çizelge 47.	Öğretmenlerin, Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	143
Çizelge 48	Öğretmenlerin, Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	144
Çizelge 49.	Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Sendikalı Olma Durumu Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	145
Çizelge 50.	Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Sendikalı Olma Durumu Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları-----	146
Çizelge 51.	Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	147
Çizelge 52.	Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları-----	149
Çizelge 53.	Yönetici ve Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	150
Çizelge 54.	Yönetici ve Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	151
Çizelge 55.	Yönetici ve Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Görev Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	152
Çizelge 56.	Yönetici ve Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Görev Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları-----	153

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa
Şekil 1	Çağdaş Okul Yöneticisinde Bulunması Gereken Özellikler-----	17
Şekil 2	Öğretmenlerin Okul İçerisindeki Rollerini-----	19
Şekil 3	Erken Çocukluk Yöneticisinin Rollerini-----	38

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problemine değinilmiş, amacı belirtilmiş, önemi ve sınırlılıkları tartışılarak ilgili tanımlara yer verilmiştir.

Problem

Bireyler doğumdan itibaren sosyal ve ekonomik açıdan farklı ortamlarda büyümektedirler. Bu süreçte de bireyin zamanının büyük bir bölümünü ailesiyle birlikte geçirdiği düşünülürse, bireyin aldığı eğitimin ailede başladığı söylenebilir. Oktay (2008, 67-71), okul öncesi dönem çocuğunun gereksinimlerini; sevgi ve ilgi, sağlıklı bakım ve beslenme, güven, hareket ve oyun, kendi kendini tanıma, bağımsızlık ve yetişkin desteği, tutarlı bir disiplin anlayışı, çocuk haklarına duyarlı çevre olarak belirtmiştir. Birbirinden farklı aile yapılarının varlığı düşünüldüğünde ailelerin bu gereksinimleri benzer şekilde karşılayamayacağını söylemek yanlış olmaz. O halde, 0-6 yaş arasındaki dönemlerde bireylere zengin eğitim yaşantılarının sunulması oldukça önemlidir.

Okul öncesi dönemde sunulacak olan zengin eğitim yaşantılarının bireylerin sosyal çevrelerinden kaynaklanan eksiklikleri giderebilecek şekilde olması, bireylerin farklı alanlarda da gelişim göstermesine olanak sağlayacaktır. Nitekim Gürkan (2008 ,1) çocuklara zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan okul öncesi eğitim hizmeti sunularak, çocukların daha sonraki yıllarda asla elde edemeyecekleri olanakları yakalama şansı bulacaklarını belirtmekte, okul öncesi yıllarda verilen nitelikli bir okul öncesi eğitimin insanlığın geleceği açısından bir garanti oluşturduğunu ifade etmektedir.

Bireyin yaşantısında bu denli öneme sahip olan okul öncesi eğitimin nitelikli olabilmesi için amaçları ve ilkeleri doğrultusunda sürmesinin sağlanmasının oldukça önemli olduğu söylenebilir. Kuşkusuz bu işleyişi sağlamak da öncelikli olarak yönetimin görevidir. Yönetim faaliyeti bir taraftan başkaları ile birlikte çalışmayı gerektirirken diğer taraftan amaçlara ulaşmayı, kıt kaynaklardan en fazla yararlanmayı ve değişen çevrelerde faaliyet göstermeyi gerektirmektedir (Özalp, 1996, 3). Yönetim, belirli amaçları gerçekleştirebilmek için, kaynakların eşgüdümlü bir

biçimde planlama, örgütleme, yöneltme ve denetim süreçleri aracılığıyla kullanılmasıdır (Memduhoğlu, 2010, 2). Birbirinden farklı yapı ve işleyişe sahip örgütlerde yönetimin, insanları, örgütleme, eşgüdümleme ve eyleme geçirme süreci de birbirinden farklılık göstermektedir (Başaran, 2008, 295). Eğitim örgütlerindeki yönetim yapıları ele alındığında Taymaz (1995, 15), bu yapıları şu şekilde ifade etmektedir: “Eğitim yönetimi kamu yönetiminin özel bir alanıdır. Okul yönetimi de eğitim yönetiminin daha sınırlı bir alana uygulanmasıdır”.

Diğer yönetim alanlarında olduğu gibi eğitim yönetimi alanında da yöneticilerin bazı görev ve sorumlulukları vardır. Eğitim yöneticileri örgütlerini Türk Milli Eğitimi’nin genel amaçları ve temel ilkeleriyle örgütün özel amaçları çerçevesinde yönetmekten sorumludurlar (Taymaz, 1995, 15). Okul yönetiminin eğitim yönetiminin daha sınırlı bir uygulama alanı olmasından yola çıkarak okul yöneticiliğinin eğitim yöneticiliğinden farklı bir uygulama gerektirdiği söylenebilir. Nitekim Açıkalın (1998, 3), okul yöneticiliğinin, eğitim yöneticiliğinden ayrı bir meslek alanı olduğunu vurgulamakta ve eğitim yöneticilerinin üst düzeyde eğitim politikalarını, planlarını belirleyen; orta kademedeki bunları yorumlayanlar olduğunu; ancak bütün bunların uygulamasını gerçekleştirip, sistemin geri beslemesini sağlayanların ise ilk düzeydeki okul yöneticileri olduğunu ifade etmektedir. Bursalıoğlu (2000, 7) okul yönetiminin görevinin okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmak olduğunu ifade etmektedir.

Okul yönetiminin uygulayıcısı olan okul yöneticisi geleneksel anlamda okulda otoriteyi temsil eden kişi olarak görülmektedir (Şişman, 2011, 138). Okulda otoriteyi temsil eden kişi başka bir ifadeyle okul müdürü kanun, yönetmelik, genelge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini yoluna koymak ve okulu yönetmekle yetkilidir (Terzi, 2011, 10). Bunun yanında okul müdürü okulu yönetirken yürürlükteki kanun, tüzük ve yönetmelik yükümlerinin yanında, yörede benimsenen geleneklere ve kurallara da uymalıdır (Reeder, 1961, 28; akt. Taymaz, 1995, 26). Okul denilen sosyal sistemin birey ve kanun boyutlarını dengede tutabilmesi, müdürün bir örgüt mühendisi kadar sosyal mühendis olmasını gerektirmektedir. Ayrıca okul müdürünün iyi bir bürokrat olması da zorunludur (Bursalıoğlu, 2000, 40).

Yönetimin çok yönlü tanımları, yöneticiye çok yönlü görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Eğitim yönetiminin artık çok yönlü bir meslek durumuna gelmiş olması, okul yönetiminin önemini ve okul yöneticisinin hayat alanını da genişletmektedir

(Bursalıoğlu, 2000, 6-7). Okul yönetiminin görevi okuldaki tüm insan ve madde kaynaklarını en verimli biçimde kullanarak, okulu amaçlarına uygun olarak yaşatmaktır (Taymaz, 1995, 21). Terzi (2011, 98), okul yönetiminin belirtilen hedeflere yönelmesinin ve bu hedeflere ulaşmasının, okul yönetiminin yönetsel süreçleri ve okul yönetimi boyutlarını etkili olarak işlemesiyle mümkün olacağını ifade etmektedir.

Okuldaki yönetsel süreçlerin ve okul yönetimi boyutlarının işleyişini sağlayacak olan kişi ise öncelikle yöneticidir. Dolayısıyla okulun belirlenen amaçlara ulaşabilmesi, işleyişi sağlayabilmesi için okul yöneticisinin çeşitli rol ve işlevleri yerine getirmesi gerekmektedir. Başaran (2008, 287), yönetim süreçlerini planlama, yönetimi engelleyen sorunları çözme, güçleri örgütleme ve eşgüdümleme, iletişim ağını kurma ve işletme, yönetim sürecini denetleme ve değerlendirme olarak sıralamakta, Şişman (2011, 138), da okul yöneticisinin kaynak sağlayıcılık, planlayıcılık, koordinatörlük, rehberlik, liderlik gibi rolleri olabileceğini ifade etmektedir.

Okul yöneticilerinin yukarıda sıralanan rol ve işlevlerinin yanında bazı görev ve sorumluluklarının varlığı da söz konusudur. Başaran (2008), Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi kitabında okul yöneticisinin görevlerini; eğitim programının yönetimi, öğrenci işlerinin yönetimi, işgören işlerinin yönetimi, destek işlerinin ve bütçenin yönetimi olarak sıralamaktadır. Şişman (2011, 137), okul müdürünün, okul için gerekli insani, finansal, maddi kaynakların sağlanmasından ve bunlar aracılığıyla öngörülen ürünlerin üretilmesinden, okul çalışanlarının ve öğrencilerin performansından sorumlu kişi olduğunu ifade etmektedir.

Okul müdürlerinin rol, işlev, görev ve sorumluluklarını okuldaki diğer işgörenlerle birlikte yerine getirdiği söylenebilir. Nitekim Şimşek (2002, 9), yönetimde her şeyden önce belirli bir amaca başkalarıyla birlikte ulaşma, başkalarına iş gördürme ve onların yardımlarını sağlamanın söz konusu olduğunu dile getirmektedir. Okul gibi biçimsel örgütlerin bürokratik roller ve beklentilerden oluşan yapıları, görev ve pozisyonların bir hiyerarşisi, kuralları, düzenlemeleri ve uzmanlaşmış kadroları vardır (Hoy ve Miskel, 2010, 25).

Okullardaki uzmanlaşmış kadrolardan en yaygın olanının öğretmenler olduğu düşünülürse eğitim etkinliklerinin belirlenen amaç ve ilkeler doğrultusunda işleyebilmesinde öğretmenlere de önemli roller düştüğü söylenebilir. Öğretmenlik,

eğitim sektörüyle ilgili olan sosyal, kültürel, ekonomik, bilimsel ve teknolojik boyutlara sahip, alanda özel uzmanlık bilgi ve becerisini temel alan, akademik çalışma ve mesleki formasyonu gerektiren profesyonel statüde bir uğraşıdır. Öğretmenler bu görevlerini milli eğitimin genel amaç ve ilkelerine uygun olarak yerine getirmek durumundadırlar (Dağlıoğlu, 2008, 41).

Öğretmen sınıf içi süreçlerin ve bu bağlamda öğretim-öğrenme sürecinin temel aktörüdür. Her ne kadar sınıfın örgütlenme biçimi, fiziksel özellikleri, öğretimi etkilese de sınıf içi süreçlerde temel belirleyici öğretmendir (Şişman, 2011, 154). Öğretmen öğrencilerine eğitim amaçlarına uygun davranışları kazandırmakla yükümlüdür (Başaran, 2008, 181). Okullar İşlevlerini, çalışanları, özellikle de öğretmenleri vasıtasıyla yerine getirmektedirler. Öğretmenlerin etkilerini, sınıf düzeyinde sınırlı tutarak, sınıfın yuvalandığı okula etkisini ihmal etmek, öğretmenin okulun etkililiğine katkısı olan bilgi, beceri ve eğilimlerini görmemek olacaktır (Balcı, 2007, 164). Öğretim ve öğrenme sürecinin yöneticisi olan öğretmenlerin, okula dolayısıyla eğitim sistemine olan katkısı oldukça fazladır. Bu nedenle öğretmenlerin görev ve sorumluluklarının bilincinde olması ve niteliklerinin artırılması önemlidir.

Bütün bunlara ek olarak, yönetimin insan davranışlarını biçimlendirip ve yönlendirirken işletme ve hukuk kurallarıyla ilgilenmemesi düşünülemez. Yönetimi genelde en çok uğraştıran husus ise bu kuralların uygulanış tarzıdır (Taymaz, 1995, 19). Kuralları uygularken yönetimi uğraştıran bir başka unsurun da kuralların işlevselliğiyle ilgili olduğu söylenebilir. Kuralların İşlevsel ve işlevsel olmayan yönlerini Hoy ve Miskel (2010, 87-88) şu şekilde belirtmektedir:

- Kurallar astlarla ilgili belirli zorunlulukları, oldukça kısa ve açık terimlerle ortaya koyar. Kısaca kurallar rol performansını doğrudan yönlendiren bir iletişim sistemi olarak işlev görür.
- Formal kuralları bir müzakere ve anlaşma aracı olarak kullanarak üstler, astlarıyla informal bir işbirliği ortamı sağlayabilir.
- İleri derecede kuralcılık sağlıklı olmayan bir iklim yaratır.
- Bürokratik kurallar, kabul edilebilecek en düşük standartlarla ilgili bilgi verdiği için beklenmeyen sonuç, minimum düzeyde gösterilmesi beklenen davranışın yerini alması, yani istenmeyen davranışların istenenlerin yerine

geçmesi şeklinde ortaya çıkabilir. Bu durum yöneticiyi çok yakından denetlemeye sevk eder.

Kamu örgütleri söz konusu olduğunda, kurulan her kamu örgütü yasal bir dayanaktan gücünü alır ve bu gücü yetkiye dönüştürerek uygular. Kuşkusuz kullanılan bu yetkiler yine yasal çerçevelerde kullanılmaktadır. Örgütlerin yapısı gereği üyeleri de benzer işlemlere tabi tutulurlar (Ekici ve Caner, 2006, 302). Örgüt üyelerinden biri olan yöneticilerin gerektiğinde kullanabilecekleri birçok yönetsel erk vardır. Bunlardan biri de yöneticiye yasal belgelerle verilmiş yönetme hakkıdır ve bu yönetme hakkının içeriği örgütün görevlerini yapma ve yaptırmadır (Başaran, 2008, 236).

Okul öncesi eğitim söz konusu olduğunda, okul öncesi eğitim kurumu yöneticilerinin görevlerini hangi amaç ve ilkeler doğrultusunda nasıl yerine getirecekleri, bağlı bulundukları kuruluşlar tarafından düzenlenmiş olan yasal belgelerde belirtilmektedir. Eğitim yönetimi alanında görev yapan yöneticilerden farklı olarak okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin görevlerini Oktay (2005, 30), şu şekilde belirtmektedir:

1. Tavsiye edilen işgören özelliklerine uygun diploma ve deneyime sahip öğretmen sayısını arttırmak,
2. Öğretimlerinde gelişmek isteyen öğretmenler için gerekli profesyonel destek sağlamak,
3. Okul öncesi ve sonrası bakımı okulda ya da ilgili kurumda yaparak çocuğun günlük yaşamında bulunduğu yer ve insan sayısını azaltmaya çalışmak,
4. Sınıf dışı çalışmalar ve uzmanlarla çalışmalar için organizasyonlar yapmak,
5. Okul öncesi ve ilkokul öğretmenlerinin bir araya gelerek çocuğun bu dönemleri arasındaki geçişini kolaylaştırmak için gerekli çalışmaları düzenlemek,
6. Aileler için eğitimci, yardımcı olmak ve uzmanlık konularında hizmet vermek,
7. En iyi uygulamalar ve araştırmalar hakkında bilgi toplamak,
8. Başarılı olmak için diğer okulların neler yaptığını araştırmak.

Bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yöneticiler, 8.6.2004 tarihli 25486 sayılı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği doğrultusunda görevlerini yerine getirmektedirler. Yönetmelik, başbakanlık, bakanlıklar ya da kamu tüzel kişilerin kendi görev alanlarını ilgilendiren yasaların, tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak koşuluyla çıkardıkları hukuk kurallarıdır (Erkılıç, 2011, 31). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği (2004) Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının, kuruluş, yönetim, eğitim, görev ve işleyişi ile ilgili esasları düzenlemek üzere çıkarılmıştır. İlgili yönetmelikte; okul öncesi eğitimin amaçlarına, okul öncesi eğitimin ilkelerine, temel çalışma kurallarına, kayıt-kabul ve devam-devamsızlıkla ilgili esaslara, personelin görev, yetki ve sorumluluklarının neler olduğuna, mali hükümlerle ilgili maddelere, tutulacak defter-dosya ve formların neler olduğuna, işleyişte dikkat edilecek diğer hükümlerle ilgili maddeler yer almaktadır. Bu yönetmelikte okul müdürünün, müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile öğretmenin görev ve sorumlulukları özetle şu şekilde belirtilmektedir:

Müdür; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye, yürütmeye ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun yönetilmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinden sorumludur. (m.17).

Müdür yardımcısı, okulun işleyişinden ve işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumludur. (m.18).

Öğretmen; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirlerle programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine ilişkin Karar gereğince kendisine verilen ders ve ek ders görevini yapmak zorundadır. (m.20).

Geçirdiğimiz son yüzyılın ikinci yarısında, eğitim alanında gerçekleştirilen en belirgin atılımlardan birinin, okul öncesi eğitim alanına yöneltilmiş olduğunu belirtmek yanlış olmaz. Özellikle son kırk yıldan bu yana, okul öncesi döneme ilişkin eğitimin amaçları ve programlar, birçok kez gözden geçirilmiş; yuvalar, anasınıfları ve anaokulları yurt çapında olabildiğince yaygınlaştırılmıştır (Sözer, 2008,103). Ancak yine de eğitim sistemimizde okul öncesi eğitime, ilköğretime daha fazla önem verilmesinden dolayı gereken önem verilememiştir (Erdem, 2008, 28-29). Okul öncesi eğitimin, örgün eğitimin mecburi olmayan bir kademesi olarak görülmesi ülkemizde bu kurumların oldukça keyfi ve gelişigüzel bir dağılım

göstermesine neden olmaktadır (Kıran, 2004, 129). Kreşler, çocuk yuvaları, bağımsız anaokulları ve ilköğretim okullarındaki anasınıfları okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü'ne bağlı çocuk yuvaları ve gündüz bakımevleri de okul öncesi eğitim kurumlarıdır. Okul öncesi eğitimle ilgili bu karmaşıklığın giderilmesi için anaokulu eğitiminin zorunlu eğitim uygulaması içerisine alınması okul öncesi eğitim uygulamasında birliği sağlayacaktır (Erdem, 2008, 31-32).

Okul öncesi eğitim alanında yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, özellikle okul öncesi eğitimin yönetimi alanında sınırlı sayıda araştırmaya ulaşılmaktadır. Bu araştırmalardan bazıları şu şekildedir:

“Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Standart ve Yeterliliklerine İlişkin Öğretmen Algıları (İstanbul İli Örneği)” başlıklı araştırmasında Aydoğan (2011), 15'i devlet 10'u özel olmak üzere toplamda 25 kurumda görev yapan 150 öğretmenin görüşlerini almıştır. Araştırma sonucuna göre okul öncesi öğretmenleri eğitim düzeyi yükseldikçe okul öncesi yöneticilerinin mesleki yeterliliklerini geliştirmeleri gerektiğini düşünmektedirler.

“Avrupa Birliği Ülkeleriyle Uyumlu Bir Okul Öncesi Eğitim Model Önerisinin Benimsenme Durumu ve Uygulanabilirliği” araştırmasında Niron (2010), Türkiye koşulları göz önünde bulundurularak, uluslararası örgütlerin okul öncesi eğitim politikaları ve Avrupa Birliği ülkeleri okul öncesi eğitim sistemleri ile uyumlu bir Okul Öncesi Eğitim Modeli geliştirmeyi ve geliştirilen bu modelin ilgililer tarafından benimsenme ve uygulanabilirlik düzeylerini saptamayı amaçlamıştır. MEB'e bağlı 14 ildeki bağımsız anaokullarında görevli toplam 806 yönetici ve öğretmen ile gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre; ölçme aracında yer alan alt boyutların tamamı “tamamen” benimsenmiş ve “büyük ölçüde uygulanabilir” bulunmuştur.

“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Örgütsel Amaçları Gerçekleştirmedeki Yeterlilikleri” başlıklı araştırmasında Topaloğlu (2009), okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin örgütsel amaçları gerçekleştirmedeki yeterliliklerinin, yönetici ve öğretmenler tarafından nasıl algılandığını ortaya koymaya çalışmıştır.

“Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları” başlıklı araştırmasında Tok (2002), yönetimin işlevleri açısından okul öncesi eğitim kurumlarında yaşanan sorunların neler olduğunu, bu sorunlardan yönetici ve öğretmenleri ne derecede etkilendiğini ortaya koymaya çalışmıştır.

“Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Bakış Açısından Okul Yönetimi Süreçlerinin İşleyişi, Sorunlar ve Sorunlarla Başa Çıkma Yolları” araştırmasında Büte (2007), bağımsız anaokulu müdürlerinin bakış açısından okul yönetimi süreçlerinin işleyişini, bu süreçlerde karşılaşılan sorunların ve okul müdürlerinin bu sorunlarla başa çıkma yollarının ortaya çıkarılmasını amaçlamıştır.

Aubrey, Harris ve Briggs (2013) “Onlar Nasıl Yönetir? Erken Çocukluk Döneminde Liderlik Araştırması Üzerine Bir İnceleme” (How Do They Manage? A Review of the Research on Leadership in Early Childhood) isimli çalışmalarında, erken çocukluk alanında liderlik alanında yüksek bir potansiyel olmasına rağmen araştırmaların yetersiz kaldığını belirtmektedirler. Ayrıca, bu alanda, etkili liderlik uygulamalarının süreçleri ve sonuçları açısından ne olduğunu açıkça belirlemek ihtiyacı olduğu sonucuna varmışlardır.

Ang (2012) “Erken Yıllarda Liderlik ve Yönetmek: Çocuk Merkezi Yöneticileri Üzerinde NCSL Programının Etkisi Liderlik ve Uygulama Algıları Üzerine Bir Çalışma” (Leading and Managing in the Early Years: A Study of the Impact of a NCSL Programme on Children’s Centre Leaders’ Perceptions of Leadership and Practice) başlıklı araştırmasında, erken yıllara ait hükümlerin kalitesinin doğrudan erken çocukluk eğitiminin liderlik ve yönetim kalitesiyle ilişkili olduğunu belirtmektedir. İlgili araştırma, İngiltere’de bir dizi çocuk merkezi genelinde, erken çocukluk yıllarındaki liderliğin ulusal olarak değerlendirilmesine dair önemli bulgular sunmaktadır. Çalışmanın odak noktası ise, çocuk merkezi yöneticilerinin liderlik algılarını ve mesleki yeterliliklerine etkisini araştırmaktır.

Sınıf içi deneyimlere dayanan, okul ve sınıf politikalarına dair bilgi elde edebilmek için dört yaş grubu çocukların bulunduğu okullardaki 60 müdür ve 71 öğretmenle yaptıkları araştırmada Bennet ve Kell (1989), şu sonuçları elde etmişlerdir: Öğretmenlerin çoğu; çocukların özgüvenlerini geliştirme, mutlu olmalarını sağlama, güvenli bir çevrede davranış biçimleri geliştirme gibi amaçları

uygulayabildiklerini söylerken, etkinliklerin birbiriyle uyumu ve planlamanın zaman alması gibi programla ilgili sorunları dile getirirken, tam gün çalışma, karma yaş grupları ve yaş aralığının geniş olması çocuklarla tek tek ilgilenme zorluğu gibi güçlükler de çektiklerini belirtmişlerdir. Okul müdürleri ise; kaliteli personel eksikliği, sınıflarda yardımcılarının yeterli olmaması, mekân yetersizliği, sınıfların kalabalık olması ve binalardan kaynaklanan kısıtlamalar gibi konularda güçlüklerle karşılaştıklarını belirtmişlerdir.

Yapılan incelemeler sonucunda, yukarıda da belirtildiği gibi okul öncesi eğitim kurumlarının yönetimini konu alan çeşitli araştırmalara rastlanmakla birlikte, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin analiz edildiği herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Özellikle bu yönetmeliğin uygulayıcısı konumunda olan yönetici ve öğretmenlerin bu yönetmeliğe ilişkin görüşlerini ortaya koyan herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği 2004 yılında yürürlüğe girdikten sonra yönetmelik üzerinde altı ek ve değişiklik yapılmıştır. İlgili yönetmeliğin özellikle "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları", ilgili hükümleri içeren maddeleri, uygulamada, yönetici ve öğretmenlerin zorluklarla karşılaştıkları düşünülmektedir. Ayrıca, bağımsız kamu anaokulları dışında kalan diğer okul öncesi eğitim kurumları, kendi kurumlarının yönetmeliklerinde yer almayan hükümlerde Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'ni rehber alarak eğitim süreçlerini yönetmektedirler.

Yukarıdaki bilgiler ışığında, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin yönetici ve öğretmen görüşlerinden yola çıkarak yeniden ele alınması, okul öncesi eğitim hizmetlerinin daha etkili bir şekilde yönetilmesini ve yürütülmesini sağlayacağı düşünülmektedir. Nitekim Aytaç (2003, 1), Türk eğitim sisteminin kendini yenileyememesinin temelinde aşırı merkeziyetçilik ve katılım yetersizliği olduğunu, dolayısıyla artan sorunların bir kısır döngü içerisinde gitgide kronikleştiğini belirtmektedir. Bu durumdan çıkış, ancak yeni bir paradigma noktasından hareketle, yeni vizyonların geliştirilmesi, misyonların üstlenilmesi ve bunların da kendine özgü değerlerle desteklenmesiyle mümkün olacaktır. Teknolojik gelişmeler ve globalizasyon sonucu çalışanların düşünceleri ve kanaatleri önem kazanmanın ötesinde bir ihtiyaç ve zorunluluk haline dönüşmüştür (Demirel ve Özçınar, 2006, 225). Buradan hareketle, okul öncesi

eğitim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'ni benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin ne olduğu bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları" ile ilgili hükümlerini benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerini ortaya koymaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yöneticilerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin;

- a) Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları
- b) Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları
- c) Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları
- d) Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

bölümlerine yönelik hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri nelerdir?

2. Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları" ile ilgili görüşleri; yaş, cinsiyet, mezun olunan eğitim düzeyi, kıdem, sendikalı olma durumu ve çalıştıkları okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

3. Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan öğretmenlerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin;

- a) Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları
- b) Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

bölümlerine yönelik hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri nelerdir?

4. Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin "Personelin Görev, Yetki

ve Sorumlulukları” ile ilgili görüşleri; yaş, cinsiyet, mezun olunan eğitim düzeyi, kıdem, sendikalı olma durumu ve çalıştıkları okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre farklılık göstermekte midir?

5. Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin;

a) Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

b) Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları

bölümlerine yönelik hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri arasında anlamlı farklılık var mıdır?

6. Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin “Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” ile ilgili hükümlerinin benimsenebilirliğini ve uygulanabilirliğini artırmaya ilişkin önerileri nelerdir?

Araştırmanın Önemi

Günümüzde, okul öncesi dönem çocuklarının zihinsel, sosyal, duygusal ve bedensel gelişimlerini daha üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olacak planlanmış eğitici etkinlikler sunmanın oldukça önemli olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda, hemen hemen tüm ülkeler okul öncesi eğitim hizmetlerini yaygınlaştırmak ve niteliğini artırmak için çeşitli çalışmalar yapmakta ve bu çalışmaların sonuçlarına göre yeni düzenlemelere gitmektedirler (Temel, 2008, 45). Buradan hareketle ülkemizde de okul öncesi eğitimde yeni bir yapılanmanın gerekli olduğu söylenebilir.

Okul öncesi eğitim alanında görev yapmakta olan ve bu yönetmeliğin uygulayıcısı konumunda olan yönetici ve öğretmenlerin, bağımsız kamu anaokullarındaki okul öncesi eğitim uygulamalarının yasal çerçevesini oluşturan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ni benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin, okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkili bir şekilde daha da yaygınlaştırılarak uygulanabilmesinde önemli olduğu düşünülmektedir. İlgili literatür incelendiğinde okul öncesi eğitim kurumlarının yönetimiyle ilgili kaynakların sınırlı olduğu görülmüştür. Bunun yanında Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ni konu alan herhangi bir araştırmaya da rastlanmamıştır. Bu araştırmanın eğitim

yönetimi, eğitim hukuku, okul öncesi eğitim alanlarına katkı sağlayacağı ve yönetmeliği hazırlayan kişilere ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Eskişehir ili merkez ilçelerinde bulunan, bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları", "Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları" ile ilgili hükümleri benimsemiye uygulanabilir bulma düzeyleri ile sınırlıdır.

Tanımlar

Yönetici: Eskişehir ili merkez ilçe sınırlarında bağımsız kamu anaokullarında görev yapan müdür ve müdür yardımcılarıdır.

Müdür: Eskişehir ili merkez ilçe sınırlarında bağımsız kamu anaokullarında görev yapan müdürlerdir.

Müdür Yardımcısı: Eskişehir ili merkez ilçe sınırlarında bağımsız kamu anaokullarında görev yapan müdür yardımcılarıdır.

Öğretmen: Eskişehir ili merkez ilçe sınırlarında bağımsız kamu anaokullarında görev yapan öğretmenlerdir.

Bağımsız Anaokulu: Eskişehir ili merkez ilçe sınırlarında Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bağımsız anaokullarıdır.

Yönetmelik: Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'dir.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL VE HUKUKSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde; okul yönetiminde hukuk kurallarının rolü, okul öncesi eğitimin tanımı ve kapsamı, okul öncesi eğitimin yapısı ve önemi, okul öncesi eğitimin amaçları, okul öncesi eğitimin yönetimi ile Dünya'da ve Türkiye'de okul öncesi eğitim ve yönetimi incelenmiştir.

Okul Yönetiminde Hukuk Kurallarının Rolü

Toplumsal hayatın düzen içerisinde sürdürülebilmesi için insanların birtakım kurallara uymaları gerekmektedir. Bu kurallar hukuk, din, ahlak, örf ve adet kuralları gibi çok çeşitlidir. Din, ahlak, örf-adet gibi kuralların da toplumsal düzeni sağlamakta önemli katkıları vardır ancak bunlar tek başlarına toplumsal düzeni sağlamakta yetersiz kalırlar. Şöyle ki, bazı kişiler din, ahlak ve örf-adet kurallarına uymamayı göze alabilirler. O nedenle hukuk kurallarına ihtiyaç vardır (Gözler, 2010, 2-3). Kısacası İnsanlar daha ilkel zamanlarda bile düzeni sağlamak için bir takım kurallar meydana getirmişlerdir; bunlardan en önemlisi de hukuk kurallarıdır. Hukuk; din, ahlak ve örf gibi diğer sosyal kuralların yanı sıra toplumun düzenini sağlar ve bu yüzden de hukuk her şeyden önce düzen demektir (Aral, 2010, 17). Hukuk, toplumsal yaşamı düzenleyen, uyulması devletin zorlayıcı gücü ile güvence altına alınan sosyal kurallar sistemidir. Hukuk kuralları çağdaş toplumlarda diğer kurallardan ayrılmış ve daha çok önem kazanmıştır. Hukuk kuralları normatif, genel ve soyut kurallardır. Hukuk kurallarını diğer kurallardan ayıran en önemli fark, yaptırımın devlet gücüyle zorla sağlanmasıdır (Ankay, 1999, 2-3). Bu nedenle de hukuk kurallarının caydırıcı özelliği olduğu söylenebilir.

Kişilerin toplum içindeki tutum ve davranışlarını düzenlemesi nedeniyle hukuk kurallarının da diğer toplumsal düzen kurallarına benzediği düşünülebilir. Ancak hukuk kuralları ile diğer toplumsal düzen kuralları arasında farklılıklar bulunmaktadır. Hukuk kurallarının ayırt edici özellikleri şöyle sıralanabilir (Kepenekci, 2008, 5):

- Hukuk kuralları genel ve soyuttur. Hukuk kuralları somut ve belirli bir ilişkiye değil, benzer durumdaki tüm ilişkilere uygulanır.
- Hukuk kuralları bir değer yargısına dayanır.
- Hukuk kurallarına uyulması devlet zoruyla sağlanır; kısaca yaptırımı devlet uygular.

Yaptırımı devlet tarafından uygulanan, toplumsal yaşamı düzenleyen yazılı kurallar bütünü olan hukuk kuralları farklı birçok alanda göze çarpmaktadır. Bu alanlardan biri de eğitimidir. Kısacası, bu kurallar toplumsal yaşamın çeşitli yönlerini kapsamakta olup bunlardan biri de eğitim alanıdır (Şişman, 2011, 90). Eğitim hukukunun yasal dayanağını, hukukun kaynakları oluşturur. Hukukun kaynakları, hukuk kurallarını oluşturan ve geliştiren yol ve yöntemlerdir. Bu kaynaklar yazılı, yazısız ve yardımcı kaynaklar biçiminde üç grupta toplanabilir. Yazılı kaynaklar, anayasa, yasa, uluslararası antlaşma, kanun hükmünde kararname, tüzükler, yönetmelik, kararname, yönerge ve genelgelerdir. Yazısız kaynaklar, örf ve adet hukukudur. Yardımcı kaynaklar ise yargı kararları ve öğretilerdir (Topsakal, 2012, 30).

Eğitim örgütlerinin amaçlarını gerçekleştirilirken uyulması gereken kurallar bütününe eğitimin hukuksal ağını oluşturduğu söylenebilir. Imber ve Geel (2005, 1), anayasal hükümlerin, tüzüklerin, yönetmeliklerin, politikaların ve ortak hukuk kurallarının eğitimin hukuksal ağını oluşturduğunu ifade etmektedirler. Kepenekci (2004, 162), eğitimle ilgili bu kuralların “eğitim mevzuatı” olarak nitelendirildiğini vurgulayarak yukarıda eğitimin hukuksal ağı olarak belirtilen kurallar bütününe yasaları, uluslar arası andlaşmaları ve kanun hükmünde kararnameleri de eklemektedir. Aşağıda eğitimin hukuksal ağını başka bir ifadeyle eğitim mevzuatını oluşturan kurallar bütünü açıklamalarıyla sıralanmıştır.

- Anayasa: Bir devletin yönetim biçimini belirten, yasama, yürütme, yargılama güçlerinin nasıl kullanılacağını gösteren, yurttaşların kamu haklarını bildiren temel yasa, kanunu esasidir (TDK, 2014).

- Yasalar; yasama organı tarafından kanun adı altında yapılan ve normlar hiyerarşisinde Anayasanın altında tüzüklerin üstünde yer alan çoğunlukla, genel soyut kurallar içeren hukukî metinlerdir (Gözler, 2008,146).

- Uluslararası andlaşmalar; iki ya da daha fazla devlet tarafından imzalanmış olan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin kabulünün ardından cumhurbaşkanınca onaylanıp, resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren bağlayıcı hukuk kurallarıdır (Aydın, 2008, 33)

- Kanun hükmünde kararnameler; Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin bir kanunla yetki vermesi üzerine Bakanlar Kurulu tarafından belli konuları düzenlemek amacıyla çıkarılan yazılı hukuk kurallarıdır (Akıntürk, 2002, 79).

- Tüzükler; yasaların bazı maddelerini ya da hükümlerini açıklamak amacıyla düzenlenen, Danıştay'ın incelenmesinden geçtikten sonra Bakanlar Kurulu Kararnamesi ile yürürlüğe konulan hukuk belgesidir. Her hangi bir kurumun ya da örgütün tutacağı yolu ve uygulayacağı yargıları sırasıyla gösteren ayrıntıların tümüdür (TDK, 2014).

- Yönetmelikler; Bakanlıklar ve kamu tüzel kişilerinin kendi görev sahalarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bu kurallara aykırı olmamak şartıyla çıkardıkları yazılı hukuk kurallarıdır (Andaç 2010, 117).

Eğitim alanında hukuk kurallarının en önemli varoluş nedenlerinden birinin, çocukların en önemli haklarından biri olan eğitim hakkında yararlanmalarını sağlamak olduğu söylenebilir. Akyüz (2012, 2), devletin çocukların yetenekleri doğrultusunda gelişmelerini güvence altına almak, onların ekonomik ve sosyal refahını da sağlamak zorunda olduğunu belirtmektedir. Devletin bu zorunluluğu yerine getirirken, bütün çocukların hiçbir farklılık gözetmeksizin eğitimden yararlanabilmesini sağlaması, çeşitli yasa ve yönetmeliklerle bunu güvence altına alınması önemlidir. Okullar cinsiyet, etnik köken, gelir ve benzeri farklılıklara sahip olan herkes için aktif olarak fırsat eşitliği sağlamaya çalışmalıdır (Groof, 1999, xii). Okullardaki işleyişin yasalarla ve yönetmeliklerle düzenlenmesinin, eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi adına gerekli olduğu düşünülmektedir. Çünkü ancak bu sayede çocukların eğitim hakları güvence altına alınarak, fırsatlardan eşit bir şekilde faydalanabilmeleri sağlanmış olabilecektir.

Dünya üzerinde meydana gelen hızlı değişimler olumlu bir şekilde insan yaşamını kolaylaştırdığı gibi olumsuz bir şekilde insan yaşamını da tehdit etmektedir. Bu noktada okullara oldukça önemli görevler düşmektedir. Okullar bu değişimlerin

gerisinde kalmamalı, aksine bu değişimlere yön veren, olumlu katkılar sağlayan ve olumsuz tehditleri azaltabilen örgütler olabilmelidir. Okullardaki bu değişimi sağlayacak unsurlardan biri de kuşkusuz yöneticilerdir. Bu noktada yöneticilerin bazı rolleri bulunmaktadır. Balcı (2007, 114), 1980'lerden sonra yaşanan mega eğilimler ile iki binli yılların okul yöneticilerinden yeni roller beklendiğini ifade ederek bu rolleri şu şekilde sıralamaktadır: Yönetici; (1) Yüksek düzeyde stratejik planlama kapasitesine sahip olmalı, (2) Yüksek düzeyde pazarlama kapasitesine sahip olmalı, (3) Okullara yeni pazarlama ilgileri ve yeniden yapılaşmış kamu fon kaynağı sağlamalı, (4) Okulların geniş bir öğrenci kesiminin ve toplumun ihtiyaçlarını karşılayabilecek program ve hizmetler sunabilmesini sağlamalı, (6) Okulların, okul destek hizmetleri dağıtımının merkezi olmasını sağlamalı, (7) Okulların otonomisinin, ulusal program çerçevelerinin ortaya çıkışı ile bir dereceye dek azalmadığının bilincinde olmalı, (8) Toplumun okulların karar alma süreçlerine, geçmişe göre daha aktif bir katılım göstermelerini sağlamalı, (9) Söylemin, okullarının amaç ve ürünleri üzerinde olduğunu hatırlamalı, eğitim düzeyi oldukça yüksek bir toplumda öğrencilere en iyi sunmanın, toplumun temel ilgisi olacağını unutmamalıdır.

Bunun yanında, diğer örgütlerde olduğu gibi, eğitim örgütlerinde görev yapan yöneticilerin, öğretmenlerin ve diğer işgörenlerin görev ve sorumluluklarının çerçevesinin belirlenmesi de oldukça önemlidir. Taymaz (1986, 125), özellikle kamu görevlilerinin rollerini başarılı bir şekilde oynayabilmeleri ve kurumlarını temsil edebilmeleri için yasal ve parasal statülerinin saptanmasının ve belirli ilkeler içerisinde düzenlenmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bu durum eğitim örgütleri için de söz konusudur. Başka bir açıdan değerlendirildiğinde, eğitimi yönetmek için uygulanan yasal belgeler, eğitim yönetmenini ilkelere ve kurallara bağımlı kılar. Günlük işlerin dışında zor sorunlar ortaya çıktığında, eğitim yönetmenin, doğal liderlik yeterliklerini de kullanması gerekir (Başaran, 2008, 197). Kısaca, eğitimle ilgili kanunlar ve yönetmelikler yöneticilerin liderlik tutumunu olumsuz etkilemektedir (Bursalıoğlu, 2000, 41). Çünkü yönetici yasa ve yönetmeliklerin gerektirdiği esasları uygulamakla yükümlüdür.

Yönetici yasa ve yönetmeliklerin belirlediği esasların dışına çıktığında çeşitli yaptırımlarla karşılaşabilmektedir. Oysa eğitim etkinliklerinin başarılı bir şekilde

yürütülebilmesi, karşılaşılan sorunların yaratıcı yollarla çözülebilmesi, yeniliklerin takip edilerek eğitim örgütlerin geliştirilebilmesi gibi konularda yöneticilerin liderlik becerilerine sahip olması oldukça önemlidir. Gümüşeli (2011, 544), okul müdürlerinin çağın gereklerini karşılayacak şekilde yöneticilik yapabilmeleri için, okulları toplum ile sürekli işbirliği içinde, okulların geleceğini şekillendirecek, toplumun yeni yapısının isteklerini karşılayacak plan ve programları hazırlayarak uygulayacak, okulun örgüt ve yönetim yapısını toplumun beklentilerine göre sürekli gözden geçirerek yenilemelerinin; etkinlikleri öğrenme ve öğretme ilkelerine uygun olarak ve öğrenci başarısını merkeze alarak uygulamalarının; etik ilkeleri ve yasal mevzuatı rehber edinmelerinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Bunun ise yöneticilerin vizyoner liderlik, öğretimsel liderlik, toplumsal liderlik, örgütsel liderlik, etik liderlik, politik liderlik alanlarında yeterli olmasıyla olanaklı olacağını belirtmektedir.

Bütün bu rolleri yerine getirebilmesi için yöneticilerin bazı özelliklere sahip olması kaçınılmazdır. Okul yöneticisinde bulunması gereken özelliklere ilişkin bir sınıflandırma ise Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Çağdaş Okul Yöneticisinde Bulunması Gereken Özellikler
Kaynak: (Açıkalın, 1998, 6)

Şekil1’de de görüldüğü gibi, Açıklan (1998, 6), çağdaş okul yöneticisinde etkili iletişim becerisi, baskın liderlik özellikleri, anadilini doğru ve güzel kullanma, felsefe-mantık-uygarlık tarihi alanlarında bilgi sahibi olma, bedenen ve ruhen sağlıklı olma, eğitimin gücüne inanma gibi özelliklerin bulunması gerektiğini belirtmektedir. Okul yöneticisinin, kendisine verilen yetkileri kullanabilmesi ve yüklendiği görevleri yerine getirebilmesi için, yönetime yardımcı olan bilim ve alanlara (politika, ekonomi, psikoloji, sosyoloji, antropoloji, tarih v.b.) yabancı olmaması gerekir. Böylece, bu alanlardan yararlanma yollarını bileceği gibi, bunların uzmanlarıyla işbirliği yapabilmeyi de başaracaktır (Bursalıoğlu, 2000, 7).

Okul yönetiminin farklı alan uzmanlarıyla işbirliği yapabilmesini etkileyen unsurlardan birinin okulun bulunduğu toplumdaki kamu yönetiminin yapısı olduğu söylenebilir. Bu özellikle merkezden yönetim düzeninde sorun olmaktadır. Bu konuda çeşitli olayların neden ve sonuçları göstermektedir ki yasa ve yönetmeliklerin kendisine tanıdığı haklar üzerinde bile, il yöneticisi ile anlaşmazlığa düşen eğitim veya okul yöneticisine, merkezi yönetim genellikle sahip çıkmamaktadır (Bursalıoğlu, 2000, 55). Kısacası okul yöneticilerinin merkezde bulunan yöneticiler tarafından desteklenmesi oldukça önemlidir. Çünkü yasalar ve yönetmelikler arasında sıkışıp kalan, yasaların dışına çıktığında sorun yaşayabilen ve merkez teşkilatı tarafından desteklenmeyen yöneticilerin okulları beklenen düzeyde geliştirmeleri ve değiştirmeleri çok da mümkün olmayacaktır.

Okulların gelişmesinde ve değişmesinde yöneticilere olduğu kadar öğretmenlere de önemli görevlerin düştüğü söylenebilir. Çünkü öğretmenler okulun asıl işi olan, öğrencilerde davranış değişikliğini meydana getirmek amacıyla eğitim etkinliklerini uygulayan kişilerdir. Dolayısıyla, öğretmenler bu görevlerini yerine getirirken toplumsal yaşamı düzenleyen hukuk kurallarını göz önünde bulundurmamak durumunda olduğu gibi eğitimle ilgili çeşitli yasa ve yönetmeliklerde kendilerine yüklenen rol ve sorumlulukları da yerine getirmek durumundadırlar (Şişman, 2011, 90).

Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda öğretmenlik mesleği şu şekilde tanımlanmaktadır: “Öğretmenlik, Devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitimi’nin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdürler.”(m. 43). Öğretmenler okulun en önemli değerleridir.

Okullar işlevlerini öğretmenleri vasıtasıyla yerine getirirler. Öğretmenler; öğrenme, öğretme sürecinin ve sınıf içi etkinliklerin sorumlusu ve yöneticisidir. Ancak öğretmenlerin etkilerini sınıf düzeyinde sınırlı tutarak sınıfın yuvalandığı okula etkilerini ihmal etmek, öğretmenlerin okulun etkililiğine katkılarını görmemek olur (Balci, 2007, 174; Kayıkçı, 2010, 202).

Öğretmen okulun en önemli öğelerinden biridir ve temel görevi öğrenmeyi sağlamaktır. Öğretmen öğrencilerine eğitim amaçlarına uygun davranışları kazandırmaktan sorumludur (Başaran, 2008, 181). Öğretmenin öğrencilerde davranış değişikliği meydana getirme görevinin yanı sıra, meslektaşları ile uyumlu çalışma, içinde bulunduğu topluma hizmet etme, yönetici ve veliler ile işbirliği içinde çalışma gibi görevleri de vardır. Öğretmenlerin bu görevleri yerine getirebilmesi için bazı mesleki niteliklere sahip olması gerekmektedir. Öğretmenin mesleki niteliği genel kültür, konu alanı bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi alanlarındaki bilgi ve becerilerine bağlıdır (Erden , 1998, 47-50).

Bütün bunlara ek olarak, her meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de öğretmenlerden çeşitli davranışları göstermeleri, başka bir ifadeyle rolleri yerine getirmeleri beklenmektedir. Öğretmenin okul içerisindeki rolleri Şekil 2’de verilmiştir.

Temsilcilik	•İçinde bulunulan öğretmen grubunu ve topluluğunu temsil etme
Liderlik	•Meslek grubu içerisinde ve öğrenci grubu içerisinde lider olma
Bilgi Kaynaklığı	•Uzmanlık alanıyla ilgili bilgileri yayma, öğretme, aktarma
Arabuluculuk	•Bireyler ve gruplar arasında meydana gelen çatışmaları yürütme
Hakemlik	•Okul ve sınıf ortamında belirlenen eğitsel kuralları uygulama
Yargıçlık	•Çeşitli durumlarda; haklıyı-haksızı, iyiyi-kötüyü, doğruyu-yanlışı ayırt etme
Eğitcilik/Disiplincilik	•Eğitimin ve okulun amaçlarında öngörülen davranışları öğrencilere kazandırma,
Ana-babalık	•Özellikle okulöncesi eğitim ve ilköğretimde öğrencilerin her türlü sorunlarıyla ilgilenme,
Rehberlik/Sırdaşlık	•Öğrencilerin kişisel/özel sorunlarıyla bire-bir ilgilenme
Danışmanlık/Nasihatçilik	•Çeşitli durum ve konularda öğrencilerin iyi birer vatandaş olmalarını sağlamak için çaba gösterme

Şekil 2. Öğretmenlerin Okul İçerisindeki Roller

Kaynak: (Şişman, 2002, 13-14)

İyi bir öğretmenin Şekil 2'deki rolleri etkin bir biçimde yerine getirmesi beklenir. Öğretmenlere içinde yaşadığı toplumsal çevre tarafından da bazı roller yüklenmektedir. Bunlar; toplumda yeni görüşlerin öncüsü olma, toplumun/çevrenin kalkınmasında lider olma, toplumun kültürünü koruyucu ve geliştirici olmak olarak sıralanabilir (Şişman, 2002, 14).

Dünya üzerinde meydana gelen hızlı değişiklikler öğretmenlere de yeni rollerin yanında, yeni görev ve sorumluluklar yüklemektedir. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları belirlenirken eğitim ile ilgili görev ve sorumluluklara daha çok yer verilmesinin öğretmenlerin bu görev ve sorumlulukları daha etkili bir şekilde yerine getirmesini saylayacağı düşünülebilir. Çünkü yukarıda da belirtildiği gibi öğretmenlerin öncelikli görevi eğitim programının ve okulun amaçları doğrultusunda öğrencilerde davranış değişikliklerini meydana getirmektir. Öğretmenlerin uzmanlık alanlarına göre yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklar, çalıştıkları örgütlerin uyguladıkları yönetmeliklere göre değişiklik göstermektedir. Örneğin lisede görev yapan bir öğretmenin görev ve sorumlulukları ile okul öncesi eğitim kurumunda görev yapan öğretmenlerin görev ve sorumlulukları aynı değildir. Kısacası, öğretmenin yerine getirmesi gereken en temel görev ve sorumluluğun, öğretmenden beklenen roller ve sahip olması gereken kişilik özellikleri doğrultusunda, öğrencilere nitelikli bir eğitim verilmesi olduğu söylenebilir.

Öğretmenler yasaların güçlendirdiği ve sınırladığı bir hukuk ağı içinde görevlerini yerine getirirler. Yasalar öğretmenlerin işe alınmaları ve işten çıkarılmaları hususunda bir çerçeve sunmakta, öğretmen ve eğitim kurulları arasındaki sözleşmeler oluşturmakta ve öğretmenlerin takip etmeleri gereken eğitim programlarını geliştirmektedir. Yasa, öğrencileri kontrol edebilmeleri ve disiplin altına alabilmeleri için öğretmenlere bazı güçler vermekte, aynı zamanda çocukların sağlığını korumak amacıyla, kendi sorumlulukları dâhilinde belirli adımlar atmaları için öğretmenleri yükümlü kılmaktadır. Yasalar hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin ifade özgürlüğü haklarını korur, disiplin cezası aldıklarında ya da kovulduklarında usulüne uygun bir şekilde korunmalarını onlara garanti eder ve ulusal köken, cinsiyet, özrürlük, ya da dini konulardaki haksız ayrımcılık politikalarını yasaklar. Yasa okulun onlara haksız davranıldığını düşündüğünde, eğitime katılan öğretmenler, öğrenciler ve diğerleri için çare ararken düzenli bir yol sağlar (Imber ve Geel, 2005, 1).

Özetle, hukuk kurallarının varlık nedeninden yola çıkarak eğitim sistemi içerisinde de düzeni sağlayabilmek adına bazı kuralların gerekli olduğu söylenebilir. Eğitim hukuku kapsamında ele alınan bu kurallar eğitim örgütlerinde ve okullardaki işleyişi düzenlemeye yardımcı olmaktadır. Okullarda görev yapan işgörenler; yönetici, öğretmen ve diğerleri, görev ve sorumluluklarının gereklerini; işgören hizmetlerini, öğrenci hizmetlerini, eğitim-öğretim ile ilgili hizmetleri, okul işletmesiyle ilgili hizmetleri ilgili yasa ve yönetmeliklerde belirtilen şekliyle yerine getirmektedir. Okullardaki işleyişin, işgörenlerin görev, yetki ve sorumluluklarının içeriğinin ilgili yasalarda belirtilmesi okullardaki iş ve işlemlerin belirli bir düzende yapılmasını sağlayacağı gibi, işgörenlerin ve öğrencilerin haklarının korunmasını da sağlayacaktır.

Okul Öncesi Eğitim ve Yönetimi

Çocuğun doğumundan itibaren çevresiyle olan iletişimini arttırabilmek ve yeni beceriler kazanmasına yardımcı olabilmek için gelişim alanlarının desteklenmesi oldukça önemlidir. Çocuk masum, duyarlı, bağımlı, gelişmekte olan ve aynı zamanda da meraklı, canlı ve umut dolu bir insan varlığıdır. Bu dönemin oynayarak, öğrenerek ve gelişerek geçirilmesi hem çocuğun mutlu olması, hem de ileride toplumun refahı ve mutluluğuna katkı sağlaması açısından önemlidir. Bu nedenle, ülkeler gelişmek, barış ve refah içinde yaşamak istiyorlarsa çocukların sağlıklı büyümelerine ve yetenekleri doğrultusunda gelişmelerine önem vermek zorundadırlar (Akyüz, 2012, 1). Çocukların gelişmesi, iyi yetiştirilmesi sadece ailelerin değil devletin sorumluluğunda da olan bir konudur. Dolayısıyla devletin eğitim politikalarını toplumun yararına olabilecek, çocukların gelişmesine katkı sağlayabilecek şekilde belirlemesi önemlidir.

İnsanoğlunun hayatının ilk altı yılı, gelişimin en hızlı, en etkili, içinde yaşanılan çevreyle etkileşimin en fazla olduğu yıllardır ve bu yıllardaki eğitimin çocuğun özellik ve ihtiyaçlarına uygun olarak verilmesi oldukça önemlidir. Erken yaşlarda çocuğa verilen eğitimin sadece çocuk ve ailesine faydalı olmadığı, bunun yanı sıra toplum için de gerekli olduğu düşüncesi, her çocuğun mümkün olduğunca erken yaştan eğitim alması fikrini doğurmuştur (Ural ve Ramazan, 2007, 14). Çocuk doğduğu andan itibaren ailesiyle birlikte birçok beceri ve davranış kazanmaktadır. Ancak

çocuğun bu davranış ve becerileri akranlarıyla beraber olabileceği, daha uzman kişilerin bulunduğu okul öncesi eğitim kurumlarında kazanması ve geliştirmesi, ayrıca çocuğun psikomotor, bilişsel, sosyal-duygusal, dil ve özbakım gelişim alanlarında yer alan birçok becerisinin desteklendiği okul öncesi eğitimin aileyle birlikte planlı ve programlı bir şekilde yürütülmesi oldukça önemlidir. Kuşkusuz bunu gerçekleştirmenin en etkili yolu da okul öncesi eğitim kurumları aracılığıyla olacaktır. Çünkü, okul öncesi eğitim kurumları, çocuğun çok yönlü gelişimini hedefleyen programlara sahip eğitim kurumlarıdır. Bu kurumlar, aynı zamanda çocuğun bir sonraki eğitim-öğretim kademesine hazır oluşuna da yardım eder (Oktay, 2010, 3).

Yaşamın ilk yıllarında bu denli önemli olan erken çocukluk programının başarı veya başarısızlığının Decker ve Decker (1988, 171), yönetimin görevlerini yerine getirme yeteneğine bağlı olduğunu belirtmişlerdir. Demirbaş (2010, 114) okul yönetimini, okulu önceden belirlenmiş amaçlara ulaştırmak için eldeki tüm madde ve insan kaynağının katkılarını bütünleştirmek, etkili biçimde kullanmak, amaçlara dönük politika ve kararları uygulamak olarak ifade etmiştir. O halde okul öncesi eğitim kurumlarının da amaçlarını gerçekleştirirken etkili olabilmesinde yönetimin oldukça önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

İlgili literatür incelendiğinde “okul öncesi” kavramı ile “erken çocukluk” kavramının zaman zaman birbirine yakın anlamlarda kullanıldığı gözlenmektedir. Yine ilgili literatür incelendiğinde erken çocukluk eğitimi kavramının kimi ülkelerde ilköğretime kadar süren, kimi ülkelerde ise, ilköğretimin iki ya da üç yılını da kapsayan bir dönem olarak tanımlandığı görülmektedir. “Erken çocukluk” kavramı çeşitli ülkelerde farklı yılları kapsayan biçimde tanımlanmasına karşılık Türkiye’de genelde, okul öncesi kavramı ile eş anlamlı kullanılmaktadır (Gürkan, 2011, 3). Turaşlı (2012, 3-4), 74 üye ülkesi bulunan ve 1948 yılından bu yana çocukların yararı için çalışan “Dünya Erken Çocukluk Eğitimi Örgütü (World Organization for Early Childhood Education)” OMEP’in, “Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi” kavramını 0-8 yaş grubu çocukları içine alacak şekilde tanımladığını belirterek, 0-6 yaş arasındaki dönemin erken çocukluk döneminin ilk basamağını oluşturduğunu belirtmiştir. Bu çalışmanın kavramsal çerçevesi oluşturulurken erken çocukluk dönemi eğitimi içeren ilgili literatürden de yararlanılmıştır.

Araştırmanın bu bölümünde okul öncesi eğitimin tanımı, kapsamı, yapısı, işlevi ve amaçlarına, okul öncesi eğitimin yönetimine, farklı ülkelerde ve Türkiye’de yürütülen okul öncesi eğitim hizmetlerine ve son olarak da okul öncesi eğitimin yasal dayanakları ile “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği”ne yer verilmiştir.

Okul Öncesi Eğitimin Tanımı ve Kapsamı

Adından da anlaşılacağı üzere okul öncesi eğitim, çocuğun daha çok okuma-yazma becerilerini edindiği ilkokula başlamadan önce geçirdiği eğitim yaşantıları olarak tanımlanabilir. Çocuğun ilkokula başlamadan önce geçirdiği bu eğitim yaşantılarıyla onun ileriki yaşantısı için oldukça önemli temeller atıldığı söylenebilir. Çünkü çocuğun kişiliğinin gelişmesinde bebeklik ve ilk çocukluk evreleri (1-6 yaşları) önemlidir. Bu nedenle çocuk, bu evrelerde örgün eğitim olanaklarından yararlanabilmelidir. Özellikle çalışan annelerin çocuklarına; çevre koşulları eğitime elverişli olmayan ailelerin çocuklarına, korunmayı ve özel eğitime gereksinim duyan çocuklara, okul öncesi eğitim hizmetinin verilmesi ulusal bir görevdir (Başaran, 2008, 95).

Milli Eğitim Bakanlığı’nın eğitim sisteminde (4+4+4 eğitim sistemi) yaptığı son değişiklikte (28261 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 6287 numaralı İlköğretim ve Eğitim Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun), okul öncesi eğitim zorunlu olmamakla birlikte, 27/8/2003 tarihli ve 25212 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 15’inci maddesinin ikinci fıkrası (Değişik ikinci fıkra: RG-14/8/2013-28735) şu şekilde değiştirilmiştir: “Okul müdürlükleri, yaşça kayıt hakkını elde eden çocuklardan 66, 67 ve 68 aylık olanları, velisinin vereceği dilekçe ile; 69, 70 ve 71 aylık olanları ise, ilkokula başlamaya hazır olmadıklarını belgeleyen sağlık raporu ile okul öncesi eğitime yönlendirebilir veya kayıtlarını bir yıl erteleyebilir.”

Yukarıda da belirtildiği gibi, Türkiye’de zorunlu eğitim kapsamına alınmayan okul öncesi eğitim, farklı kaynaklarda farklı şekillerde tanımlanarak nitelendirilmektedir. Okul öncesi eğitimi Oğuzkan ve Oral (2003, 2); “Doğumdan, ilkokulun başlangıcına kadar olan çocukluk yıllarını içine alan; bu yaş çocuklarının bireysel özelliklerine ve gelişimsel düzeylerine uygun, zengin-uyarıcı çevre olanakları sağlayan; onların tüm gelişimlerini toplumun kültürel değerleri ve özellikleri doğrultusunda en iyi biçimde yönlendiren bir eğitim” süreci olarak tanımlamışlardır. Oktay (2005, 11), okul öncesi

eğitimi şu şekilde nitelendirmektedir: “Okul öncesi eğitim, çocuğun doğumundan itibaren ilköğretime başlayıncaya kadar olan tüm yaşantılarını içeren bir eğitim sürecidir”. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu’nda ise okul öncesi eğitim şu şekilde ele alınmıştır: “Okul öncesi eğitimi, mecburi ilköğrenim çağına gelmemiş çocukların eğitimini kapsar. Bu eğitim isteğe bağlıdır.” (m. 19).

Okul öncesi eğitimi farklı yönleriyle ele alan tanımların ortak noktalarını göz önünde bulunduran Turaşlı (2012, 3), okul öncesi eğitimin; çocuğun tüm gelişim alanlarını desteklemeye yönelik, gelişimsel özelliklerin ve bireysel farklılıklarına uygun, mevcut potansiyelini ortaya çıkarmasını-geliştirmesini ve kendini ifade etmesini amaçlayan, ilköğretimin gerektirdiği zihinsel ve duygusal-sosyal yeterliklere ulaşmasını sağlayan, çocuğun bulunduğu toplumun kültürel değerlerini tanımasını-benimsemesini ve topluma uyumunu gözetken, tüm bunlar için uygun ve uyarıcı bir çevre olanağı sunan, okul öncesi eğitim kurumunda/ailede ya da alternatif programlarda verilen sistemli ve planlı bir eğitim süreci olduğunu belirtmektedir. Okul öncesi eğitimin tanımını analiz eden Gürkan (2011, 6), bu eğitimin; gelişim düzeyine uygun, bireysel özellikleri dikkate alan, zengin uyarıcı çevre olanakları sunan, gelişimin tüm alanlarını destekleyen, toplumun kültürel değerleri ile tutarlı, çocukları ilköğretime hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan bir süreç olduğunu ifade etmektedir.

Yukarıdaki tanımlardan yola çıkarak okul öncesi eğitimin, bireyin gelişiminin en hızlı olduğu 0-6 yaş arası dönemde, ilkokula başlamadan önce bireyin farklı gelişim alanlarındaki becerilerini ve yaratıcılığını desteklemeye, ona bağımsız yaşam becerileri kazandırmaya, içinde yaşadığı topluma ve kültüre uyumunu sağlamaya dönük, bunun yanında okuma yazmaya da hazırlığın yapıldığı, bireyin okula uyumunun güçlendirildiği sistemli ve planlı bir şekilde yürütülen eğitim yaşantıları olduğu söylenebilir. Oktay (2005, 12), çocuğun özellikleri dikkate alınmaksızın yapılan eğitimin ona olumlu bir kişilik geliştirmede ve potansiyelini en üst düzeye çıkarmada yardımcı olmayacağını belirtmektedir. Buradan hareketle, erken çocukluk eğitiminin insan gelişiminin başlangıç noktasını oluşturduğundan, bu eğitim yaşantılarının çocuğu da merkeze alarak, onun ilgi ve isteği doğrultusunda planlanmasının eğitimi daha etkili kılacağı söylenebilir. Bu nedenle bu dönemde çocuğun zihinsel ve bedensel olarak yeterli beslenebildiği ve etkileşimde

bulunabildiği, onun gelişimini destekleyen bir ortamda yetişmesi önemli görülmektedir.

Okul Öncesi Eğitimin Yapısı ve Önemi

Bu bölümde okul öncesi eğitimin yapısı ve önemi tartışılmadan önce varlık nedeni ve yaygınlaşmasını etkileyen etmenlere değinilecektir. Okul öncesi eğitimin eğitsel değeri bir yana bırakılırsa yaygınlaşmasına neden olan şeyin daha çok dünya üzerinde sanayileşme ile yaşanan hızlı değişimler olduğu söylenebilir. 20. y.y.'ın ilk yarısında sanayi ve teknoloji alanındaki gelişmeler, hızlı nüfus artışı ve kentleşme, artan hayat pahalılığı ve gelir düzeyini yükseltme zorunluluğu gibi etkenler kadının da iş ve üretim hayatına katılmalarını gerekli kılmıştır. Bu da daha önce evde annesi tarafından bakılan çocuğun kim tarafından bakılacağı sorusunu gündeme getirmiştir. Ayrıca sanayileşme ve kentlere göç ile birlikte değerlerde, yaşam koşullarında, aile yapısında ve çalışma düzeninde değişiklikler meydana gelmiş, yeni koşullar çalışan annelerin çocuklarının bakım ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Bu koşullar, aynı zamanda yeni annelik-babalık becerileri ve farklı bir sosyalleşmeyi gerektirmiştir. Bunun yanında pek çok ailenin sahip olduğu olanaklar, ana-babanın bilgi ve kültür düzeyleri yüksek olsa bile, çocuk gelişimi alanındaki bilgileri ve deneyleri bir noktada yetersiz kalmaktadır. Bu bilgi çocuğun sahip olduğu potansiyelleri ortaya çıkarmaya yeterli değildir. Bu ve benzeri nedenler planlı ve programlı okul öncesi eğitimi gerekli kılmaktadır (Haktanır, 2005, 51; Erdem, 2010, 29). Bunun yanında büyük şehirlerde özellikle apartman tipi konutlarda, çocuklar fazla hareket imkânı ve yaşlılarıyla bir arada olma fırsatı bulamamaktadır. Dolayısıyla çocukların çok yönlü olarak desteklenebilmesi için kurumsal eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Oktay, 2005, 13).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Evrensel Bildirgesinin 7. Maddesi'nde "Çocuğun, en azından ilköğretim aşamasında ücretsiz ve zorunlu bir eğitim almaya hakkı vardır. Çocuğa, genel kültürünü geliştirmeye yarayacak ve eşitlik temeli üzerinde yeteneklerini, yargı gücünü, manevi ve toplumsal sorumluluk duygusunu geliştirmesine ve yararlı bir toplum üyesi olmasına olanak sağlayacak bir eğitim verilir" denilmektedir. Ancak, ilköğretime başlama yaşı çocukların öğrenme gereksinimlerine eğilmek için oldukça geç bir zaman olduğundan çocuğun eğitimi için ilköğretim yaşına kadar beklemek, onun gelişiminin çeşitli yönlerden eksik kalması anlamına gelebilir.

Doğumla başlayan ve çocuğun ilköğretime başladığı güne kadar süren okul öncesi yıllarda, çocuk daha sonraki yıllarda öğreneceklerini destekleyecek bazı temel bilgi ve becerileri kazanmaktadır. Bu dönemde çocuk, kendini ifade etmeyi öğrenmekte, dilini geliştirmekte, yetişkinler ve diğer çocuklarla ilişki kurmakta; okula ve topluma uyum için temel olan sosyal becerileri geliştirmekte; matematik ve okuma-yazma öncesi becerilerini ve sorun çözme, karar verme gibi yetilerini geliştirebileceği deneyimler yaşamakta; düşünmeyi ve anlamayı öğrenmektedir (Gürkan, 2011, 6). Nitekim Yekta (2005), okul öncesi eğitimi almış ilköğretim ikinci kademe yedinci sınıf öğrencilerinin resim derslerindeki başarı durumunu ortaya koymaya çalıştığı araştırmasında, okul öncesi dönemde alınan eğitimin resim dersi başarısında, geçen yedi yıllık araya rağmen, olumlu etkisi olduğunu belirtmiştir. Bu bilgiler ışığında ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda planlı ve programlı okul öncesi eğitimi alan bireylerin, yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde birçok alanda okul öncesi eğitimi almayan akranlarına göre daha başarılı olabileceği söylenebilir.

Çocuğun yaşamının temelini oluşturan okul öncesi dönemde çocuk temel alışkanlıklar kazanmakta, çeşitli deneyimlerde bulunarak sosyalleşmekte, bilişsel ve duyuşsal becerilerini ve yeteneklerini geliştirmektedir. Bu dönem içinde çocuğa verilecek fırsatlar ve olumlu yetişkin desteği, çocuğun yaşama en iyi şekilde hazırlanmasını sağlayacak; çocuktan esirgenenler ise onun yaşama hazırlanma sürecinde pek çok zorlukla karşılaşmasına neden olacaktır (Ural ve Ramazan, 2007, 56). Reynolds ve diğerleri (2007), “Okul Tabanlı Erken Çocukluk Müdahalelerinin, Yetişkin Sağlığı ve Refahı Üzerinde Etkileri: Düşük Gelirli Aileler İçinde 19 Yıllık Bir Takip” (Effects of a School-Based, Early Childhood Intervention on Adult Health and Well-being: A 19 Year Follow-up of Low-Income Families) başlıklı araştırmalarında; düşük gelirli aileler üzerinde 19 yıl boyunca bir izleme gerçekleştirmiş, okul tabanlı erken çocukluk müdahalelerinin yetişkin sağlığı ve refahındaki etkilerini ortaya koymaya çalışmışlardır. Araştırma sonucunda, erken çocukluk müdahalelerinin çocuk sağlığı ve refahı üzerinde olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Yaşamın ilk beş yılı; en fazla üç 10 yıl sonra, daha iyi üreme sağlığı ve doğum sonuçları, yüksek bilişsel becerileri, okul başarı ve performans, daha yüksek okulu kazanma, daha yüksek kazanç kapasite ve daha düşük suç ve suç oranları gibi olumlu sonuçların geniş bir alanda bağlantılarını göstermektedir.

Okul Öncesi dönemi bireylerin yaşamlarındaki birçok yönden en hızlı gelişmeleri gerçekleştirdiği dönem olarak adlandırmak yanlış olmaz. Çünkü okul öncesi dönem, çocuğun çevresini araştırıp tanımaya çalıştığı, çevresiyle iletişim kurmaya istekli olduğu, yaşadığı toplumun değer yargılarını ve o toplumun kültürel yapısına uygun davranış ve alışkanlıkları kazanmaya başladığı bir dönemdir. Kişiliğin temellerinin atıldığı bu dönemde, çocuk ev, okul ve sosyal yaşantıda bilinçli bir rehberliğe ihtiyaç duymaktadır. Okul öncesi eğitim yoluyla çocukların öz-bakım, zihin, dil, sosyal, duygusal ve motor yeteneklerinin gelişimi erken yıllarda uygun eğitim fırsatları sağlanarak, desteklenebilmektedir (Şahin, 2005, 1). Taner ve Başal (2005), farklı sosyo-ekonomik düzeylerde okul öncesi eğitimi alan ve almayan ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin dil gelişimlerini cinsiyete göre karşılaştırdıkları araştırmanın sonucunda, genel olarak okul öncesi eğitimi alan öğrencilerin dil gelişimlerinin okul öncesi eğitimi almayan öğrencilere göre daha iyi olduğunu saptamışlardır.

Sağlıklı, birçok alanda başarılı, yaratıcı ve eleştirel düşünebilen, farklı alanlarda yetenek ve yeterliklere sahip bireylerin yetiştirilmesi için, eğitime küçük yaşlarda başlanılmasının gerekliliği tartışılmaz bir gerçektir. Çocuğun öğrenmesinin en yoğun olduğu, temel alışkanlıkların kazanıldığı ve zihinsel yeteneklerinin hızlı bir biçimde gelişip biçimlendiği dönemin 0-6 yaş dönem olduğu bilinmektedir. Nitekim Erdem (2010, 30), 0-6 yaşlar arası, çocuğun gelişiminin hızla yönlendiği kritik yıllar olduğunu, bu yıllarda temeli atılan beden sağlığı ve kişilik yapısının, ileriki yaşlarda yön değiştirmekten daha çok, aynı yönde gelişme şansının yüksek olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında çocukluk yıllarında kazanılan davranışların büyük bir kısmının yetişkinlikte bireyin kişilik yapısını, tavır, alışkanlık, inanç ve değer yargılarını biçimlendirdiği gözlenmiştir. Bu dönem, çocuğun kendi kendinin farkına varmaya başladığı ve aynı zamanda diğer insanlar ve toplumsal kurallarla ilk karşılaşmanın gerçekleştiği sosyalleşme dönemidir. Çocuk sosyalleşme ile ilgili ilk temel davranışları ailede geliştirir, daha sonra yaşamına giren okul öncesi kurum ve ilköğretim kurumlarında bu kazanımlarını pekiştirir (Oktay, 2010, 2). Nitekim okul öncesi eğitimin 4-5 yaş çocuğunun sosyal gelişimine etkilerini araştırdığı çalışmasında Dinç (2002), anaokuluna devam eden 4-5 yaş grubu çocuklarının sosyal gelişim düzeylerinin ortanın üstünde gelişmiş olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Beyin gelişimi için de erken yaşlar önemli bir devredir. Beyin sinapsların oluşması ile gelişir ve sinapsların oluşumu çocuğun yaşadığı deneyimler ve çevresindeki uyarıcılar ile yakından ilgilidir. Dolayısıyla erken yaşlarda çocuğun aldığı eğitim çocuğa sunacağı deneyimler ve uyarıcılarla onun beyin gelişimine destek vermekte önemli bir etkidir. Kısaca, çocuğa sunulan tecrübelerdeki çeşitlilik onun beyin gelişiminde farklılık yaratmaktadır (Bekman ve Gürlesel, 2005, 27). Zihinsel becerileri arttırmak için ise yapılması gereken en önemli şey önce çocukların hangi konuda yetenekli olduklarını öğrenmek daha sonra da bu yeteneklerini arttırmak için çeşitli etkinlikler planlamaktır. Sonuç olarak beyin ve onun fonksiyonlarının bir toplamı olan zekâyı geliştirmek bilinçli ve kararlı bir sürecin sonunda mümkün olacaktır (Yurdakul, 2011, 73-75).

Okul öncesi eğitimin birçok alanda olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Bütün bunlara ek olarak araştırmalar okul öncesi eğitimi alan çocukların sonraki okul yaşantılarında daha başarılı olduğunu göstermektedir. Okul öncesi eğitim alan ve almayan öğrencilerin ilk okuma yazmaya geçiş sürecini öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda değerlendiren Pehlivan (2006), araştırmasında genel olarak okul öncesi eğitim almış çocukların, okula uyum sağlamada, kalem tutmada, gösterilen etkinlikleri yapma becerisine ulaşmada ve kurallara uymada, okul öncesi eğitimi almayan çocuklardan daha ilerde olduklarını belirtmektedir. Dursun (2009) ise ilköğretim birinci sınıf öğrencilerinin matematiksel becerilerini okul öncesi eğitimi alma ve almama durumuna göre karşılaştırdığı araştırmasında, okul öncesi eğitimin, öğrencilerin matematiksel becerilerinin artırılmasına ve ileri matematiksel kavramların daha kolay öğrenilmesine iyi bir zemin hazırladığı için teşvik edilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Planlı okul öncesi eğitim yaşantıları sayesinde çocuğun birçok beceri ve davranış kazanmanın yanında, aldığı eğitimin zekâ gelişimine de katkı sağladığı görülmektedir. Aile eğitimini tamamlayan çocuğa planlı yaşantılar ile geleceğinde daha sağlıklı ve mutlu bir kişilik kazandıracak, toplumun ihtiyaçlarını karşılamada gerekli nitelikli insanın temelini oluşturacak okul öncesi eğitimin önemi büyüktür (Erdem, 2010, 30). Bu nedenle okula başlamadan önce, erken yaşlarda ailelerin de desteğiyle çocukların planlı ve programlı bir eğitim yaşantısı geçirmesi sağlanmalıdır.

Myers (1996, 7-14) erken çocukluk bakım ve gelişim programlarına yatırım için şu gerekçeleri öne sürmektedir:

- Potansiyellerinin en üst sınırına kadar gelişmek, çocukların insan hakkıdır.
- İnsanlık, değerlerini çocuklar aracılığıyla aktarır.
- Toplum, çocuk gelişimine yatırım yapmakla bağlantılı olarak, artan üretim ve maliyet tasarrufu yoluyla ekonomik yarar sağlar.
- Üretim artışı; erken çocukluk programlarının hem fiziksel, hem de zihinsel kapasiteyi iyileştirme olasılığı bulunmaktadır.
- Gelir yaratma; çocuk bakım ve gelişim programları, kadınlara işgücüne daha fazla katılma olanağı sağlar.
- Maliyetten tasarruf; ilk yıllarda sağlık, beslenme ve psikososyal gelişim için yapılan yatırımların ekonomik getiri yaratma yollarından biri de (iş kayıplarını, sağlık harcamalarını, sosyal refah programları için gereksinimi azaltarak, okulu bırakma, sınıfta kalma ve bunların gerektirdiği telafi programlarını azaltıp okul sistemini daha etkin kılarak), maliyetlerde tasarruf sağlanmasıdır.
- Erken çocukluk gelişimine yapılan ortak yatırımlarla başka programların etkililiği artırılabilir.
- Programlar, üzücü eşitsizliklerin azaltılmasına yardımcı olabilir.
- Çocuklar, fikir birliği ve dayanışma yaratan sosyal ve politik eylemler için ortak hareket noktası sağlarlar.
- Bilimsel kanıtlar, erken çocukluk gelişimine gösterilecek erken ilginin kalıcı etkileri olduğunu ortaya koymaktadır.
- Değişen sosyal ve ekonomik koşullar, yeni yanıtlar gerektirir.
- Kadınların iş gücüne katılımının artması sonucunda çocukların bakımının sağlanması gerekmektedir.
- Geleneksel aile kalıplarında değişmeler; geniş ailelerin çocuğa bakması, göç ve kentleşme sonucu eskiden olduğu gibi mümkün olmamaktadır.
- İlkokula devamın artması; bu durum daha büyük kardeşlerin ek bakım verenler olarak kullanımını azaltmıştır.
- Ölüm ve hayatta kalma hızlarındaki değişiklik; geçtiğimiz otuz yılda bebek ölüm hızı, yarıdan daha fazla düşmüştür.

Bütün bu bilgiler ışığında okul öncesi eğitimin; çocukların zekâ puanlarını yükseltme, çocuğun ileriki okul başarısına olumlu katkıda bulunma, sosyal ve duygusal davranış gelişimini destekleme, daha olumlu ebeveyn-çocuk ilişkisi oluşturma gibi konularda çocuk ve ailelere katkı sağladığı söylenebilir. Bu nedenle çocukların planlı okul öncesi eğitim etkinliklerine katılımının sağlanması önemlidir. Bunun için de; okul öncesi eğitim veren kurumların sayı ve niteliklerinin, alanda görev yapacak kadrolu öğretmen ve yardımcı personel sayısının artırılması, bu konuda ailelerin bilinçlendirilmesi, okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamına alınması bir zorunluluktur.

Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Okul öncesi eğitimle çocukların erken yaşlarda birçok gelişim alanı desteklenerek, çocuklarda var olan beceriler geliştirilmeye aynı zamanda bu becerilere yenileri de eklenmeye çalışılmaktadır. Bu etkinliklerin yürütüldüğü okul öncesi eğitim kurumları olan yuva ve anaokullarının amaçlarını (Başal, 2005, 10-11) şu şekilde belirtmektedir:

1. Çocuğun fiziksel ve motor gelişiminde etkinlik sağlamak.

- a. Fiziksel ihtiyaçların karşılanması ve sağlığın korunması,
- b. Fiziksel yapının tanınması için gerekli uyarıcı ortamın sunulması,
- c. Fiziksel yapının etkin bir biçimde kullanılması.

2. Çocukta “duygusal güven”i sağlamak.

- a. Etkin bir sevgi alışverişi ortamının oluşturulması,
- b. Çocukta kendine karşı olumlu bir tavır alışların sağlanması,
- c. Kişiler arası ilişkilerde olumlu tavır alışların sağlanması.

3. Çocuğun sağlıklı bir sosyalleşme süreci içinde gelişmesine olanak tanımak.

- a. Grupla çalışma ve grup içi sağlıklı etkileşim olanaklarının sunulması,
- b. Sosyal çevrenin tanınması için gerekli etkinliklerin düzenlenmesi,
- c. Kültürel değerlerin özümlemesine ve değerlendirilmesine olanak tanınması, sosyal normlara ya da kurallara uyumun sağlanması,
- d. Temel alışkanlıkların kazandırılması.

4. Çocuğun sağlıklı kişilik gelişimine olanak tanımak

- a. Benlik kavramının gelişmesi,
- b. Kendini aldatmama, düşüncelerini ifade etme olanaklarının sağlanması,
- c. Bağımsızlığın gelişimi,
- d. Öz denetimin sağlanması,

5. Çocukta öğrenme becerisini geliştirmek.

- a. Uyarıcı çevre koşullarının sunulması,
- b. Akıl yürütme yeteneğinin geliştirilmesi,
- c. Dilin zenginleştirilmesi.

6. Çocuğa temel okul yaşamının hazırlanması.

- a. Okul yaşamı için gerekli sosyal becerilerin elde edilmesinin sağlanması,
- b. Etkin öğrencilik için gerekli zihinsel olgunluk düzeyinin elde edilmesine olanak tanınması.

Yasal belgeler incelendiğinde, 2004 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği”nde okul öncesi eğitimin amaçları ise şu şekilde belirtilmiştir (m. 6):

Okul öncesi eğitiminin amaçları, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, millî ve manevî değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkeli, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitlilik içinde hoşgörülü bireyler olarak yetiştirmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek,
2. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
3. Çocukların Türkçe’yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak,
4. Çocuklara sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak,
5. Çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak,
6. Çocukları ilköğretime hazırlamaktır.

2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılı itibariyle seçilen illerde pilot uygulaması yapıldıktan sonra bir sonraki eğitim-öğretim yılında ülke genelinde resmi olarak uygulanması planlanan Okul Öncesi Eğitim Programı'nda okul öncesi eğitimin amaçları şu şekilde belirtilmiştir (MEB, 2012):

Okul öncesi eğitiminin amaç ve görevleri, milli eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

1. Çocukların beden, zihin ve duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
2. Onları ilkokula hazırlamak,
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
4. Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Bütün bu amaçlar birlikte değerlendirildiğinde, okul öncesi eğitimin öncelikli amacının; çocuğun farklı gelişim alanlarını desteklemek ve bu gelişim alanlarındaki becerilerini geliştirmek, çocuğu ilkokula hazırlamak, şartları elverişsiz çevrelerden gelen çocuklara eğitimde fırsat eşitliği sağlamak ve çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak olduğu görülmektedir.

Okul Öncesi Eğitimin Yönetimi

Okul öncesi eğitim kurumlarının etkili bir şekilde yönetilebilmesi için okul öncesi eğitimin amaçlarının yöneticiler tarafından benimsenmesinin ve uygulanmasının oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Başaran (2008, 207), yönetimde eğitim amaçlarının doğru yorumlanıp uygulanmasının, böylece amaçların saptırılmamasının önemini vurgulamıştır. Yöneticilerin ve öğretmenlerin önemlilik düzeylerini düşük gördükleri amaçları, gerçekleştirme düzeylerinin düşük olacağı düşünülmektedir. Nitekim İş (2003), okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin kurumsal amaçları gerçekleştirmedeki yeterliklerini incelediği araştırmasında; okul öncesi eğitim kurumlarında amaçlara göre yönetim bağlamında yöneticilerin yeterli bir performans göstermediklerine dikkat çekerek, yöneticilerin ve öğretmenlerin kurumsal amaçları tam anlamıyla gerçekleştiremediklerini ifade ettiklerini belirtmektedir. Ayrıca araştırmada, eğitim yöneticilerinin kurumsal amaçlara önem verme konusunda daha titiz davranmalarının gerekliliği vurgulanmaktadır.

Amaçların dışında, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların doğuştan sahip oldukları potansiyellerini en üst noktaya çıkarabilmeleri için eğitim gördükleri kurumun nitelikleri de çok önemlidir. Nitelikli bir eğitim için iyi örgütlenmiş bir kurumun, iyi yetiştirilmiş öğretmenlerin, uygun eğitim programı ve fiziksel ortamın mevcut olması gerekmektedir (Ural ve Ramazan, 2007, 37). Öğretmen yetiştirmenin dışında belirtilen diğer unsurları kurumlarda koordine edecek kişilerin yöneticiler olduğu söylenebilir. Decker ve Decker (1988, 170), okul öncesi eğitimde yönetimin özel işlevlerini şu şekilde belirtmektedir:

- Hizmetlerin planlanması ve değerlendirilmesi,
- Mali destek ya da yardım, paranın dağıtılması, gelir ve gider muhasebesi, bina, donanım ve personel için hem planlama hem de bütçeleme gibi mesleki işlerin yürütülmesi,
- Personel hizmetlerinin başlatılması ve sürdürülmesi,
- Yardımcı hizmetlerin denetlenmesi, koordine edilmesi ve dâhil edilmesi,
- İletişim ve bilgi alışverişi için kanalların sağlanması.

Eğitim ve öğretimin yanında ağırlıklı olarak çocuk bakımının da yer aldığı okul öncesi eğitimin yönetiminde de önemli ve yerine getirilmesi gereken birçok unsur bulunmaktadır. Reno, Stutzman ve Zimmerman (2008, xiii), çocuk bakım programının yönetiminin sadece erken çocukluk eğitiminde iyi bir anlayış değil aynı zamanda pazarlama, bütçeleme, muhasebeleştirme, aile danışmanlığı, insan kaynaklarının gelişimi konularında ve hem çocuk bakımı hem de işletme faaliyetleri ile ilgili yasalar hakkında yeterlik gerektirdiğini belirtmiş ve erken çocukluk dönemi yöneticileri için hazırladıkları el kitabında özetle şu başlıklara ve açıklamalara yer vermişlerdir (1-251):

- **Örgütsel vizyon ve misyon.** Etkili bir programı çalıştırmak için, program yöneticileri, programı geleceğe taşıyacak bir vizyon geliştirmeli, bu vizyonu personele ve diğerlerine iletmelidir. Programı uygulayan tüm personelin programın vizyonunu benimsemesi gerekirken ve vizyondaki örtük hedeflere ulaşmak için birlikte çalışırken, bu hedeflerin geliştirilmesi ve tebliğ edilmesi programın yöneticilerinin sorumluluğundadır. İyi bir misyon ifadesi örgütün varlık nedenini ve gelecekte ulaşmayı umut ettiği şeyi doğru bir şekilde açıklamalıdır.

- **Örgütsel yapı.** Başarılı bir örgütün geliştirilmesi için iki temel unsur bulunmaktadır. İlki kamu otoritesinin hatlarını açık bir şekilde çizen tutarlı bir örgütsel yapı kurmaktır. İkincisi personelin altında çalıştığı örgütün değerleri, politikaları ve uygulamalarını destekleyen koşulları içeren örgüt kültürüdür. Programın örgütsel yapısı bir çerçeve sunar ve böylece işler etkili bir şekilde yapılabilir. Bu çerçevenin örgütün üyeleri tarafından ne kadar destekleyici görüldüğü konusunda örgüt kültürü etkili olmaktadır.

- **Örgüt politikaları ve işlemleri.** İşgören ve alıcılarına program hakkında rehberlik ve bilgi sağlayan iki önemli belge; programın politika ve işleyişi ile işgörenlerin görev tanımlarıdır. İşgören politikaları örgüt iklimini kurar ve belirli bir yerde çalışmanın neye benzediğini açıklar. İşgören politikaları ve işleyişleri ne kadar dikkatli yazılırsa herkes için o kadar iş deneyimi sağlanır aksi halde de herkesin işi zorlaşabilir. Başka bir ifadeyle eğer bu belgelerden herhangi biri belirsiz veya eksik olursa zor bir iş imkânsız hale gelebilir. Ayrıca politika ve işleyiş ne kadar dikkatli ve açık yazılırsa; programın felsefe ve misyonu o kadar bağlantı kurabilir, yönetmek için var olan iş durumları o kadar doğrudan ele alınır, o kadar etkili olur.

- **Görev tanımları.** Görev tanımları işgörenlerin çalıştığı bütün farklı durumları kapsar ve görev tanımlarının açık-kapsamlı olması programın iyi yönetilmesi için gereklidir. Ayrıca çalışanların uygunluğunu değerlendirmek ve mevcut personelin performansını ölçmek için hangi standartların uygulanacağını düzenlemeye yardımcı olur. Belirtilen görev ve beceriler işgörenlerin programın misyon ve felsefesine odaklanmasını sağlar, işgörenlerin değerlendirilmesi ve yetersiz çalışan işgörene disiplin cezası verilmesi ya da işgörenlerin işini sonlandırabilme konusunda yasal bir çerçeve sunar.

- **İşgören işleri.** İşgören işleri, işveren ve çalışanların yanı sıra hem liderliğin hem de yönetimin bütün bileşenlerini içermektedir.

- **Oryantasyon, değerlendirme, işgörenleri geliştirme.** İşgören sorunları; yeni çalışanlara özel bir önem vererek, onlara destek vermek ve onları değerli hissettirmek için, seçtikleri meslekte sürekli gelişmeleri için ihtiyaç duydukları kaynakları sağlayarak, iş performansı ile uygun olacak şekilde onlara geri bildirim sağlayarak en aza indirgenebilir.

- **Yönetim sisteminin geliştirilmesi.** Sistemin geliştirilmesi, yöneticinin sıradan günlük görevlerde zaman harcamasını engeller. Değerlendirmeyi basitleştirecek kontrollerin açıkça kurulması ve izlenmesinden kimin sorumlu olacağının belirlenmesi görev dağılımını sağlar. Bu da programın sorunsuz çalışmasına olanak tanıyacağından idari katılım en az gerekecektir.

- **Etik davranış ve etiğin kodu.** Etik standartları takip eden bir ortam oluşturmak için, önce etik davranışa giden gelişim aşamaları anlamaya ve takip edilmeye çalışılmalıdır. Bu gelişim alanlarından; birincisi bireyin mesleki uygulamalar temelinde yatan değerlere karşı bir bilincinin olması, ikincisi etik konular bireylerin mesleğinin temel değerlerini onurlandırmak için yerine getirdikleri sorumluluklarından kaynaklanır, üçüncüsü etik bir sorumluluk olarak tespit edilen bir konuda, etik bir karar verirken uygulayıcısı genellikle dikkate alınması gereken birkaç etik standart olduğunu kabul etmelidir. Sonuç olarak uygulayıcı karar verirken çocuğun yüksek yararı için en üstün önceliği vermelidir.

- **Kurullar ile çalışma.** Kurullar erken çocukluk program yöneticisine yeni bir dizi fikir ve destek sağlayabilir. Bir danışma kurulu oluşturmak için karar verilecekse gerçek ve anlamlı görevlerin varlığından emin olunmalıdır.

- **Yasa ve çocuk bakımı.** Yasal konular politika ve işleyişlerle ele alınmaktadır. Çalışma zamanı ile ilgili politikalar, kaza raporlama, eşit fırsat olanakları ve çocuk güvenliği, ihmal suçundan ve temel bakım ilkelerini ihmalden programı korumak adına önemlidir. Aile katılımı, maaş kayıtları, güvenlik kontrol listeleri gibi ve diğer belgelerden oluşan prosedürler programın etkili çalışıp çalışmadığından ve misyon ifadesinin gerektirdiği kalite düzeyinden emin olmak için uzun bir yol kat edecektir.

- **Finansal işlemler.** Mali yönetim birçok çocuk bakım yöneticisinin daha az tamamlanmış hissettiği bir alandır. Yöneticilerin nitelikli işgören çalıştırması, işgörene değerli hissettirecek faydaları sağlayabilmesi, gereken bakımın yapılabilmesi için bütçedeki gelir ve gider ilişkisinin farkında olması gerekir.

- **Pazarlama ve tanıtım.** Pazarlama kalitesini kontrol etmek için bütün yönler dikkate alınarak planlanmalı, hazırlanmalı ve fırsatlardan yararlanılmalıdır.

- **Aileleri desteklemek: Aile el kitabı.** Aile el kitabı çocuk bakım programları için önemli belgelerdir. Bu belgeler program ve çocuğun ailesi arasındaki ilişkiyi tanımlar. Aynı zamanda bu belgelerin çocukların yararı için pozitif bir dille ve her birinin apaçık görülebilir bir şekilde yazılması gerekmektedir.

- **Ailelere destek programı uygulamaları.** Hiçbir şey güçsüz okul-aile ilişkileri kadar çocuk bakım programını raydan çıkaramaz. Ev-okul arasında iyi bir ilişki sağlamanın en iyi yolu; güçlü ve çeşitlendirilmiş iletişim yolları geliştirmek, aile katılımını teşvik eden destekleyici bir ortamı hoş karşılamaktır.

- **Program değerlendirme.** Program değerlendirmenin amacı, ya eğitim-öğretim öğelerini değişimi ile tek tek çocukların becerilerine yardımcı olmak için, ya da çevrenin değişimi ile program misyonunu karşılamaya çalışan çalışanlara destek olmak için, her zaman programı geliştirmek olmalıdır.

Türk Eğitim Sistemi'nde MEB'e bağlı okul öncesi eğitim kurumlarından bağımsız anaokullarının, başka herhangi bir okula bağlı olmayıp bağımsız birer okul olarak hizmet verdiği bilinmektedir. Bu nedenle aynı bakanlığa bağlı diğer okul öncesi eğitim kurumlarından yapı olarak farklılıklar göstermektedirler. Dolayısıyla bu farklılıklar, okul müdürlerine, denetmenlere ve öğretmenlere farklı görev ve sorumluluklar yüklemektedir (Büte ve Balcı, 2010, 488). MEB Ocak 2000 yılında yayınladığı 2508 numaralı Tebliğler Dergisi'nde okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin görev tanımlarına yer vermiş ve görevin özeti şu şekilde belirtilmiştir (2000, 61):

Okulun yönetimini; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, genelge, plan, program ve emirler doğrultusunda planlar, organizasyon, koordinasyon görevlerini yerine getirir, uygulama ve denetimini yapar. Personelin performansını değerlendirerek, yüksek verim elde etmek için tedbirler alır. Okulu ile ilgili iyileştirme önerilerini amirlerine sunar. Astlarına yetki ve sorumluluk devrederek, işlerin daha rasyonel yürümesini ve astların ihtiyaç duyulan alanlarda yetişmelerini sağlar. Ödüllendirilecek personeli tespit eder. Kendisine bağlı personelin sicil raporlarını doldurur. Amirler tarafından istendiğinde okulu ile ilgili faaliyetleri bir rapor halinde sunar, astlarından gelen önerileri değerlendirir. Çalışmaları ile ilgili işlerin değerlendirmesini yapar.

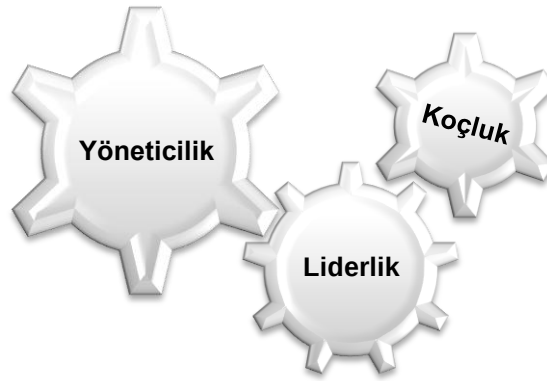
Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin bu görevlerinin yanında yetki ve sorumlulukları da bulunmaktadır. Görev tanımında da belirtildiği

üzere bu yetki ve sorumlulukları bazen astlarına devretmesi beklenmektedir. Öte yandan, bu görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirebilmeleri için okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin bazı niteliklere sahip olması gerekir. Aşağıda bu nitelikler hem yöneticiler hem de öğretmenler için tartışılacaktır. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin görev, yetki ve sorumluluklarına ise “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği”nin incelendiği kısımda ayrıca yer verilecektir.

Okul öncesi eğitim yöneticilerinin nitelikleri. Okul öncesi eğitim kurumlarının yönetiminde okul öncesi eğitim ve yönetim alanında meslek bilgisine sahip yöneticilerin bu kurumlarda görevlendirilmeleri eğitim etkinliklerinin daha etkili bir şekilde yürütülmesini sağlayacaktır. Meslek bilgisine sahip olmayan kişilerin bu kurumlarda yönetici olmaları, kurumun gelişmesini ve ahenkli çalışmasını engelleyebilecek bir durum olarak kabul edilmelidir (Oktay, 2002, 218). Başaran (2008, 193), insanlığın elinde en az on bin yıllık yönetim deneyimi olduğunu, bu deneyimin, yönetim bilimleri adı altında toplanan yığınla bilimsel bilgi ürettiğini, bu bilgilerin eğitim yoluyla yönetici olacaklara kazandırılmadan onların yönetime geçirilmesinin, onlara başa çıkamayacakları bir yük yüklediği belirtmektedir. Ek olarak, bu nedenle eğitim yönetiminde onarılamayacak kusurlar işlendiğini vurgulamaktadır. Nitekim Okutan ve Arslan (2006), ilköğretim okullarında anasınıflarının yönetimine ilişkin yönetsel problemleri belirlemeye yönelik yaptıkları araştırmada okul öncesi öğretmenleriyle birebir görüşerek şu sonuçlara ulaşmışlardır: Öğretmenlerin, (1) %66’sı okul yöneticilerinin okul öncesi eğitimi benimsemediklerini ve desteklemediklerini, (2) %54’ü yöneticilerin programda yer alan okul öncesi eğitim kapsamındaki sınıf içi ve sınıf dışı etkinlikleri hakkında bilgi sahibi olmadıklarını, (3) %46’sı sınıfların kalabalık oluşunu önemli bir yönetim sorunu olarak gördüklerini, (4) %38’i aidatların sınıf için harcanmadığını ve gelir kaynağı olarak görüldüğünü, (5) %22’si sınıfın fiziki şartlarının yetersiz olduğunu, (6) %12’si okul bahçesinin araç gereç ve alan büyüklüğü açısından yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Okul öncesi eğitimde yukarıda belirtilen sorunların yaşanmaması için, okul öncesi eğitim kurumlarını yöneten yöneticilerin mesleğin gerektirdiği bazı rolleri yerine getirmesi önemlidir. Okul öncesi eğitimden sorumlu yöneticinin rolü, okuldaki öğretimin etkililiğini artırmaktadır. Bunu da okul kültürünü, amaçlarını, politikalarını,

öğretimin etkililiğini ve kalitesini artırmanın yanı sıra öğretmenlerin mesleki becerilerini arttırabilmelerini sağlayarak öğretimin kalitesini iyileştirmeyi amaçlayarak başarabilir. Okul öncesi yöneticileri okullarında, öğretimin etkililiğini ve verimliliğini artırmalıdır. Ayrıca okul yöneticilerinin yönetim becerilerinin yanı sıra liderlik özelliklerine de sahip olmalarının her kademede olduğu gibi okul öncesi eğitim kademesinde de verimi artıracağı, kurumu daha işlevsel hale getireceği kabul edilmektedir (Koçyiğit, 2010, 187). Decker, Decker, Freeman ve Knopf (2009, 10), etkili bir erken çocukluk program yöneticisinin organizasyon içinde farklı roller üstlenmesi gerektiğini belirtmektedir. Bu roller Şekil 3’de verilmiştir.

Şekil 3. Erken Çocukluk Yöneticisinin Rollerini

Kaynak: (Decker C. A., Decker, Freeman ve Knopf, 2009, 10)

Yukarıdaki şekilde belirtilen liderlik rolünde yönetici gelecek yönelimini sürdürmeli, sürekli çocuklara ve ailelere verilen hizmetleri iyileştirme üzerinde durmalıdır. Programın lideri olarak yöneticinin rolü, vizyonun, programın hedeflerinin ne için var olduğundan emin olmasıdır. Yöneticilik rolünde ise yönetici, öncelikle programın günlük işleyişine odaklanır. Etkili bir program yöneticisi çocuk ve ailelerin ihtiyaçları olan hizmetleri sağlamak için çalışır. Bunu gerçekleştirmek için, yöneticilik rolünde, yönetici sorumluluklarını yerine getirdiklerinden emin olmak için çalışanları gözlemler, aynı zamanda memnuniyet derecelerini ölçmek için çocuklar ve ailelerle etkileşimde bulunur. Etkili bir okul yöneticisi etkin bir şekilde örgütün mali durumunu-gelir ve giderlerini izler. Son olarak, koçluk rolünde yönetici, çalışanların performans düzeylerini artırmak için bütün çalışanlara profesyonel gelişme ve teknik asistanlık sağlamaya odaklanır. Sürekli gelişmeye odaklanarak, koç yönetici ve liderin rolleri arasında bir köprü gibi hareket eder (Decker, Decker, Freeman ve Knopf, 2009, 10).

Erken çocukluk eğitimi yöneticilerinden liderlik, yöneticilik ve koçluk rollerini yerine getirirken bazı bilgi, beceri ve yeteneklere de sahip olmaları beklenmektedir. Bu bilgi, beceri ve yetenekler bu rolleri daha etkili bir şekilde yerine getirmelerinde yardımcı olabilir. Freeman ve Brown (2000, 23) Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin üstlenmeleri gereken roller ile sahip olmaları gereken bilgi, beceri ve yetenekleri şöyle sıralamaktadır:

- **Etkili bir organizasyon geliştirme ve sürdürme yeteneği.** Hedef belirleme, stratejik planlama yapma, kaynakları sağlama, düzenleme ve problem çözme.
- **Planlama ve uygulama yeteneği.** Çocuklar için uygun olan tüm programların gözden geçirilmesi ve programın felsefesi, hedefleri ve hedef davranışlarını oluşturma ve uygulamada öğretmenlere rehberlik etmek.
- **Personeli yönetme yeteneği.** Kurumda görev yapan personelin değerlendirilmesini ve seminer, konferans, hizmetiçi eğitim kursları ile personelin geliştirilmesi.
- **Ailelerle işbirliği kurma yeteneği.** Program hakkında aileleri bilgilendirmek için etkili iletişim stratejileri uygulamak.
- **Yönetmelere sahip olmak.** Etkili bir yönetim için gerekli kanun, tüzük ve yönetmelikler hakkında bilgi sahibi olmak ve bunları uygun ve gerektiği biçimde uygulamak.

Bütün bunlara ek olarak okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin bazı kişilik özelliklerine de sahip olması beklenmektedir. Hotaman (2011, 126), mesleki özellikler ile bireylerin kişilik özelliklerinin, ilgi ve yeteneklerinin örtüşmesinin, bireyin verimliliği ve kendini gerçekleştirme açısından önem taşıdığını belirtmektedir. Buradan hareketle, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin kişilik özelliklerinin de bu mesleğe uygun olması, mesleklerini daha etkili ve verimli yapmalarını sağlayacaktır denilebilir. Okul öncesi eğitim kurumlarının aile ortamı kadar sıcak havasını koruması için bu kurumlardaki yöneticilerin, öğretmenlere, öğrencilere ve ailelere model olabilecek kişilik özelliklerine sahip olması önemli görülmektedir (Koçyiğit, 2010, 190). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin yönetim görevlerini yerine getirebilmesi için (Oktay, 2002, 218);

- Okul öncesi eğitim, çocuk beslenmesi, çocuk gelişimi ve yönetim konularında eğitim almış olması,
- Yönetim biliminin esaslarını bilerek, planlama ve organizasyonu gerçekleştirmesi, kontrol mekanizmalarını uygulamaya koyabilmesi,
- İletişim becerilerine sahip olması,
- Çevresinde güvenilir, dürüst, hoşgörülü eleştiriye açık, konusunda bilgili, anlaşılır, etkili olması,
- Yeniliğe uyum sağlaması, acil durumlarda bile doğru kararlar alabilmesi ve kararların doğruluğunu karşısındakine kabul ettirebilmesi,
- Bulunduğu mevkiinin verdiği formal güçten çok, bilgisi ve yetenekleri ile çalışanlarını motive ederek verimli olmalarını sağlayabilmesi gerekmektedir.

Diğer eğitim kurumlarında ve kademelerinde olduğu gibi okul öncesi eğitim kurumlarında da görev yapan yöneticilere, bu görevlerini yerine getirirken liderlik, yöneticilik, koçluk gibi birbirinden farklı birçok rol düşmektedir. Ayrıca bu rolleri yerine getirirken yöneticilerden çeşitli bilgi, beceri ve yeterliklere de sahip olmaları beklenmektedir. Bütün bunlara ek olarak yöneticilerin kişilik özelliklerinin de, okul öncesi eğitim kurumlarının yönetimini etkilediği düşünülmektedir. Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin bu hususlarda bilgi sahibi olmaları önemlidir.

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin nitelikleri. Okul öncesi dönem ve bu dönemde uygulanacak eğitimin niteliği her geçen gün daha fazla önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitim çocukların, zihinsel, sosyal, duygusal, dil ve fiziksel olmak üzere tüm alanlarda gelişmelerini hedefleyen, her bir çocuğun ilgi, ihtiyaç, yaş ve yetenek özelliklerini de dikkate alarak yapılan planlı ve programlı bir eğitim olarak, çocukların ilköğretime başlamalarından önceki dönemde, eğitim sistemi içerisinde yerini almıştır (Kerem, 2007, 86). Her ne kadar okul öncesi eğitimde okullaşma oranının arttırılması hedeflense de, okul öncesi eğitim hala zorunlu eğitim kapsamında yer almamaktadır.

Okul öncesi eğitim etkinlikleri, okul öncesi eğitim alanında lisans öğrenimini tamamlamış öğretmenler tarafından planlanmakta ve yürütülmektedir. Bir okul öncesi

eğitim kurumunda öğretmen malzeme ve programdan daha önemli olmakla birlikte, okul öncesi öğretmeni okulun eğitim ve öğretiminden sorumludur ve gruplardaki çocukların en yakınıdır (Zembat, 2005, 31). Bu nedenle Koçyiğit (2010, 195), okul öncesi öğretmenlerinin; geniş bir dünya görüşü ve genel kültür bilgisine sahip, güler yüzlü, sabırlı, uyumlu ve anlayışlı; liderlik görevini üstlenen, dürüst, ahlaklı ve güvenilir; mesleki yönden yeterli, özgüven sahibi, işini seven ve işbirliğine açık; objektif, adil, yeniliklere açık, araştırmacı; güzel konuşan, giyim ve kuşamıyla örnek biri olması gerektiğini vurgulamaktadır.

Yaş grubunun daha küçük olması, sınıf ortamının çocukların özelliklerine uygun olacak şekilde malzeme ve materyallerle donatılarak ev ortamına benzer şekilde döşenmesi nedeniyle, kısaca eğitim ortamı açısından da okul öncesi eğitim diğer eğitim kademelerinden daha farklıdır. Dolayısıyla, çok sayıda olay ya da durum aynı anda, bir arada ve hızlı bir şekilde geliştiği için, okul öncesi öğretmenliğinde hızlı bir tempo vardır. Öğretmen bütün bu olay ve durumların aynı anda izlenmesinden ve yönetilmesinden sorumludur. Öğretmen bir gün içinde önceden kendisini hazırlama şansı bulamadığı onlarca durum ile ilgili ani kararlar almak zorunda kalabilmektedir (Şahin, 2005, 17). Bunlara ek olarak, öğretmenin birlikte olduğu çocuk grubunun, henüz bağımsızlığını kazanmamış, bir yetişkine muhtaç, ailesinden ve evinden uzak olması okul öncesi öğretmenine birçok sorumluluk yüklemektedir. Ayrıca, çocukların beklentileri ve ihtiyaçlarının karşılanma düzeyleri de birbirinden farklılık göstermektedir. Okul öncesi öğretmenin öncelikle çocukların temel ihtiyaçlarını (sevgi, şefkat, ilgi, beslenme vb.) karşılaması, çalışmalarını onların gelişim düzeylerini dikkate alarak planlaması önemlidir (Zembat, 2005, 31).

Okul öncesi öğretmenliği diğer öğretmenlik uygulamalarına göre daha farklı bir sanattır. Dolayısıyla, öğrenme-öğretme sürecinin etkili olması için, öğretmenin, teknik bilgilerini kendi kişilik özellikleri ile bütünleştirip kullanması gerekir (Şahin, 2005, 18). Nitekim Gürkan (2005, 61), öğretmenin bir yandan bilgi, beceri ve tutumları ile eğitim sürecine kalite kazandırdığını, diğer yandan uyguladığı yöntem, teknik ve stratejilerle eğitim programında yer alan davranışların öğrencilere kazandırılmasında kritik bir rol oynayarak öğrenci niteliklerinin artmasını sağladığını ifade etmektedir. Bu nedenle, öğretmen çocukların bulundukları yaşlara ait gelişimsel özellikleri bilmeli, ayrıca her çocuğun aile yaşantısı hakkında da ayrıntılı

bilgi sahibi olmalıdır. Böylece ilk kez annelerinden, evlerinden ayrılarak gelen küçük çocukların ihtiyaçlarına iyi cevap verebilir, onların neden bazı davranışları yaptıklarını daha iyi anlayabilir (Oktay, 2002, 219).

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çocuk gelişimiyle ilgili bilgi ve becerilere, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği becerilere, öğretmenlik mesleğinin gerektirdiği kişilik özelliklerine sahip olması beklenmektedir. Öğretmenin bu özelliklere sahip olması okul öncesi eğitimin de niteliğini arttıracaktır. Oktay (2002, 219-220), okul öncesi eğitim öğretmenin öncelikle sahip olması gerek özellikleri şöyle sıralamaktadır:

- Çocuk gelişimi ve eğitimi, beslenmesi ve sağlığı konularında bilgi sahibi olmak,
- Müzik, resim, drama, oyun gibi konularda bilgili ve birçok eğitim materyallerini temin edebilecek beceriye sahip olmak,
- Okul öncesi eğitim programları konusunda bilgi sahibi olmak,
- Kendini geliştirmeye ve bilgisini arttırmaya istekli olmak.
- İyi bir mizah duygusuna sahip olmak,
- Çocukça davranışlardan sıkılmamak ve çocukların ihtiyaçlarına duyarlı olmak,
- Sağlıklı, canlı, hareketli, neşeli, hoşgörülü ve esnek, sabırlı, sorumluluk sahibi, güvenilir olmak,
- Çocukta çok küçük de olsa ilerlemeyi görebilmek,
- Yaratıcı olmak ve yeniliklere uyum sağlayabilmek,
- Türkçeyi iyi ve güzel konuşmak ve iletişim becerilerine sahip olmak.
- Geniş bir edebiyat ve fen bilgisine sahip olmak,
- Dış görünüşüne dikkat etmek,
- Meslektaşları ve ailelerle işbirliği yapmak,
- Kayıtları tutabilmek, çocuk ve aile hakkındaki bilgileri toplamak ve güvenli bir şekilde saklayabilmek, iyi bir rehber olmak,
- Doğru ve çabuk kararlar verebilmek ve peşin hükümlü olmamak,
- İyi bir meslek ahlakına sahip olmak,

Öğretmenlerin kişilik ve mesleki özelliklerinin her eğitim kademesinde öğrencilere etkisi çok büyük olmakla birlikte, henüz aile ortamından yeni ayrılmış, aile dışında sosyal bir ortama katılmamış, anne, baba, akraba vb. modelden sonra yeni ve farklı bir model olan öğretmenle karşılaşmış okul öncesi dönem çocukları için daha da büyük olduğu söylenebilir. Bireyin hayatında bu kadar önemli bir yere sahip olan okul öncesi dönemde uygulanan programın niteliği kadar programı uygulayan öğretmenlerin sahip olması gereken nitelikler de oldukça önem taşımaktadır. Öğretmenlerini gerek eğitim süreçlerinde gerek mesleki hizmet yıllarında sahip oldukları nitelikleri artırdıkları ölçüde verdikleri eğitimin de kalitesi artacaktır (Kerem, 2007, 87). Ural ve Ramazan (2007, 42), konuyla ilgili şunları belirtmektedir:

Bugün ülkemizde öğretmenin hangi koşullarda çalıştığına ve sorunlarına bakıldığında, sayılan bu özelliklere sahip bir öğretmenin görev yapabilmesi çok özveri gerektirmektedir. Ülkemizde ilk ve ortaöğretim kademelerinde görev yapan öğretmenlerin büyük çoğunluğu gibi okul öncesi öğretmenleri de resmi bir okulda, düşük maaşla ve zorlayıcı koşullarda çalışmaktadırlar.

Ek olarak okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mesleğe başlamadan önce geçirdikleri akademik yaşantılarda, kısaca yetiştirilmelerinde de ciddi sorunlar yaşandığı görülmektedir. Okul öncesi eğitim alanında her açıdan niteliksizlik yaşanmasına yol açan; bireylerin bu meslek için gerekli özelliklere sahip olmamaları, öğretmen yetiştirme konusunda yapılan çalışmaların tutarsızlığı ve süreksizliği, öğretim elemanlarının uzmanlık alanları ve yeterliliklerinde eksiklikler ile hizmet öncesi ve hizmet içi eğitim çalışmalarında yeterlik ve işlerlik açısından gözlenen bütün bu sorunların, Haktanır (2007, 80) şu sebeplerden kaynaklandığını belirtmektedir:

- Öğretmen yetiştirme politikasının sıklıkla değiştirilmesi,
- Doksanlı yıllarda farklı alanlardan mezun olan ve bunun yanı sıra pedagojik formasyona sahip olmayan gençlerin alanda görevlendirilmesi,
- Eğitim fakültelerinde sistemin alt birimlerinin görüşleri alınmadan yeniden yapılanmaya gidilmesi ve her türlü donanım açısından eksik olan fakültelerde lisans/lisansüstü programlarının açılması,
- Öğrenci kontenjanlarının fazlalığı,
- Öğretim elemanı yetiştirme çalışmalarında yetersizlik ve yanlışlıklar olması,
- Öğretmen atamalarında sadece KPSS puanına bakılması,
- Öğretmenlik programlarına öğrenci alırken sadece ÖSS puanına bakılması

YÖK 1998 yılında eğitim fakültelerini bölümlerin lisans programlarının tüm üniversitelerde aynı olmasını sağlamak adına yeniden yapılandırılmış, bu programlar Mart 2006'da YÖK'ün düzenlediği bir çalıştayda yeniden ele alınarak eksiklikleri giderilmiştir. Böylece öğretmen yetiştiren programlarda, dolayısıyla da bu programlardan mezun olan öğretmenlerde bir standart yakalanmaya çalışılmıştır. Ancak bunun okul öncesi eğitim programları için gerçekleşemediğini söylemek mümkündür; çünkü okul öncesi eğitimi öğretmenliği olan üniversitelerin çoğunda yeterli sayıda ve yetişmiş öğretim elemanı bulunmamaktadır. Bu nedenle gerekli akreditasyon çalışmalarının yapılması ve eğitimcilerin eğitiminin sağlanması gerekmektedir (Ural ve Ramazan, 2007, 53). Adıgüzel (2005), öğretmen niteliklerinde yeni bir boyut olan bilgi okuryazarlığının öğretmen eğitimi programlarında yer almasının öneminin betimlenmesini amaçladığı çalışmanın sonuç bölümünde şunları vurgulamaktadır:

Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde değişim, gelişim ve yenileşmenin anahtarı olan eğitimin özellikle de öğretmen eğitiminin yeniliklere paralel olarak düzenlenmesi ve iyileştirilmesi gerekmektedir. Teknolojinin hâkim olduğu ve insanların bilgi bombardımanına tutulduğu günümüzde bilgi edinme ve öğrenme yolları değişmiştir. Buna bağlı olarak öğretmenlerin sınıftaki rolleri, görev ve sorumlulukları da değişmiştir. Bütün bu değişikliklere uyum sağlamak için gerekli bilgi ve becerilerin öğretmenlere kazandırılması gerekmektedir. Bu nedenle özellikle yeni okuryazarlık alanlarının öğretmen eğitimi programlarında yer alması ve öğretmenlerin bu yönüyle donanımlı olarak yetiştirilmesi gelecek kuşakların eğitimi açısından önemlidir. Kamu ve özel alanlardaki teknolojik üretkenliğe paralel olarak öğretmen adaylarının teknoloji okuryazarlı olarak yetişmelerini sağlamak için öğretmen eğitimi programlarında yeni stratejiler geliştirilmelidir. Öğretmenler gelişim ve öğrenme etkinliklerinde teknolojiyi kullanmaya hazırlanmalıdır. Öğretmenlerin sosyal becerilerinin geliştirilmesi için kütüphane ve medya okuryazarlı olmaları ve bu alanda yeterli bilgi ve beceri ile donatılmaları gerekmektedir.

Özetle, bilim ve teknolojideki hızlı değişimler okul öncesi eğitim alanını ve aynı zamanda çocukların birçok alandaki gelişimini fazlasıyla etkilemektedir. Bilgi çağında teknoloji ile daha içli dışlı olan çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin de bu değişim doğrultusunda kendilerini geliştirmeleri bir zorunluluktur. Bu gelişimi, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kişisel çabalarına bırakmadan, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ilgili düzenlemelerle sağlamasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan diğer işgörenler. Okul öncesi eğitim kurumlarında özellikle de anaokullarında, yönetici ve öğretmenler dışında farklı görevliler de bulunmaktadır. Bu görevlilerin de tıpkı yönetici ve öğretmenlerde olduğu gibi bazı rolleri, görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Her meslekte olduğu gibi okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan diğer çalışanların da bazı kişilik özelliklerinin, yerine getirdikleri mesleğe uygun olması önemlidir. Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapacak olan çalışanların sahip olması gereken en önemli kişilik özellikleri şöyle sıralanabilir: Çocukları sevmek, sağlıklı, canlı, hareketli, neşeli, hoşgörülü, esnek, sabırlı, sorumluluk sahibi ve güvenilir olmak. Oktay (2002, 222), bir okul öncesi eğitim kurumundaki diğer çalışanlar ve niteliklerini aşağıdaki şekilde gruplamaktadır:

- **Yardımcı işgörenler (aşçı, temizlik sorumluları, şoför, bahçıvan gibi).** En az ilkokul mezunu olmalı, Türkçeyi doğru ve düzgün konuşmalı, sağlıklı ve temiz bir görünüme sahip olmalı, esnek, sevecen, neşeli, hareketli, sorumluluk sahibi, dürüst, işini bilen, saygılı olmalıdır. Ayrıca bu işgörenler bir okul öncesi eğitim kurumunda çalışmaya başlamadan önce hizmet içi eğitime alınmalıdır.
- **Psikolog- rehberlik uzmanı.** Öğretmenler ve yönetimle işbirliği içinde olabilmeli, çocuk psikolojisi, okul-aile işbirliği, yetişkin psikolojisi konularında bilgili olmalı, gözlem yapabilmeli, kayıt tutabilmeli ve bu kayıtlar doğrultusunda çalışmalarını planlayabilmelidir. Öğretmene ve aileye rehberlik yapabilecek, çocuklarla grup veya bireysel çalışma yapabilecek yeterliliğe sahip olmalıdır.
- **Doktor-hemşire.** Çocuk sağlığı ve ilkyardım konularında bilgili olmalıdır. Daimi çalışmasa da en az haftada bir kez çocukları muayene etmeli ve hasta çocukları takip etmelidir. Bu konuda öğretmenlere ve ailelere yol göstermeli ve yardımcı olmalıdır.

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan diğer çalışanlar ve niteliklerine Okul öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin (2004), "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları" ile ilgili hükümlerin yer aldığı üçüncü kısmında yer verildiği görülmektedir. Bu görevlilerle ilgili yönetmelik maddeleri şu şekildedir:

- **Usta Öğretici.** Usta öğreticiler, Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelikte belirtilen esaslara göre bakanlıkça tahsis edilen kontenjan çerçevesinde il millî eğitim müdürlüğünce seçilir, görevlendirilir ve malî yükümlülükleri il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce yürütülür.” (m. 25).
- **Memur.** “Anaokullarında, yönetim ve hesap işleri için en az bir memur görevlendirilir.” (m.26).
- **Tabip.** “Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk sağlığı konusunda uzman bir tabibin bulunması esastır. Okul tabibinin bulunmaması durumunda sağlık hizmetleri konusunda hükümet tabipliği, sağlık ocakları varsa sağlık eğitim merkezleri, ana çocuk sağlığı merkezleri ve benzeri kuruluşlardan yararlanılır.” (m. 27).
- **Psikolog.** “Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı gelişimleri ve ortaya çıkabilecek sorunlarının çözülmesi amacıyla okul öncesi eğitim kurumlarında bir psikologun bulunması esastır. Okul psikologunun bulunmaması durumunda, çocukların psikolojik sağlık hizmetleri konusunda il/ilçe imkânlarından yararlanılır.” (m.28).
- **Aşçı.** “Anaokulu ve uygulama sınıflarında çocukların besinlerini hazırlamak üzere en az bir aşçı görevlendirilir. Aşçı, bulunamaması durumunda bu görev, aşçılık kurs belgesi bulunan bir hizmetliye yaptırılabilir. Aşçı okul müdürüne, görevli müdür yardımcısına ve nöbetçi öğretmene karşı sorumludur.” (m.29).
- **Kaloriferci.** “Anaokullarında ısıtma işlerinde çalıştırılmak üzere bir kalorifercinin bulunması esastır. Kalorifercinin bulunmadığı durumlarda bu hizmet, kurstan geçirilerek sertifika alan hizmetli tarafından yürütülür.” (m.30).
- **Şoför.** “Anaokullarında görevlendirilen şoför, okula tahsis edilen taşıtın zimmetini üzerine alır ve taşıtın kullanılması ile bakımından müdüre karşı sorumludur.” (m.31).
- **Hizmetli.** “Okul öncesi eğitim kurumlarında her grup için bir hizmetli bulundurulur. Uygulama sınıfları ile ana sınıflarında bu görevler, bağlı bulundukları kurumların hizmetlileri tarafından yürütülür. Ancak hizmetli atanamaması/görevlendirilememesi durumunda, anaokullarında biri bayan olmak üzere en az iki hizmetli, ana sınıfı ve uygulama sınıflarında ise her grup için bir hizmetli görevlendirilir.” (m.33).
- **Bekçi.** “Anaokullarında görevli gece bekçisi veya nöbetle gece bekçiliği görevini yapan hizmetli, nöbet talimatnamesine uygun olarak nöbeti süresince okul bina ve eklentilerinin güvenliğini sağlar.” (m.34).

Yukarıda da belirtildiği gibi okul öncesi eğitim kurumlarında farklı görevleri olan işgörenler bulunmaktadır. Okul öncesi eğitimin belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için yönetici ve öğretmenler dışındaki eğitimci olmayan diğer personelin de nitelikleri oldukça önemlidir. Çünkü özellikle kuruma yeni başlayan çocukların bazıları, öğretmen dışındaki çalışanlardan birini kendisine daha yakın bulabilir ve okula alışmaları da bu kişinin yardımı ile kolaylaşabilir.

Bir okul öncesi eğitim kurumunda dikkat edilmesi gerekli olan bir başka nokta ise kurumda bulunan yetişkinlerin sayısının çocuğun ilgisini ve dikkatini dağıtacak kadar çok olmaması ve kurumda bulunan yetişkinlerin hepsinin program içinde, çocuğun kolayca kabul edebileceği ve anlayabileceği belirlenmiş rollerinin bulunmasıdır (Oktay, 2002, 221). Bu nedenle okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan diğer işgörenlerin rollerinin, görev ve sorumluluklarının görev tanımlarında ayrıntılı bir şekilde belirtilmesi önemlidir. Çizelge 1’de okul öncesi eğitim kurumlarındaki ideal çocuk ve yetişkin sayıları belirtilmiştir.

Çizelge 1. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda İdeal Sayılabilecek Çocuk ve Yetişkin Sayıları

Yaş Grubu	Çocuk Sayısı	Öğretmen Sayısı	Yardımcı Sayısı
3 Yaş	14	1	1
4 Yaş	16	1	1
5 Yaş	18	1	1
6 Yaş	20	1	1

Kaynak: (Oktay, 2002, 221)

Çizelgede de görüldüğü gibi yaş grubu ne olursa olsun her sınıfta öğretmen dışında yardımcı bir yetişkinin daha bulunması önerilmektedir. Kök, Küçükoğlu, Tuğluk ve Koçyiğit (2007), Erzurum ili genelinde farklı okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan seksen öğretmen ile görüşerek yürüttükleri araştırmalarında, okul öncesi eğitiminin öğrenme öğretme süreçlerindeki sorunlarına uygun çözüm yolları geliştirebilecek ipuçları elde etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 87,5’i öğrenci sayısının sınıflara göre fazla olduğunu belirtmişlerdir. Özellikle şehir merkezlerinde yer alan anaokullarında, sınıfların kalabalık olduğu görülmektedir. Bunun yanında okul öncesi eğitimde yaş grubunun küçük olması nedeniyle, eğitim-öğretim etkinliklerinin yanında çocukların özbakım ihtiyaçlarının da karşılanması gerekmektedir. Dolayısıyla sınıflarda öğretmene yardımcı birinin daha bulunması, eğitimde niteliğin artmasına katkıda bulunacaktır.

Dünya’da ve Türkiye’de Okul öncesi Eğitim ve Yönetimi

Dünya üzerinde özellikle de sanayileşme ile birlikte meydana gelen değişiklikler aile yapılarında da farklılaşmalara yol açmıştır. Kadınların iş yaşamına girmesi, iş koşulları nedeniyle ailelerin kentlere göç etmek zorunda kalması ve aile yapılarında meydana gelen farklılaşmalar sebebiyle, ailelerin çocuk bakımı ve eğitimine olan bakış açılarında da değişiklikler oluşmuştur. Bu durumun okul öncesi eğitim kurumlarının ve erken çocukluk eğitimi ve bakımı (EÇEB) programlarının her geçen gün dünya çapında yaygınlaşmasını sağlayan bir başlangıç noktası oluşturduğu görülmektedir. Çeşitli ülkelerde geçen yüzyıldan beri işlev görmeye başlayan okul öncesi eğitim kurumları giderek gelişmekte; çocuğun sağlıklı bakımı, beslenmesi, kendine güven kazanması, kişiliğinin gelişmesi, iyi alışkanlıklar kazanabilmesi, sosyal gelişimini gerçekleştirecek bir arkadaş ortamının yaratılmasının yanı sıra, onun fiziksel olarak gelişebilmesi için gerekli hareket ve oyun ortamını sağlayan, aileye çocuğun bakımı ve eğitimi konusunda destek olan kurumlar olarak varlıklarını sürdürmeye devam etmektedirler (Oktay, 2002, 186).

Yukarıda da değinildiği gibi okul öncesi eğitim kurumlarının ortaya çıkışına neden olan bazı etmenler bulunmaktadır. Oğuzkan ve Oral (2003, 28), bu etmenleri şu şekilde sıralamaktadır:

- Yoksul halkı kalkındırmak ve kimsesiz çocukların olumsuz çevre koşullarından en az etkilenmesini sağlamak,
- Endüstrinin ihtiyacı olan kadın gücünden yararlanmak,
- Çocukluk yıllarındaki deneyimlerin, uzun dönemde, toplumsal yönelişlerdeki etkisine giderek artan oranda bilinçlenmek.

Eğitime verilen değerin yanında insana ve özellikle de çocuğa verilen değerin de her geçen gün arttığı görülmektedir. Gerek ulusal, gerekse uluslararası belgelerde düzenlenen çocuk haklarıyla ilgili yasalar bulunmaktadır. Ulusal hukukta 1982 Anayasası’nın 41, 42, 50, 56, 58, 61 ve 62. maddelerinde çocuk haklarını özel olarak koruyan hükümler, Medenî Kanun’un “Aile Hukuku” kitabının ikinci kısmı “Hısımlık” başlığını taşımaktadır. Maddeler arasında çocuk ve ana baba arasındaki ilişkiler, haklar, ayrıntılı biçimde düzenlenmektedir. Çocukların eğitim hakkını düzenleyen kurallar ise eğitime ilişkin kanunlarda yer almaktadır. Uluslararası

hukukta ise, çocukların korunması ve hakları Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun ve Avrupa Konseyi'nin üzerinde önemle durduğu konular arasındadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu çocuk hakları ile ilgili konuları bildirgeler, sözleşmeler ve genel kurallar olarak ayrıntılı biçimde düzenlemektedir. Avrupa Konseyi de BM ilkelerine uygun sözleşmeler ve tavsiye kararları oluşturmaktadır (Akyüz, 2012, 5-6).

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'nin 7. Maddesi'nde "Çocuk, eğitimle aynı amaçlara yönelik oyun ve eğlenme konusunda tüm olanaklarla donatılır; toplum ve kamu makamları çocuğun bu haktan yararlanma olanaklarını artırmaya çaba gösterir" ifadesi yer almaktadır. Kuşkusuz bu ortamın sağlanabilmesi için işgörenlerle ve araç gereçlerle iyi donatılmış okul öncesi eğitim kurumlarına ihtiyaç vardır. Okul öncesi eğitim kurumları, çocuğu diğer çocuklarla, sağlıklı bir ortamda bir araya getirmekte; çevre-uyarıcı zenginliği zihinsel deneyimlerini çeşitlendirmekte, çocuğun yeteneklerini, ilgilerini ortaya koymasını ve geliştirmesini desteklemektedir (Şahin, 2005, 2).

Geçmişten günümüze bakıldığında, okul öncesi eğitim kurumlarını gerekli kılan nedenler ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, pek çok ortak sebep de dikkati çekmektedir. Bu sebepler şöyle özetlenebilir (Oktay, 2002, 189):

- Geniş aileden, çekirdek aileye dönüşen aile yapısında meydana gelen değişimler,
- Köyden kente göçle birlikte akraba ve yakınlarının çocuk bakımı ile ilgili desteğinin azalması,
- Kadınların artan eğitim düzeyi ile birlikte evin dışında çalışma fırsatlarının artması,
- Kültürel eşitsizliklerin eğitimde fırsat eşitliğini engelleyici yönünün dengelenmesi,
- Özellikle şehirleşme ile birlikte artan sınırlı mekânlara sahip apartman tipi yaşama geçilmesi nedeniyle çocukların yaşlıları ile birlikte bulunmalarının hareket imkânlarının da büyük ölçüde sınırlandırılması,
- Ailelerin, çocuklarının eğitiminde bazı yetersizliklerinin bulunduğunu fark etmeleri,
- Sağlık ve büyüme ile ilgili yeni bilgi ve fikirler.

Okul öncesi eğitimin yaygınlaşması söz konusu olduğunda dünya genelinde hala yeterli ilerlemenin kaydedilemediği görülmektedir. Haktanır (2005, 51-52) dünya genelindeki okul öncesi eğitimin durumunu şu şekilde nitelendirmektedir: (1) Çoğu ülkede, özellikle Sahra'nın güneyindeki ülkelerde, erken çocukluk dönemi bakım ve gelişiminin örgütlü programlarla kapsanma durumu görece olarak düşüktür. (2) Birçok proje ve program, yaratıcı ve etkili olsa da pilot çalışma veya yaparak gösterme etkinlikleri düzeyinde olmayı sürdürmektedir. (3) Dağılımı iyileşme gösterse de, programların hala daha çok kentlerde uygulanması tercih edilmektedir. (4) Çocuklara üç yaşından önce, özellikle bir ve üçüncü yaşlar arasında ulaşmak çok düşük düzeyde kalmaya devam etmektedir. (5) Anne-babalara destek ve eğitim sağlayan programlar bazı ülkelerde belirgin bir biçimde artmışsa da bazı ülkelerde neredeyse hiç bulunmamaktadır. (6) Birçok "gönüllü" program hala kamudan maddi destek görme hususunda hak sahibi olarak kabul edilmemektedir ve yok olmak üzeredir. (7) Çoğu kez programların niteliği düşüktür ve dolayısıyla çocuklar üzerindeki etkileri de en düşüktür. Özetle, dünya genelinde okul öncesi eğitim alanındaki çalışmaların her geçen gün daha da arttığı görülmektedir. Ancak, okul öncesi eğitimin özellikle daha erken yaşlarda yaygınlaşması hususunda çalışmalara devam edilmesinin gerekliliği yadsınamaz bir gerçektir.

Türkiye'nin de üyesi olduğu Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü'nün (OECD), birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da direktörlüğü bulunmaktadır. Eğitim Direktörlüğü, kişisel gelişime, sürdürülebilir ekonomik büyümeye ve sosyal uyuma katkıda bulunması amacıyla, üye ülkelerin kaliteli eğitim imkânları sağlamalarına yardımcı olmakta, aynı zamanda, üye ülkelere eğitim sistemlerinin karşılaştığı sorunlarla baş edebilmeleri için etkili politikalar oluşturmalarında ve uygulamalarında destek olmaktadır. Direktörlüğün çalışmaları, eğitim aracılığıyla kaliteli öğretimi teşvik etmek ve sosyal uyumu oluşturmak için eğitimin sonuçlarının nasıl değerlendirileceği ve geliştirileceği üzerinde odaklanmaktadır (OECD, 2013).

OECD eğitim direktörlüğünün önem verdiği konulardan biri de erken çocukluk eğitimi ve bakımıdır. Direktörlük üye ülkelerin erken çocukluk eğitimi ve bakım politikalarını değerlendirilerek raporlaştırılmaktadır. Çizelge 2'de OECD ülkeleri 2010 yılı erken çocukluk eğitimi 4-5-6 yaş için kayıt oranları verilmiştir.

Çizelge 2. OECD Ülkeleri 2010 Yılı Erken Çocukluk Eğitimi Kayıt Oranları

	OECD Ülkeleri	4 Yaş %	5 Yaş %	6 Yaş %
1	Fransa	100	100	100
2	Meksika	99	100	100
3	Hollanda	100	99	99
4	İspanya	99	100	98
5	Belçika	99	99	99
6	Danimarka	98	98	99
7	Japonya	97	99	100
8	Norveç	97	97	100
9	İngiltere	97	100	99
10	İtalya	97	98	99
11	Lüksemburg	97	93	98
12	İzlanda	96	95	98
13	Almanya	96	97	99
14	Yeni Zelanda	95	100	100
15	İsveç	94	95	97
16	Macaristan	93	96	95
17	Estonya	90	91	91
18	Avusturya	89	95	100
19	Slovenya	87	90	99
20	İsrail	86	96	97
21	Portekiz	85	93	100
22	Cezayir	85	93	97
23	Kore	82	89	100
24	Şili	75	87	92
25	Slovak Cumhuriyeti	73	82	92
26	Amerika	69	80	96
27	İrlanda	68	100	100
28	Polonya	59	75	95
29	Finlandiya	56	64	99
30	Yunanistan	53	94	100
31	Avustralya	52	99	100
32	Kanada	47	94	99
33	İsviçre	41	95	100
34	Türkiye	17	61	96
	OECD Ortalaması	81	93	99

Kaynak: (OECD, 2012)

Çizelge incelendiğinde; erken çocukluk eğitimi kayıt oranlarının en yüksek olduğu ülkelerin Fransa, Meksika ve Hollanda olduğu görülmektedir. Bu ülkeler arasında Fransa 4-5-6 yaş grubunda da %100 okullaşma oranına sahip olan ülkedir. Bunun yanında en düşük ortalama sahip ülkeler ise; Kanada, İsviçre ve Türkiye'dir. Bu ülkeler arasında ise Türkiye erken çocukluk eğitiminde okula kayıt oranlarının en

düşük olduğu ülkedir. Türkiye’de 6 yaş okula kayıt oranı %96 iken, bu rakamın 5 yaş için %61, 4 yaş için ise %17 olduğu görülmektedir. Türkiye’de erken çocukluk eğitiminde en düşük kayıt oranının 4 yaş grubunda olduğu görülmektedir. Oysa erken çocukluk eğitiminde, eğitimin mümkün olduğunca erken yaşlarda başlaması önemlidir. Özellikle erken çocukluk eğitimi kayıt oranları düşük olan ülkelerin mevcut eğitim politikalarını yeniden gözden geçirmesi gerekmektedir.

Bu bölüm kapsamında, aşağıda Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği’ne üye bazı ülkeler ile Çin, Rusya, Japonya gibi Asya ülkelerinde ve Türkiye’deki okul öncesi eğitimin yapısı, yönetimi, finansmanı ve öğretmen nitelikleri gibi bazı konularda bilgi verilmeye çalışılmıştır. Avrupa Birliği’ne üye ülkelere ait bilgilerin ve verilerin çoğu “Eurydice - Avrupa Eğitim Bilgi Ağı”ndan alıntılanarak aktarılmış.

Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD’de) okul öncesi eğitim ve yönetimi.

Sovyetler Birliği’nin çöküşü ile birlikte dünyadaki tek süper güç haline gelen ABD’de okul öncesi dönemdeki çocukların bakım ve eğitimi toplumun çok önemseydiği ve en iyiyi tanımlamak, yaratmak ve uygulamak için bürokratların, eğitimcilerin ve akademisyenlerin uğraş verdiği bir alan olarak popülerliğini sürdürmektedir (Özdemir ve Beceren, 2010, 266). ABD Kongresi aracılığıyla Federal Hükümet, genel erken çocukluk ve bakım hizmetleri politikalarını ve hedeflerini hazırlamakta, bölgesel ve yerel ihtiyaçlara göre eğitim ve bakım programlarının uygulanmasında devletin rolünü kolaylaştırmaktadır (OECD, 2000).

ABD’de eğitim sisteminin tabanını okul öncesi eğitim oluşturmaktadır. Okul öncesi eğitimin temel amacı, çocuklara güven duygusu kazandırmak ve onları formal eğitime hazırlamaktır. Amerika’da okul öncesi eğitim, yarım gün, tam okul günü ve tam iş günü programlarında yürütülmektedir. Okul öncesi eğitim programları, anaokulları, anaokulu öncesi, kreşler, gündüz bakım merkezleri, aile tipi gündüz bakım evlerinden oluşmaktadır. Aile tipi gündüz bakım evleri ev tabanlıdır, genellikle altı ya da daha az çocuk ile sınırlı olsa da bu sayı eyaletlere göre değişir. Gündüz bakım merkezleri aile tipi gündüz bakım evlerinden daha büyük tesislerdir. Bu merkezler oyun alanları ile donatılmıştır ve daha fazla sayıda çocuk için kullanılabilir. Burada okul öncesi eğitim parasızdır. Okul öncesi çağıdaki okullaşma oranı %55-95 arasında değişmektedir. Bir öğretmene yaklaşık 18 öğrenci düşmektedir (York, 2004, 16; Erdoğan, 2003, 63).

Amerika’da kar amacı gütmeyen ve kar amaçlı olmak üzere iki tip gündüz bakım merkezi bulunmaktadır. Kar amacı gütmeyen merkezlerden bazıları kiliseye bazıları ise şirketlere, fabrikalara, hastanelere ve üniversitelere aittir ve bunlar işçilere sunulan yararlardan biridir. Bu kurumların tamamı iyi donanımlıdır ve daha iyi imkânlarla sahiptir. Kar amaçlı merkezler ise kişiye özel, kurum veya zincir işletmeler şeklinde hizmet vermektedirler (York, 2004, 17-18).

Amerika’da ulusal bir müfredat programı olmadığı için genel amaçlar belirlenerek her eyalet kendi sistemini oluşturmuştur. Küçük çocukların eğitimi ile ilgili vakıf veya birliklerin geliştirdiği programlar kullanılmaktadır (Haktanır, 2005, 55). Bu ülkede genellikle 3-5 yaş grubunun eğitiminde “Nursery” deyiimi kullanılmakta, 5-6 yaş grubunun eğitimini veren kurumlar ise “Kindergarten” adı ile ilkokula bağlı olarak çalışmaktadır (Oktay, 2005, 12).

Avrupa Birliği ülkelerinde okul öncesi eğitim ve yönetimi. Bu bölümde Avrupa Birliği Ülkeleri’nden; İngiltere, Fransa, Bulgaristan, Almanya, İspanya, Malta, Finlandiya, Norveç ve Avusturya’nın erken çocukluk eğitimi ile ilgili bilgilerine yer verilmiştir.

İngiltere. Son yıllara kadar İngiltere’de erken çocukluk eğitim ve bakımına ilişkin tüm kararlar yerel yönetimlerce alınmaktaydı. Zorunlu olmamakla birlikte, birçok yerel yetkili, 3 yaşından büyük çocuklar için okullar bünyesinde anaokulu kısımları sağlamakta ve 4 yaşındaki çocukları ilkokula kabul edilmekteydi. Devlet sektörünün dışında, bazı çocuklar ücret ödenen anaokulları ve okulların anaokulu kısımlarına devam etmekteydi. Çok daha fazlası ise gönüllü oyun gruplarına katılmaktaydı. Tüm gün bakım merkezleri özel sektörlerce ebeveynlerin ödediği ücretlerle yürütülmekteydi. Gönüllü ve özel sektörün sağladığı hizmetler sadece eğitim programı açısından değil aynı zamanda sunulan eğitimin kalitesi açısından da değerlendirilerek düzenlenmiş ve 1998 yılında, EÇEB hizmetlerine kanuni bir boyut kazandırılmıştır. 1999 yılında “Ulusal Çocuk Bakım Stratejisi” yayımlanmıştır. Mümkün olduğunca çok çocuğa ulaşması, çocukların eğitim aldıkları merkezlerin sayısını ve kalitesini arttırması açısından bu proje erken çocukluk eğitim ve bakımında oldukça önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda, Çocuk bakım vergileri, düşük ve orta gelirli aileler için yeniden düzenlenerek, yarı zamanlı EÇEB hizmetleri ise ilk kez 4 yaşındaki çocuklar için 1999 yılında, 3 yaşındakiler içinse

2004 yılında hayata geçirilmiştir. Ücretsiz hizmetler ise özellikle mahrumiyet bölgelerinde 2 yaşındaki tüm çocuklar için genişletilmiştir (Eurydice, 2009, 112).

İngiltere’de okul öncesi eğitim, zorunlu eğitime başlamadan önce erken okur-yazarlığın ve matematiğe dayalı temel bilgilerin önemini vurgulamayı, kişilik gelişimi ve sosyal becerilerin gelişimini, çocukların bilgi, anlama ve çeşitli alanlardaki becerilerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (Koçyiğit, 2007, 49). İngiltere’de zorunlu okula başlama yaşı 5’tir. Çok farklı türde okul öncesi eğitim kurumları bulunmakla birlikte 3-6 yaş arası okullaşma oranı ise yaklaşık % 53’tür. Bu kurumlar; anaokulları, ilkokullarda ana sınıfları, gündüzlü anaokulları ve oyun grupları, birleşik okul öncesi merkezleri, aile merkezleri, bebek ve ebeveyn kulüpleri tarafından sağlanır. Öğretmen yetiştirme ise lisans düzeyinde olmakla birlikte, öğretmen yetiştiren okulların öğretim süresi 4 yıllık üniversite veya yüksek okuldur. Bu öğretmenler 3-11 yaş aralığındaki çocuklara hizmet vermektedir. İngiltere’de merkezi olarak üç ayrı bakanlık; Eğitim ve İş Bulma Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı okul öncesi eğitiminden sorumludur. Yerel düzeyde ise anaokulları ve ana sınıfları için sorumluluk, yerel eğitim otoritelerindedir. Bunlar: Sosyal Hizmetler ve Sağlık Bölümü; 0-5 yaş için okul öncesi eğitimin tamamından sorumludur, Eğitim ve Boş Zaman Bölümleri; bebek-aile grupları, oyuncak kütüphaneleri, oyun merkezleri, okul sonrası kulüpler ve kırsal yöreler için gezici servisler sağlarlar (Oktay, 2003, 17).

Fransa. Fransa’da okul öncesi eğitimin tarihi 16. yüzyıla kadar uzanmaktadır. Ülkede ilk anaokulları 1771 yılında “pastör okulları” adıyla açılmıştır. Zamanla çocuk yuvalarının sayısı artınca 1878 yılından itibaren kız ilköğretmen okullarında yöneticiler yetiştirilmeye başlanmıştır. 1881 yılında ise çocuk yuvaları 3-6 yaş arasındaki çocukların kabul edildiği anaokullarına dönüştürülmüştür (Demirel, 2000, 43).

Fransa’daki çocuk bakım politikalarını düzenleme sorumluluğu; 0-2 yaş için Sosyal İlişkiler Bakanlığı, 2-6 yaş için Milli Eğitim Bakanlığı bünyesindedir. Bu politikaları uygulama sorumluluğu ise; bölgesel ve yerel otoritelere aittir. 3 yaşından küçük çocuklar için amaç mümkün olan en kısa zamanda ebeveynler için seçenek özgürlüğünü artırmaktır. Diğer bir deyişle bu özgürlük ebeveynlerine çocuklarına bakma seçimi vermekte ve gerekli olduğu takdirde çocuklara bakmak için işten ayrılmasını da mümkün kılmaktadır. İlgili politikanın geniş hatları şöyledir:

(1) Çiftlerin istedikleri kadar çocuk sahibi olmalarını sağlamak, (2) Erkekler ve kadınlar arasındaki eşitlik ilkesini geliştirmek, (3) Çocukların gelişimini desteklemek ve onların kültürel ve sosyal anlamda farkındalığını geliştirmek, (4) Ebeveynleri eğitim rollerinde desteklemek, (5) Dışlanma ile mücadele etmek ve sosyal gelişim ve eşitlik ilkesine katkıda bulunmak, (6) 3-6 yaşlarındaki çocukları bir anaokuluna (école maternelle) yerleştirmek. Anaokulu okul hayatının en önemli parçasıdır. Çocukların hayata iyi bir başlangıç yapması açısından büyük önem taşımaktadır. Ebeveynler çocukların anaokuluna devam etmelerini oldukça önemsemekte ve bunu çocukları için önemli fırsat olarak görmektedir (Eurydice, 2009, 105).

Fransa'da okul öncesi eğitim kurumları ilköğretim bünyesinde olmakla beraber müdürleri ayrıdır. Anaokullarında ise okul müdürünün eğitimsel ve yönetsel sorumluluğu bulunmaktadır. Okul müdürünün derse girme saatleri okul büyüklüğüne göre değişir. 29 haziran 2006 yılında yayınlanan genelge ile 13 sınıftan büyük bir anaokulunda müdürler bütün öğretmenlik görevlerinden, 9-13 sınıflık bir okulda ise kısmen öğretmenlik görevlerinden muaf tutulmaktadır. 4-8 sınıflık okulu yönetiyorsa her ayın dört günü derse girmemektedir. Okul müdürü yetkilerini öğretmenler kurulu, okul kurulu ve bölge müfettişleriyle paylaşmaktadır. Fransa'daki okul kurulu öğretmenler, belediye başkanı, okuldan sorumlu belediye meclis üyesi, aile birliği temsilcisi, okuldan sorumlu belediye meclis üyesi, aile birliği temsilcisi, okuldan sorumlu bakanlık yetkilisi ve IDEN (bölge müfettişi) ve davetlilerden oluşmaktadır. Bu kurulun okulun iç yönetmeliğini hazırlamak, okulun mali yapısını, ders saat ve içeriklerini düzenlemek gibi önemli görevleri vardır. (Erden, 2011, 182; Gürel, 2008, 100-101).

Bulgaristan. Anaokuluna kayıt isteğe bağlıdır ve ebeveynler çocuklarını istedikleri anaokuluna kayıt yaptırabilirler. 2003-2004 öğretim yılı itibarıyla, en azından altı yaşında olan tüm çocukların ya anaokulu ya da ilkokul seviyesinde yıllık hazırlık grubuna (podgotvitelna grupa) katılması zorunludur. Anaokulları tam gün, yarım gün veya haftalık olarak hizmet vermektedir ve 3-6/7 yaşındaki çocukları hedeflemektedir. Tüm gün ve haftalık anaokulları ayrıca on aylıktan 3 yaşına kadar olan çocuklara hizmet vermektedir. Devlet tarafından yürütülen anaokulları ulusal düzeyde ele alınmaktadır ve merkezi yetkililerce finanse edilmektedir. Belediye anaokulları belediye meclisinin aldığı kararlar doğrultusunda ve belediye başkanının

emriyle açılabilir, kapanabilir veya düzenlenebilir. Devlet ve belediye anaokullarındaki çocuklara verilen devlet desteği, merkez ve belediye seviyesinde ayrılan bütçeden karşılanmaktadır. Ebeveynler belediye meclisinin öngördüğü şekilde ücret ödemektedir. Öğretim personeli için gerekli olan minimum eğitim, erken çocukluk eğitimi ve bakım hizmeti sağlamak şeklinde gerçekleştirilmektedir. Hizmet öncesi eğitim, yüksek öğretim kurumlarınca sağlanmaktadır. Ayrıca küçük çocuklarla çalışan öğretmenler için eğitim merkezleri de bulunmaktadır (Eurydice, 2009, 102-103).

Almanya. Almanya'da gerçek bir okul öncesi eğitim anlayışı Frobel ile birlikte yaygınlaşmış ve anaokulları 1840'lı yıllarda görülmeye başlamıştır. Oyun ile eğitimin öneminin vurgulandığı bu ülkede altı yaş ile birlikte zorunlu eğitim başlamaktadır. Almanya'da kreşler, çocuk yuvaları anaokulları, anasınıfları, özel anaokulları ve aile bakım merkezleri okul öncesi eğitim kurumlarını oluşturmaktadır. Bunların dışında Almanya'da çok çeşitli çocuk kulüpleri de bulunmaktadır. Almanya'da kreşler, altı haftalıktan bir yaşına kadar olan çocuklara hizmet veren kurumlardır. Bu kurumlar, çalışan annelere veya çocuklarına bakamayan aileleri ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çocuklara bakım imkânı sunmaktadırlar (Haktanır, 2005, 54-55; Koçyiğit, 2007, 54).

Çocukların ailede yetişmesini desteklemeyi ve ailelere ihtiyaç duydukları her an yardımcı olmayı amaç edinen gündüz bakım evlerinde dış destek veya evde sağlanan hizmet (Tagesmütter) erken çocukluk eğitim ve bakım hizmetlerinin en temel parçalarından birini oluşturmaktadır. Organizasyon ve eğitim açısından, sunulan hizmetlerin çeşitliliği çocukların ve ailelerin ihtiyaçlarına göre şekillenmektedir. Çocukları ilköğretim hazırlama ve çocukların geliştirilmesi anaokulunun sorumluluğundadır. Federal hükümet, eyaletler ve yerel yetkililerle işbirliği içinde, üç yaşına kadar olan çocukların gündüz bakım evlerinden yararlanmalarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çocuk gelişim hareketine göre, üç yaşına kadar olan çocuklara sunulan gündüz bakım hizmetleriyle 2013 yılına kadar ebeveynlerin ve çocukların tüm ihtiyaçlarını karşılar niteliğe dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Kısaca 2013 yılına kadar, her üç çocuktan birine gündüz bakım hizmetlerinden yararlanması mümkün kılınacaktır ve aynı zamanda yasal bir zorunluluk hazırlanacaktır. Bu hareket çerçevesinde, eyaletler kanunlar ışığında somut ve tutarlı bir hizmet sunmak zorundadır (Eurydice, 2009, 103-104).

Çocukların bedeni, zihni ve sosyal yeteneklerini, bir bütün olarak geliştirmeyi, onları kişilik bütünlüğüne erdirtmeyi amaçlayan okul öncesi eğitim kurumları genellikle mahalli idareler ile vatandaşlar tarafından planlanmakta ve finanse edilmektedir. Bu kurumlarda tam gün veya yarım gün olacak şekilde 3-6 yaş arasındaki çocuklara paralı ya da parasız eğitim verilmektedir. Öğretmenler kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olarak istihdam edilmekte ve ücretleri devlet, mahalli idareler, kilise, dernek, vakıf ve öğrenci velileri tarafından karşılanmaktadır (Demirel, 2000, 105).

İspanya. İki bölüme ayrılan (0-3 yaş ve 3-6 yaş) okul öncesi eğitim, İspanya eğitim sisteminin ilk seviyesini oluşturmakta ve bu seviye çocuğun ilk aylarından altı yaşına kadar sürmektedir. Her iki bölümde de eğitim önceliği, öğretmenlik için gerekli olan nitelikler ve müfredat açısından farklılıklar bulunmaktadır. Bunun yanında aynı genel amaçlar, genel içerik/deneysel alanlar gibi birçok noktada ortak özellikler de bulunmaktadır. 0-6 yaşındaki çocuklar için okul öncesi eğitim politikası, merkezi yönetimce oluşturulmaktadır. 3-6 yaşındaki çocuklar için, merkezi seviyede kurulan okulların işlevleri ve düzenlenmesi üzerine yönetmelikler ve ulusal bir müfredat bulunmaktadır. Diğer yandan 0-3 yaş içine alan ilk aşamanın hem düzenlenmesi hem de müfredatı, 2006 Eğitim Hareketi'nden itibaren özerk toplulukların sorumluluğundadır. Eğitim 2005 yılından itibaren ikinci aşamada tüm çocuklar için ücretsiz olarak verilmektedir. İspanya'da çocukluk hizmetini sağlayanlar, tüm gün hizmet sunmaktadır. En önemli noktalardan biri ise çalışan ebeveynlerin çalışma saatlerini dikkate almaktır (Eurydice, 2009, 104).

Okul öncesi eğitimin ilk aşaması, lisans eğitimini tamamlamış ve okul öncesi eğitim konusunda uzmanlaşmış olan öğretmenlerce sağlanmaktadır. Okul öncesi eğitimin ikinci aşamasının öğretmenleri ise, lisans eğitime eşdeğer dereceye sahip olan öğretmenlerdir. Bu öğretmenler gerekli olduğunda diğer alanlarda uzmanlaşmış olan okul öncesi eğitim öğretmenlerince desteklenmektedir (Eurydice, 2009, 105).

Eğitim sistemindeki 0-6 yaşındaki çocukların ilgili hizmetlerden yararlanmasına yönelik; uygun ortamların oluşturulması, sosyal ve kültürel anlamda dezavantajlı olan çocukların dağılımındaki denge, okul öncesi eğitim alan öğrencilere burs sağlama, çalışan ebeveynlerin çocukları için okul öncesi kurumlara erişebilirlik önceliği, düşük gelirli ailelerin çocukları için okul öncesi kurumlara erişebilirlik önceliği, 0-3 yaşlarındaki risk altındaki çocukların okul ücretlerinin

azalması gibi çeşitli önlemler alınmaktadır. EÇEB hizmetlerinin finansman sürecinde; merkezi, bölgesel ve/veya aile katkıları şeklinde ortaya çıkan farklı yönetsel seviyeler bulunmaktadır (Eurydice, 2009, 105).

Malta. Dört yaşındaki çocuklara yönelik sunulan ilköğretim öncesi eğitim anaokullarında 1970'lerin sonlarından beri uygulanmaktadır. Bu kurumlar, 1998 yılında üç yaşındaki, 2007'de de iki yaş dokuz aylık çocuklara hizmet vermeye başlamıştır. 0-36 aylık çocuklara yönelik sağlanan çocuk bakımı, eğitim hizmetlerine son zamanlarda eklenen bir uygulamadır. "Çocuk Gündüz Bakım Merkezleri'nin Ulusal standartları" ve "Erken Çocuk Eğitimi ve Bakımı" bu konuya tüm alanlardaki uygulamaları iyileştirmek için yayımlanmıştır. Birçok aile çocuklarını, anaokulu eğitimi zorunlu olmamasına rağmen anaokullarına göndermektedir. Devlet tarafından yürütülen anaokulları birçok bölgede faaliyet göstermektedir. Hizmetin süresi ise özel ve devlet sektöründe farklılık göstermektedir. Çocukların anaokullarına katılım oranı %95'in üzerindedir (Eurydice, 2009, 107-108).

Anaokulları ve Çocuk Bakım gruplarındaki çocuk/işgören oranı eğitim yetkilileri tarafından belirlenmekte ve düzenlenmektedir. Sağlık ve güvenlik ile ilgili konular ise öncelikle devlet okullarında ele alınmaktadır. Hem anaokulları asistanları hem de çocuk bakıcıları, küçük çocuklarla çalışabilmek için diploma seviyesindeki mesleki dersleri takip etmek durumundadır. Ancak 2015-2016 öğretim yılından itibaren ilgili alandaki ilk derece de gerekli olacaktır. Eğitim yetkilileri tarafından onaylı yüksek öğretim kurumlarının belirlediği nitelikler de kabul edilmektedir. Hizmet içi seminerler ilgili kurslar, okul personeline yönelik gelişim etkinlikleri ve ebeveynlerin toplantıları ilgili personeli güncel öğretim yöntemleri ve stratejilerinden haberdar etmek için hazırlanmakta ve uygulanmaktadır (Eurydice, 2009, 108).

Devlet okullarındaki EÇEB hizmetleri, merkezi yönetim tarafından finanse edilmektedir. Malta ve Avrupa Birliği ulusları ve belirli ölçütleri karşılayan yabancı çocuklar devlet okullarında herhangi bir ücret ödememektedir. Ancak diğer yabancı çocuklar her üç ayda bir ücret ödemek durumundadır. Kilise okulları, devlet tarafından yardım aldığı için ücretsizdir. Devlet anaokulu merkezleri ilköğretime bağlı olarak çalışmaktadır. Bu bağlamda, bu kurumlar, çocukların zorunlu eğitime geçişinde bir tampon görevi görmektedir (Eurydice, 2009, 108).

Finlandiya. Finladiya’da 0-1 yaş arasındaki bütün çocuklar evde büyütölmekte ve annelere bu süreçte bir yıl doğum izni verilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumları belediyelerin sorumluluğunda çalışmaktadır. Bu eğitim 1-2 yaş ve 3-6 yaş gruplarını kapsamaktadır (Demirel, 2000, 150). Finlandiya’da 3-6 yaş arası okullaşma oranı % 63’tür ve zorunlu okula başlama yaşı yedidir. Öğretmenlerin üniversite mezunu olması gerekmektedir. Merkezi, bölgesel ve yerel yönetimler eğitim çalışmalarını yönetmektedir. Gündüz bakımevleri Sosyal Hizmetler ve Sağlık Bakanlığı ile Ulusal Sosyal Yardım Kurulu’nun; İlkokullar bölgesindeki okul öncesi eğitimi ise Eğitim Bakanlığı ve Ulusal Genel Eğitim Kurulu’nun sorumluluğundadır (Haktanır, 2005,55).

Finlandiya’da her çocuğun gündüz bakım ve ilkokul eğitiminden yararlanma hakkı bulunmaktadır ve yerel yetkililer, ebeveynleri isterse her çocuğu bu tür hizmetlerden yararlandırmakla yükümlüdür. EÇEB hizmetlerini alan her çocuğun kendisi için uzmanlarca işbirliği içinde hazırlanmış olan bir EÇEB hizmet planı bulunmaktadır. EÇEB hizmetlerine erişimin kapsamını arttırmak için alınan tüm önlemler gündüz bakım evlerinin gelir düzeyi dikkate alınarak oluşturulan sistemi ve aileye ödenen ödenekleri ve altı yaşındaki çocuklara sunulan bedava ulaşım ve yemek hizmetleri şeklinde özetlenmektedir. Görevlerin niteliklere göre düzenlenmediği birçok profesyonel topluluk EÇEB işğörenlerince oluşturulmaktadır. Asistanlar da aynı görevlerden sorumludur, ancak onların odaklandıkları şey daha çok tek tek öğrencileri desteklemektir. Çocuk bakım konusundaki uzmanlar kaynaklarını sadece farklı eğitimcilerden değil aynı zamanda sosyal işçilerden de gerekli gördükleri durumda oluşturabilmektedir (Eurydice, 2009, 112-113).

Norveç. Norveç’te farklı sosyo-ekonomik düzeydeki aileler için, sadece bakım veya hem bakım hem eğitim amaçlı gündüz bakım kurumları bulunmakla birlikte ilk gündüz bakımevi 1837 yılında kurulmuştur. Kurumlarda çocukları yaşama hazırlayıcı oyunlar, serbest yaratıcı faaliyetler ön plandadır. Bu kurumlar Çocuk ve Aile İşleri Bakanlığı’na bağlı olmakla birlikte, yerel sanat, sosyal ve spor kuruluşları ile işbirliği hâlinindedir. Formal bir denetleme ve değerlendirme yoktur, kısaca kurumlar kendi kendilerini değerlendirmek zorundadırlar (Haktanır, 2005, 53).

Norveç’teki EÇEB hizmetlerinin ilk yasası 17 Haziran 2005 yılında çıkartılan ve anaokullarını ilgilendiren 64 sayılı yasadır. Sunulan ana hizmetler; 0-1 ve 0-5

yaşındaki çocuklar için tam zamanlı ve yarı zamanlı anaokulları ile eğitimi okul öncesi öğretmeni eşliğindeki aile bakım servisleridir. Zorunlu eğitime başlama yaşı altıdır. Anaokulu işgörenleri başöğretmen, pedagojik liderlerden ve asistanlardan oluşmaktadır. Anaokullarının yeterli miktarda pedagojik ve yönetici liderlere ihtiyacı vardır. Pedagojik liderler üç yıllık lisans eğitimi diplomasına sahip eğitimi EÇEB öğretmenleridir. Tüm anaokullarında çalışanların %91'i kadındır. Tüm ebeveynlerin her anaokulu konseyine katılma hakkı vardır. Ebeveynler her toplantıda temsil edilmekte ve aileler sürece katılmaktadır. (Eurydice, 2009, 114).

Avusturya. Avusturya'da yönetimde eyaletlerin daha çok akademik (program, yöntem) konularla ilgili önemli yetkileri bulunmasına karşı eğitimin yönetimi ve denetiminde merkezi yönetimin etkisi büyüktür. Merkez ve taşra olmak üzere ikili hiyerarşik yapıya sahip olan eğitim kurumları federal, eyalet ve bölge düzeyinde örgütlenmiştir. Bu yönüyle eğitim yönetiminde yerinden yönetim kısmen uygulanmaktadır. Federal Eğitim, Bilim ve Kültür Bakanlığı, Eyalet Eğitim Kurulları ve İl Eğitim Kurulları kurumların yönetimini ve denetimini ortaklaşa yürütmektedir. Eyalet yönetimleri zorunlu eğitim kapsamındaki devlet okullarının bakım, onarım ve işleyişinden sorumludur. Avusturya'da okul öncesi eğitimde okullaşma oranı %95,5'tur (Memduhoğlu, 2011, 88-89).

Avusturya anaokulları, yaş grupları olarak, ya da karışık yaş grupları olarak sınıflandırılmış küçük gruplar halinde 3-6 yaş arası çocuklara hizmet vermektedir. Yeni doğanlar ve bebek kreşleri, üç yaş altı çocuk bakım evleri ve 3-6 yaş arası için anaokulları vardır. Her grubun kendi anaokulu öğretmenleri ve odaları bulunmakla birlikte birçok yerde anaokulu öğretmenlerine destek olan ikinci bir kişi de bulunmaktadır. Bunun yanında özel girişimciler tarafından organize edilen anaokullarına alternatif kuruluşlar ile anaokullarından bağımsız olan okul öncesi sınıflar da mevcuttur. Kanuni olarak okul çağına gelmiş fakat okula gidebilecek olgunluğa erişememiş çocuklara da bu sınıflarda hizmet verilmektedir (Özdemir ve Beceren, 2010, 263).

Asya ülkelerinde okul öncesi eğitim ve yönetimi. Bu bölümde Asya ülkeleri arasında yer alan Çin, Rusya ve Japonya'nın erken çocukluk eğitim sistemi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Çin. Erken çocukluk eğitimi Çin’de sosyo kültürel koşullardan ve değişikliklerden güçlü bir şekilde etkilenmekte ve Çin kültürünü yansıtmaktadır. Çin’de erken çocukluk eğitimi temel eğitimin bir parçasıdır. Devlet bütçesini tahsis ederken dokuz yıllık zorunlu eğitime (altı yıl ilköğretim ve üç yıl ortaokul eğitimi) önem vermektedir. Erken çocukluk eğitimi 0-6 yaş arasındaki çocukların eğitimi anlamına gelmektedir ve zorunlu değildir. Son yedi yılda devlet toplam eğitim bütçesinin sadece %1.3-1.4’ünü erken çocukluk eğitimine ayırmıştır (Zhu, 2009, 51-52). İlkokula gitmeden önce, şehirlerdeki çocukların çoğu (%90), üç yaşından itibaren anaokulu eğitimi almış olmaktadır ancak ne yazık ki kırsal kesimdeki çocuklar okul öncesi eğitim sınıflarında bir yıl eğitim almakta ya da hiç eğitim alamamaktadır. Çin’de 3-6 yaş arası toplam okullaşma oranı %41’dir. Bu oran Sincan Uygur Özerk Bölgesi gibi bazı batı illerinde sadece %18’dir (UNESCO, 2007).

Çin’de erken çocukluk eğitiminde; 0-3 yaşındaki çocuklar için kreşler, 3-6 yaşındaki çocuklar için anaokulları ve 5-6 yaşındaki çocuklar için ilköğretim okullarına bağlı okul öncesi eğitim sınıfları olmak üzere üç tür kurum mevcuttur. Kreşler Sağlık Bakanlığı’nın, anaokulları ise Eğitim Bakanlığı’nın sorumluluğundadır. “Anaokulu Yönetimi Yönetmeliği” ile “Anaokulu Rutin Kuralları” Devlet Eğitim Komisyonu’nca 1989 yılında Danıştay onayı ile yayınlanmıştır. Bu iki belge anaokullarının yasal hak ve çıkarlarını sağlamak için yasal temel oluşturmakta, sorumluluklar ve yükümlülükler ile aynı zamanda yönetim sistemlerini, sorumluluklar ile ilgili yerel yetkilileri ve farklı düzeylerdeki yönetimi açıklamaktadır (Zhu, 2009, 51-52).

1990 yılında kurulan, kadın ve çocuklarla ilgili hizmetlerin koordinasyonundan sorumlu olan Çin Kadın Federasyonu, “Bahar Tomurcukları” programıyla özellikle kız çocuklarının eğitimi ve fakir aileleri; Batı Çin Refah Programı ile de ülkenin batısındaki fakir çocukları desteklemektedir. Ayrıca Eğitim Bakanlığı ile birlikte anne-baba okulları, anne-baba-çocuk eğitim merkezleri ve danışma istasyonları gibi hizmetler vermektedir. Ek olarak federasyona ait 5000’e yakın kreş hizmet vermektedir (Alat, 2012, 169).

Rusya. Rusya’da kreşler eğitimin en alt kademesini teşkil etmektedir ve çocuk doğduktan sonra ihtiyaç halinde kreşlere alınmaktadır. Kreşleri sağlık işgörenleri yönetmektedir. Kreşler endüstri merkezlerinde ya da büyük çiftliklerin olduğu yerlerde, annenin işgücünden yararlanmak ve anne-babanın çalışmalarını

aksatmamak amacıyla kurulmaktadır. Amacı çocukları fiziksel bakımdan geliştirmek, oyunlarla okula ve dünyaya hazırlamak, estetik terbiye vermek olan anaokullarına çocukların gönderilmesi zorunlu değildir (Demirel , 2000, 60).

Dünya Bankası ve UNICEF tarafından birlikte düzenlenen Erken Çocukluk Gelişimi (EÇG) konferansında sunduğu bildirisinde (Yudina, 2010), Rusya'daki erken çocukluk hizmeti politikalarına ilişkin şu bilgileri aktarmıştır:

Rusya'da "Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi (EÇBE) Sistemi", eyalet düzeyinde; Eğitim ve Bilim Bakanlığı/Rosobrnadsor, bölge Düzeyinde; Müşteri Koruma Hizmeti, Eğitim ve Bilim Bakanlığı, Sağlık ve Sosyal Gelişim Bakanlığı, Acil Durumlar Bakanlığı, alt idari/belediye düzeyinde; Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na bağlı Eğitim Dairesi ile Sağlık ve Sosyal Gelişim Bakanlığı'na bağlı Sağlık Dairesi tarafından anaokulları aracılığıyla ebeveyn ve çocuklara ulaştırılmaktadır. Çocuklar bu sisteme iki aylıkken dâhil olmakta ve 6-7 yaşına kadar sistemden faydalanmaktadırlar. Bakım sisteminin bileşenleri ise şöyledir;

- Bakım sistemi; iki aylık - bir yaş arası çocuklar için,
- Bakım ve eğitim sistemi; 1-3 yaş (erken yaşlar) arası çocuklar için,
- Eğitim ve bakım; 3-5 yaş arası (okul öncesi eğitim) çocuklar için,
- 5-7 yaş arası okula hazırlık (çocukların okula hazırlanmalarını sağlamak için ilköğretim öncesi eğitim).

Ek olarak EÇBE hizmetleri örgün ve yaygın olarak, herhangi bir kurum bünyesinde sağlanması mecburiyeti olmadan; hükümet, sivil toplum, özel kuruluşlar, toplum veya ebeveynler gibi farklı kurum ve kişiler tarafından verilebilir. Ancak hizmetler hükümet tarafından oluşturulan bir çerçevede sağlanmaktadır. Hükümetin belirlediği koşulları sağlandığı takdirde, farklı müfredat ve programlar aynı zamanda yürürlükte olabilir (Yudina, 2010).

Japonya. Japonya'da okul öncesi eğitim 3-5 yaş arası çocukların aldığı eğitime denilmektedir. Bu eğitim; Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı tarafından denetlenen "anaokulu" ile Sağlık ve Çalışma Bakanlığı tarafından denetlenen "bakım kurumu" olmak üzere iki farklı kurum tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kurumlardan anaokullarındaki eğitimin "Anaokulu Eğitim Kanunu"na göre, bakım

kurumlarındaki eğitimin ise “Bakım Kurumu Kanunu”na göre hem bakım hem de eğitim olacak şekilde ve özellikle üç yaşından büyük çocukların eğitiminin Anaokulu Eğitim Kanunu’na göre düzenlendiği görülmektedir. Ancak son yıllarda bakım kurumlarının da eğitime önem vermesi, anaokullarının da çocuklara geç saate kadar bakması nedeniyle bu iki kurum fonksiyon olarak birbirine benzemeye başlamıştır. Bu nedenle okul öncesi eğitimde eşitliğin sağlanması için anaokullarının ve bakım kurumlarının birleştirilmesi ve anaokulu ile ilkokul arasında devamlılığı sağlayacak bir eğitimin gerçekleştirilmesi kaçınılmaz olmuştur (Japon Eğitim, Kültür ve Bilim Bakanlığı, 2004; Akt. Sakai, 2006, 31).

Türkiye’de okul öncesi eğitim ve yönetimi. Türkiye’deki okul öncesi eğitim hizmetleri incelendiğinde, okul öncesi eğitim hizmetlerinin farklı yaş gruplarında çeşitli kurumlar aracılığıyla yürütüldüğü görülmektedir. Bu kurumlar bazı kamu kuruluşlarına, bakanlıklara, özel kuruluşlara, yerel yönetimlere, vakıf ve üniversitelere bağlı olarak görevlerini sürdürmektedir. Resmi kurumlarca verilen okul öncesi hizmetlerine bakıldığında; Milli Eğitim Bakanlığı içinde Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü, Ortaöğretim Genel Müdürlüğü’nün bu hizmeti verdiği görülmektedir. Diğer devlet kuruluşları ise; Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, 1457 iş kanunu çerçevesinde açılan Çalışma Bakanlığına bağlı kurumlar, Silahlı Kuvvetler, Büyük Millet Meclisi, Üniversiteler ve yerel idareler bu hizmeti veren diğer devlet kuruluşlarıdır.

Okul öncesi eğitim hizmetleri; ana sınıfları, bağımsız ya da özel anaokulları, televizyon, yaz kursları, özel ya da devlete bağlı kreş ve gündüz bakım evleri aracılığı ile yapılmaktadır. Aynı zamanda Sivil Toplum Kuruluşları da farklı devlet kuruluşları ile işbirliği altında farklı hizmetler vermektedir. Bunlardan bir olan Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV); ev merkezli eğitim, anne-baba-çocuk eğitimi, kadınları güçlendirme, ev ziyareti, televizyon programı, hızlandırılmış okul öncesi yaz kursları, politika etkileme çalışmaları, bilimsel araştırmalar, Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı; mahalle anneliği, kadınları güçlendirme çalışmaları, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği ise hızlandırılmış yaz kursları, toplum kalkınması gibi çalışmalar yürütmektedir (Bekman, 2003, 11). Bunlara ek olarak UNICEF ve Dünya Bankası desteğiyle erken çocuk eğitiminin güçlendirilmesi için ülke genelinde çeşitli projeler yürütülmektedir.

18. Milli Eğitim Şurası'nda (2010); Türkiye'de okul öncesi eğitimin, ağırlıklı olarak ilköğretim okulları bünyesindeki anasınıflarında verildiği, bu okulların anasınıflarından da sorumlu olan yöneticilerin hemen tamamına yakınının, okul öncesi eğitim alanının dışından olduğu belirtilmiştir. Ayrıca Ülke genelinde 4-6 yaştaki %21'lik okullaşma oranının artırılması için resmi anasınıflarında 'ikili eğitime' geçilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca "Çocuğun ilköğretime başlamadan önce bir yıl boyunca yarım günlük eğitim alması, hiç almamasından daha iyi olmakla beraber, ikili eğitim kalıcı bir çözüm yolu olarak görülmemelidir" ifadesine yer verilmiştir.

Gelişmiş ülkelerde okul öncesi eğitimdeki okullaşma oranları % 36-100 arasında iken, Türkiye'de bu oranın 2010 OECD verilerine göre; dört yaş için %17, beş yaş için %61, altı yaş için %96 olduğu görülmektedir. Bu oranlarla Türkiye OECD ülkeleri arasında erken çocukluk eğitimi kayıt oranları en düşük ülkedir. Derman ve Başal (2010, 566), özellikle kırsal kesimde ailelerin okul öncesi eğitiminin önemli olduğunun pek bilincinde olmaması; ev, mahalle, şehir alt yapısından yoksun semtlerde bulunan çocukların okul öncesi eğitimden yeteri düzeyde faydalanamamaları; çağ nüfusunun hızlı artışı; genellikle okul öncesi eğitimin paralı olması nedeniyle ekonomik gelir düzeyi düşük ailelerin çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına gönderememeleri ve okul öncesi eğitimin zorunlu eğitim kapsamında olmaması gibi etkenlerin okul öncesi eğitimin ülke genelinde her yerde eşit oranlarda gelişmesini engellediğini belirtmektedirler.

2012-2013 eğitim-öğretim yılında uygulamaya koyulan 12 yıllık zorunlu eğitim bünyesinde, okul öncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına dâhil edilmemiştir. MEB 2012 yılında 12 yıllık zorunlu eğitime ilişkin yayınladığı raporda; 37-66 ay arasındaki çocukların okul öncesi eğitim çağını oluşturacağını, yeni düzenleme sonucunda 48-66 ay arasındaki çocuklarda %100 okullaşmayı sağlamanın hedeflendiğini belirtmiştir. Mart 2010 yılından itibaren yürütülen, dezavantajlı çocukların ve ailelerinin çocuk gündüz bakım ve okul öncesi eğitim programlarına kaydolma ve devam etme oranlarının arttırılmasının sağlanmasının hedeflendiği, Avrupa Birliği tarafından finanse edilen ve UNICEF'in teknik desteğiyle Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yürütülen "Okul Öncesi Eğitimi Güçlendirme Projesi"nin amacı MEB kurumlarının, kamu kurum ve kuruluşlarının, belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının kapasitesini arttırmak ve toplum temelli modeller ve ortaklıklar geliştirmek yoluyla dezavantajlı

çocuklar ve aileleri için nitelikli gündüz bakım ve okul öncesi eğitim hizmetleri oluşturmak ve geliştirmektedir (MEB, 2013).

Bütün bunlara ek olarak 2013-2014 eğitim-öğretim yılından itibaren, 0-36 aylık çocuklar için geliştirilen yeni bir eğitim programının uygulamaya konması planlanmaktadır. Ayrıca 36-72 aylık çocuklar için “Aile Destek Programı” ile birlikte yürütülmek üzere yeni bir okul öncesi eğitim programı 2013-2014 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konmuştur. Bunun için ülke genelinde görev yapan okul öncesi eğitim öğretmenleri 2013 yılı itibarıyla hizmet içi eğitime alınmaya başlanmıştır.

Okul Öncesi Eğitimin Yasal Dayanakları

Bu bölümde okul öncesi eğitimin yasal temelleri T.C. Anayasası, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi ile Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği bağlamında incelenmiştir.

Buna göre:

- T.C. Anayasası’nın 42. Maddesi’nde “Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz” hükmüne yer verilmiştir. Yine aynı maddede İlköğretimin kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunlu olduğu ifade edilmekte ancak okul öncesi eğitimin zorunluluğuyla ilgili herhangi bir hususa değinilmemektedir.
- Türkiye’de 27 Mayıs 1949 Bakanlar Kurulu kararı ile Resmi Gazete’de yayınlanan Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin 26. Maddesi’nde “Herkes eğitim hakkına sahiptir. Eğitim, en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasızdır” denilmekte ve ilköğretimin zorunlu olduğu ifade edilmektedir. Bu bildirmede okul öncesi eğitimin zorunluluğuyla ilgili herhangi bir ifadeye yer verilmemektedir.
- Türkiye’nin 14 Eylül 1990 tarihinde imzaladığı Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 18. Maddesi’nde “Taraflar Devletler, çalışan ana-babanın, çocuk bakım hizmet ve tesislerinden, çocuklarının da bu hizmet ve tesislerden yararlanma hakkını sağlamak için uygun olan her türlü önlemi alırlar” hususuna yer verilmiştir. Aynı sözleşmenin 28. Maddesi’nde ise “Taraflar Devletler çocuğun eğitim hakkını kabul ederler ve bu hakkın fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi

görüŖüyle özellikle: İlköğretimi herkes için zorunlu ve parasız hale getirirler” hususuna yer verilmiştir. Sözleşmede okul öncesi eğitimin zorunluluğuna ilişkin herhangi bir ifade bulunmamaktadır.

- 8 Haziran 2004 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 5. Maddesi’nde (Değişik: 20/02/2006-26086 s.R.G), “Mecburî ilköğretim çağına girmemiş çocukların eğitimini kapsayan ve isteğe bağlı olan okul öncesi eğitim kurumları Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; ilgili yönetmelikler doğrultusunda İl Millî Eğitim Müdürlüğü’nün teklifi ile Valilikçe açılır ve aynı usulle kapatılır.” hususuna yer verilmiştir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğİ. Çocukların oyun mekânlarının daralması, ailelerin erken eğitim konusunda giderek bilinçlenmeleri, kadının ekonomik yaşamdaki yerinin artmasına bağlı olarak çalışan annelerin sayısının giderek artması gibi nedenlerin okul öncesi eğitim kurumlarına olan talebi arttırdığı söylenebilir. Okul öncesi eğitim kurumları ailelere gerekli eğitim desteğini sağlayan, yol gösteren, sorumluluklarını belirli bir ölçüde azaltabilecek temel kuruluşlar olarak çok önemli bir işlevi yerine getirmektedirler (Oktay, 2002, 186).

Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı olarak çalışan okul öncesi eğitim kurumları 2004 yılında yürürlüğe giren “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğİ” doğrultusunda yönetilmektedir. Yönetmelikler; başbakanlık, diğer bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri tarafından kanunlara uygun olarak kendi görevleriyle ilgili kanun ve tüzüklerin uygulamasına ilişkin bazı hususları açıklamak üzere hazırlanmış, tüzüklerden sonra gelen hukuk metinleridir (Şişman, 2011,101).

8 Haziran 2004 tarihinde, 25486 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğİ yedi kısımdan oluşmaktadır. Bu kısımlar ve içerikleri özetle Ŗu şekildedir:

- **Birinci Kısım.** YönetmeliğİN bu kısmı “Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar”ın yer aldığı birinci bölüm ve “Kuruluş, Amaçlar, ilkeler ve Çalışma Kuralları”nın yer aldığı ikinci bölümden oluşmaktadır.

- **İkinci Kısım.** Bu kısım “Kayıt- Kabul ve Devam-Devamsızlık; Kayıt Zamanı, Okula Kayıt, Seçici Komisyon ve Görevleri, Kayıt İçin Alınacak Belgeler, Veli

Zorunluluğu, Devam-Devamsızlık, Hastalık Sonrası Okula Devam” ile ilgili hükümleri içermektedir.

- **Üçüncü Kısım.** Yönetmeliğin bu kısmında “Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları; Görevlendirilecek Personel, Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları, Müdür Yardımcısı, Bölüm Şefi, Öğretmen, Nöbetçi Öğretmen, Öğretmenler Kurulu, Zümre Öğretmenler Kurulu, Meslekle İlgili Çalışmalar, Usta Öğretici, Memur, Tabip, Psikolog, Aşçı, Kaloriferci, şoför, Teknisyen, Hizmetli, Bekçi” ile ilgili hükümler yer almaktadır.

- **Dördüncü Kısım.** Yönetmeliğin bu kısmı “Malî Hükümler; Ücret Tespit Komisyonu, Alınacak Ücretin Tespiti, Ücretin Alınması, Bütçenin Hazırlanması, Hizmetin Satın Alınması, Hesap Açılacak Banka ve Yetki Kullanımı, Uygulanacak Muhasebe Sistemi, Kefalet, Döner Sermayeli Kurumlar” ile ilgili yönetmelik maddelerini içermektedir.

- **Beşinci Kısım.** Bu kısımda “Tutulacak Defter, Dosya ve Formlar”ın neler olduğu belirtilmektedir.

- **Altıncı Kısım.** Yönetmeliğin bu kısmında “Diğer Hükümler; Atatürk Köşesi, Denetim, Kılık-Kıyafet, Özel Gün ve Bayramları Kutlama Etkinlikleri, Velilerin Etkinliklere Katılımları, Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları ile İlgili İş ve İşlemler, İlk Yardım Dolabı-İlk Yardım Çantası, Bahçe Düzenlemesi, Kazanım Değerlendirme Dosyası, Öğrenci Dosyası, Gelişim Raporu ve Katılım Belgesi, Binanın Kullanılması, Tatil günleri, İçme Suyu ve Deposu” ile ilgili yönetmelik maddeleri yer almaktadır.

- **Yedinci Kısım.** Bu kısımda “Yürürlük Hükümleri” yer almaktadır.

Yukarıda da görüldüğü gibi “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği” yedi kısımdan oluşmaktadır. Eskişehir ili bağımsız kamu anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, görev, yetki ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerini belirlemeye yönelik yapılan bu araştırmada, veri toplama aracında yer alan ifadeler Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin üçüncü kısmında yer alan “Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” ile ilgili hükümlerinden düzenlenerek oluşturulmuştur. Araştırma yönetici ve öğretmenlerle yürütüldüğü için aşağıda; “Okul Müdürü”, “Müdür Yardımcısı”nın görev, yetki ve sorumlulukları ile “Öğretmen” ve “Nöbetçi Öğretmen”in görev ve sorumlulukları ile

ilgili yönetmelik hükümlerine yer verilmiştir. İlgili yönetmelikte okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları özetle şu şekilde belirtilmektedir:

Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları. Okul öncesi eğitim kurumu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Müdür; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye, yürütmeye ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun yönetilmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinden sorumludur. (m.17).

Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan müdürlerin görev, yetki ve sorumluluğunun özetle okuldaki bütün işleri düzenlemek, yürütmek ve denetlemek olduğu söylenebilir. İlgili yönetmelikte okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ayrıntılı bir şekilde aşağıdaki gibi yer verilmektedir (m.17):

Müdür:

- a) Okulda bütün çalışmaları ilgililerle iş birliği yaparak eğitim yılı başlamadan önce plânlar ve düzenler.
- b) Eğitim ve yönetimin verimliliğini artırmak, eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapar, eğitimle ilgili gelişmeleri izler ve sonuçlarını değerlendirir.
- c) Yıllık ve günlük plânların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder, plânlarını imzalar ve çalışmalarını denetler.
- d) Kurumun temizlik ve düzeni ile öğretmen ve diğer personelin sağlık, temizlik ve beslenme işleriyle ilgili çalışmalarını izler. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında müdür yardımcısı ve öğretmenlerle iş birliği yapar.
- e) Okul bina ve tesislerinin kullanımı, bakımı, temizliği, doğal afete karşı korunması, binanın fiziksel durumu ve donanımından kaynaklanan kazalara neden olabilecek merdiven, radyatör, soba, korniş, kapı, pencere, kaygan zemin, oyun materyali ve benzeri unsurlara karşı okulun iç ve dış güvenliğinin sağlanması yönünde gereken önlemleri alır.
- f) Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli önlemleri alır.
- g) Eğitim materyallerinin sağlanması, kullanılması, korunması, bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli önlemleri alır.
- h) Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlar.
- ı) Okulun yıllık bütçesini hazırlar, ödeneklerin zamanında ve yöntemine uygun kullanılmasına ilişkin işlemleri izler, bütçenin ilgili makamlara gönderilmesini sağlar.
- j) Eğitim istatistiklerinin, ödenek istem çizelgelerinin ve resmî yazıların hatasız ve eksiksiz hazırlanmasını ve ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlar.

- k) Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirir.
- l) (Değişik:RG-6/9/2008-26989) İlgili makamlarca yazılı, basılı ya da elektronik ortamda yayımlanan kanun, yönetmelik, yönerge ve diğer emirlerin ilgililere duyurulmasını sağlar. Mevzuatın uygulanması ile ilgili önlemleri alır.
- m) (Değişik:RG-31/7/2009-27305) Okulun taşınırlarını, göreve başlama veya görevden ayrılma durumunda 18/1/2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre devir-teslim eder.
- n) Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla toplantı, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklerin düzenlenmesi için gerekli çalışmaları yapar.
- o) Çocuklara verilen günlük yemek örneklerinin uygun ortamda 24 saat saklanmasını sağlar.
- p) Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütür.
- r) Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında (Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305) harcama birimi görevini yerine getirir.
- s) Görev tanımlarında belirtilen diğer görevleri yapar.
- ş) (Ek:RG-27/10/2007-26683) Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini ve günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede okul-aile birliği ile de işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri alır.
- t) (Ek:RG-6/9/2008-26989) Okulun çevresinde müdür yardımcıları ve öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasını sağlar.
- u) (Ek:RG-6/9/2008-26989) Çocukların sabahçı, öğlenci ve tam gün olarak gruplandırılmasında çalışan anne ve babaların taleplerini göz önünde bulundurur.

Yukarıda da görüldüğü gibi okul öncesi eğitim kurumlarında müdür olarak görev yapan yöneticilerin; eğitim programı, okul bina tesislerin temizlik-düzen ve bakımı, bütçe yönetimi, resmi yazışmalar, öğrenci-işgören işleri gibi okulla ilgili bütün işlerin kalite anlayışı çerçevesinde diğer işgörenlerle birlikte işbirliği içerisinde düzenlenmesinden, yürütülmesinden ve denetlenmesinden sorumlu olduğu görülmektedir. Bu çalışmada uygulamaya katılan yöneticiler arasında okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan müdür yardımcıları da bulunduğundan, aşağıda müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nde yer aldığı şekliyle verilmiştir.

Müdür Yardımcısı. Müdür yardımcısı, okulun işleyişinden ve işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumludur. (m.18).

Müdür Yardımcısı:

- a) Okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapar.

- b) Öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izler.
- c) Aylık yemek listesini hazırlar veya hazırlatır.
- d) Yemekhane ve okulun genel temizlik işlerini organize eder.
- e) Okula gelen erzakın muayenesini ve günlük erzakın ambardan çıkarılmasını sağlar.
- f) Gerekğinde okul müdürüne vekâlet eder.
- g) Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında (Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305) gerçekleştirme birimi görevini yürütür.
- h) Okul müdürü tarafından verilen diğer görevleri yapar.
- ı) (Ek:RG-27/10/2007-26683) Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini ve günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede çocukların gözetimleri ile ilgili olarak okul müdürü tarafından alınan tedbirlerin uygulanmasına yardımcı olur.

Yukarıda yer alan yönetmelik maddeleri incelendiğinde, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan müdür yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarının daha çok eğitim işleriyle ve okulun düzeniyle ilgili olduğu görülmektedir. Araştırmanın hedef evreninde yöneticilerle birlikte öğretmenler de yer aldığından aşağıda okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına yönetmelikte yer aldığı haliyle yer verilmiştir.

Öğretmen. Öğretmen; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirlerle programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür. (m.20).

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar gereğince kendisine verilen ders ve ek ders görevini yapmak zorundadır.

Öğretmen;

- a) (Değişik:RG-31/7/2009-27305) Eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlar ve uygular, Öğretmen Çalışma (Eğitim) Saatleri Devam Takip Defterini (EK-9) doldurur ve imzalar. Ayrıca Sınıf Ders Defteri doldurmaz.
- b) Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlar. Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlar.
- c) (Değişik:RG-31/7/2009-27305) Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutar. Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporu ile öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işler.
- d) Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılır ve uygular.
- e) Okulda kutlanacak özel günleri plânlar ve uygular.
- f) Okulun genel eğitim etkinliklerine katılır.
- g) Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler alır.
- h) Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirir.

- i) Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisini okur ve imzalar.
- j) Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılır.
- k) İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde (Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305) gerçekleştirme birimi görevini yerine getirir.
- l) Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapar.
- m) (Değişik:RG-27/10/2007-26683) Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılır, çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlar.
- n) (Ek:RG-6/9/2008-26989) Grubundaki çocukları gözlemleyerek üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlar.

Yönetmelik maddeleri incelendiğinde, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin program doğrultusunda; eğitim etkinliklerinin, aile eğitimiyle ilgili çalışmaların ve özel günlerin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi, çocukların gözlemlenerek gelişimlerinin takip edilmesi, ilgili dosyaların tutulması ve özel gereksinimli çocuklar için gerekli önlemlerin alınması gibi görev ve sorumluluklarının olduğu görülmektedir. Bütün bunlara ek olarak bağımsız anaokullarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin nöbet görevini de yerine getirmesi gerekmektedir. Nöbetçi öğretmenlerin, yönetmelik doğrultusunda yerine getirmesi gereken görev ve sorumlulukları aşağıda verilmiştir.

Nöbetçi Öğretmen. Nöbet, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulur. (m.21).

Bayanlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmez. Ancak gereksinim duyulduğunda bu öğretmenlere de nöbet görevi verilebilir.

(Değişik: RG-27/10/2007-26683) Ayrıca hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmez. Ancak, istemeleri hâlinde nöbet görevi verilebilir.

Nöbet görevlerini,

Bağımsız anaokullarında görevli öğretmenler, okulun şartları ve öğretmen sayısı ile okulda uygulanan eğitim şekline göre okul müdürü tarafından hazırlanan nöbet çizelgesi doğrultusunda yerine getirirler.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Ana sınıfı öğretmenlerine nöbet görevi verilmez. Bu öğretmenler, bölümlerinin dışında ve okulda boş geçen derslerin doldurulmasında görevlendirilemez.

Yukarıda yer alan hususlar incelendiğinde, yönetmeliğin ilgili maddesinde öğretmenlerin nöbet görevlerini okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre yerine getirecekleri belirtilmekte ve öğretmenlere bu görevin hangi durumlarda

verilebileceğine/verilemeyeceğine değinilmektedir. Bunun yanında yine aynı maddede nöbetçi öğretmenlerin nöbet görevlerini hangi hususlar doğrultusunda yerine getireceklerine yer verilmektedir. Buna göre ilgili yönetmelikte nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları şu şekildedir (m.21):

Nöbetçi öğretmen:

- a) Okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunur ve çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirir.
- b) (Değişik: RG-20/02/2006-26086) Eğitim ve yönetim işlerinin düzenli olarak yürütülmesinde, okul yöneticilerine yardımcı olur. Okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunur, grubundaki çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlar.
- c) Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını, temizliğinin yapılmasını, her türlü yangın tehlikesine karşı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlar.
- d) Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri alır ve durumu ilgililere bildirir. Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazar ve imzalar.
- e) Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında ve okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunur.

Sonuç olarak, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin görev, yetki ve sorumlulukları ile öğretmenlerin görev ve sorumlulukları, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin üçüncü kısmında bulunan "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları" başlığı altında yer almaktadır. Yönetici ve öğretmenler yönetmelikte yer alan bu hükümler doğrultusunda görevlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada izlenen yöntem, “Araştırma Modeli”, “Evren Örneklem”, “Veri Toplama Aracı” ve “Verilerin Çözümlemesi” alt başlıkları altında açıklanmıştır.

Araştırmanın Modeli

Bağımsız anaokulları yönetici ve öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ni benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin araştırıldığı bu araştırma, nicel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılarak yapılandırılmıştır. Olgu ve olayları gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir bir şekilde ortaya koyan nicel araştırma yaklaşımın amacı; bireylerin toplumsal davranışlarını gözlem, deney ve test yoluyla nesnel bir şekilde ölçmektir (Erişti, 2013, 9). Bunun yanında araştırma tarama modeli kullanılarak desenlenmiştir. Karasar (1998, 77), tarama modellerinin geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşım olduğunu belirtmektedir. Araştırmanın değişkenlerinin (yaş, kıdem, sendikalı olma durumu, okulun bulunduğu bölge) yönetici ve öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Yönetmeliği’ni benimseme uygulanabilir bulma düzeylerini nasıl etkilediği incelendiğinden araştırmada nicel araştırma yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Okul öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ni benimseme ve uygulanabilir bulmaya yönelik yönetici ve öğretmen görüşleri, yönetmeliğin “Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” ile ilgili hükümlerine yöneliktir.

Hedef Evren

Türkiye’deki okul öncesi eğitim uygulamaları incelendiğinde farklı yapılarla karşılaşılmaktadır. Türkiye’deki okul öncesi eğitim kurumları, kreşler, çocuk yuvaları, bağımsız anaokulları ve ilköğretim okullarındaki anasınıfları ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü’ne bağlı çocuk yuvaları ve gündüz bakımevleridir. Araştırmada ele alınan olan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği bağımsız kamu anaokullarında uygulandığından, araştırmanın hedef

evrenini Eskişehir ili merkezinde bağımsız kamu anaokullarında görev yapmakta olan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırmanın hedef evrenine giren okullar ile bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmen sayıları Çizelge 3'te verilmiştir.

Çizelge 3. Eskişehir İli Bağımsız Kamu Anaokullarının Yönetici ve Öğretmen Sayıları

Sıra No	Kurumun Adı	Yönetici Sayısı	Öğretmen Sayısı
1	Adnan Menderes Anaokulu	1 Müdür , 1 Müdür Yrd.	7
2	Av.Mail Büyükerem Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	6
3	Cemal Ererdi Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	8
4	Cemalettin Gökay Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	5
5	Eczacı Faruk Erden Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	10
6	Kutipoğlu Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	6
7	Kutlu Doğum Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	9
8	Lamia Dayanç Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	7
9	Muttalip Anaokulu	1 Müdür	4
10	Nermin Özdemir Anaokulu	1 Müdür	
11	Sakarya Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	7
12	Seçil Akkurt Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	7
13	TOKİ Söğütözü Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	5
14	Vali Bahaddin Güney Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	7
15	Vali Mehmet Kılıçlar Anaokulu	1 Müdür	6
16	Vilayetler Hizmet Götürme Birliği Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	7
17	Öğretmen Esra Seçil Akkaya Anaokulu	1 Müdür, 1 Müdür Yrd.	12
18	Yunuskent Anaokulu	1 Müdür, 2 Müdür Yrd.	12
19	Zehra Sarar Anaokulu	1 Müdür, 2 Müdür Yrd.	10
Toplam		37	135

Kaynak: Yönetici ve öğretmen sayıları Şubat (2013) ayı içerisinde okulların web sitelerinden alınmıştır.

Çizelge 3'te de görüldüğü gibi Eskişehir merkez ilçelerinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı toplam 19 bağımsız kamu anaokulu bulunmaktadır. Bu okullarda toplam 37 yönetici, 135 öğretmen görev yapmaktadır ve araştırmada bu yönetici (34) ve öğretmenlerin (117) toplam % 88'ine ulaşılmıştır. Evrende yer alan okullardan birinin yönetici ve öğretmenleri araştırmaya katılmaya gönüllü olmamıştır. Bazı okullarda yöneticilerin ve/veya öğretmenlerin ücretsiz izinli ve/veya raporlu olması nedeniyle bu katılımcılara da ulaşılamamıştır.

Araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenlerin demografik özellikleri çapraz tablolar halinde aşağıda verilmiştir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların görevlerine göre dağılımı Çizelge 4'te verilmiştir.

Çizelge 4. Katılımcıların Görevlerine Göre Dağılımı

Kategoriler	N	%
Yönetici	34	22.5
Öğretmen	117	77.5
Toplam	151	100.0

Çizelgede görüldüğü gibi araştırmaya 151 kişi katılmıştır. Katılımcıların %22.5'ini yöneticiler, %77.5'ini öğretmenler oluşturmaktadır.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların yaşa göre dağılımı Çizelge 5'te verilmiştir.

Çizelge 5. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

	Görev		Toplam
	Yönetici	Öğretmen	
Yaş	20-25 yaş	0	13
	%	0	11.1
	26-31 yaş	17	53
	%	50.0	45.3
	32-37 yaş	11	38
	%	32.4	32.5
	38-43 yaş	3	7
	%	8.8	6.0
	44-50 yaş	3	6
	%	8.8	5.1
Toplam		34	117
%		100	100

Çizelge 5'e göre; araştırmaya katılan yöneticilerin %50'si 26-31 yaş, %32.4'ü 32-37 yaş, %8.8'i 38-43 yaş, %8.8'i 44-50 yaş arasındadır. Öğretmenlerin ise %11.1'i 20-25 yaş, %45.3'ü 26-31 yaş, %32.5'i 32-37 yaş, %6'sı 38-43 yaş, %5.1'i ise 44-50

yaş arasındadır. Bu verilerden yola çıkarak araştırmaya katılan yöneticilerin de öğretmenlerin de genç olduğu söylenebilir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların cinsiyetlerine göre dağılımı Çizelge 6'da verilmiştir.

Çizelge 6. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

		Görev		Toplam
		Yönetici	Öğretmen	
Cinsiyet	Erkek	10	9	19
	%	29.4	7.7	12.6
	Kadın	24	108	132
	%	70.6	92.3	87.4
	Toplam	34	117	151
	Toplam %	100	100	100

Çizelge incelendiğinde araştırmaya katılan yöneticilerin %29.4'ünün erkek iken, %70.6'sının kadın olduğu, öğretmenlerin ise %7.7'sinin erkek iken, %92.3'ünün kadın olduğu görülmektedir. Katılımcıların tamamına bakıldığında erkeklerin %12.6, kadınların ise %87.4'lük bir orana sahip olduğu görülmektedir. Buna göre okul öncesi eğitim kurumlarında kadın işgörenlerin daha fazla olduğu söylenebilir.

Araştırmaya katılan katılımcılar arasında erkek sayısının az olmasına rağmen yönetim görevindeki dağılımlarının fazla olması, yönetim görevinde erkeklerin daha çok tercih edildiği ya da erkeklerin yönetim görevini daha çok tercih ettiği şeklinde yorumlanabilir. Nitekim Ural ve Ramazan (2007, 41), okul öncesi öğretmenlerinin hemen hemen hepsinin kadın olduğunu ve bunun temel sebebinin kendi tercihleri olsa da yerleşmiş toplumsal rollerinin etkisiyle küçük çocuklarla ilgili bir konunun daha çok kadınları ilgilendirdiği düşüncesinin yaygınlığının da bunda belirleyici olduğunu ifade etmektedirler. Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunlunun kadın olması da yukarıdaki bilgiyle örtüşmektedir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların öğrenim durumuna göre dağılımı Çizelge 7'de verilmiştir.

Çizelge 7. Katılımcıların Mezun Oldukları Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

		Görev		Toplam
		Yönetici	Öğretmen	
Mezun Olunan Eğitim Düzeyi	Ön Lisans	0	3	3
	%	0	2.6	2.0
	Lisans	32	113	145
	%	94.1	96.6	96.0
	Lisans Üstü	2	1	3
	%	5.9	9	2.0
	Toplam	34	117	151
	%	100	100	100

Çizelgeye göre araştırmaya katılan yöneticilerin; %94.1'i lisans, %5.9'u lisans üstü, öğretmenlerin ise %2.6'sı ön lisans, %96.6'sı lisans, %9'u lisans üstü programlardan mezun olmuştur. Buradan araştırmaya katılan katılımcıların çoğunluğunun lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların kıdem durumuna göre dağılımı Çizelge 8'de verilmiştir.

Çizelge 8. Katılımcıların Kıdem Durumuna Göre Dağılımı

		Görev		Toplam
		Yönetici	Öğretmen	
Kıdem	1-5 yıl	7	51	58
	%	20.6	43.6	38.4
	6-10 yıl	16	40	56
	%	47.1	34.2	37.1
	11-15 yıl	4	18	22
	%	11.8	15.4	14.6
	16-20 yıl	4	3	7
	%	11.8	2.6	4.6
	21 yıl ve üzeri	3	5	8
	%	8.8	4.3	5.3
	Toplam	34	117	151
	%	100	100	100

Çizelge 8'e göre araştırmaya katılan yöneticilerin meslekteki kıdemi; %20.6'sının 1-5 yıl, %47.1'inin 6-10 yıl, %11.8'inin 11-15 yıl, %11.8'inin 16-20 yıl, %8.8'inin 21 yıl ve üzeri, öğretmenlerin ise; %43.6'sının 1-5 yıl, %34.2'sinin 6-10 yıl, %15.4'ünün 11-15 yıl, %2.6'sının 16-20 yıl, %4.3'ünün 21 yıl ve üzeridir. Buna göre

hem yönetici hem öğretmenlerin ağırlıklı olarak meslekteki kıdeminin 1-5 yıl ile 6-10 yıl olduğu görülmektedir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların sendikaya üye olma durumuna göre dağılımı Çizelge 9'da verilmiştir.

Çizelge 9. Katılımcıların Sendikalı Olma Durumuna Göre Dağılımı

		Görev		Toplam
		Yönetici	Öğretmen	
Sendikalı Olma Durumu	Sendikaya Üye Olan	30	58	88
	%	88.2	49.6	58.3
	Sendikaya Üye Olmayan	4	59	63
	%	11.8	50.4	41.7
	Toplam	34	117	151
	%	100	100	100

Çizelgeye göre araştırmaya katılan yöneticilerin; %88.2'si sendikaya üye, %11.8'i herhangi bir sendikaya üye değil; öğretmenlerin ise %49.6'sı sendikaya üye, %50.4'ü herhangi bir sendikaya üye değildir. Buradan araştırmaya katılan yöneticilerin çoğunun, öğretmenlerin ise yarısının sendikaya üye olduğu görülmektedir. Ayrıca yüzdelik oranlara bakıldığında öğretmenlere oranla yöneticilerin sendikaya üye olmayı tercih ettikleri söylenebilir.

Araştırma grubunu oluşturan katılımcıların çalıştıkları okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik durumuna göre dağılımı Çizelge 10'da verilmiştir.

Çizelge 10. Katılımcıların Çalıştıkları Bölgenin Sosyo-Ekonomik Durumuna Göre Dağılımı

		Görev		Toplam
		Yönetici	Öğretmen	
Okulun Bulunduğu Bölge	Yüksek	5	20	25
	%	14.7	17.1	16.6
	Orta	25	86	111
	%	73.5	73.5	73.5
	Düşük	4	11	15
	%	11.8	9.4	9.9
	Toplam	34	117	151
	%	100	100	100

Çizelgeye göre araştırmaya katılan yöneticiler çalıştıkları okulun bulunduğu bölgenin sosyo ekonomik düzeyinin; %14.7'si yüksek, %73.5'i orta, %11.8'i düşük; öğretmenler ise %17.1'i yüksek, %73.5'i orta, %9.4'ü düşük olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre araştırma yapılan okulların çoğunun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyinin orta olduğu söylenebilir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeyini ortaya koymak amacıyla yöneticiler ve öğretmenler için iki ayrı anket formu geliştirilmiştir. Anket, kişisel bilgiler bölümü ve yönetmelikle ilgili soruların yer aldığı bölüm olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. İkinci bölümde yer alan sorular Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin üçüncü kısmında yer alan personelin görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümleri içerecek şekilde oluşturulmuştur. İkinci bölüm, yönetici formu için "Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları", "Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları", "Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları"; öğretmen formu için "Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları", "Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları" alt boyutlarından oluşmaktadır.

Sorulara ilişkin görüşler iki kısımda (benimsenme ve uygulanabilir bulunma) eşit aralıklı ölçeklerle; (1) hiç, (2) az, (3) orta, (4) çok olmak üzere cevaplandırılacak biçimde hazırlanmıştır. Ek olarak yönetici ve öğretmenlerin, yönetmeliğin benimsenebilirliğini ve uygulanabilirliğini artırmaya ilişkin görüşlerini kendi ifadeleriyle yazabilecekleri açık uçlu iki soru veri toplama aracının sonuna yerleştirilmiştir.

Hazırlanan veri toplama aracı ilgili yönetmeliğin incelenmesi yoluyla oluşturulmuştur. Bunun için; yönetmelikte yer alan personelin görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümler anket maddesi haline getirilmiştir ve kapsam geçerliliğinin incelenmesi için uzman* görüşüne sunulmuştur. Uzman görüşü alınarak gerekli maddeler üzerinde düzenlemeler yapıldıktan sonra, oluşturulan veri

* Görüşü alınan uzmanlar şöyledir: Prof. Dr. Ali Balcı, Prof. Dr. İlayet Aydın, Prof. Dr. Esmehan Ağaoğlu, Yrd. Doç. Nihan Demirkasimoğlu, Yrd. Doç. Dr. Turan A. Erkılıç, Yrd. Doç. Dr. Meral Ören, Dr. Özlem Melek Kaya, Arş. Gör. Müge Şen, Arş. Gör. Saadet Kuru Çetin, Öğr. Gör. Aslı Yıldırım

toplama aracının geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak üzere bir ön uygulama yapılmıştır. Ön uygulama İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin (EK-1) alınarak sosyo-ekonomik ve kültürel açıdan Eskişehir'e benzer özellikler gösteren Samsun ilindeki anaokullarında (EK-2), gönüllü olan 18 yönetici ve 67 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir.

Veri toplama aracının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılırken, her başlık altındaki maddelere yapı geçerliliği için faktör analizi uygulanmıştır. Büyüköztürk (2002, 480), örneklem büyüklüğünün, ilişkilerin güvenilir bir şekilde kestirilebilmesini sağlayacak büyüklükte olmasının önemli olduğunu, özellikle faktörler güçlü ve belirgin olduğunda ve değişken sayısı fazla büyük olmadığında, 100 ile 200 arasındaki örneklem büyüklüğünün yeterli olduğunu belirtmektedir. Ayrıca genel bir kural olarak ise, örneklem büyüklüğünün en az gözlenen değişken sayısının beş katı olması gerektiğini de ifade etmektedir. Bunun yanında eğer güçlü, güvenilir ilişkiler ve az sayıda belirgin faktör varsa, örneklem büyüklüğünün, değişken sayısından fazla olması koşuluyla 50 olarak kararlaştırılabileceğini belirtmektedir. Bu bilgilerden hareketle faktör analizi, ön uygulamadaki örneklem sayısının yeterli olmaması nedeniyle yönetici formunda yer alan alt boyutlara uygulanmamış, öğretmen formunda yer alan alt boyutlara uygulanmıştır. Veri toplama aracında yer alan maddeler yönetmelikten uyarlandığından faktörler güçlü ve belirgindir. Bu nedenle örneklem sayısının yeterli olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda, örneklem büyüklüğü ile birlikte faktör analizi yapabilmeyen bazı ön şartlarının olduğu görülmüştür. Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, (2011, 79-80), faktör analizinin ön şartının değişkenler arasında belirli bir oranda korelasyon (ilişki) bulunması olduğunu, Bartlett küresellik testinin değişkenler arasında yeterli oranda ilişki testi olup olmadığını gösterdiğini, Bartlett testinin p değeri 0.05 anlamlılık derecesinden düşük ise değişkenler arasında faktör analizi yapmaya yeterli düzeyde ilişki olduğunu, eğer testin sonucu anlamlı değilse değişkenler faktör analizi yapmaya uygun olmadığı ifade etmektedirler. Bunun yanında, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örnekleme yeterliliği de değişkenler arası korelasyonların faktör analizine uygunluğunu test ettiği, KMO değeri 0 ile 1 arasında değişir ve 1 değerini alması değişkenlerin birbirlerini mükemmel bir şekilde, hatasız

tahmin edebileceğini vurgulamışlardır. Genel kabul görmüş KMO değerleri ve yorumları Çizelge 11’de gösterilmiştir.

Çizelge 11. KMO Değerleri ve Yorumları

KMO Değeri	Yorumu
0.08 ve yukarı	Mükemmel
0.70 ve 0.80 arası	İyi
0.60 ve 0.70 arası	Orta
0.50 ve 0.60 arası	Kötü
0.50 ve aşağı	Kabul edilemez

Kaynak: (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2011, 80)

Faktör analizinde aynı yapıyı ölçmeyen maddeler ayıklanırken bazı ölçütlere dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu ölçütlerden biri de maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olmasıdır. Büyüköztürk (2012, 124), faktör yük değerinin 0.45 ya da daha yüksek olmasının seçim için iyi bir ölçü olduğunu, uygulamada az sayıda madde için bu değer 0.30’a kadar indirilebileceğini belirtmektedir. Buradan hareketle, veri toplama araçlarının alt boyutlarının az sayıda madde içermesi nedeniyle bu çalışmada faktör yük değeri 0.30 olarak ele alınmıştır.

Ön uygulama sonuçlarına göre veri toplama aracının (yönetici ve öğretmen formu için) güvenilirliğinin bir ölçütü olarak Cronbach’s Alpha (α) iç tutarlılık katsayısına her bir alt boyut için ayrı ayrı bakılmıştır. Veri toplama aracında yer alan sorular farklı kişiler tarafından farklı şekillerde yorumlanabilir. Bu durum ölçüm sonuçlarının güvenilirliğini düşürecektir. Bu nedenle soruların herkes tarafından aynı anlam yüklenecek şekilde tasarlanması önemlidir. Kayış (2010, 405) bu yöntemin sorunun homojen bir yapı gösteren bir bütünü ifade edip etmediğini araştırdığını ve hesaplanan α katsayısının soruların benzerliğini ya da yakınlığını ortaya koyduğunu ifade etmektedir. Cronbach’s Alpha değerinin 0.70 ve üstü olduğu durumlarda ölçeğin güvenilir olduğu kabul edilir. Ancak soru sayısının az olduğu durumlarda bu sınır 0.60 değeri ve üstü olarak kabul edilir (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2011, 89).

Bu çalışmada Alpha katsayısına bağlı olarak ölçeğin güvenilirliği Kayış'ın (2010, 405) da belirttiği gibi;

$0.00 \leq \alpha \leq 0.40$ ise ölçek güvenilir değil,

$0.40 \leq \alpha \leq 0.60$ ise ölçek güvenilirliği düşük,

$0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir,

$0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir şeklinde yorumlanmıştır.

Ayrıca her bir maddenin madde-toplam korelasyonları hesaplanarak ayırt ediciliğine bakılmıştır. Madde-toplam korelasyonlarının negatif olmamasına ve 0.25'ten büyük olmasına dikkat edilmiştir. Büyüköztürk (2012, 171), madde toplam korelasyonu 0.30 ve daha yüksek olan maddelerin bireylerin görüşleri iyi derecede ayırt ettiğini, 0.20-0.30 arasında kalan maddelerin zorunlu görülmesi durumunda teste alınabileceğini belirtmektedir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Öğretmen Formu'nun Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları alt ölçeğinin 'benimseme düzeyi' ve 'uygulanabilir bulma düzeyi' kısımlarında ön uygulama formunda 23 madde yer almıştır. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Öğretmen Formu'nun Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları alt ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik sonuçları Çizelge 12'de verilmiştir.

Ölçeğin, benimseme düzeyinde 23 maddeyle yapılan ilk analiz sonucunda KMO= 0.809 ve Bartlett küresellik testi anlamlılık değerinin 0.000 çıkması, verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermiştir. Çizelge 12'de yer alan sonuçlara göre; öğretmenin görev ve sorumlulukları alt ölçeğinin "benimseme düzeyi" kısmında yer alan ifadelerin faktör yük değerleri 0.443 ile 0.805 arasında, madde toplam korelasyon değerleri ise 0.427 ile 0.784 arasında değişmektedir. Ölçek toplam varyansın %45.70'ini açıklamaktadır. Ölçek 0.940 düzeyinde alpha iç tutarlılık katsayısına sahip olduğu için ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Ölçeğin uygulanabilir bulma düzeyine yönelik yapılan ilk analiz sonucunda KMO= 0.838 ve Bartlett küresellik testi anlamlılık değerinin 0.000 çıkması, verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermiştir. Yine Çizelge 12 incelendiğinde ölçeğin “uygulanabilir bulma düzeyi” kısmında yer alan ifadelerin faktör yük değerleri. 0.431 ile 0.806 arasında, madde toplam korelasyon değerleri ise 0.397 ile 0.780 arasında değişmektedir. Ölçek toplam varyansın %43.14’ünü açıklamaktadır. Ölçek 0.934 düzeyinde alpha iç tutarlılık katsayısına sahip olduğu için ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. Sonuç olarak; öğretmen formunda yer alan öğretmenin görev ve sorumlulukları alt ölçeğinin hem benimseme düzeyinde hem de uygulanabilir bulma düzeyinde geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Çizelge 12. Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları Alt Ölçeğinin Güvenirlilik Analizi Sonuçları

BENİMSEME DÜZEYİ			Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ		
Faktör Yük Değeri	Madde Toplam Korelasyonları			Faktör Yük Değeri	Madde Toplam Korelasyonları	
.625	.590	1.	Öğretmenin, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,	.704	.659	
.778	.736	2.	Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,	.770	.736	
.786	.740	3.	Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını,	.699	.652	
.796	.760	4.	Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları uygulamasını,	.749	.696	
.443	.427	5.	Öğretmen çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını,	.635	.577	
.800	.747	6.	Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlamasını,	.712	.665	
.727	.672	7.	Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlamasını,	.720	.681	
.662	.631	8.	Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutmasını,	.586	.556	
.663	.628	9.	Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporunu e-okul sistemine işlemesini,	.505	.467	
.584	.534	10.	Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini,	.431	.397	
.656	.598	11.	Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılmasını,	.601	.556	
.579	.529	12.	Aile eğitimiyle ilgili çalışmalarını uygulamasını,	.538	.494	
.600	.579	13.	Okulda kutlanacak özel günleri plânlamasını,	.556	.510	
.633	.615	14.	Özel günlerle ilgili planlamaları uygulamasını,	.657	.610	
.525	.488	15.	Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını,	.616	.568	

Çizelge 12 Devam...

BENİMSEME DÜZEYİ				UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Faktör	Yük	Değeri	Madde	Toplam	Korelas	yonları	
							Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları
.602			.575				16. Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirmesini,
.686			.635				17. Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi'ni okumasını,
.782			.759				18. İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini,
.689			.657				19. Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,
.805			.784				20. Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapmasını,
.566			.530				21. Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılmasını,
.786			.738				22. Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını,
.609			.546				23. Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını,
Açıklanan Toplam Varyans: %45.70				Açıklanan Toplam Varyans: %43.14			
Cronbach – Alpha Katsayısı: .940				Cronbach – Alpha Katsayısı: .934			

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Öğretmen Formu'nun Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları alt ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik sonuçları Çizelge 13'te verilmiştir.

Çizelge 13. Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları Alt Ölçeğinin Güvenirlik Analizi Sonuçları

BENİMSEME DÜZEYİ				UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Faktör	Yük	Değeri	Madde	Toplam	Korelas	yonları	
							Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları
.766			.719				1. Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını,
.567			.527				2. Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini,
.347			.320				3. Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini,
.759			.718				4. Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını,

düzeyinde alpha iç tutarlılık katsayısına sahip olduğu için ölçeğin yüksek derecede güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

Ölçeğin uygulanabilir bulunma düzeyine yönelik yapılan ilk analiz sonucunda KMO= 0.871 ve Bartlett küresellik testi anlamlılık değerinin 0.000 çıkması, verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunu göstermiştir. Yine Çizelge 13 incelendiğinde ölçeğin “uygulanabilir bulma düzeyi” kısmında yer alan ifadelerin faktör yük değerleri 0.461 ile 0.860 arasında, madde toplam korelasyon değerleri ise 0.420 ile 0.821 arasında değişmektedir. Ölçek toplam varyansın %57.43’ünü açıklamaktadır. Ölçek 0.947 düzeyine alpha iç tutarlılık katsayısına sahip olduğu için ölçeğin yüksek derece güvenilir olduğunu söylemek mümkündür. Sonuç olarak; öğretmen formunda yer alan nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları alt ölçeğinin hem ‘benimseme düzeyinde’ hem de ‘uygulanabilir bulma’ düzeyinde geçerli ve güvenilir olduğu söylenebilir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, ön uygulamadaki örneklem sayısının yeterli olmaması nedeniyle, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Yönetici Formu’nda yer alan alt boyutlara faktör analizi uygulanmamış, yönetici formunda yer alan her bir boyut alt ölçek olarak düşünülmüş ve her başlık altındaki maddeler için ölçeklerin Cronbach’s Alpha katsayıları hesaplanmıştır. Buna göre “Yönetici Formu” alt ölçeklerinin hem benimsenme hem de uygulanabilir bulunma düzeyine ait Cronbach’s Alpha katsayıları Çizelge 14’te verilmiştir.

Çizelge 14. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Yönetici Formu Alt Ölçeklerinin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Alt Ölçekler	Cronbach’s Alpha Güvenirlik Katsayısı	
	Benimsenme	Uygulanabilir Bulunma
Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları	.907	.847
Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları	.790	.848
Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	.839	.796
Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	.793	.730

Çizelge incelendiğinde “Yönetici Formu” olarak hazırlanan veri toplama aracının bütün alt boyutlarının güvenirlik katsayısının 0.60 ile 1.00 arasında olduğu görülmektedir. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Yönetici Formu’nun bu haliyle oldukça güvenilir olduğu söylenebilir. Yapılan geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda; Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Görüş Anketi Yönetici Formu dört alt boyut ve 89 ifadeden, Öğretmen Formu ise iki alt boyut ve 39 ifadeden oluşacak şekilde veri toplama aracına son şekli verilmiştir.

Son olarak, Eskişehir İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden araştırma için onay (EK-3) alınarak anketler (EK-4) araştırmacı tarafından katılımcılara ulaştırılmış, okul yönetiminin uygun bulunduğu zamanlarda uygulanmış ve daha sonra araştırmacı tarafından toplanmıştır. Uygulama Nisan 2013’te yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Veri toplama aracında yer alan ifadelerin puanlamaları; 1-1.75 arası hiç; 1.76-2.50 arası az; 2.51-3.25 arası orta; 3.26-4.00 arası ise çok şeklinde belirlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Yöneticilerin; hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin mezun oldukları eğitim düzeyine göre ve sendikaya üye olma durumuna göre, öğretmenlerin; hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin mezun oldukları eğitim düzeyine göre karşılaştırılmasına yönelik herhangi bir istatistiksel hesaplama yapılmamıştır. Yöneticilerin mezun oldukları eğitim düzeyinin analizi yapıldığında; 32 yöneticinin lisans, iki yöneticinin ise yüksek lisans, sendikaya üye olma durumu analiz edildiğinde; 30 yöneticinin sendikaya üye olduğu, dört yöneticinin ise herhangi bir sendikaya üye olmadığı görülmektedir. Öğretmenlerin mezun oldukları eğitim düzeyinin analizi yapıldığında ise; üç öğretmenin önlisans, 113 öğretmenin lisans, bir öğretmenin ise yüksek lisans mezunu olduğu görülmektedir. Grup sayıları istatistiksel analizler yapmaya uygun olmayacağından ilgili istatistiksel analizler/karşılaştırmalar yapılmamıştır.

Hesaplamalarda hangi test türünün kullanılacağını belirlemek amacıyla ölçümlerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov Testi kullanılarak ve Q-Q grafikleri yorumlanarak belirlenmiştir. Büyüköztürk (2012, 40), Q-Q

grafiğinde noktaların 45 derecelik doğru üzerinde veya yakın bir durumda görüldüğünde normal dağılıma uygunluktan söz edilebileceğini ifade etmektedir. Buna göre; yönetici ve öğretmenlerden toplanan verilerin Kolmogorov Smirnov Testi sonucundaki anlamlılık değerleri, istatistiksel anlamlılık hesaplamalarında sınır değeri kabul edilen 0.05'den büyük olduğundan dağılımların normal olduğu kabul edilmiştir. Ayrıca analizi yapılacak olan değişkenlerin Q-Q grafikleri incelendiğinde gözlemlerin diyagonalde yer alan doğruya yakın olduğu görülmüştür. Sosyal bilimlerde değişkenlerin dağılımının yaklaşık normal olması parametrik testlerin uygulanması için yeterli şartı oluşturmaktadır (Durmuş, Yurtkoru ve Çinko, 2011, 66). Bu nedenle analizler parametrik testler kullanılarak yapılmıştır.

Verilerin istatistiksel analizi yapılırken, alt boyutların benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerinin değerlendirilmesinde; aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Yine alt boyutların benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerinin; yaş, cinsiyet, mezun olunan eğitim düzeyi, kıdem, sendikalı olma durumu, okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla, t-testi ve tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Alt boyutların benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeyleri arasındaki fark analiz edilirken bağımlı örneklem için t-testi kullanılmıştır. Bağımlı örneklem için t-testinde aynı iki örneklem grubunun ortalamaları karşılaştırılmaktadır (Ak, 2010, 77). Analiz sonucunda anlamlılık değerinin ($p < 0.05$) olması halinde benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeyleri arasında anlamlı bir fark vardır şeklinde yorumlanmıştır. Daha sonra grup ortalamalarına bakılarak hangi grubun lehine bir farklılığın olduğu yorumlanmıştır.

Yine alt boyutların benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeyleri; cinsiyet sendikalı olma durumu değişkenlerine göre analiz edilirken bağımsız örneklem için t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Büyüköztürk (2012, 159), iki bağımsız örneklemde elde edilen ortalamalar arasındaki manidarlığının bağımsız örneklem t-testi ile test edildiğini belirtmektedir. Analiz yapılırken öncelikle grupların varyanslarının eşitliğini test etmek amacıyla Levene testi yapılmıştır. Levene testi sonucunda grup varyanslarının eşit olması ($p > 0.05$) halinde varyansların eşit olduğu durumlar için geçerli olan p değeri yorumlanmıştır. Levene testi sonucunda grup varyanslarının eşit olmaması ($p < 0.05$) halinde varyansların eşit olmadığı durumlar için geçerli olan p

değeri yorumlanmıştır. Analiz sonucunda anlamlılık değerinin ($p < 0.05$) olması halinde gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu yorumu yapılmış ve grup ortalamalarına bakılarak hangi grubun lehine bir farklılığın olduğu yorumlanmıştır.

İkiden fazla bağımsız grubun; yaş, mezun olunan eğitim düzeyi, kıdem, okulun bulunduğu bölge ortalamalarının birbirinden farklı olup olmadığını test etmek amacıyla tek yönlü varyans analizi yapılmıştır. Grupların varyanslarının eşitliğini test etmek amacıyla Levene testi yapılmıştır. Levene testi sonucunda grup varyanslarının eşit olması ($p > 0.05$) halinde tek yönlü varyans analizi yapılarak ANOVA tablosu değerlendirilmiştir. ANOVA tablosunda gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunda ($p < 0.05$), bu farklılığın hangi iki grup arasında olduğunu bulmak amacıyla ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. İkili karşılaştırmalarda; gözlem sayısı eşit olan gruplarda Tukey, gözlem sayısı eşit olmayan gruplarda Scheffe testleri yorumlanmıştır. Bir diğer durum ise Levene testi sonucunda grup varyanslarının eşit olmaması ($p < 0.05$) durumudur. Bu durumda tek yönlü varyans analizinin ön şartı sağlanmadığından Welch ve Brown-Forsythe testleri uygulanmıştır. Welch testi tablosunda gruplar arası anlamlı bir farklılığın çıkması halinde ($p < 0.05$) bu farklılığın hangi iki grup arasında olduğunu bulmak amacıyla ikili karşılaştırmalardan Tamhane's T^2 testleri hesaplanarak yorumlanmıştır. Durmuş, Yurtkoru ve Çinko (2011, 133) ANOVA testinin yapılmasının uygun olmadığı durumlarda alternatif olarak Welch ve Brown-Forsythe testlerinin uygulanabileceğini, bu testlerin gürbüz (robust) testler olup F testinin alternatifi olarak kullanılabileceğini ve Welch testinin daha güçlü olup daha sık kullanıldığını, bu testlerin ikili karşılaştırmalarının ise Tamhane's T^2 testi ile yapıldığını belirtmektedirler.

Veri toplama aracındaki açık uçlu son iki soruya katılımcılar tarafından verilen cevapların analizinde "betimsel analiz" kullanılmıştır. Bu yaklaşımın amacı elde edilen verileri düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır. Bunun için, veriler daha önceden belirlenmiş temalara göre sınıflandırılır, özetlenir ve yorumlanır. Bulgular arasında neden-sonuç ilişkisi kurulur ve gerekirse olgular arasında karşılaştırmalar yapılır. Betimsel analizde; betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma, tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi, bulguların tanımlanması, bulguların yorumlanması olmak üzere dört aşama vardır (Yıldırım ve Şimşek, 2008, 224). Araştırmada, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin benimsenebilirliğini

arttırmaya yönelik 15'i öğretmen 3'ü yönetici olmak üzere toplamda 18 katılımcı, yönetmeliğin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik ise 13'ü öğretmen 4'ü yönetici olmak üzere toplam 17 katılımcı görüş bildirmiştir. Katılımcıların görüşleri bilgisayar ortamında kaydedildikten sonra birbirine benzer nitelikteki görüşler sınıflandırılarak öne çıkan noktalar kodlanmış ve benzer görüşler bu kodlar aracılığıyla birbiriyle ilişkilendirilmiştir. Betimsel analizin en belirgin özelliği olan "doğrudan alıntılara" çalışma içerisinde sıkça yer verilmiştir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde “Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’ne İlişkin Görüş Anketi”nin, “Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları” ile ilgili hükümlerinin benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerine dair, “Yönetici Formu” ve “Öğretmen Formu” ile toplanan verilerin uygun istatistiksel yöntemlerle çözümlenmesi sonucu ulaşılan bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Araştırma bulgularında sırasıyla,

- Yöneticilerin; ‘okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları’, ‘müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları’, ‘öğretmenlerin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili görüşlerine,
- Öğretmenlerin; ‘öğretmenlerin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili görüşlerine,
- Yönetici ve öğretmenlerin; ‘öğretmenlerin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili görüşlerine (her iki grubun verileri birleştirilerek),
- Yönetici ve öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin benimsenme ve uygulanabilirliğini artırmaya yönelik görüşlerine yer verilmiştir.

Anketin bütün alt boyutlarının, hem ‘yönetici formu’, hem ‘öğretmen formu’ için; betimsel istatistikleri ve göreceli önem sıraları, benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeyleri, benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeylerinin yaş, cinsiyet, kıdem ve çalıştıkları okulun bulunduğu bölge ve son olarak görev değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına değinilmiştir. Ayrıca Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin benimsenme ve uygulanabilirliğini artırmaya yönelik yönetici ve öğretmen görüşlerine yer verilmiştir.

Yöneticilerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında yöneticilerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları ile ilgili hükümlerini benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine ilişkin bulgulara; 'okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları', 'müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları', 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' alt boyutları için ayrı ayrı yer verilmiştir.

Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine yönelik betimsel istatistik sonuçlarına Çizelge 15'te yer verilmiştir.

Çizelge 15. Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Önem Sırası	Benimseme Düzeyi		Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem Sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
24	3.62	.65	1. Okul öncesi eğitim kurumunun, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilmesini,	3.35	.73	26
22	3.62	.49	2. Müdürün; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye yetkili olmasını,	3.53	.56	17
8	3.74	.51	3. Müdürün; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini denetlemeye yetkili olmasını,	3.41	.74	25
33	3.35	.54	4. Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun yönetilmesinden sorumlu olmasını,	3.14	.66	31
35	3.27	.57	5. Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun geliştirilmesinden sorumlu olmasını,	2.91	.71	34
13	3.74	.51	6. Okulda bütün çalışmaları ilgililerle iş birliği yaparak eğitim yılı başlamadan önce planlamasını,	3.65	.65	10
30	3.53	.56	7. Eğitim ve yönetimin verimliliğini artırmak için gerekli araştırmaları yapmasını,	3.15	.86	30
29	3.53	.75	8. Yıllık ve günlük plânların eğitim programlarına göre hazırlanmasında öğretmenlere rehberlik etmesini,	2.97	1.00	33
21	3.65	.60	9. Öğretmenlerin çalışmalarını denetlemesini,	3.29	.80	28
17	3.68	.59	10. Kurumun temizlik ve düzeni ile ilgili çalışmaları izlemesini,	3.62	.65	14
26	3.59	.61	11. Öğretmenlerin ve diğer personelin sağlık, beslenme ve temizlik işleriyle ilgili çalışmalarını izlemesini,	3.47	.56	22

Çizelge 15. Devam...

Önem Sırası	Benimseme Düzeyi		Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları (Çizelge 15'in Devamı)	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem Sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
16	3.71	.58	12. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında müdür yardımcısı ile iş birliği yapmasını,	3.74	.45	3
1	3.79	.54	13. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında öğretmenler ile iş birliği yapmasını,	3.47	.79	20
12	3.74	.67	14. Okulun iç ve dış güvenliğinin sağlanması yönünde gereken önlemleri almasını,	3.47	.79	21
11	3.74	.62	15. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli önlemleri almasını,	3.47	.75	24
28	3.56	.61	16. Eğitim materyallerinin sağlanması, kullanılması ve korunması için gerekenleri yapması.	3.32	.84	27
27	3.56	.56	17. Eğitim materyallerinin bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli önlemleri almasını,	3.47	.66	19
34	3.35	.77	18. Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlamasını,	2.79	.91	36
5	3.76	.65	19. Okulun yıllık bütçesini hazırlamasını,	3.50	.79	18
23	3.62	.74	20. Ödeneklerin zamanında ve yöntemine uygun kullanılmasına ilişkin işlemleri izlemesini,	3.47	.83	23
15	3.71	.52	21. Eğitim istatistiklerinin ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamasını,	3.65	.65	11
14	3.73	.63	22. Ödenek istem çizelgelerinin ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamasını,	3.69	.68	6
10	3.74	.51	23. Resmî yazıların hatasız ve eksiksiz hazırlanmasını sağlamasını,	3.68	.64	7
19	3.68	.59	24. Resmî yazıların ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamasını,	3.65	.73	9
2	3.77	.55	25. Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirmesini,	3.71	.58	4
7	3.75	.51	26. Kanun, yönetmelik, yönerge ve diğer emirlerin ilgililere duyurulmasını sağlamasını,	3.68	.64	8
20	3.65	.65	27. Okulun taşınırılarını Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre devir-teslim etmesini,	3.71	.52	5
32	3.35	.92	28. Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla toplantı, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklerin düzenlenmesi için gerekli çalışmaları yapmasını,	3.24	.92	29
25	3.62	.60	29. Çocuklara verilen günlük yemek örneklerinin uygun ortamda 24 saat saklanması sağlamasını,	3.62	.66	16
4	3.76	.50	30. Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmesini,	3.74	.51	2
9	3.74	.57	31. Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında harcama birimi görevini yerine getirmesini,	3.82	.46	1
18	3.68	.59	32. Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemeleri ile ilgili tedbirleri almasını,	3.62	.55	15
3	3.77	.50	33. Günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede okul-aile birliği ile de işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri almasını,	3.62	.65	13
31	3.38	.92	34. Okulun çevresinde müdür yardımcıları tarafından alan taraması yapılmasını sağlamasını,	3.12	1.01	32
36	3.24	.89	35. Okulun çevresinde öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasını sağlamasını,	2.88	1.04	35
6	3.76	.50	36. Çocukların sabahçı, öğlenci ve tam gün olarak gruplandırılmasında çalışan anne ve babaların taleplerini göz önünde bulundurmasını,	3.62	.74	12
	3.62	.38	Toplam	3.46	.42	

Benimseme düzeyi. Çizelge 15 incelendiğinde yöneticilerin okul müdürünün görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında öğretmenler ile işbirliği yapmasını” ($\bar{X}=3.79$) benimsedikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yöneticiler, okul müdürünün “Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirmesini” ($\bar{X}=3.77$), “Günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede okul-aile birliği ile de işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri almasını” ($\bar{X}=3.77$), “Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmesini” ($\bar{X}=3.76$), “Okulun yıllık bütçesini hazırlamasını” ($\bar{X}=3.76$) benimsemektedirler. Bu sonuçlara göre okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin, görevlerini yerine getirirken öğretmenlerle ve gerektiğinde okul aile birliği ile işbirliği yapmayı benimsedikleri söylenebilir. Benzer şekilde Aydoğan’ın (2011) araştırmasında, okul yöneticileri için sorulan “Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında ilgililerle işbirliği içinde yürütür” şeklindeki soruya öğretmenlerin %73,3’ünün katılma eğiliminde olduğu görülmektedir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Okulun çevresinde öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasını sağlamasını” ($\bar{X}=3.24$) en az benimsedikleri görülmektedir. Buna ek olarak yöneticiler, “Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun geliştirilmesinden sorumlu olmasını” ($\bar{X}=3.27$), “Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlamasını” ($\bar{X}=3.35$) da diğer maddelerden daha az benimsemektedirler. Velilerin bağımsız kamu anaokullarına yoğun ilgi göstermesi nedeniyle okullarda kayıt sorunu yaşanmamaktadır; başka bir ifadeyle bağımsız anaokullarının çoğu tam kapasite hatta kapasitelerinin üstünde doluluk oranıyla hizmet vermektedir. Okulun çevresinde öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasının benimsenme düzeyi bu nedenle düşük çıkmış olabilir. Ek olarak “Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun geliştirilmesinden sorumlu olması” da diğer maddelerden daha az benimsenmiştir. Oysa okul öncesi eğitimin kalitesini arttırmak ve okul öncesi eğitim kurumlarını geliştirmek, okul öncesi eğitimin daha da yaygınlaşması açısından oldukça önemlidir. Bunu sağlayacak, buna liderlik edecek olanların başında da okul öncesi eğitim kurumlarının yöneticileri gelmektedir. Metin

ve Çalışandemir (2006, 31), kurumlarda kalitenin yükseltilebilmesi, çağdaş yönetim anlayışının benimsenebilmesi için yöneticilerin, yönetim konusunda çok iyi donanıma sahip olmalarını sağlamanın ve bunun sürekliliği için de sık sık yöneticileri hizmet içi eğitimlere tabii tutmanın gerekliliğini vurgulamaktadır.

Uygulanabilir bulma düzeyi. Çizelge 15 incelendiğinde yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında harcama birimi görevini yerine getirmesini” ($\bar{X} = 3.82$) uygulanabilir buldukları görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yöneticiler, okul müdürünün “Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmesini” ($\bar{X} = 3.74$), “Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında müdür yardımcısı ile iş birliği yapmasını” ($\bar{X} = 3.74$), “Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirmesini” ($\bar{X} = 3.71$), “Okulun taşınırlarını Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre devir-teslim etmesini” ($\bar{X} = 3.71$) uygulanabilir bulmaktadırlar.

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri her iki düzey için birlikte incelendiğinde yöneticiler; okul müdürünün “Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmesini” farklı önceliklerle benimseyip uygulanabilir bulsalar da, bu madde için benimseme ($\bar{X} = 3.76$) ve uygulanabilir bulma ($\bar{X} = 3.74$) düzeyleri birbirine yakındır.

Çağdaş sicil sisteminde, en yakın amirin memurun kişisel gelişimini adım adım izleyen bir denetleyici ve yol gösterici durumda olması gerekmektedir Dicle (1977, 58). Şişman (2010, 236), bir memur için sicil raporunu, maiyetinde en az altı ay çalıştığı sicil amirinin doldurduğunu, okullarda okul müdürü dışındaki bütün personelin birinci sicil amirinin okul müdürü olduğunu ifade etmektedir. İşgörenlerle ilgili ve bağlı oldukları düzenlemeler çerçevesinde mali, sosyal veya diğer özlük haklarının liyakat ilkesi doğrultusunda verilebilmesi için, çalışanların iş performanslarını, başarı ve başarısızlıklarını gösteren iyi bir değerlendirme sistemi ve bu sistemin ürettiği verilere ihtiyaç duyulmaktadır (Koç, 2006, 45). Bu araştırmada da yöneticilerin bu nedenlerden dolayı, yönetmeliğin disiplin ve sicil işleriyle ilgili hükümlerini “çok” benimsedikleri ve uygulanabilir buldukları söylenebilir.

Yine benzer şekilde yöneticiler; okul müdürünün “Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirmesini” farklı önceliklerle benimseyip ve uygulanabilir bulsalar da, bu madde için benimseme ($\bar{X}=3.77$) ve uygulanabilir bulma ($\bar{X}=3.71$) düzeyleri birbirine yakındır. Aydoğan (2011) çalışmasında, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğunun okul yöneticilerinin okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makamlara bildirdiğini belirtmektedir. Okulla ilgili bütün iş ve işlemleri yerine getirmekle sorumlu olan kişi öncelikli olarak okul müdürüdür. Dolayısıyla, gerekli önlemlerin alınabilmesi, gerektiğinde okul paydaşlarına hesap verilebilmesi için olağanüstü durumların ilgili makamlara bildirilmesi önemlidir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlamasını” ($\bar{X}=2.79$) en az uygulanabilir buldukları görülmektedir. Buna ek olarak yöneticiler, “Okulun çevresinde öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasını sağlamasını” ($\bar{X}=2.88$), “Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun geliştirilmesinden sorumlu olmasını” ($\bar{X}=2.91$) da daha az uygulanabilir bulmaktadırlar. Yöneticilerin bu maddeleri “orta” düzeyde uygulanabilir buldukları görülmektedir.

Bağımsız anaokullarına devam eden çocukların aileleri genellikle çalışan anne-babalardan oluşmaktadır. Çocuklarla ailelerinden çok okullarda öğretmenlerinin zaman geçirdiği söylenebilir. Dolayısıyla bağımsız anaokuluna tam gün devam eden çocukların birçok ihtiyacı öğretmenleri ve okul yönetimi tarafından karşılanmaktadır. Yaş grubunun küçük olması nedeniyle çocukların sık sık sağlık sorunları yaşaması da kaçınılmazdır. Bu nedenle okul yönetimi tarafından çocukların düzenli sağlık kontrollerinin sağlanması aslında iyi olacaktır. Ancak ailelerin zaten genellikle özel bir çocuk hekimlerinin oluşu ve çocuklarının sağlık sorunlarıyla zaten yakından ilgilenişi yöneticilerin bu konuyu en az uygulanabilir bulmasının nedeni olmuş olabilir.

Okul öncesi kurum yöneticilerinin yönetme yeterlilikleri ile ilgili yaptığı araştırmada Güneş (2010), “Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlar” maddesine öğretmenlerin en az katıldığını belirtmektedir. Ek olarak bu durumun okulun bütçesi ile ilgili bir durummuş gibi görünse de aslında okul yöneticisinin bu görevini beşerî ilişkileri sayesinde gerçekleştirebileceğini,

yöneticilerin gerek veli gerek çevrede bulunan sağlık kurumlarından yardım alarak okulda düzenli sağlık taramaları yaptırabileceğini ifade etmektedir. Ayrıca, konuyla ilgili yönetmelikte şu hükme yer verilmiştir:

Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk sağlığı konusunda uzman bir tabibin bulunması esastır. Okul tabibinin bulunmaması durumunda sağlık hizmetleri konusunda hükümet tabipliği, sağlık ocakları varsa sağlık eğitim merkezleri, ana çocuk sağlığı merkezleri ve benzeri kuruluşlardan yararlanılır. (m. 27).

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 16'da yer verilmiştir.

Çizelge 16. Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	34	3.62	.38	33	3.89	.000
Uygulanabilir Bulma		3.45	.42			

Çizelge 16'da görüldüğü gibi yöneticiler okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri farklı düzeylerde ($t_{(33)}=3.89$, $p<.05$) benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Bu sonuca göre yöneticiler okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha fazla benimsemiş ($\bar{X}=3.62$) daha az uygulanabilir ($\bar{X}=3.45$) bulmuşlardır. Ayrıca, yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinin “çok” olduğu görülmektedir.

Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine yönelik betimsel istatistik sonuçlarına Çizelge 17’de yer verilmiştir.

Çizelge 17. Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Önem Sırası	Benimseme Düzeyi		Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem Sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
2	3.76	.43	1. Müdür yardımcısının, okulun işleyişinden müdüre karşı sorumlu olmasını,	3.68	.59	4
5	3.70	.52	2. Müdür yardımcısının, işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumlu olmasını,	3.71	.52	2
4	3.70	.52	3. Müdür yardımcısının, okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapmasını,	3.68	.59	3
13	3.38	.82	4. Müdür yardımcısının, öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izlemesini,	3.29	.80	14
11	3.52	.75	5. Aylık yemek listesini hazırlamasını,	3.41	.78	11
8	3.59	.70	6. Aylık yemek listesini hazırlatmasını,	3.35	.92	12
7	3.62	.60	7. Yemekhane ve okulun genel temizlik işlerini organize etmesini,	3.44	.82	10
12	3.47	.90	8. Okula gelen erzakın muayenesini yapmasını,	3.44	.79	9
10	3.56	.82	9. Günlük erzakın ambardan çıkarılmasını sağlamasını,	3.47	.75	8
1	3.85	.36	10. Gerekğinde okul müdürüne vekâlet etmesini,	3.76	.50	1
6	3.68	.73	11. Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında gerçekleştirme birimi görevini yürütmesini,	3.65	.65	5
3	3.71	.46	12. Okul müdürü tarafından verilen diğer görevleri yapmasını,	3.65	.65	6
14	3.32	1.01	13. Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini sağlamasını,	3.32	.94	13
9	3.59	.70	14. Günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede çocukların gözetimleri ile ilgili olarak okul müdürü tarafından alınan tedbirlerin uygulanmasına yardımcı olmasını,	3.62	.65	7
	3.61	.50	Toplam	3.53	.52	

Benimseme düzeyi. Çizelge 17 incelendiğinde yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Gerekğinde okul müdürüne vekâlet etmesini” ($\bar{X}=3.85$) benimsedikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yöneticiler, müdür yardımcısının “Müdür

yardımcısının, okulun işleyişinden müdüre karşı sorumlu olmasını" ($\bar{X}=3.76$), "Müdür yardımcısının, okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapmasını" ($\bar{X}=3.71$), "Müdür yardımcısının, okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapmasını" ($\bar{X}=3.70$), "Müdür yardımcısının, işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumlu olmasını" ($\bar{X}=3.70$) benimsemektedirler.

Müdür yardımcılığı görevinin eğitim yönetiminde ilk basamak olması ve plansız bir yetiştirme süreci olmasından dolayı, bu yetiştirme sürecinin daha çok müdürler tarafından sağlanıyor olduğu görülmektedir. Dolayısıyla müdür yardımcıları birçok konuda okul müdürleriyle birlikte hareket etmek durumunda kalmaktadırlar. Okul öncesi eğitim kurumları söz konusu olduğunda kurumlarda görev yapan müdür yardımcılarının çoğunun kadrolu olarak değil, bu görevde vekâleten çalıştıkları görülmektedir. Geçici olarak bu göreve vekâlet eden ve çoğunlukla kurumda görev yapan öğretmenler arasından seçilen müdür yardımcıları, yönetimin işleyişi ve görevlerine dair birçok konuyu okul müdürlerinden öğrenmektedirler. Bu nedenle müdür yardımcılarının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin en çok benimsenen maddeler müdürleri de konu alan maddeler olmuş olabilir.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden "Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini sağlamasını" ($\bar{X}=3.32$) en az benimsedikleri görülmektedir. Bunun yanında yöneticiler, müdür yardımcısının "Müdür yardımcısının, öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izlemesini" ($\bar{X}=3.38$), "Okula gelen erzakın muayenesini yapmasını" ($\bar{X}=3.47$) da diğer maddelerden daha az benimsemektedirler.

Müdür yardımcıları, çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlamanın daha çok öğretmenin görevleri arasında olması gerektiğini düşünüyor olabilirler. Bu nedenle bu maddenin benimsenme düzeyi en az çıkmış olabilir. Bağımsız anaokullarının çoğunda çocuklar hep birlikte yemekhanede yemek yemektedirler. Yemek saatlerinde yemekhanede temizlik ve düzenin sağlanması çocukların sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanması açısından oldukça önemlidir. Bunu sağlayacak olan kişiler, okul ortamında her ne kadar öncelikle öğretmenler olsa

da okul yönetiminin de yemekhanede ilgili gözlemleri yaparak gerektiğinde tedbirler alması önemlidir. Okul müdürünün okulla ilgili sorumluluklarının fazla olması nedeniyle bu görevi müdür yardımcıları yerine getirebilirler.

Uygulanabilir bulma düzeyi. Çizelge 17 incelendiğinde yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Gerektiğinde okul müdürüne vekâlet etmesini” ($\bar{X}=3.76$) uygulanabilir buldukları görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yöneticiler, müdür yardımcısının “Müdür yardımcısının, işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumlu olmasını” ($\bar{X}=3.71$), “Müdür yardımcısının, okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapmasını” ($\bar{X}=3.68$), “Müdür yardımcısının, okulun işleyişinden müdüre karşı sorumlu olmasını” ($\bar{X}=3.68$), “Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında gerçekleştirme birimi görevini yürütmesini” ($\bar{X}=3.65$), uygulanabilir bulmaktadırlar. Uygulanabilir bulma düzeyinde de elde edilen sonuçların benimsenme düzeyiyle hemen hemen aynı olduğu görülmektedir.

Yöneticilerin, müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Müdür yardımcısının, öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izlemesini” ($\bar{X}=3.29$) en az uygulanabilir buldukları görülmektedir. Bunun yanında yöneticilerin, müdür yardımcısının “Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini sağlamasını” ($\bar{X}=3.32$), “Aylık yemek listesini hazırlatmasını” ($\bar{X}=3.35$) da diğer maddelerden daha az uygulanabilir bulmaktadırlar.

Müdür yardımcılarının öğretmenlerce tutulan gelişim kayıtlarının izlenmesini en az uygulanabilir bulmasının nedeni, programda ve yönetmelikte belirtildiği üzere öğretmenin görevi olan bir konunun müdür yardımcıları tarafından da yerine getirilmesini zaman kaybı olarak görmesi olabilir. Gerçekten de, okul öncesi eğitimde tutulan gözlem formları oldukça detaylıdır. Dolayısıyla müdür yardımcılarının her çocuk için tutulan gözlem formlarını tek tek izlemesi zaman kaybından başka bir şey olmayacaktır. Kuşkusuz öğretmenlerin bu görevi yerine getirip getirmediğinin kontrolü de mutlaka yapılmalı ve konuyla ilgili yardıma ihtiyacı olan öğretmenlere de rehberlik edilmelidir.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 18’de yer verilmiştir.

Çizelge 18. Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerin Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	34	3.60	.49	33	1.57	.126
Uygulanabilir Bulma		3.53	.52			

Çizelge 18’de görüldüğü gibi yöneticiler müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri ($t_{(33)}=1.57$, $p>.05$) arasında anlamlı bir fark yoktur. Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri birbirine oldukça yakındır. Ayrıca yöneticiler müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri “çok” tur.

Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine yönelik betimsel istatistik sonuçlarına Çizelge 19’da yer verilmiştir.

Benimseme düzeyi. Çizelge 19 incelendiğinde yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,” ($\bar{X}=3.82$) benimsedikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yöneticiler, öğretmenlerin “Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları uygulamasını” ($\bar{X}=3.82$), “Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporunu e-okul sistemine işlemesini” ($\bar{X}=3.79$), “Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirmesini” ($\bar{X}=3.79$), “Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını” ($\bar{X}=3.76$) benimsemektedirler.

Öğretmenler kurulu toplantılarında, okul yöneticileri öğretmenlerle birlikte gerçekleştirilmesi için çeşitli kararlar almakta ve yine bu toplantılarda daha önce alınan kararlar, uygulanan program ve planlar, hedeflerin gerçekleştirilme düzeyi değerlendirilmekte ve buna bağlı olarak çeşitli önlemler alınarak eksikler, aksaklıklar giderilmeye çalışılmaktadır. Zümre öğretmenler kurulu toplantıları ise öğretmenlerin, okul öncesi eğitime dair ortak bir dil oluşturmaya çalıştığı, sorunlara ortak çözümler bulduğu ve okul müdürlüğünce yapılacak planlama doğrultusunda sene boyunca yapılacak uygulamalara dair ortak kararlar aldığı toplantılardır.

Diğer okullarda olduğu gibi anaokullarında planlama süreci çoğunlukla yukarıda belirtilen toplantılar aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Büte (2007, 15), bir örgüt ortamında alınan bir karardan etkilenen kimselerin, bu kararda söz sahibi olmaları gerektiğini, kararlara katılmak için öğretmenlerin nitelikleri yeterli kabul edilmesinin önemli olduğunu dile getirmektedir. Ayrıca öğretmenlerin ve okul müdürlerinin, hem aynı mesleğin elemanları olduğunu, hem de aynı eğitim sürecinden geçerek geldiklerini ifade etmektedir. Dolayısıyla yöneticilerin katılımcı yönetim anlayışını benimsemeleri, okulda demokratik bir havanın oluşmasına katkıda bulunacaktır. Bu da okulla etkileşim halinde olan tüm paydaşların istek ve beklentilerinin de karşılanmasını sağlayacaktır.

Öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin yöneticilerin benimseme düzeyi üst sıralarda olan bir diğer hüküm, öğretmenlerin yıllık ve günlük planları uygulamasıyla ilgili olan hükümdür. Eğitim etkinliklerinin planlı bir şekilde yapılması, öğrencilerin eğitim kurumlarında belli sürede, belli hedeflere ulaşabilmek için yapılacak eğitim etkinliklerine hazır olmalarını sağlayacaktır. Bunun yanında öğretmenin bir yıl boyunca yapacağı etkinlikleri, mesleğinde ne kadar tecrübeli olursa olsun zihninde tutması beklenemez. Bu nedenle okul müdürlerinin bu konuyu benimseme düzeyi üst sıralarda yer almış olabilir.

Benimseme düzeyinde üçüncü sırada yer alan öğretmenlerin gelişim raporunu e-okul sistemine girmesi de yöneticiler tarafından yüksek düzeyde benimsenmiştir. Ancak öğretmenlerle yapılan bire-bir görüşmelerde öğretmenlerin bu konuda bazı sıkıntılar yaşadıkları gözlenmiştir. Bu sıkıntılardan bazıları; sistemin yavaş çalışması, gelişim alanlarına yazılacak olan bilgilerin belirli bir karakter sayısı ile sınırlı olması, belirli bir süre (10 sn) herhangi bir işlem yapılmadığında sistemin kullanım dışı

kalmasıdır. Kızılkaya ve Erdoğan (2012, 10-12), e-okul sisteminin bilgileri arşivleme, depolama ve raporlama konusunda yöneticilerin işlerini büyük oranda azalttığını, okulları, yıl boyu tutulan defterlerden ve bu defterleri saklama derdinden kurtardığını, bilgisayar becerilerini, bilgisayar okuryazarlığını ön plana çıkardığını, dolayısıyla yeterli düzeyde bilgisayar becerisi olmayan yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilerin sistemden yeterince istifade edemediğini belirtmektedir. Ek olarak sistemi kullanmada en fazla sıkıntı çeken kesimin, belli bir tecrübeye sahip öğretmen ve yöneticiler ile bilgisayarı hiç kullanmamış, interneti kullanmayı bilmeyen ya da okuryazarlığı olmayan veliler olduğunu ifade etmektedir. Sonuç olarak gelişim raporlarının e-okul sistemine girilirken yaşanan aksaklıkların giderilmesi gerekmektedir.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin “Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi’ni okumasını” ($\bar{X}=3.47$) en az benimsedikleri görülmektedir. Bunun yanında yöneticiler, öğretmenin “Öğretmen çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını” ($\bar{X}=3.53$), “Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını” ($\bar{X}=3.53$) diğer maddelerden daha az benimsemektedirler.

Çoğu okulda resmi yazı ve evraklar, öğretmenlere imza karşılığı tebellüğ edilmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin sayısının azlığı ve sık sık toplantıların yapılması yöneticilerin kanun, tüzük, yönerge ve genelgelerde meydana gelen değişikliklerle ilgili bizzat öğretmenleri bilgilendirmesini kolaylaştırabilmektedir. Bu nedenle yöneticiler yönetmelikte yer alan bu hükmü en az benimsemiş olabilir. Benzer şekilde yöneticiler, öğretmenin öğretmen devam takip çizelgesini imzalamasını da diğer hükümlerden daha az benimsemektedir. Ancak öğretmenlerin ek-ders ücretlerinin takibi ve ücret konusunda hak kaybına uğramaması açısından devam takip çizelgesini imzalamaları önemlidir. Bir başka durum ise bazı anaokullarında yönetmelikte yer almamasına rağmen öğretmenlerin sınıf defteri doldurmasının zorunlu tutulmasıdır. Bu nedenle öğretmenlerin sınıf defteri tuttuğu okullarda, yöneticiler devam takip defterinin de tutulmasını gerekli görmüyor olabilirler. Ancak yönetmelikte yer aldığı şekliyle esas olan öğretmenin devam takip çizelgesini tutmasıdır.

Çizelge 19. Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Önem sırası	Benimseme Düzeyi		Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
6	3.74	.45	1. Öğretmenin, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,	3.53	.75	14
5	3.76	.43	2. Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,	3.53	.66	10
8	3.71	.58	3. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını,	3.59	.61	4
2	3.82	.39	4. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları uygulamasını,	3.48	.71	15
22	3.53	.75	5. Öğretmen çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını,	3.52	.75	13
11	3.68	.53	6. Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlamasını,	3.38	.74	19
13	3.65	.54	7. Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlamasını,	3.21	1.04	21
9	3.68	.47	8. Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutmasını,	3.47	.71	16
3	3.79	.48	9. Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporunu e-okul sistemine işlemesini,	3.56	.71	7
7	3.71	.68	10. Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini,	3.53	.75	9
16	3.64	.65	11. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılmasını,	3.53	.71	8
19	3.56	.75	12. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaları uygulamasını,	3.44	.82	17
15	3.65	.65	13. Okulda kutlanacak özel günleri plânlamasını,	3.41	.74	18
14	3.65	.65	14. Özel günlerle ilgili planlamaları uygulamasını,	3.52	.74	12
21	3.53	.83	15. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını,	3.23	.89	20
4	3.79	.48	16. Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirmesini,	3.56	.79	6
23	3.47	.83	17. Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi'ni okumasını,	2.91	1.08	23
17	3.61	.70	18. İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini,	3.56	.75	5
1	3.82	.39	19. Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,	3.77	.55	1
12	3.65	.54	20. Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapmasını,	3.53	.51	11
10	3.68	.64	21. Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılmasını,	3.59	.66	2
18	3.62	.65	22. Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını,	3.59	.61	3
20	3.53	.86	23. Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını,	3.09	.97	22
	3.66	.46	Toplam	3.46	.55	

Uygulanabilir bulma düzeyi. Çizelge 19 incelendiğinde yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok, benimseme düzeyinde de olduğu gibi “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını” ($\bar{X}=3.77$) uygulanabilir bulmaktadırlar. Daha sonra sırasıyla yöneticiler öğretmenin, “Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı

ve öğle yemeğine katılmasını" ($\bar{X}=3.59$), "Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını" ($\bar{X}=3.59$), "Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını" ($\bar{X}=3.59$), "İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini" ($\bar{X}=3.56$) uygulanabilir bulmaktadırlar.

Yöneticilerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin en çok uygulanabilir bulduğu hüküm benimseme düzeyiyle aynıdır. Yine üst sıralarda yöneticilerin uygulanabilir buldukları hükümler öğretmenlerin kahvaltı saatinde çocukların yanında bulunması ile çocukların düzenli yemek yeme alışkanlığı kazanmasını sağlamasıdır. Bu iki madde de çocukların sağlıklı beslenme alışkanlıkları kazanmasıyla ilgilidir. Kahvaltı ve yemek saatlerinde öğretmenlerin çocuklarla birlikte bulunması, çocukların daha düzenli, kurallara uygun, daha sağlıklı yemek yeme alışkanlığı kazanmasını sağlayacaktır. Aksi halde çocukların yemek yeme davranışları öğretmenleri tarafından gözlenemeyeceğinden çocuklara düzenli ve sağlıklı yemek yeme davranışını kazandırmak zor olacaktır.

Yukarıdakilere ek olarak, bu dönem çocukları öğretmenlerinin davranış ve söylemlerinden etkilendiğinden, özellikle düzenli yemek yeme alışkanlığı olmayan çocuklara öğretmenlerinin destek olması davranış kazanmalarında yardımcı olacaktır. Nitekim Kobak (2009, 18), okul öncesi dönemde en önemli başarının, çocuğun iyi bir yemek yeme alışkanlığı kazanması olduğunu, bu bakımdan çocuğun yemek yeme alışkanlığı kazanmasında büyüklerin tutumunun önemli bir yeri olduğunu belirtmektedir ve okul öncesi dönem çocuklarının beslenme alışkanlıklarını karşılaştırdığı çalışmasında; anaokullarındaki çocukların %98'inin yardımsız yemek yiyebildiğini ifade etmektedir.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin "Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi'ni okumasını" ($\bar{X}=2.91$) en az uygulanabilir buldukları görülmektedir. Bunun yanında yöneticiler, öğretmenin "Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını" ($\bar{X}=3.09$), "Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlamasını" ($\bar{X}=3.21$) diğer maddelerden daha az uygulanabilir bulmaktadırlar.

Ek olarak, yöneticiler belirtilen bu maddelerin “orta” düzeyde uygulanabilir bulunmaktadır.

Yöneticiler, öğretmenin “Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi’ni okumasını” sıralamada en altta benimseyerek uygulanabilir bulmaktadırlar. Ancak araştırma sonucunda ilgili maddeye yönelik benimseme düzeyleri ($\bar{X} = 3.47$) “yüksek” iken uygulanabilir bulma düzeyleri ($\bar{X} = 2.91$) “orta” bulunmuştur. Bunun yanında yöneticiler, öğretmenlerin “Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını” diğer hükümlerden daha düşük sırada uygulanabilir bulmaktadır.

Öğretmenler her ne kadar çocukların gelişimlerini takip etmek amacıyla birçok form doldursalar da, üstün yetenekli çocukların gözlenmesi, takibi ve yönlendirilmesi ayrı bir uzmanlık bilgisi gerektirmektedir. Yöneticiler bu nedenle bu hükmü diğerlerinden daha düşük düzeyde uygulanabilir bulmuş olabilir.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 20’de yer verilmiştir.

Çizelge 20. Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	34	3.66	.46	33	3.83	.001
Uygulanabilir Bulma		3.46	.55			

Çizelge 20’de görüldüğü gibi yöneticiler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri farklı düzeylerde ($t_{(33)}=3.83$, $p<.05$) benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Bu sonuca göre yöneticiler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha fazla benimsemiş ($\bar{X} = 3.66$) daha az uygulanabilir ($\bar{X} = 3.46$) bulmuşlardır. Ayrıca yöneticiler öğretmenin görev ve sorumluluklarını “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır.

Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine yönelik betimsel istatistik sonuçlarına Çizelge 21’de yer verilmiştir.

Çizelge 21. Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Önem Sırası	Benimseme Düzeyi		Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem Sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
3	3.76	.50	1. Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını,	3.62	.60	2
5	3.65	.69	2. Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini,	3.50	.75	5
4	3.71	.68	3. Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini,	3.71	.63	1
1	3.79	.41	4. Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını,	3.56	.66	4
2	3.76	.55	5. Nöbetçi Öğretmenin, çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirmesini,	3.56	.79	3
6	3.65	.60	6. Nöbetçi Öğretmenin eğitim ve yönetim işlerinin düzenli olarak yürütülmesinde, okul yöneticilerine yardımcı olmasını,	3.18	.80	11
16	3.18	.97	7. Nöbetçi Öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını,	2.88	1.12	16
11	3.41	.70	8. Nöbetçi Öğretmenin grubundaki çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlamasını,	3.32	.88	9
14	3.32	.91	9. Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını,	2.94	.81	15
12	3.35	.85	10. Okulun temizliğinin yapılmasını sağlamasını,	3.09	.90	13
13	3.32	.98	11. Her türlü yangın tehlikesine karşı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamasını,	3.12	.88	12
15	3.29	1.03	12. Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri almasını,	3.03	.90	14
7	3.56	.70	13. Olağanüstü durumlarda durumu ilgililere bildirmesini,	3.41	.61	7
8	3.53	.75	14. Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını,	3.47	.79	6
10	3.44	.86	15. Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunmasını,	3.24	.96	10
9	3.44	.89	16. Okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunmasını,	3.35	.81	8
	3.51	.57	Toplam	3.21	.57	

Benimseme düzeyi. Çizelge 21 incelendiğinde yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır

bulunmasını" ($\bar{X}=3.79$) benimsedikleri görülmektedir. Daha sonra sırasıyla yöneticiler, "Nöbetçi Öğretmenin, çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirmesini" ($\bar{X}=3.76$), "Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını" ($\bar{X}=3.76$), "Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini" ($\bar{X}=3.71$), "Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini" ($\bar{X}=3.65$) benimsemektedirler.

Nöbetçi öğretmen öğrencilerin okula geliş ve okuldan ayrılışına kadar geçen sürede okulda düzeni ve güvenliği sağlamaya çalışan kişidir. Eraslan (2007), ilköğretim ikinci kademe öğrencileriyle gerçekleştirdiği araştırmada, öğrencilerin uğradıkları kazaların %41.3'ünde kaza alanında öğretmen veya yetkili kişinin olmadığını belirtmektedir. Özellikle okullarda kaza olaylarının görülme sıklığının azalması için nöbetçi öğretmenlerin görev yerlerinde bulunmaları önemlidir.

Öğrencilerin birbirlerine uygulayabilecekleri şiddet olaylarının önlenmesi de önemlidir. Alp (2012, 36) "İlköğretim Okullarında Güvenlik" başlıklı çalışmasında nöbetçi öğretmenlerin görev tanımları ve güvenlik ile ilgili sorumluluklarının mevzuatlarda tam olarak belirtilmemesinin görevleri esnasında olabilecek olaylara karşı yetersiz kalmalarına sebep olduğunu vurgulamaktadır. Bu nedenle nöbetçi öğretmenlerin görev tanımlarının detaylı bir şekilde belirlenmesi ve sorumluluklarının mevzuatta detaylı bir şekilde yer alması görevleri esnasında çıkabilecek olaylara karşısında gerekenleri yapabilmesini sağlayacaktır.

Anaokullarındaki nöbet görevi diğer kurumlardakilerden farklılık göstermektedir. Diğer eğitim kurumlarında nöbet görevi öğretmenin ders programında, (varsa) en çok boş zamanının olduğu günde verilirken anaokullarında teneffüs zamanı ve öğretmenin dersinin boş olduğu bir zaman dilimi olamadığından, eğitim süresi boyunca öğretmenlerin aynı zamanda kendi grubuyla etkinliklere devam etmesi gerektiğinden, öğretmenler nöbet görevlerini yerine getirmekte çoğu zaman zorlanmaktadır. Bu nedenden dolayı örneğin anaokulları dışındaki eğitim kurumları

bünyesinde öğretmenlik yapan okul öncesi öğretmenlerine nöbet görevi verilmemektedir ve bu durum ilgili kurumların kendi yönetmeliklerinde belirtilmiştir.

Bu çalışmada yöneticilerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları arasında en çok, nöbetçi öğretmenin eğitim etkinlikleri başlamadan yarım saat önce okulda bulunması ile eğitim etkinlikleri bitiminden yarım saat sonra okulu terk etmesini benimsemesinin; anaokullarına öğrencilerin genellikle ulaşımının servisle sağlanması ve öğrencilerin servislere iniş ve binişlerde güvenlik sorunları yaşanabilmesi, günlük çalışma süresi dolan öğretmenlerin yerine, güvenliği sağlamak adına aileleri gelene kadar öğrencilerle birlikte görevli bir öğretmenin durmasının gerekliliği, yemek saatleri öncesinde yemekhane ve ilgili yerlerin temizlik ve düzeninin görevli bir öğretmen tarafından kontrolünün sağlanması gibi nedenleri olabilir.

Okul yöneticilerinin okullarda her an her yerde bulunmaları mümkün olamayacağından nöbetçi öğretmenlerin, okulun güvenliği, tertip ve düzeniyle ilgili yöneticilere yardımcı olması işlerin aksamadan yürümesi için önemlidir. Ancak okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimin kesintisiz devam etmesi öğretmenlerin nöbet görevlerini aksatmalarına neden olabilmektedir.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Nöbetçi öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını” ($\bar{X}=3.18$), en az benimsedikleri görülmektedir. Bunun yanında yöneticiler, nöbetçi öğretmenin “Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri almasını” ($\bar{X}=3.29$), “Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını” ($\bar{X}=3.32$) da diğer maddelerden daha az benimsemektedirler.

Yöneticilerin yukarıda belirtilen maddeleri diğerlerinden daha az benimsemesinin nedeni; okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimin kesintisiz devam etmesi ve sınıflarda yardımcı öğretmen bulunmadığından öğretmenlerin sınıfları terk edememesi dolayısıyla nöbet görevi gereği yerine getirmesi gereken birçok işi yerine getirememesi olabilir.

Uygulanabilir bulma düzeyi. Çizelge 21 incelendiğinde yöneticilerin nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini” ($\bar{X}=3.71$) uygulanabilir buldukları görülmektedir. Nöbet görevi esnasında öğretmenlerin çoğunlukla ayakta kalmaları, bina içerisinde sürekli hareket halinde olmaları, okul başlamadan yarım saat okula erken gelmeleri ve okuldan yarım saat geç çıkmaları bunun nedenleri arasında sıralanabilir.

Daha sonra sırasıyla yöneticiler, “Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını” ($\bar{X}=3.62$), “Nöbetçi Öğretmenin, çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirmesini” ($\bar{X}=3.56$), “Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını” ($\bar{X}=3.56$), “Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini” ($\bar{X}=3.50$) uygulanabilir bulmaktadırlar.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Nöbetçi Öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını” ($\bar{X}=2.88$) sıralamada en az uygulanabilir buldukları görülmektedir. Bunun yanında yöneticiler, nöbetçi öğretmenlerin “Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını” ($\bar{X}=2.94$), “Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri almasını” ($\bar{X}=3.03$) da diğer maddelerden daha az uygulanabilir bulmaktadırlar.

Sonuç olarak nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumluluklarıyla ilgili maddelerin önem sıraları incelendiğinde, yöneticilerin en çok / en az benimsedikleri ve uygulanabilir buldukları maddelerin aynı olduğu sadece sıralamalarının değiştiği görülmektedir.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 22’de yer verilmiştir.

Çizelge 22. Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	34	3.51	.57	33	2.75	.010
Uygulanabilir Bulma		3.31				

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticiler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri farklı düzeylerde ($t_{(33)}=2.75$, $p<.05$) benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Bu sonuca göre yöneticiler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha fazla benimsemiş ($\bar{X}=3.51$) daha az uygulanabilir ($\bar{X}=3.31$) bulmuşlardır. Ayrıca yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin “çok” olduğu görülmektedir.

Yöneticilerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kişisel Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu kısımda, yöneticilerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; ‘okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları’, ‘müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları’, ‘öğretmenin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş, cinsiyet, kıdem, çalıştıkları okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Yaş değişkenine ilişkin bulgular. Yöneticilerin yaş dağılımları araştırma evrenine ilişkin demografik özellikler betimlendiği kısımda verilmiştir. İlgili kısımdaki dağılımlar incelendiğinde, 38-43 yaşında üç, 44-50 yaşında da üç yöneticinin olduğu görülmektedir. İstatistiksel açıdan daha anlamlı sonuçlar elde etmek adına bu iki grup birleştirilerek “38 yaş ve üzeri” olarak yeniden adlandırılmış ve karşılaştırmalar bu yeni veri setiyle yapılmıştır. Yöneticilerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; ‘okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları’, ‘müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları’, ‘öğretmenin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili hükümleri benimseme ve

uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.50>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.164>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 23’de yer verilmiştir.

Çizelge 23. Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	26-31 yaş	17	3.53	.45					
	32-37 yaş	11	3.67	.30	.414	2			
	38 yaş ve üzeri	6	3.81	.23	4.320	31	.207 .139	1.49	.242
	Toplam	34	3.62	.38	4.734	33			
Uygulanabilir Bulma	26-31 yaş	17	3.28	.43					
	32-37 yaş	11	3.59	.32	1.008	2			
	38 yaş ve üzeri	6	3.67	.39	4.788	31	.504 .154	3.26	.052
	Toplam	34	3.45	.42	5.797	33			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(2,31)}=1.49$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma düzeylerinde ($F_{(2,31)}=3.26$, $p>.05$) yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Başka bir ifadeyle yöneticiler yaş gruplarına göre, okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.000<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı, uygulanabilir bulma ($p=0.797>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda benimseme düzeyi için Welch, Brown- Forsythe testleri, uygulanabilir bulma düzeyi için Tek Yönlü Varyans Analizi uygulanmıştır. Benimseme düzeyi için Welch testi sonuçları yorumlanmıştır. Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre analiz sonuçları Çizelge 24'te yer verilmiştir.

Çizelge 24. Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Welch, Brown- Forsythe ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Gruplararası Fark
Benimseme	26-31 yaş	17	3.40	.56	1.383	2	.691	Welch	4.32	.028
	32-37 yaş	11	3.76	.37						
	38 yaş ve üzeri	6	3.88	.20				Brown-Forsythe	4.85	.015
	Toplam	34	3.60	.49	8.064	33	.216			
Uygulanabilir Bulma	26-31 yaş	17	3.38	.49	.817	2	.409	155	.229	
	32-37 yaş	11	3.65	.56						
	38 yaş ve üzeri	6	3.75	.51						
	Toplam	34	3.53	.52	9.013	33	.264			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(2,31)}=4.32$, $p<.05$) düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ikili karşılaştırma testlerinden Tamhane T^2 testi sonuçlarına bakılmıştır. Buna

göre; 26-31 yaş ve 38 yaş ve üzeri yöneticiler arasında ($p=0.021<0.05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını, 38 yaş ve üzeri yöneticiler ($\bar{X}=3.88$), 26-31 yaş arasındaki yöneticilere ($\bar{X}=3.40$) oranla daha fazla benimsemektedirler.

Çizelge 24'te yer alan sonuçlar incelendiğinde yaşlı yöneticilerin genç yöneticilere göre müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını daha çok benimsedikleri görülmektedir. Genç yöneticilerin yöneticilik görevlerine yeni başladıklarından yola çıkarak, yöneticilik görevlerinin müdür yardımcılığı olduğu düşünülebilir. Genç yöneticilerin yöneticilik görevlerindeki tecrübelerinin daha az olması dolayısıyla mevzuat hakkında daha az bilgi sahibi olmaları yönetmeliği daha az benimseme ve uygulanabilir bulmalarına neden olarak gösterilebilir. Nitekim Baloğlu (2007), "İlk ve Ortaöğretim Okulu Yönetici Yardımcılarının Alması Gereken Hizmetiçi Eğitim Konuları Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri" başlıklı araştırmasında, "MEB Mevzuatı" konusunu müdürler yardımcıları için ikinci sırada, müdür yardımcıları ise kendileri için beşinci sırada önemli olarak ifade etmişlerdir.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=155$, $p>.05$) düzeyleri ise yaş gruplarına göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler yaş grupları içerisinde müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptir.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.33>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.26>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 25'te yer verilmiştir.

Çizelge 25. Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	26-31 yaş	17	3.60	.51	.155 6.769	2 31	.077 .218	.355	.704
	32-37 yaş	11	3.75	.33					
	38 yaş ve üzeri	6	3.70	.54					
	Toplam	34	3.66	.46	6.924	33			
Uygulanabilir Bulma	26-31 yaş	17	3.34	.55	.510 9.646	2 31	.255 .311	.819	.450
	32-37 yaş	11	3.62	.49					
	38 yaş ve üzeri	6	3.49	.70					
	Toplam	34	3.46	.55	10.156	33			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(2,31)}=0.355$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=0.819$, $p>.05$) düzeyleri yaş gruplarına göre farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler yaş gruplarına bakılmaksızın öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.76>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.07>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 26'da yer verilmiştir.

Çizelge 26. Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre TekYönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	26-31 yaş	17	3.48	.56					
	32-37 yaş	11	3.57	.53	.053	2			
	38 yaş ve üzeri	6	3.49	.75	10.536	31	.027 .340	.079	.925
	Toplam	34	3.51	.57	10.590	33			
Uygulanabilir Bulma	26-31 yaş	17	3.23	.49					
	32-37 yaş	11	3.52	.46	.724	2			
	38 yaş ve üzeri	6	3.16	.89	9.925	31	.362 .320	1.13	.336
	Toplam	34	3.31	.57	10.649	33			

Çizelge 26'da görüldüğü gibi yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(2,31)}=0.079$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=1.13$, $p>.05$) düzeyleri yaş grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler yaş gruplarına göre nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular. Yöneticilerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; 'okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları', 'müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları', 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların, okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.001<0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.006<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olmadığı duruma karşılık gelen değerlere yer

verilmiştir. Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 27’de yer verilmiştir.

Çizelge 27. Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Kadın	24	3.71	.28	32	1.71	.11
	Erkek	10	3.41	.51			
Uygulanabilir Bulma	Kadın	24	3.56	.31	32	2.06	.06
	Erkek	10	3.19	.53			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(32)}=1.71$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(32)}=2.06$, $p>.05$) düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. İstatistiksel olarak manidar olmamakla birlikte kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha çok benimsediği ve uygulanabilir bulduğu söylenebilir.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.009<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı, uygulanabilir bulma ($p=0.068>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede, benimseme düzeyi için varyansların eşit olmadığı duruma karşılık gelen değerlere, uygulanabilir bulma düzeyi için varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 28’de yer verilmiştir.

Çizelge 28. Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Kadın	24	3.68	.43	32	1.17	.26
	Erkek	10	3.43	.62			
Uygulanabilir Bulma	Kadın	24	3.60	.48	32	1.01	.32
	Erkek	10	3.39	.62			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(32)}=1.17$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(32)}=1.01$, $p>.05$) düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Araştırma bulguları değerlendirildiğinde, yöneticilerin okul müdürünün ve müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Güneş (2010), okul öncesi eğitimi yöneticilerinin yöneticilik özelliklerini öğretmen görüşlerine göre incelediği araştırmada, kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre, okul yöneticilerinin görevlerini yerine getirmede daha yeterli ve başarılı olduklarını düşündükleri sonucuna varmıştır. Çizelge 27 ve Çizelge 28 incelendiğinde; istatistiksel olarak manidar olmamakla birlikte bu araştırmada kadın yöneticilerin erkek yöneticilere göre okul müdürünün/müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümlerini daha çok benimsedikleri ve uygulanabilir buldukları görülmektedir.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.109>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.085>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 29'da yer verilmiştir.

Çizelge 29. Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Kadın	24	3.76	.38	32	1.96	.59
	Erkek	10	3.43	.56			
Uygulanabilir Bulma	Kadın	24	3.53	.49	32	1.26	.21
	Erkek	10	3.27	.68			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(32)}=1.96$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(32)}=1.26$, $p>.05$) düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.994>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.570>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 30'da yer verilmiştir.

Çizelge 30. Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Kadın	24	3.52	.58	32	.11	.91
	Erkek	10	3.49	.56			
Uygulanabilir Bulma	Kadın	24	3.24	.60	32	1.11	.27
	Erkek	10	3.48	.47			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(32)}=0.11$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(32)}=1.11$, $p>.05$) düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Başka bir ifadeyle yöneticiler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde cinsiyet gruplarına göre benzer görüşlere sahiptir.

Kıdem değişkenine ilişkin bulgular. Yöneticilerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; 'okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları', 'müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları', 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.26>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.16>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 31'de yer verilmiştir.

Çizelge 31. Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	1-5 yıl	7	3.65	.36					
	6-10 yıl	16	3.51	.44	.412	3			
	11-15 yıl	4	3.79	.21	4.321	30	.137	.95	.427
	16 yıl ve üzeri	7	3.74	.29			.144		
	Toplam	34	3.62	.38	4.734	33			
Uygulanabilir Bulma	1-5 yıl	7	3.48	.36					
	6-10 yıl	16	3.29	.46	.959	3			
	11-15 yıl	4	3.69	.24	4.838	30	.320	1.98	.138
	16 yıl ve üzeri	7	3.66	.36			.161		
	Toplam	34	3.45	.42	5.797	33			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(3,30)}=0.95$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(3,30)}=1.98$, $p>.05$) düzeyleri kıdem grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler kıdem gruplarına göre okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler. Aydoğan (2011), okul öncesi eğitim yöneticilerinin standart ve yeterliliklerini öğretmen görüşlerine göre incelediği araştırmasında; 11-15 yıl mesleki kıdeme sahip olan öğretmenlerin okul yöneticilerinin standart ve yeterliliklerine ilişkin yöneltilen tüm önermelerin büyük çoğunluğunda daha az hizmet yılı bulunan öğretmenlere göre olumlu görüşler içerisinde oldukları sonucuna ulaşmıştır. Araştırmacının ele aldığı okul yöneticilerinin standart ve yeterliliklerinin bazılarını yöneticilerin yönetmelikte yer alan görev, yetki ve sorumlulukları oluşturmaktadır.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre Welch ve Brown-Forsythe testi analizi sonuçları Çizelge 32’de yer verilmiştir.

Çizelge 32. Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Welch ve Brown-Forsythe Testi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması		F	P
Benimseme	1-5 yıl	7	3.61	.52				Welch	2.21	.132
	6-10 yıl	16	3.47	.56	.747	3				
	11-15 yıl	4	3.88	.15	7.317	30	.249	Brown-Forsythe	1.44	.258
	16 ve üzeri	7	3.76	.38			.244			
	Toplam	34	3.61	.50	8.064	33				
Uygulanabilir Bulma	1-5 yıl	7	3.64	.37				Welch	2.02	.163
	6-10 yıl	16	3.39	.54	.825	3				
	11-15 yıl	4	3.86	.24	8.188	30	.275	Brown-Forsythe	1.20	.339
	16 ve üzeri	7	3.56	.68			.273			
	Toplam	34	3.53	.52	9.013	33				

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak

üzere yapılan Levene testinde grupların müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($F_{(3,30)}=2.21$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(3,30)}=2.02$, $p>.05$) varyanslarının eşit olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyi için Welch ve Brown-Forsythe testleri uygulanarak, Welch testi sonuçları yorumlanmıştır. Çizelgede görüldüğü gibi yöneticiler müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($p=0.132>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.163>0.05$) düzeyleri kıdem grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler kıdem gruplarına göre müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.06>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.68>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge33'te yer verilmiştir.

Çizelge 33. Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	1-5 yıl	7	3.86	.32					
	6-10 yıl	16	3.50	.50	1.060	3			
	11-15 yıl	4	3.97	.07	5.864	30	.353	1.80	.167
	16 ve üzeri	7	3.67	.50			.195		
	Toplam	34	3.66	.46	6.924	33			
Uygulanabilir Bulma	1-5 yıl	7	3.60	.49					
	6-10 yıl	16	3.29	.56	.991	3			
	11-15 yıl	4	3.77	.46	9.165	30	.330	1.08	.372
	16 ve üzeri	7	3.51	.64			.305		
	Toplam	34	3.46	.55	10.156	33			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(3,30)}=1.80$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(3,30)}=1.08$, $p>.05$) düzeyleri kıdem grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler kıdem gruplarına göre öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.80>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.34>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 34'te yer verilmiştir.

Çizelge 34. Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	1-5 yıl	7	3.72	.54					
	6-10 yıl	16	3.43	.49	.419	3			
	11-15 yıl	4	3.47	.80	10.171	30	.140	.412	.746
	16 ve üzeri	7	3.50	.69			.339		
	Toplam	34	3.51	.57	10.590	33			
Uygulanabilir Bulma	1-5 yıl	7	3.38	.58					
	6-10 yıl	16	3.30	.45	.483	3			
	11-15 yıl	4	3.56	.62	10.166	30	.161	.475	.702
	16 ve üzeri	7	3.14	.81			.339		
	Toplam	34	3.31	.57	10.649	33			

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(3,30)}=0.412$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(3,30)}=0.475$, $p>.05$) düzeyleri kıdem grupları içerisinde farklılık göstermemektedir.

Başka bir ifadeyle yöneticiler kıdem gruplarına göre nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenine ilişkin bulgular. Yöneticilerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; 'okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları', 'müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları', 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre analiz sonuçları aşağıda verilmiştir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre analiz sonuçları Çizelge 35'te yer verilmiştir.

Çizelge 35. Yöneticilerin Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Welch, Brown- Forsythe ve Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması		F	P	Gruplararası Fark
Benimseme	Yüksek	5	3.92	3.92	.984	2	.492	Welch	5.83	.034	1-2
	Orta	25	3.62	3.62							
	Düşük	4	3.26	3.26				Brown-Forsythe	3.16	.143	
	Toplam	34	3.62	3.62	4.734	33					
Uygulanabilir Bulma	Yüksek	5	3.57	3.57	.402	2	.201	1.15	.328		
	Orta	25	3.47	3.47							
	Düşük	4	3.17	3.17							
	Toplam	34	3.45	3.45	5.797	33					

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını

sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.003<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı, uygulanabilir bulma ($p=0.088>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda benimseme düzeyi için Welch ve ikili karşılaştırmalarda Tamhane's T^2 testleri, uygulanabilir bulma düzeyi için Tek Yönlü Varyans Analizi ve ikili karşılaştırmalarda gözlem sayıları eşit olmadığından Scheffe testleri uygulanarak yorumlanmıştır.

Çizelge 35'te görüldüğü gibi yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(2,31)}=5.83, p<.05$) düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuş. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ikili karşılaştırma testlerinden Tamhane T^2 testi sonuçlarına bakılmıştır. Buna göre çalıştığı okulun sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” ve “orta” düzeyde olan yöneticiler arasında ($p=0.027<0.05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarını, sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” olan bölgede çalışan yöneticiler ($\bar{X}=3.92$), “orta” olan bölgede çalışan yöneticilere ($\bar{X}=3.62$) oranla daha fazla benimsemektedirler.

Sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bölgedeki okullarda çalışan yöneticiler, yönetmelikte yer alan görev, yetki ve sorumlulukları yerine getirirken sosyo-ekonomik düzeyi orta olan bölgedeki okullarda çalışan yöneticilere daha az zorlanıyor olabilir. Çünkü sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan bölgelerde bulunan okulların bütçe sorunu olmayacaktır. Dolayısıyla okuldaki yardımcı personel sayısı daha fazla, öğretmenlerin çoğu kadrolu, sınıf mevcutları az, okulun fiziksel imkanları daha iyi, ailelerin eğitime desteği daha fazla ve daha birçok imkan sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olmayan okullara göre daha iyi olacaktır. Bu durum, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek bölgelerde çalışan yöneticilerin yönetmelikteki görev, yetki ve sorumluluklarını yerine getirirken zorlanmamalarını dolayısıyla yönetmeliği daha çok benimsemelerini sağlıyor olabilir.

Yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=1.15, p>.05$) düzeyleri okulun bulunduğu bölge grupları içerisinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi gruplarına göre, okul müdürünün görev,

yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptir.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.000<0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.011<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda her iki düzey için Welch, Brown- Forsythe ve ikili karşılaştırmalarda Tamhane's T^2 testleri hesaplanmış ve Welch testi sonuçları yorumlanmıştır.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre Welch ve Brown- Forsythe testi sonuçları Çizelge 36'da yer verilmiştir.

Çizelge 36. Yöneticilerin Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Welch ve Brown- Forsythe Testi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması		F	P	Gruplar arası Fark
Benimseme	Yüksek	5	3.96	.10	.889 .174	2 31	.445 .231	Welch	7.02	.020	1-2
	Orta	25	3.57	.49							
	Düşük	4	3.36	.70				Brown-Forsythe	1.76	.282	
	Toplam	34	3.61	.49	8.064	33					
Uygulanabilir Bulma	Yüksek	5	3.86	.28	.681 8.331	2 31	.341 .269	Welch	2.49	.156	
	Orta	25	3.50	.52							
	Düşük	4	3.36	.71				Brown-Forsythe	1.17	.381	
	Toplam	34	3.53	.52	9.013	33					

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenine göre; benimseme ($F_{(2,31)}=7.02$, $p<.05$) düzeylerinde anlamlı bir fark

bulunmuştur. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ikili karşılaştırma testlerinden Tamhane T^2 testi sonuçlarına bakılmıştır. Buna göre çalıştığı okulun sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” ve “orta” düzeyde olan yöneticiler arasında ($p=0,004<0.05$) anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu sonuçlar Çizelge 36’da yer alan yöneticilerin okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenine benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyiyle benzerlik göstermektedir. Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını, sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” olan bölgede çalışan yöneticiler ($\bar{X}=3.96$), “orta” olan bölgede çalışan yöneticilere ($\bar{X}=3.57$) oranla daha fazla benimsemektedirler.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=2.49$, $p>.05$) düzeyleri okulun bulunduğu bölge grupları içerisinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi gruplarına göre, müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptir.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.000<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı, uygulanabilir bulma ($p=0.037>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda benimseme düzeyi için Welch, Brown- Forsythe ve ikili karşılaştırmalarda Tamhane’s T^2 testleri hesaplanmış ve Welch testi sonuçları yorumlanmıştır. Uygulanabilir bulma düzeyi için ise Tek Yönlü Varyans Analizi ve ikili karşılaştırmalarda gözlem sayıları eşit olmadığından Scheffe testleri uygulanarak yorumlanmıştır.

Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre test sonuçları Çizelge 37’de yer verilmiştir.

Çizelge 37. Yöneticilerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Welch ve Brown-Forsythe ve Tek Yönlü Varyans Analizi Testi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	Yüksek	5	4.00	.00	.972 5.952	2	.486 .192	1.53	.232
	Orta	25	3.65	.41		31			
	Düşük	4	3.35	.80		33			
	Toplam	34	3.66	.46	6.924				
Uygulanabilir Bulma	Yüksek	5	3.85	.28	.914 9.242	2	.457 .298	1.53	.232
	Orta	25	3.39	.54		31			
	Düşük	4	3.37	.79		33			
	Toplam	34	3.46	.55	10.156				

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme düzeyinde gruplardan en az birinin (benimseme düzeyinde sosyo-ekonomik düzeyi yüksek olan grup) varyansı 0 olduğundan analiz yapılamamıştır. Yöneticilerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=1.53$, $p>.05$) düzeyleri okulun bulunduğu bölge grupları içerisinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi gruplarına göre, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptir.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.056>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.424>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin sosyo-ekonomik düzeyi değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 38'de yer verilmiştir.

Çizelge 38. Yöneticilerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	Yüksek	5	3.91	.20					
	Orta	25	3.47	.56	1.116	2			
	Düşük	4	3.25	.78	9.474	31	.558	1.82	.178
	Toplam	34	3.51	.57	10.590	33	.306		
Uygulanabilir Bulma	Yüksek	5	3.79	.30					
	Orta	25	3.20	.57	1.443	2			
	Düşük	4	3.39	.60	9.205	31	.722	2.43	.105
	Toplam	34	3.31	.57	10.649	33	.297		

Çizelgede görüldüğü gibi yöneticilerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ($F_{(2,31)}=1.82$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(2,31)}=2.43$, $p>.05$) düzeyleri okulun bulunduğu bölge grupları içerisinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle yöneticiler okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi gruplarına göre, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptir.

Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında öğretmenlerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları ile ilgili hükümlerini benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine ilişkin bulgulara; 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' alt boyutları için ayrı ayrı yer verilmiştir.

Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine yönelik betimsel istatistik sonuçlarına Çizelge 39'da yer verilmiştir.

Çizelge 39. Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Önem sırası	Benimseme Düzeyi		Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
10	3.60	.54	1. Öğretmenin, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,	3.41	.62	17
4	3.70	.51	2. Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,	3.56	.57	11
3	3.72	.60	3. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını,	3.66	.63	5
8	3.68	.54	4. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları uygulamasını,	3.62	.54	6
9	3.65	.70	5. Öğretmen çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını,	3.72	.58	3
5	3.70	.59	6. Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlamasını,	3.56	.69	10
15	3.50	.84	7. Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlamasını,	3.35	.80	20
21	3.39	.91	8. Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutmasını,	3.55	.71	12
19	3.42	.93	9. Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporunu e-okul sistemine işlemesini,	3.57	.72	9
23	3.21	1.02	10. Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini,	3.36	.90	19
11	3.59	.57	11. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılmasını,	3.44	.65	16
16	3.50	.66	12. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaları uygulamasını,	3.39	.74	18
20	3.39	.77	13. Okulda kutlanacak özel günleri plânlamasını,	3.44	.71	15
17	3.48	.71	14. Özel günlerle ilgili planlamaları uygulamasını,	3.50	.69	13
14	3.50	.70	15. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını,	3.32	.81	21
13	3.51	.79	16. Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirmesini,	3.60	.70	7
18	3.43	.76	17. Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi'ni okumasını,	3.22	.83	23
22	3.33	.75	18. İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini,	3.28	.74	22
2	3.74	.56	19. Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,	3.84	.49	1

Çizelge 39 Devam...

Önem sırası	Benimseme Düzeyi		Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları (Çizelge 39'un Devamı)	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
12	3.55	.66	20. Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapmasını,	3.57	.69	8
7	3.68	.67	21. Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılmasını,	3.71	.59	4
1	3.79	.54	22. Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını,	3.80	.50	2
6	3.69	.58	23. Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını,	3.46	.78	14
	3.55	.41	Toplam	3.52	.40	

Benimseme düzeyi. Çizelge 39 incelendiğinde öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını” ($\bar{X}=3.79$) benimsedikleri görülmektedir. Öğretmenin görev ve sorumluluklarıyla ilgili öğretmenler de yöneticiler gibi çocukların yemek yeme alışkanlığı kazanmalarıyla ilgili hükmü en çok benimsemektedir.

Okul öncesi eğitimdeki öncelikli amaçlardan biri çocuklara olumlu davranışlar kazandırmaktır. Bu olumlu davranışlar arasında da çocukların sağlıklı beslenme alışkanlığı kazanmalarının da öncelikli olduğu düşünülmektedir. Çünkü çocukların hem zihnen hem de bedenlen sağlıklı gelişmeleri beslenmeleriyle yakından ilişkilidir. Nitekim Kobak (2009), beslenmenin büyüme ve gelişmeyi doğrudan etkilediğini, çocukluk dönemindeki yetersiz ve dengesiz beslenmenin, enfeksiyon hastalıkları ile birleştiğinde gelişme geriliğine, bebek ve çocuk ölümlerinin artmasına neden olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle çocukların sağlıklı beslenmelerinde düzenli yemek yeme alışkanlığı kazanmaları oldukça önemli görülmektedir.

Ek olarak öğretmenler sırasıyla, öğretmenlerin; “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını” ($\bar{X}=3.74$), “Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını” ($\bar{X}=3.72$), “Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını” ($\bar{X}=3.70$), “Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlamasını” ($\bar{X}=3.70$) benimsemektedir. Şeker (2010), yönetici ve öğretmen algılarına göre ilköğretim okullarında örgütsel demokrasinin benimsenme ve uygulanabilme düzeyini incelediği

araştırmada öğretmenlerin örgütsel demokrasinin karara katılım alt boyutundaki ifadelerine ($\bar{X}=4.60$) “tamamen” düzeyinde katılım gösterdiklerini belirtmektedir. Bu da öğretmenlerin okulda alınan kararlara katılma konusunda olumlu düşündüklerini göstermektedir.

Okullarda oluşturulan kurullar aracılığıyla öğretmenlerin kararlara katılımı sağlanmaya çalışılmaktadır ve öğretmenler ve zümre öğretmenler kurulu da bu kurullardan bazılarıdır. Bu araştırmada da okul öncesi öğretmenlerinin öğretmenlerin “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını” benimseme düzeyinin önem sırasında üst sıralarda yer alışı okul öncesi öğretmenlerinin de okullarda alınan kararlara katılmayı önemseydiğini göstermektedir.

Öğretmenin, eğitim-öğretim işleriyle ilgili yıllık ve günlük plan hazırlamayı, programda yer alan görevleri yerine getirmeyi ve eğitim materyali hazırlamayı üst sıralarda benimsemesi eğitim-öğretimle ilgili işlere önem verdiğini göstermektedir. Özellikle programda yer alan görevleri gerçekleştirmeyi yüksek düzeyde benimsemesi öğretmenlerin çoğunun programı da benimsediğini göstermektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğunun lisans mezunu olması, alanında uzman olduğunu göstermektedir. Bu nedenle öğretmenler materyaller hazırlayarak, eğitim-öğretim etkinliklerini planlı ve programlı bir şekilde yürütmeyi yüksek düzeyde benimsemiş olabilirler.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini” ($\bar{X}=3.21$) yönetici sonuçlarında da olduğu gibi en az benimsediği görülmektedir. Öğretmenlerin “İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini” ($\bar{X}=3.33$) de öğretmenler diğer maddelerden daha az benimsemektedir.

Eğitim-öğretim etkinlikleri dışında kalan, aslında yönetimin görevleri arasında yer alan diğer görevleri yerine getirmeyi okul öncesi öğretmenlerinin daha az benimsemesinin nedeni, eğitim-öğretim etkinliklerinin kesintisiz olarak devam etmesi ve öğretmenin diğer işlere çok fazla zaman ayıramaması olabilir. Öğretmenin “İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesi”ni de öğretmenler bu görevlerden biri olarak değerlendirilebilir. Öğretmenlerin en az benimsedikleri maddeler arasında yer alan bir diğer madde ise “Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutmasını” ($\bar{X}=3.39$) maddesidir. Okul öncesi

eğitimde çocuğun çok yönlü değerlendirilmesi için öğretmenlerden farklı gözlem dosyaları doldurmaları beklenmektedir. Öğretmenlerin çoğu bunu gereksiz iş yükü, zaman kaybı ve kağıt israfı olarak görmektedir. Bu nedenle kazanım değerlendirme dosyası tutma ile ilgili madde de diğerlerinden daha az benimsenebilir çıkmış olabilir.

Uygulanabilir bulma düzeyi. Çizelge 39 incelendiğinde öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını” ($\bar{X}$ =3.84) uygulanabilir buldukları görülmektedir. Buna ek olarak öğretmenler sırasıyla, öğretmenlerin “Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını” ($\bar{X}$ =3.80), “Öğretmen çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını” ($\bar{X}$ =3.72), “Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılmasını” ($\bar{X}$ =3.71), “Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını” ($\bar{X}$ =3.66) uygulanabilir bulmaktadırlar.

Öğretmenlerin en çok uygulanabilir buldukları maddeler arasında yine öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılma, çocukların düzenli yemek yeme alışkanlığı kazanmaları ile kahvaltı ve yemek saatlerine katılma yer almaktadır. Öğretmenler, devam takip çizelgesinin imzalanmasıyla ilgili maddeyi üçüncü sırada uygulanabilir bulmuşlardır. Devam takip çizelgesinin imzalanması ücret konusunda yasal belge niteliğindedir ve bu nedenle önemlidir. Ayrıca öğretmenler yıllık ve günlük plan hazırlamayı da beşinci sırada benimsenebilir bulmuşlardır. Programda yer alan bütün kazanım ve göstergelere ulaşabilmek adına etkinliklerin düzenli bir şekilde yıllık ve günlük planlarla uygulanması önemlidir.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi’ni okumasını” ($\bar{X}$ =3.22) en az uygulanabilir buldukları görülmektedir. Bunun yanında öğretmenler, öğretmenlerin “İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini” ($\bar{X}$ =3.28), “Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını” ($\bar{X}$ =3.32) da daha az uygulanabilir bulmaktadırlar.

Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma uygulamalarındaki yeterliklerini incelediği araştırmada Nizamoğlu (2006); ilköğretim okullarında görev yapan ve sınıfında

kaynaştırma öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin amaç belirlemede sistemli bir çalışma içerisinde olmadıkları ve kendi yöntemlerine göre yazılı olmayan amaçlar belirledikleri sonucuna ulaşmıştır. Artan ve Balat (2003), okul öncesi öğretmenlerinin kaynaştırmaya ilişkin bilgi ve düşüncelerini inceledikleri araştırmada şu bulguları elde etmişlerdir: (1) Örneklem grubuna alınan öğretmenlerin “entegrasyon hakkında yeterli bilginiz var mı?” sorusuna kız meslek lisesi mezunu öğretmenlerin %18.5’inin; üniversite mezunu öğretmenlerin ise %33.3’ünün “yeterli bilgim var” cevabını verdikleri görülmektedir. (2) Öğretmenlerin sınıfına engelli bir çocuğun entegre edilmesini isteyip istememelerinin sorulması üzerine, meslekteki çalışma süresine göre belirlenmiş tüm gruptaki öğretmenler en yüksek oranda sınıfına engelli bir çocuğun entegre edilmesini isteyeceklerini belirtmişlerdir. Özel eğitim gerektiren çocuklar için gerekli önlemleri alabilmesi için öğretmenlerin özel eğitim veya kaynaştırma eğitimi konularında eğitim almış olmalarının önemli olduğu görülmektedir. Okul öncesi öğretmenleri bu alanda kendilerini yeterli görmedikleri için bu maddenin benimsenme düzeyinde önem sırası daha gerilerde yer almış olabilir.

Öğretmenlerin öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 40’ta yer verilmiştir.

Çizelge 40. Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	117	3.55	.41	116	1.55	.125
Uygulanabilir Bulma		3.52	.39			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenler, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimsemiş ve uygulanabilir bulma düzeylerinde ($t_{(116)}=1.55$, $p>.05$) anlamlı bir fark yoktur. Bu sonuca göre öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri Ancak benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri birbirine oldukça yakındır. Ayrıca öğretmenler, öğretmenin görev ve sorumluluklarını “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır.

Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumluluklarına İlişkin Görüşleri

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine yönelik betimsel istatistik sonuçlarına Çizelge 41’de yer verilmiştir.

Çizelge 41. Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine Yönelik Betimsel İstatistik Sonuçları

Önem sırası	Benimseme Düzeyi		Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	Uygulanabilir Bulma Düzeyi		Önem sırası
	$\bar{X}$	SS		$\bar{X}$	SS	
3	3.77	.58	1. Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını,	3.74	.53	1
6	3.54	.91	2. Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini,	3.40	.89	9
2	3.78	.68	3. Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini,	3.62	.73	4
5	3.55	.81	4. Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını,	3.56	.79	5
7	3.51	.84	5. Nöbetçi Öğretmenin, çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirmesini,	3.52	.81	6
9	3.41	.80	6. Nöbetçi Öğretmenin eğitim ve yönetim işlerinin düzenli olarak yürütülmesinde, okul yöneticilerine yardımcı olmasını,	3.41	.76	8
12	3.07	1.13	7. Nöbetçi Öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını,	2.97	1.06	13
11	3.36	1.02	8. Nöbetçi Öğretmenin grubundaki çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlamasını,	3.33	.94	11
16	2.71	1.08	9. Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını,	2.72	1.09	16
13	3.01	1.07	10. Okulun temizliğinin yapılmasını sağlamasını,	3.00	1.00	12
10	3.39	.89	11. Her türlü yangın tehlikesine karşı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamasını,	3.35	.81	10
8	3.50	.77	12. Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri almasını,	3.46	.71	7
4	3.74	.62	13. Olağanüstü durumlarda durumu ilgililere bildirmesini,	3.67	.67	3
1	3.79	.45	14. Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını,	3.71	.56	2
15	2.83	1.10	15. Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunmasını,	2.80	1.09	15
14	2.97	1.07	16. Okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunmasını,	2.96	1.04	14
	3.38	.54	Toplam	3.33	.51	

Benimseme düzeyi. Çizelge 41 incelendiğinde öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Okul nöbet

defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını" ($\bar{X}=3.79$) benimsedikleri görülmektedir. Okul nöbet defterlerinde yer alan tutanaklar yasal belge niteliği taşımaktadır. Öğretmenin gün içerisinde yaşanan önemli olayları ve aldığı önlemleri nöbet defterine yazması, daha sonrasında yaşanabilecek şikayet ve soruşturma gibi durumlarda olayların aydınlatılması açısından önem taşımaktadır.

Ek olarak, öğretmenler, sırasıyla "Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini" ($\bar{X}=3.78$), "Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını" ($\bar{X}=3.77$), nöbetçi öğretmenin "Olağanüstü durumlarda durumu ilgililere bildirmesini" ($\bar{X}=3.74$), "Nöbetçi öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını" ($\bar{X}=3.55$) benimsemektedirler.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden, nöbetçi öğretmenin "Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını" ($\bar{X}=2.71$) en az benimsedikleri görülmektedir. Bunun yanında öğretmenler, nöbetçi öğretmenin "Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunmasını" ($\bar{X}=2.83$), "Okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunmasını" ($\bar{X}=2.97$) da diğer maddelerden daha az benimsemektedirler.

Öğretmenlerin en az benimsedikleri maddelerin ortalamaları değerlendirildiğinde öğretmenlerin bu maddeleri benimseme düzeylerinin "orta" olduğu görülmektedir. Öğretmenler, okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi tesisat gibi bakım ve onarım işlemlerinin öncelikli olarak yöneticilerin sorumluluğunda olması gerektiğini düşünüyor olabilirler. Ayrıca eğitim etkinlikleri kesintisiz devam ettiğinden ve sınıflarda yardımcı öğretmen/personel bulunmadığından nöbetçi öğretmenlerin erzak ambardan çıkarılırken hazır bulunması ve okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunması öğretmenlik görevinin aksamasına neden olacaktır. Öğretmenler bu nedenle bu maddeleri diğerlerine göre daha az benimsemiş olabilirler.

Uygulanabilir bulma düzeyi. Çizelge 41 incelendiğinde öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok "Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde,

okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını" ($\bar{X}=3.74$) uygulanabilir buldukları görülmektedir. Hangi öğretmenin ne kadar nöbet tuttuğu/tutacağı, bir önceki aydan eksik nöbeti olanlar (izinli olan öğretmenlerin takibi) gibi işleri yöneticilerin takibi daha kolay olacağından nöbet çizelgelerini yöneticilerin hazırlaması daha uygulanabilir bulunmuş olabilir. Ayrıca okul idareleri tarafından verilen görevleri öğretmenler yerine getirmekle yükümlüdür. Nöbet listeleri görevlendirilecek bir öğretmen tarafından hazırlandığında, diğer öğretmenler görev arkadaşlarının hazırladığı çizelgeye itiraz edebilir, ya da çizelgeyi hazırlayan öğretmen daha yakın ilişkileri olan arkadaşlarına eksik nöbet görevi yazma eğilimde olabilir. Bu nedenle bu çizelgelerin yöneticiler tarafından hazırlanması daha uygun olacaktır.

Ek olarak öğretmenler, sırasıyla nöbetçi öğretmenin; "Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını" ($\bar{X}=3.71$), "Olağanüstü durumlarda durumu ilgililere bildirmesini" ($\bar{X}=3.67$), "Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini" ($\bar{X}=3.62$), "Nöbetçi öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını" ($\bar{X}=3.56$) uygulanabilir bulmaktadırlar.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden "Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını" ($\bar{X}=2.72$) en az uygulanabilir buldukları görülmektedir. Bunun yanında öğretmenler, nöbetçi öğretmenin; "Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunmasını" ($\bar{X}=2.80$), "Okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunmasını" ($\bar{X}=2.96$) da diğer maddelerden daha az uygulanabilir bulmaktadırlar. Bu sonuçların öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme düzeyi önem sırasıyla aynı olduğu görülmektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin en az benimsedikleri ve uygulanabilir buldukları son üç madde aynıdır.

Öğretmenlerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin görüşlerinin karşılaştırılması. Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 42'de yer verilmiştir.

Çizelge 42. Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	117	3.37	.54	116	1.34	.183
Uygulanabilir Bulma		3.33	.51			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri ($t_{(116)}=1.34$, $p>.05$). Öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını “yüksek” düzeyde benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ayrıca, öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ankette nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarıyla ilgili on altı madde yer almaktadır. Bu nedenle benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri birbirine yakın çıkmış olabilir.

Öğretmenlerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kişisel Değişkenlere Göre Karşılaştırılması

Bu kısımda, öğretmenlerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; ‘öğretmenin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş, cinsiyet, kıdem, sendikalı olma durumu, çalıştıkları okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığına yönelik analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Yaş değişkenine ilişkin bulgular. Öğretmenlerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; ‘öğretmenin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 43’te verilmiştir.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.60>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.11>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 43'te yer verilmiştir.

Çizelge 43. Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	20-25 yaş	13	3.59	.30	.492 18.854	4 112	.123 .168	.731	.573
	26-31 yaş	53	3.59	.42					
	32-37 yaş	38	3.47	.46					
	38-43 yaş	7	3.68	.23					
	44-50 yaş	6	3.54	.32					
	Toplam	117	3.55	.41	19.347	116			
Uygulanabilir Bulma	20-25 yaş	13	3.54	.26	.499 17.524	4 112	.125 .156	.798	.529
	26-31 yaş	53	3.57	.40					
	32-37 yaş	38	3.43	.45					
	38-43 yaş	7	3.60	.32					
	44-50 yaş	6	3.49	.26					
	Toplam	117	3.52	.39	18.023	116			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(4,112)}=0.731$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(4,112)}=0.798$, $p>.05$) düzeyleri yaş grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenler, yaş gruplarına göre öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere

yapılan Levene testinde grupların, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.24>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.26>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 44'te yer verilmiştir.

Çizelge 44. Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Yaş Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	20-25 yaş	13	3.46	.41	.726 32.556	4 112	.182 .291	.625	.646
	26-31 yaş	53	3.39	.52					
	32-37 yaş	38	3.28	.62					
	38-43 yaş	7	3.35	.59					
	44-50 yaş	6	3.58	.30					
	Toplam	117	3.37	.54	33.282	116			
Uygulanabilir Bulma	20-25 yaş	13	3.43	.33	.383 30.173	4 112	.096 .269	.355	.840
	26-31 yaş	53	3.33	.55					
	32-37 yaş	38	3.26	.55					
	38-43 yaş	7	3.31	.54					
	44-50 yaş	6	3.45	.29					
	Toplam	117	3.33	.51	30.556	116			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(4,112)}=0.625$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(4,112)}=0.355$, $p>.05$) düzeyleri yaş grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenler, yaş gruplarına göre nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Cinsiyet değişkenine ilişkin bulgular. Öğretmenlerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.417>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.129>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 45'te yer verilmiştir.

Çizelge 45. Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Kadın	108	3.55	.42	115	.158	.874
	Erkek	9	3.57	.31			
Uygulanabilir Bulma	Kadın	108	3.52	.41	115	.064	.949
	Erkek	9	3.53	.23			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(115)}=0.158$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(115)}=0.064$, $p>.05$) düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmenler, öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde cinsiyet grupları içerisinde benzer görüşlere sahiptirler.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.885>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.385>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili

hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 46'da yer verilmiştir.

Çizelge 46. Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Cinsiyet Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Kadın	108	3.39	.53	115	1.52	.132
	Erkek	9	3.11	.54			
Uygulanabilir Bulma	Kadın	108	3.34	.52	115	.93	.355
	Erkek	9	3.17	.42			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(115)}=1.52$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(115)}=0.93$, $p>.05$) düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde cinsiyet grupları içerisinde benzer görüşlere sahiptirler.

Kıdem değişkenine ilişkin bulgular. Öğretmenlerin kıdemlerinin frekans dağılımları incelendiğinde, 16-20 yıl kıdeme sahip olan öğretmenlerle 21 yıl ve üzeri kıdeme sahip olan öğretmenlerin frekans dağılımlarının düşük olduğu görülmüştür. İstatistiksel analizlerin daha anlamlı sonuçlar verebilmesi için bu iki grup birbiriyle birleştirilmiştir. Öğretmenlerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; 'öğretmenin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.98>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.67>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve

sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 47’de yer verilmiştir.

Çizelge 47. Öğretmenlerin, Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	1-5 yıl	51	3.52	.40					
	6-10 yıl	40	3.58	.46	.149	3			
	11-15 yıl	18	3.54	.36	19.197	113	.050	.293	.830
	16 yıl ve üzeri	8	3.64	.32			.170		
	Toplam	117	3.53	.35	19.347	116			
Uygulanabilir Bulma	1-5 yıl	51	3.51	.48					
	6-10 yıl	40	3.48	.38	.055	3			
	11-15 yıl	18	3.55	.25	17.968	113	.018	.116	.951
	16 yıl ve üzeri	8	3.52	.39			.159		
	Toplam	117	3.58	.46	18.023	116			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(3,113)}=0.293$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(3,113)}=0.116$, $p>.05$) düzeyleri kıdem grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenler, kıdem gruplarına göre öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler. Kan (2008), okul öncesi öğretmenlerinin tükenmişlik durumunu incelediği araştırmasında öğretmenlerin çalışma süresinin arttıkça tükenmişlik düzeylerinin azaldığını belirtmiştir. İşgörenlerin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulmaları ile tükenmişlikleri arasında bir bağlantı olduğu düşünülebilir. Nitekim Kaçmaz (2005, 30) tükenmişlik sendromunun davranışsal belirtileri arasında; bazı şeyleri erteleme ya da sürüncemede bırakma, işe geç gelme, izinsiz olarak ya da hastalık nedeni ile işe gelmeme, işi bırakma eğilimi, hizmetin niteliğinde bozulma gibi belirtileri olduğunu ifade etmektedir. Bu belirtiler bir bakıma görev ve sorumlulukları yerine getirmemek gibi görülebilir.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin kıdem değişkenine göre tek yönlü

varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.192>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.219>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin yaş değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları Çizelge 48’de yer verilmiştir.

Çizelge 48. Öğretmenlerin, Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Kıdem Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	S	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	1-5 yıl	51	3.31	.47					
	6-10 yıl	40	3.48	.61	1.595	3			
	11-15 yıl	18	3.21	.59	31.688	113	.532	1.90	.134
	16 yıl ve üzeri	8	3.62	.27			.280		
	Toplam	117	3.37	.54	33.282	116			
Uygulanabilir Bulma	1-5 yıl	51	3.31	.49					
	6-10 yıl	40	3.40	.60	1.069	3			
	11-15 yıl	18	3.13	.44	29.486	113	.356	1.37	.257
	16 yıl ve üzeri	8	3.46	.25			.261		
	Toplam	117	3.33	.51	30.556	116			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($F_{(3,113)}=1.90$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($F_{(3,113)}=1.37$, $p>.05$) düzeyleri kıdem grupları içerisinde farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenler, kıdem gruplarına göre nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler.

Sendikalı olma durumuna ilişkin bulgular. Öğretmenlerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; ‘öğretmenin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin sendikalı olma durumuna göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçları çizelge aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin sendikalı olma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.487>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.343>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin sendikalı olma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 49'da yer verilmiştir.

Çizelge 49. Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Sendikalı Olma Durumu Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Sendikalı Olma Durumu	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Sendikaya Üye Olan	58	3.54	.37	115	.473	.637
	Sendikaya Üye Olmayan	59	3.57	.45			
Uygulanabilir Bulma	Sendikaya Üye Olan	58	3.50	.34	115	.417	.677
	Sendikaya Üye Olmayan	59	3.53	.44			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(115)}=0.473$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(115)}=0.417$, $p>.05$) düzeylerinde sendikalı olma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmenler, öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde sendikalı olma durumu gruplarına göre benzer görüşlere sahiptirler.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin sendikalı olma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme

($p=0.492>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.065>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak çizelgede varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin sendikalı olma durumu değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 50’de yer verilmiştir.

Çizelge 50. Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Sendikalı Olma Durumu Değişkenine Göre T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Sendikalı Olma Durumu	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Sendikaya Üye Olan	58	3.32	.50	115	1.004	.317
	Sendikaya Üye Olmayan	59	3.42	.57			
Uygulanabilir Bulma	Sendikaya Üye Olan	58	3.33	.43	115	.115	.909
	Sendikaya Üye Olmayan	59	3.32	.59			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(115)}=1.004$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.115>0.05$) düzeylerinde sendikalı olma durumu değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde sendikalı olma durumu gruplarına göre benzer görüşlere sahiptirler.

Okulun bulunduğu bölge değişkenine ilişkin bulgular. Öğretmenlerin personelin görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin alt boyutları; ‘öğretmenin görev ve sorumlulukları’, ‘nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları’ ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre tek yönlü varyans analizi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve

sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.410>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.079>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda ANOVA tablosu yorumlanarak, gözlem sayıları eşit olmadığından Sheffe testi sonucuna göre ikili karşılaştırmalar yapılmıştır. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre test sonuçları Çizelge 51’de yer verilmiştir.

Çizelge 51. Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P	Gruplararası Fark
Benimseme	Yüksek	20	3.60	.34	.586	2	.293	1.782	.173	
	Orta	86	3.57	.39						
	Düşük	11	3.34	.63						
	Toplam	117	3.55	.41	19.347	116	.739			
Uygulanabilir Bulma	Yüksek	20	3.59	.36	1.479	2	.145	5.095	.008	1-3 2-3
	Orta	86	3.55	.36						
	Düşük	11	3.17	.57						
	Toplam	117	3.52	.39	18.023	116				

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($F_{(2,114)}=1.782$, $p>.05$) düzeyleri okulun bulunduğu bölge grupları içerisinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenler okulun bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeyi grupları içerisinde, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme düzeyinde benzer görüşlere sahiptir. Öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri uygulanabilir bulma ($F_{(2,114)}=0.008$, $p<.05$) düzeylerinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Bu farkın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için ikili karşılaştırma testlerinden Sheffe testi sonuçlarına bakılmıştır. Çalıştığı okulun sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” ve “düşük” düzeyde olan öğretmenler ile ($p=0.016<0.05$), “orta” ve “düşük” düzeyde olan öğretmenler ($p=0.012<0.05$) arasında anlamlı bir fark

bulunmuştur. Buna göre öğretmenin görev ve sorumluluklarını, sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” olan bölgede çalışan öğretmenler ($\bar{X}=3.59$), “düşük” olan bölgede çalışan öğretmenlere ($\bar{X}=3.17$) oranla, sosyo-ekonomik düzeyi “orta” olan bölgede çalışan öğretmenler ($\bar{X}=3.55$), “düşük” olan bölgede çalışan öğretmenlere ($\bar{X}=3.17$) oranla daha fazla uygulanabilir bulmaktadırlar.

Yukarıdaki bulgulardan da anlaşılacağı üzere, sosyo-ekonomik düzeyi yüksek ve sosyo-ekonomik düzeyi orta olan bölgelerdeki okullarda çalışan öğretmenler, öğretmenin görev ve sorumluluklarını yüksek düzeyde uygulanabilir bulurken, sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bölgelerdeki okullarda çalışan öğretmenler öğretmenin görev ve sorumluluklarını orta düzeyde uygulanabilir bulmaktadır. Sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan bölgelerdeki okullarda çalışan öğretmenler, ekonomik yetersizliklerden dolayı yönetmelikte belirtilen görev ve sorumlulukları yerine getirirken zorlanabilirler. Çünkü okul öncesi eğitimde ailenin maddi ve manevi desteği oldukça önemlidir.

Anaokullarındaki ihtiyaçların çoğu ailelerden toplanan aidatlarla karşılanmaktadır. Aidatların tam olarak toplanamaması ya da ücret belirleme komisyonunun belirlediği en alt sınırdan toplanması okulun bütçesinin sınırlı olmasına, bu da temel ihtiyaçlar dışında eğitim-öğretimle ilgili birçok ihtiyacın sınırlı sayıda karşılanmasına neden olmaktadır. Dolayısıyla, öğretmenin asıl görevi ve sorumluluğu olan programı uygulamasını zorlaşmaktadır. Bunun yanında sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölge okullarında öğretmenler çocuklara ve ailelere sağlık, temizlik, beslenme gibi özbakım becerilerini kazandırmayla daha çok uğraşabilmektedirler.

Yukarıda bahsedilen konuyla ilgili olabilecek araştırmalar bulunmaktadır. Çelik, Daldal, Karaman, Aycan ve Atambay (2006), Malatya ilinde bağırsak parazitlerini araştırmaya yönelik üç ilköğretim okulunda toplam 1838 öğrenci üzerinde gerçekleştirdikleri incelemede öğrencilerin 425'inde (%22.5) bağırsak parazitine rastladıklarını, araştırmayı gerçekleştirdikleri üç okuldaki birinin sosyo-ekonomik düzeyinin düşük olduğunu ve bu okuldaki oranın %26 olduğunu belirtmektedirler. Baysal (2003, 67), okul öncesi yaş grubundaki yaklaşık her altı çocuktan birinin malnutrisyonlu (kötü beslenme) olduğunu erken yaşlardaki malnutrisyonun çocuk

ölümlerinin yarısından sorumlu olduğu gibi, yaşayanların bilişsel performanslarını da olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedir. Sonuç olarak, sosyo-ekonomik düzeyi düşük bölge okullarında bu gibi sorunlarla daha çok karşı karşıya kalan öğretmenler, yönetmeliğin öngördüğü görev ve sorumlulukları daha az uygulanabilir buluyor olabilir.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre tek yönlü varyans analizinde, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.123>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.123>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda ANOVA tablosu yorumlanmıştır. Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin okulun bulunduğu bölge değişkenine göre test sonuçları Çizelge 52’de yer verilmiştir.

Çizelge 52. Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi Değişkenine Göre Tek Yönlü Varyans Sonuçları

	Kategoriler	N	$\bar{X}$	SS	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	P
Benimseme	Yüksek	20	3.38	.36	.488 32.794	2 114	.244 .288	.849	.431
	Orta	86	3.39	.55					
	Düşük	11	3.17	.66					
	Toplam	117	3.37	.54	33,282	116			
Uygulanabilir Bulma	Yüksek	20	3.37	.38	.312 30.243	2 114	.156 .265	.588	.557
	Orta	86	3.34	.51					
	Düşük	11	3.17	.70					
	Toplam	117	3.33	.51	30.556	116			

Çizelgede görüldüğü gibi öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($F_{(2,114)}=0.849$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.588>0.05$) düzeyleri okulun bulunduğu bölge grupları içerisinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Başka bir ifadeyle öğretmenler, nöbetçi öğretmenin

görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde farklı sosyo-ekonomik düzeydeki okul gruplarına göre benzer görüşlere sahiptirler.

Yönetici ve Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerine İlişkin Bulgular ve Yorumlar

Bu başlık altında yönetici ve öğretmenlerin, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları ile ilgili hükümlerini benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerine ilişkin bulgulara; 'öğretmenlerin görev ve sorumlulukları', 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' alt boyutları için ayrı ayrı yer verilmiştir.

Yönetici ve Öğretmenlerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılması

Yönetici ve öğretmenlerin, personelin görev yetki ve sorumluluklarının her iki grup için de ortak olan; 'öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' alt boyutlarıyla ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Çizelge 53. Yönetici ve Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	151	3.58	.42	150	3.325	.001
Uygulanabilir Bulma		3.51	.43			

Çizelgede görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri farklı düzeyde ($t_{(150)}=3.325$, $p<.05$) benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ek olarak yönetici ve öğretmenler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha fazla benimsemiş ($\bar{X}=3.58$) daha az uygulanabilir ($\bar{X}=3.51$) bulmuşlardır.

Çizelge 54. Yönetici ve Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	151	3.40	.54	150	2.581	.011
Uygulanabilir Bulma		3.32	.52			

Çizelgede görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenler nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri farklı düzeyde ($t_{(150)}=2.581$, $p<.05$) benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ek olarak yönetici ve öğretmenler nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri daha fazla benimsemiş ($\bar{X}=3.40$) daha az uygulanabilir ($\bar{X}=3.32$) bulmuşlardır.

Yönetici ve Öğretmenlerin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Görev Değişkenine Göre Karşılaştırılması

Yönetici ve öğretmenlerin, personelin görev yetki ve sorumluluklarının her iki grup için de ortak olan; 'öğretmenin görev ve sorumlulukları' ile 'nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları' alt boyutlarıyla ilgili hükümlerini benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin görev değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçları aşağıda verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin görev değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.184>0.05$) varyanslarının eşit olduğu, uygulanabilir bulma ($p=0.000<0.05$) varyanslarının eşit olmadığı tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak benimseme düzeyi için çizelgede varyansların eşit olduğu, uygulanabilir bulma düzeyi için varyansların eşit olmadığı duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin, öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin

görev değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 55'te yer verilmiştir.

Çizelge 55. Yönetici ve Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Görev Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Göreviniz	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Yönetici	34	3.66	.46	149	1.34	.182
	Öğretmen	117	3.55	.41			
Uygulanabilir Bulma	Yönetici	34	3.46	.55	149	.555	.555
	Öğretmen	117	3.52	.39			

Çizelgede görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenlerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(149)}=1.34$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(149)}=0.555$, $p>.05$) düzeylerinde görev değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle yönetici ve öğretmenler öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde görev değişkenine göre benzer görüşlere sahiptirler. Yönetici ve öğretmenler, öğretmenin görev ve sorumluluklarını “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. İstatistiksel olarak manidar olmamakla birlikte Çizelge 55'te yöneticiler ($\bar{X}=3.66$) , öğretmenin görev sorumluluklarını benimseme düzeyinde öğretmenlerden ($\bar{X}=3.56$) görece daha olumlu düşünmektedir. Uygulama düzeyinde ise bu durum tam tersidir. Öğretmenin görev ve sorumluluklarını uygulanabilir bulma düzeyinde öğretmenler ($\bar{X}=3.52$) yöneticilerden ($\bar{X}=3.46$) biraz daha olumlu düşünmektedir. Kurumlarda yasa ve yönetmeliklerin uygulayıcıları yöneticilerdir. Dolayısıyla yöneticilerin yönetmelikte yer alan öğretmenin görev ve sorumluluklarını daha fazla benimsemesi kaçınılmazdır. Uygulanabilir bulma boyutu ise bu görev ve sorumlulukları mesleki yaşantıda gerçekleştirmeyi yansıtır. Öğretmenin görev ve sorumluluklarını gerçekleştiren işgörenler öğretmenler olacağından öğretmenlerin de öğretmenin görev ve sorumluluklarını daha uygulanabilir bulması kaçınılmazdır.

Yönetici ve öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin görev değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına göre, grup varyanslarının homojen olup

olmadığını sınamak üzere yapılan Levene testinde grupların nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ($p=0.725>0.05$) ve uygulanabilir bulma ($p=0.581>0.05$) varyanslarının eşit olduğu tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak her iki düzey için varyansların eşit olduğu duruma karşılık gelen değerlere yer verilmiştir. Yönetici ve öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinin görev değişkenine göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi sonuçlarına Çizelge 56'da yer verilmiştir.

Çizelge 56. Yönetici ve Öğretmenlerin Nöbetçi Öğretmenlerin Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümleri Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeylerinin Görev Değişkenine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi Sonuçları

Değişkenler	Göreviniz	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Benimseme	Yönetici	34	3.51	.57	149	1.33	.185
	Öğretmen	117	3.37	.54			
Uygulanabilir Bulma	Yönetici	34	3.31	.57	149	.138	.890
	Öğretmen	117	3.33	.51			

Çizelgede görüldüğü gibi yönetici ve öğretmenlerin nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ($t_{(149)}=1.33$, $p>.05$) ve uygulanabilir bulma ($t_{(149)}=0.138$, $p>.05$) düzeylerinde görev değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Başka bir ifadeyle yönetici ve öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler. Yönetici ve öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını “yüksek” düzeyde benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. İstatistiksel olarak manidar olmamakla birlikte çizelgede yöneticilerin ($\bar{X}=3.51$), nöbetçi öğretmenin görev sorumluluklarını benimseme düzeyinde öğretmenlerden ($\bar{X}=3.37$) görece daha olumlu düşündüğü söylenebilir. Okuldaki öğretim liderliği rolü nedeniyle, öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme düzeyinde olduğu gibi, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme düzeyinde de yöneticilerin öğretmenlerden biraz daha olumlu düşünmesinin nedeni olabilir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları İle İlgili Hükümlerinin Benimsenebilirliğini ve Uygulanabilirliğini Arttırmaya Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

Okul Öncesi Eğitim kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları ile ilgili hükümlerin benimsenebilirliğini ve uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik yönetici ve öğretmenlerin anket ifadeleri dışında kendilerinin ayrıca yazarak belirttikleri görüşleri içerik analiziyle irdelenerek aşağıda verilmiştir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerinin Benimsenebilirliğini Arttırmaya Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

“Okul Öncesi Eğitim Kurumları Görüş Anketi”nin son kısmında, yönetici ve öğretmenlerden yönetmeliğin benimsenebilirliğini arttırmaya başka görüş ve önerileri varsa belirtmeleri istenmiştir. Araştırmaya katılan 34 yöneticinin 3'ü, 117 öğretmenin ise 15'i, hedef evrenin toplamda %11,92'si yönetmeliğin benimsenebilirliğini arttırmaya yönelik görüş bildirmişlerdir.

Yönetmelik maddeleri düzenlenirken öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının önemli olduğunu vurgulayan bir öğretmen “Yönetmelikler hazırlanırken daha fazla öğretmenin görüşlerinin alınmasının ve değerlendirilmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirirken bir diğer öğretmen de “Herkes tarafından açık anlaşılır çeşitli yorumlara dayanmayacak özellikte düzenlenebilir.” şeklinde ifade kullanmıştır. Öğretmenlerin bu görüşlerinden hareketle, yönetmelik hazırlanırken öğretmen görüşlerinin alınarak değerlendirilmesinin ve yönetmelik maddelerinin daha açık bir şekilde ifade edilerek düzenlenmesinin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin benimsenebilirliğini artıracığı söylenebilir.

Katılımcıların en çok vurguladıkları noktalardan birinin öğretmenlerin temel çalışma kurallarıyla ilgili olduğu görülmektedir. Katılımcılar öğretmenlerin çalışma saatlerinin aralıksız olduğunu, mola ve teneffüs hakkının bulunmadığını, ders saatlerinin 40 dakika olması gerektiğini belirtmişlerdir. Nitekim öğretmenlerin eğitim etkinliklerini daha etkili bir şekilde yürütebilmesinde mola hakkının bulunmasının önemli olduğu düşünülmektedir. İlgili yönetmeliğin 8'inci maddesinde (Değişik üçüncü

fıkra: RG-27/10/2007-26683); “Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar için düzenlenen eğitim etkinliklerinin aralıksız olması esastır. Bir çalışma saati süresi 50 dakikadır. Tam gün eğitim yapılan bağımsız anaokulu ve uygulama sınıflarında öğle yemeği için 60 dakika ara verilir.” denilmektedir. Diğer öğretim kademelerinde; örneğin sınıf öğretmenliği için, 27/8/2003 tarihli ve 25212 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 9’uncu maddesinde yer alan (Değişik:RG-02/05/2006-26156) “Bir ders saati süresi 40 dakikadır.” hususuna istinaden sınıf öğretmenlerinin ders ücretleri 40 dakika üzerinden hesaplanmaktadır. Mevcut durumda okul öncesi öğretmenleri zor şartlar altında aralıksız çalışmakta ve hizmetleri ücretlendirilirken hak kaybına uğramaktadırlar.

Okul öncesi öğretmenleri eğitim etkinliklerine aralıksız olarak devam ederken diğer öğretmenlerden farklı olarak ders saat ücretleri 50 dakika üzerinden ücretlendirilmektedir. Bu durumun yönetmeliğin benimsenebilirliğini olumsuz etkilediği görülmektedir. Bu nedenle, öğretmenlerin ek ders ücretleri hesaplanırken hak kaybına uğramaması için çalışma saatlerinin/ders saatlerinin yeniden düzenlenmesi önemlidir.

Katılımcılar konuyla ilgili şunları ifade etmişlerdir:

- Çalışma saatlerinin aralıksız olması nedeniyle yemek yeme takibi vb. konularda sıkıntı yaşanmaktadır.
- Ders saatlerinin 40 dakikaya düşürülmesi...
- Eğitim kesintisiz olmalı ilkesinin öğretmenin verimi açısından uygun olmadığını düşünüyorum. Öğretmenin çok az bir süre de olsa mola hakkının olması gerektiğini düşünüyorum.
- Öğretmenlerin yönetmelikle kesintisiz günlük planı uygulaması yönetmeliği benimseme anlamında olumsuzluk yaratmaktadır.
- Eğitimin kesintisiz yapılması...
- Okul öncesi öğretmenlerine resmi olarak tuvalet ve diğer ihtiyaçlar için 5-10 dk. gibi bir süre mola teneffüs hakkı verilmesi...
- Öğretmen programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeklerine katılır diyor. Ayrıca tam gün öğretmenin öğle yemek saatinde 60 dk. dinlenir diyor. Bu çelişkili...

Yönetmeliğin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik, katılımcıların okul öncesi eğitim kurumları yöneticileriyle ilgili bazı görüşleri göze çarpmaktadır. Konuyla ilgili bir

yönetici “Kararların bazen yanlış olduğunda dahi müdür tarafından ‘ben böyle uygun görüyorum’ demiştir. Bunun engellenmesi için okullarda yetki sınırlandırılmasının getirilmelidir.” şeklinde bir ifadeye bulunmuştur. Bu görüşün bir yönetici tarafından belirtilmesi dikkat çekicidir. Büte ve Balcı’nın (2010), araştırmasında da benzer ifadelerle rastlanmaktadır. İlgili araştırmada, her ne kadar okul müdürleri katılımcı davrandıklarını ifade etseler de, kararlar alınırken bu sürecin tamamen öğretmenlerin kontrolünde gerçekleştiğinin söylenemeyeceği, çünkü okul müdürlerine, alınan kararlarda son sözü söyleme yetkisinin verildiği vurgulanmaktadır. Ayrıca müdürlerin ifadelerinden yola çıkılarak müdürlerin, öğretmenler tarafından gerçekleştirilen zümre toplantılarında alınan kararları reddetme, düzeltilmesini isteme gibi haklarının da bulunduğunu belirtmektedirler. Yine aynı çalışmada müdürlerin daha çok bir kriz anında veya yeni bir uygulamaya geçilirken kararlar alabildikleri ifade edilmektedir. Müdürler, karar alırken doğru zamanı kollamakta, aldıkları kararların gerekçelerini sunmakta ve böylece öğretmenleri aldıkları kararlar için ikna etmeye çalışmaktadırlar.

Öğretmenler, okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilere yönetim konularında eğitim verilmesinin önemini vurgulayarak yöneticilerin bu görevi isteyerek yerine getirmesi hususunun altını çizmişlerdir. Öğretmenler, ayrıca bazı görev ve sorumlulukları öğretmenlerden ziyade yöneticilerin yerine getirmesinin daha uygun olacağını vurgulamışlardır. Öğretmenler konuyla ilgili olarak şu görüşleri belirtmişlerdir.

- Okul yöneticilerine yönetim ve idare eğitiminin verilmesi ve bu eğitimin slayt izlemekten farklı olması görüşündeyim.
- Okul öncesi eğitim kurumlarına sendikanın etkisiyle egosu yüksek değil bu işi gerçekten gönülden isteyerek yapacak kişilerin seçilmesi için yönetmelikte değişiklikler yapılmalıdır.
- İdari kadronun erzak kontrolü, gerekli önlemlerin alınması vb. konuları yapması daha uygun olacaktır

Okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkili bir şekilde yürütülebilmesi için fiziksel ortam koşullarının uygunluğu bir diğer önemli noktadır. Yönetmeliğin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik fiziksel ortam koşullarıyla ilgili olarak sınıf mevcudu konusunda bir öğretmen; “Sınıf sayısının 15’i geçmemesi gerektiğinin önemli olduğunu düşünüyorum.” görüşünü bildirirken, bir diğeri “Fiziksel duruma uymadığı ve tek yönetmen olmasına rağmen öğrenci sayısının 25 e kadar çıkması.”

hususunun yönetmeliğin benimsenebilirliğini olumsuz etkilediğini ifade etmiştir. Bu görüşlere ek olarak, bir diğer öğretmen tarafından sınıflarda yardımcı işgörenlerin bulundurulmasının gerekliliğini, “Sınıflarda yardımcı personel bulundurulması...” ifadesiyle vurgulamıştır.

Öğretmenler okul öncesi eğitim kurullarında tutulması gereken defter, dosya ve formların gereğinden fazla iş yükü getirdiğini, bu durumun da yönetmeliğin benimsenebilirliğini olumsuz etkilediğini şu ifadeleriyle belirtmişlerdir:

- Çocukların gelişmeleriyle ilgili tutulan gözlem formlarının net ve anlaşılır nitelikte olması, öğretmen için kolay uygulanabilir olması vb. nitelikte olanların birleştirilmesi gerektiğini düşünüyorum.
- Farklı amaçlar içinmiş gibi görünen ama aynı içeriğe sahip olan bir sürü form doldurmakla yükümlüyüz. Aynı işlemleri tekrar tekrar gereksiz yere yapıyoruz. Yıllık plan hazırlıyoruz, ona bağlı günlük plan hazırlıyoruz. Bu planları günlük ve aylık değerlendirme yapıyoruz. Bir de ne yaptık diye sınıf defterine yazıyoruz.

Katılımcıların yönetmeliğin benimsenebilirliğini artırmaya ilişkin ortaya koydukları bir diğer görüş ise öğretmenlerin motivasyonu ile ilgilidir. Bir yönetici konuyla ilgili, “Yönetmelik sınıf içi geçirilen zaman kadar eğitimin kalitesini ve verimliliğini artırmak adına sınıf dışı etkinliklere yer verse dahi öğretmenlerin sınıf dışı veya mesai dışı etkinliklere ilgisi olmadığından ilgisini arttıracak ödüllendirme sistemi olması gerektiğini düşünüyorum.” Bir öğretmen ise “Okulöncesi eğitimin daha çok benimsenmesi için öğretmenleri motive edici etkinlikler yapılabilir” görüşünü bildirmişlerdir. Belirtilen görüşlerden hareketle, okul öncesi öğretmenlerinin sınıf dışı etkinliklere olan ilgisini artırmak ve öğretmenlerin okul öncesi eğitimi daha çok benimsemesini sağlayabilmek için ödüllendirme sisteminin düzenlenmesinin önemli ve gerekli olduğu söylenebilir.

Yönetmeliğin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik görüş bildiren öğretmenlerden biri “Bir kuralın benimsenmesi için bence öncelikli olarak okul ikliminin düzenlenmesi gerekmektedir.” ifadesinde bulunarak okul ikliminin önemine vurgu yapmıştır.

Katılımcılardan bir öğretmen, “Düzenli kontrollerin sağlanması bu benimsenebilirliği artıracaktır diye düşünüyorum.” şeklinde bir ifade kullanmıştır. Okul öncesi eğitimde düzenli kontrollerin sağlanmasının okul öncesi eğitimin denetimiyle

ilgili olduğu düşünülmektedir. Okul öncesi eğitim kurumlarının amaçlarını zamanında gerçekleştirip gerçekleştirmediği, ne derece ve nasıl gerçekleştirdiği, yanlış uygulamalar varsa bu uygulamaların tespit edilerek düzeltilmesi, kurumu geliştirmek için öneriler geliştirilmesi gibi konularda yönetici, öğretmen ve müfettişlerin fikir alışverişinde bulunması önemlidir. Niron (2010, 147-148) araştırmasında okul öncesi eğitimin denetimine ilişkin bazı önerilerde bulunmuştur. Bu önerilerden birkaçı aşağıda verilmiştir.

- Kurumsal ve kurumsal olmayan okul öncesi eğitim hizmetlerine yönelik denetim standartları ve uygulanacak yaptırımlar kurul tarafından belirlenmelidir.
- Denetim kapsamında hukuki kurallara ve asgari standartlara uyum ile birlikte eğitim kalitesi ve performans ölçümünün yanı sıra fiziki koşullar, hizmetin niteliği, eğitim-bakım, öğretmen kalitesi, yönetim kalitesi ve diğer çalışanların niteliği bir arada değerlendirilmelidir.
- Denetimler çoklu denetim sistemi esasına göre yapılmalıdır.
- Denetimlerin etkinleştirilebilmesi için, dış denetimlerin yanı sıra iç denetim sistemi de oluşturulmalıdır.
- Denetimler sonucunda başarılı görülen çalışanlara ve kurumlara yönelik ödüllendirme sistemi oluşturulmalıdır.
- Denetimler sonucunda okul öncesi eğitim merkezlerine yaptırımlar uygulanmalıdır.

Yönetmeliğin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik bir başka görüşün rehberliğe yönlendirilecek çocuklarla ilgili olduğu görülmektedir. Bununla ilgili bir öğretmen “Rehberliğe gönderilecek öğrencilerin üzerinde etkisi olan kişilerin duyarlılığının olması gerekir.” ifadesini kullanarak, rehberliğe yönlendirilen öğrenciler için aslında çocuğun hayatını etkileyen kişilerce işbirliği yapılmasının önemini vurgulamaktadır. Bu işbirliği sonucunda ekipte yer alan kişiler çocuğun yararına olan uygulamaları gerçekleştirme konusunda bir duyarlılık da geliştirebileceklerdir.

Son olarak görev ve sorumlulukların gönüllülük esasına uygun olarak verilmesi hususuna vurgu yapılmıştır. Konuyla ilgili bir öğretmenin görüşü şu şekildedir: “Üstteki görev ve sorumluluklar verilirken gönüllülük esas olmalı zorunlu tutulmamalıdır.” Sonuç olarak, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği doğrultusunda sürdürülen okul öncesi eğitim uygulamalarında meydana gelen aksaklıkların, uygulayıcıların da görüş ve önerileri alınarak giderilmesi,

uygulayıcıların hükümlerin doğruluğuna ve/veya yönetmelikte yer alması gerektiğine inanmasını kısacası yönetmeliği daha çok benimsemesini sağlayabilir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerinin Uygulanabilirliğini Arttırmaya Yönelik Yönetici ve Öğretmen Görüşleri

“Okul Öncesi Eğitim Kurumları Görüş Anketi”nin son kısmında, yönetici ve öğretmenlerden yönetmeliğin benimsenebilirliğini arttırmaya yönelik anket ifadeleri dışında başka görüş ve önerileri varsa belirtmeleri istenmiştir. Araştırmaya katılan 34 yöneticinin 4'ü, 117 öğretmenin ise 13'i, hedef evrenin toplamda %11,26'sı yönetmeliğin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik görüş bildirmişlerdir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik katılımcıların en çok görüş bildirdikleri konulardan biri temel çalışma kurallarıyla ilgili olarak; teneffüs ve mola hakkı ve çalışma saatleri ile ilgilidir. Yönetmeliğin benimsenebilirliğini arttırmaya yönelik görüşlerde de öne çıkan konuyla ilgili öğretmenler şu görüşleri belirtmişlerdir:

- Etkinlik süreleri çocukların ilgi süreleri baz alınarak yapılabilir. 50 dk. çok uzun olabiliyor.
- Ders saatlerinin 40 dakikaya düşürülmesi...
- Öğretmene mola hakkının verilmesi gerektiğini düşünüyorum.
- Öğretmenin kesintisiz sınıfta 5 saat kalması planın uygulama kalitesi bakımından sağlıklı değildir. Öğretmenin bir defa da olsa teneffüs molasına ihtiyacı vardır.

Katılımcıların yönetmeliği uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik ortaya koydukları görüşler arasından öne çıkan bir diğer başlık ise fiziksel ortam koşullarıyla ilgilidir. Öğretmenler sınıf mevcudu, sınıflarda yardımcı işgörenlerin bulunması konularında görüş bildirmişlerdir. Öğretmenlerin görüşleri şu şekildedir:

- Sınıflarda yardımcı personel bulundurulması...
- Okulun genelinde uygulanabilir maddelerin benimsenmesi ve o yönde ortamlar oluşturulmasına dair çalışmaların kolaylaştırılması gerekmektedir.
- Yönetmeliğin tam olarak uygulanması için sınıf mevcudunun çok fazla olmaması gerektiğini düşünüyorum.

- Anasınıfında çocukların yaşlarının küçülmesi nedeniyle en fazla 15-20 arasında öğrenci sayısı olmalıdır.

Katılımcılar tutulması gereken defter, dosya ve formların gereğinden fazla olduğunu, iş yükünü arttırdığını, kâğıt israfına neden olduğunu ifade etmektedirler. Yönetmeliğin benimsenebilirliğini arttırmaya yönelik katılımcı görüşlerinde de öne çıkan konuyla ilgili yönetmeliğin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik öğretmenler aşağıdaki görüşleri bildirmişlerdir:

- Gelişim kontrol, gelişim raporları içeriği geliştirilerek düzenlenmelidir. Sınıf öğretmeni zaten sınıfındaki çocukları gözleyerek ilk üç ayda tanımaktadır. Evraklar teftişe yönelik hazırlanmaktadır.
- Öğretmenlerin evrak yükü ile birlikte angarya diye tabir edilen gereksiz işlerle öğretmenlerin eğitim-öğretim süresi kesintiye uğramaktadır.
- Gereksiz evrak işlerinin bu işleri bilen kişiler tarafından gözden geçirilmesi ve mantıklı hale getirilmesi uygulanabilirliği arttıracaktır. ayrıca bilgisayar olan sınıflarda kâğıt israfını ve gereksiz iş yükünü azaltmak için bilgisayar kullanımı sağlanabilir.
- Evrak yükü azaltılıp kâğıt israfına son verilmesiyle eğitim öğretimde yaşanan aksaklıklar büyük oranda azalacaktır.

Yönetmelik maddelerinin düzenlenirken öğretmenlerin görüşlerinin alınmasının gerekliliğini vurgulayan ilgili bir yönetici “Uygulanabilirliğin artması için yönetmelik maddelerinin değişikliklerinin öğretmenler ile birlikte planlanması gerekmekte. Çünkü yazılı çoğu madde uygulama esnasında sıkıntı yaratıyor ve kâğıt üstünde kalıyor bu maddeler daha uygulanabilir hale öğretmenlerle birlikte getirilebilir.” görüşünü bildirmiştir. Sabuncuoğlu ve Tüz (1998, 240) çalışanların kendilerini etkileyen stratejik ve politik nitelikteki kararların alınmasına katılmalarını sağlamanın suretiyle örgütte bulunan bütün bireyleri mutlu kılacağını ve bir demokratik yönetimin oluşmasına olanak tanıyacağını belirtmektedirler. Yine yönetmeliğin yeniden düzenlenmesi gerektiğini vurgulayan bir öğretmenin, öğretmenlerin sorumluluklarının azaltılmasına vurgu yaparak şöyle bir görüş bildirmektedir:

Yönetmelik incelendiğinde her şeyin öğretmenden beklendiği görülmektedir. Yıllık, günlük plan hazırlanmakta, okula giren evrağa kadar her şeyden öğretmen sorumludur. O kadar sorumluluğun içerisinde biz okulöncesi eğitim öğretmeni nasıl eğitim verecek merak ediyorum. Sınıftan çıkmamız yasakken nasıl evrak teslim alacağız. Evrak teslim alırken öğrencilerimizden kim sorumlu olacak. Bu nedenle sorumluluklarımızın azaltılması ve yeniden (eğitimci görüşü ile) düzenlenmesi gerekmektedir.

Katılımcılar nöbetçi öğretmenle ilgili hususlara vurgu yaparak, nöbetçi öğretmenin görevini tam olarak yerine getiremediğine dikkat çekmişlerdir. Konuyla ilgili bir öğretmen “Nöbetçi öğretmen ile ilgili bazı düzenlemeler okulöncesi öğretmenin teneffüs mola gibi zamanlarının olmamasına göre yeniden düzenlenmelidir. Bazı işleri yürütebilmek için sınıftan uzun süre ayrı kalmak gerekiyor.” görüşünde bulunurken, bir yönetici ise “Nöbetçi öğretmen nöbet görevini ders saatleri içinde tuttuğu için sınıftan ayrılmadığı için nöbet görevini tam anlamıyla yerine getiremiyor.” ifadesini kullanmıştır. Yönetmeliğin uygulanabilirliğinin artması için nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarıyla ilgili hususların yeniden düzenlenmesi önemlidir.

Yönetmeliğin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik görüş bildiren bir öğretmen mesleki gelişimine vurgu yaparak, “Zaten yeterince uygulanabilir düzeyde olduğunu düşünüyorum. Ama yine de öğretmenlere kişisel olarak uygulanabilirliklerini artırmaları gerekmektedir. Bunun için mesleki gelişim seminerleri düzenlenebilir.” görüşünü bildirmiştir. Okul öncesi eğitim kurumlarının amaçlarını etkili bir şekilde gerçekleştirebilmesi bir bakıma alandaki yenilikleri takip etmesiyle mümkün olabilecektir. Okul öncesi eğitim kurumlarının çağa ayak uydurabilmesi ve gelişmesi için en önemli işgücünü oluşturan okul öncesi öğretmenlerinin de mesleki gelişimlerini sağlamak önemlidir.

Yönetmeliğin uygulanabilirliğini sağlayan kişilerin yöneticiler olduğuna dikkat çeken bir öğretmen “Uygulanabilirliği idarecilerle sabit olduğundan dolayı donanımlı gerçekten öğretmenine değer veren idareciler olmalı. Bizim okul ortamımız çok güzel huzurlu ve doğal olarak verimi arttırıyor. Fakat diğer okulların da aynı şekilde çalışmaları eğitim kalitesini yükseltecektir.” ifadesini kullanarak okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan yöneticilerin niteliklerine vurgu yapmaktadır.

Bir diğer öğretmen yönetmeliğin uygulanabilirliğinin artması için okul öncesi eğitimde denetimlerin arttırılmasının gerekliliğini “Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik denetimler arttırılabilir.” ifadesiyle dile getirmiştir.

Son olarak bir yönetici “Çelişkili uygulamaların olmaması için fikirlere değer verilmesi ve çoğunluğun fikrinin uygulanması işleri kolaylaştırır.” ifadesini kullanarak

yönetmeliğin uygulanabilirliğinin artması için kararların kurum çalışanlarıyla birlikte alınmasının gerekliliğine vurgu yapmaktadır.

Sonuç olarak, Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Benimsenme ve Uygulanabilirliğini artırmaya yönelik yönetici ve öğretmen görüşleri incelendiğinde eğitim etkinliklerinin kesintisiz olmaması ve öğretmenin mola/teneffüs hakkının bulunması konularında her iki grup tarafından da görüş bildirilmiştir. Ural ve Ramazan (2007, 53), konuyla ilgili şu açıklamayı yapmaktadır:

Bilindiği gibi ilköğretimde ders saatleri ve teneffüs saatleri belirlidir ve nöbetçi öğretmen uygulaması vardır. Okul öncesi eğitimde ise öğretmenlerin kurumdaki tüm zamanlarını çocuklarla geçirmesi gerekmektedir. Öğretmenlerin belirli aralıklarla dinlenmesi ve gereksinim duyulan durumlarda desteklenmesi için kurumun mevcuduna göre en az bir yardımcı öğretmenin bulunmasında yarar vardır. Burada kastedilen ilköğretim kurumlarındaki nöbetçi öğretmen uygulaması değildir.

Yönetici ve öğretmenlerin yönetmeliğin benimsenebilirliği ve uygulanabilirliği artırmaya yönelik evrak yükünün azaltılması ve evrakların teftişe yönelik hazırlanmaması gerektiği yönünde ortak görüşleri mevcuttur. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında 09/09/2013 tarih 132 karar sayısıyla uygulanmaya başlanan yeni Okul Öncesi Eğitim Program'ında bu formlar azaltılarak/basitleştirilerek yeniden düzenlenmiştir. Bu nedenle konuyla ilgili uygulayıcıların görüşlerinin yeniden alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlara ve sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmada yönetici ve öğretmen formlarıyla elde edilen bulgulara dayanılarak ulaşılan sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

1. a) Yöneticiler okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin “Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında öğretmenler ile işbirliği yapmasını” en çok; “Okulun çevresinde öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasının sağlanmasını” en az benimsemişlerdir. Yöneticiler okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin “Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında harcama birimi görevini yerine getirmesini” en çok; “Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasının sağlanmasını” en az uygulanabilir bulmuşlardır. Yöneticiler okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ancak benimseme düzeyleri uygulanabilir bulma düzeylerinden daha fazladır.

b) Yöneticiler müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin “Gerektiğinde okul müdürüne vekâlet etmesini” en çok, “Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini sağlanmasını” en az benimsemişlerdir. Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin “Gerektiğinde okul müdürüne vekâlet etmesini” en çok, “Müdür yardımcısının, öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izlemesini” en az uygulanabilir bulmuşlardır. Ayrıca yöneticiler müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır.

c) Yöneticiler öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,” benimsemiş ve “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına

katılmasını” uygulanabilir bulmuşlardır. Yöneticiler öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi’ni okumasını” en az benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ek olarak, yöneticiler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Benimseme düzeyleri uygulanabilir bulma düzeylerinden daha fazladır.

d) Yöneticiler nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını” benimsemiş ve “Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini” uygulanabilir bulmuşlardır. Yöneticiler nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en az “Nöbetçi Öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ayrıca, yöneticiler nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Benimseme düzeyleri uygulanabilir bulma düzeylerinden daha fazladır.

2. Yöneticilerin, okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyine ilişkin görüşleri arasında yaşa, cinsiyete, kıdeme, göre anlamlı bir fark yoktur. Yöneticilerin, okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarıyla ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyine ilişkin görüşleri arasında okulun bulunduğu bölgeye göre anlamlı bir farklılık vardır. Sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” olan bölgede çalışan yöneticiler “orta” olan bölgede çalışan yöneticilere oranla okul müdürünün görev, yetki ve sorumluluklarını daha çok benimsemişlerdir.

Yöneticilerin müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde cinsiyete ve kıdeme göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını, 38 yaş ve üzeri yöneticiler 26-31 yaş arasındaki yöneticilere oranla daha fazla benimsemektedirler. Müdür yardımcısının görev, yetki ve sorumluluklarını, sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” olan bölgede çalışan yöneticiler, “orta” olan bölgede çalışan yöneticilere oranla daha fazla benimsemektedirler.

Yöneticilerin öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde yaşa, cinsiyete, kıdeme, okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Yöneticilerin nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri; benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde yaşa, cinsiyete, kıdeme, okulun bulunduğu bölge değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

3. a) Öğretmenler, öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını” en çok, “Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini” yönetici sonuçlarında da olduğu gibi en az benimsemişlerdir. Öğretmenler, öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden “Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını” en çok, “Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi’ni okumasını” en az uygulanabilir bulmuşlardır. Öğretmenler öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ancak öğretmenlerin, öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri birbirine yakındır.

b) Öğretmenler, nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en çok “Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını” benimsemiş ve “Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını” uygulanabilir bulmuşlardır. Öğretmenler, nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumluluklarına ilişkin maddelerden en az “Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ayrıca öğretmenler, nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ancak öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyleri birbirine yakındır.

4. Öğretmenlerin, öğretmenlerin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyine ilişkin görüşleri arasında yaşa, cinsiyete, kıdeme, sendikalı olma durumuna göre anlamlı bir fark yoktur. Öğretmenlerin görev ve sorumluluklarını, sosyo-ekonomik düzeyi “yüksek” olan bölgede çalışan

öğretmenler, “düşük” olan bölgede çalışan öğretmenlere oranla; sosyo-ekonomik düzeyi “orta” olan bölgede çalışan öğretmenler, “düşük” olan bölgede çalışan öğretmenlere oranla daha fazla uygulanabilir bulmaktadırlar.

Öğretmenlerin, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyine ilişkin görüşleri arasında yaşa, cinsiyete, kıdeme, sendikalı olma durumuna göre, okulun bulunduğu bölgeye anlamlı bir fark yoktur.

5. a) Yönetici ve öğretmenler öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ancak benimseme düzeyleri uygulanabilir bulma düzeylerinden görece olarak daha fazladır. Bunun yanında yönetici ve öğretmenlerin öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerinde görev değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmamaktadır. İstatistiksel olarak manidar olmamakla birlikte, öğretmenin görev ve sorumluluklarını, yöneticiler öğretmenlerden görece daha çok benimsemiş, öğretmenler yöneticilerden görece daha çok uygulanabilir bulmuşlardır.

b) Yönetici ve öğretmenler nöbetçi öğretmenin görev ve sorumlulukları ile ilgili hükümleri “çok” benimsemiş ve uygulanabilir bulmuşlardır. Ancak benimseme düzeyleri uygulanabilir bulma düzeylerinden görece olarak daha fazladır. Ayrıca yönetici ve öğretmenler, nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarını benimseme ve uygulanabilir bulma düzeyinde benzer görüşlere sahiptirler. İstatistiksel olarak manidar olmamakla birlikte yöneticiler, nöbetçi öğretmenin görev sorumluluklarını öğretmenlerden görece daha çok benimsemektedirler.

6. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği’nin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik katılımcılar şunları önermiştir:

- Öğretmenlerin çalışma saatlerinin aralıksız olmamalı, mola ve teneffüs hakkının olmalı ve ders saatleri 40 dakika olmalıdır.
- Okul öncesi eğitim etkinliklerinin etkili bir şekilde sürdürülebilmesi için fiziksel ortam koşulları düzenlenmelidir. Sınıf mevcudu fazla olmamalıdır. Sınıflarda yardımcı işgörenler bulunmalıdır.

- Öğretmenlerin sınıf dışı veya mesai dışı etkinliklere ilgisini arttıracak ödüllendirme sistemi olmalıdır.
- Yönetmelik maddeleri düzenlenirken öğretmenlerin görüşleri alınmalıdır.
- Okul öncesi eğitim kurullarında tutulması gereken defter, dosya ve formlar gereğinden fazla iş yükü getirmektedir.
- Programdaki çelişkili ifadeler düzenlenmelidir.
- İdari kadronun erzak kontrolü, gerekli önlemlerin alınması vb. konuları yapması daha uygun olacaktır.
- Okul öncesi eğitim kurumları düzenli olarak denetlenmelidir.
- Görev ve sorumluluklar gönüllülük ilkesine uygun olarak verilmelidir.
- Yöneticilere yetki sınırlandırması getirilmelidir.

Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin uygulanabilirliğini artırmaya yönelik katılımcılar şunları önermiştir:

- Yönetmelik maddelerinin değişiklikleri öğretmenler ile birlikte planlanmalıdır.
- Okul öncesi öğretmenlerine resmi olarak tuvalet ve diğer ihtiyaçlar için 5-10 dk. gibi bir süre mola hakkı verilmelidir.
- Ders saati 40 dk. olmalıdır.
- Sınıf mevcudu çok fazla olmamalıdır. Sınıflarda yardımcı işgörenler bulundurulmalıdır.
- Katılımcılar tutulması gereken defter, dosya ve formların gereğinden fazla olduğundan, iş yükünü arttırmakta, kâğıt israfına neden olmaktadır.
- Yönetmelik maddeleri hazırlanırken öğretmenlerin de görüşleri alınmalıdır.
- Nöbetçi öğretmenin nöbet görevini tam anlamıyla yerine getirmesi için, ders saatleri nedeniyle sınıfına bağımlı kalmamalıdır. Nöbetçi öğretmenlerle ilgili yönetmelikte yer alan hususlar yeniden düzenlenmelidir.
- Öğretmenlerin mesleki gelişimi sağlanmalıdır.
- Okul öncesi eğitim yöneticilerinin nitelikleri arttırılmalıdır.
- Okul öncesi eğitimde denetimler arttırılmalıdır.

- Çelişkili uygulamaların olmaması için fikirlere değeri verilmeli ve çoğunluğun fikri uygulanmalıdır. Çalışanların kararlara katılımı sağlanmalıdır.
- Öğretmenlerin sorumlulukları azaltılarak yeniden düzenlenmelidir.

Öneriler

Araştırmadan elde edilen bulgular doğrultusunda Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin benimsenme ve uygulanabilirliğine ilişkin aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Yönetici ve öğretmenlerin yönetmelikte yer alan “Okul Müdürünün Görev Yetki ve Sorumlulukları”, “Müdür Yardımcısının görev, Yetki ve Sorumlulukları”, “Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları”, “Nöbetçi Öğretmenin görev ve Sorumlulukları” ile ilgili maddeleri benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerini daha da arttırmak için ilgili maddeler aşağıda belirtilen öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenmelidir:

- Müdür, öğretmenler tarafından okulun çevresinde alan taraması yapılmasını sağlamak yerine, ailelerin okul öncesi eğitime olan ilgisini arttırmaya yönelik tanıtımlar yapılmasını sağlamalıdır.
- Müdür, çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlamak yerine, onların sağlıklı beslenme ve büyümelerini sağlamak için alınması gereken önlemler konusunda ailelerin bilinçlendirilmesini sağlamalıdır.
- Müdür yardımcısı, çocukların düzenli olarak yemek yemelerini sağlamak yerine, okulda öğle yemeği saatlerinde gerekli tedbirlerin alınmasını sağlamalıdır.
- Müdür yardımcısı, öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izlemek yerine, bu konuda ihtiyaç duyan öğretmenlere rehberlik etmelidir.
- Müdür yardımcısı, okula gelen erzakın muayenesini yapmak yerine, bunun yapılmasını sağlamalıdır.
- Müdür yardımcısı, aylık yemek listesini hazırlatmak yerine, bu görevi kendisi yerine getirmelidir.

- Öğretmenlerin “Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi’ni okumasından ziyade, görev ve sorumlulukları dâhilindeki yasalarda meydana gelen değişikliklerden haberdar olması sağlanmalıdır.

- Öğretmenin özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler alabilmesi için alan uzmanlarının, rehber öğretmenlerin, ailenin, okul yöneticilerinin de içinde bulunduğu bir ekiple birlikte çalışması sağlanmalıdır. Bu durum üstün yetenekli çocuklar için de benzer şekilde düzenlenmelidir.

- Öğretmen okulda bulunan araç-gereç ve eğitim materyallerin korunmasını sağlamalıdır; ancak bu malzemelerin bakım ve onarımı yardımcı diğer işgörenler tarafından sağlanmalıdır.

- Özellikle tam gün çalışan öğretmenlerin eğitim-öğretim etkinlikleri dışındaki işlere zaman ayırması oldukça güç olduğundan, öğretmenin, öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesi okul yönetiminin görevi olarak yeniden düzenlenmelidir.

- Öğretmenlerin her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutması gereksiz evrak yükü, teftişe yönelik evrak hazırlamak olarak görüldüğünden, öğretmenlerin çocukları tanımak adına daha işlevsel yöntem ve teknikleri kullanmaları sağlanmalıdır.

- Nöbetçi öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunması, aynı zamanda kendi grubunda yer alan çocuklarla yeterince ilgilenmesine engel olacağından, yemek saatlerinde okuldaki yardımcı çalışanların öğretmenlere bu konuda yardımcı olması sağlanmalıdır.

- Nöbetçi öğretmenin, olağanüstü durumlarda gerekli önlemlerin alınmasını sağlaması, kendi sorumluluğunda da olan bir grubu olduğu için zor olduğundan, bu görev okul yönetimince yerine getirilmelidir.

- Nöbetçi öğretmen okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamak yerine, bu sistemlerin çalışıp çalışmadığını kontrol etmelidir.

- Erzak kontrolü ile ilgili işler okul yönetimince görevlendirilecek öğretmen dışındaki diğer işgörenler tarafından gerçekleştirilmelidir.

2. Yönetmeliğin benimsenme ve uygulanabilir bulunma düzeyini arttırmaya yönelik, yönetici ve öğretmenlerin kendi anlatılarından yola çıkarak, aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Okul öncesi eğitimde nitelik sorunları yaşanmaması, öğretmenlerin eğitim etkinliklerini verimli bir şekilde yürütebilmesi için; diğer kademelerde olduğu gibi okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlere de teneffüs veya mola hakkı sağlanmalıdır.

- Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin ders ücretleri hesaplanırken; öğretmenlerin hak kaybına uğramaması için bir ders saati 50 dakika yerine, 40 dakika olacak şekilde hesaplanmalıdır. Öğretmenlerin çalışma saatleri ve ücretleri yeniden düzenlenmelidir.

- Öğretmenlerin sınıf dışı etkinliklere olan ilgisini arttırmak için öğretmenlerin bu etkinliklere katılımı ödüllendirilmelidir.

- Okul öncesi eğitimde; öğretmenlerin okulda alınan kararlara sözde katılımını engelleyecek, yöneticilerin yetki devrini sağlayacak hükümler düzenlenmelidir.

- Öğretmenin görev ve sorumlulukları özellikle de nöbetçi öğretmenin görev ve sorumluluklarıyla ilgili hükümler yeniden gözden geçirilerek düzenlenmelidir.

- Okul öncesi eğitimi öğretmenlerinin, daha çok yönetimin görevi olabilecek görev ve sorumlulukları, yöneticilere devredilecek şekilde yönetmelik hükümleri yeniden düzenlenmelidir.

KAYNAKÇA

- Açıkalın, A. (1998). *Toplumsal Kuramsal ve Teknik Yönleriyle Okul Yöneticiliği*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Adıgüzel, A. (2005). Avrupa Birliği'ne Uyum Sürecinde Öğretmen Niteliklerinde Yeni Bir Boyut: Bilgi Okur Yazarlığı. *Milli eğitim Üç Aylık Eğitim ve Sosyal Bilimler Dergisi* (167).
- Ak, B. (2010). Parametrik Hipotez Testleri., Ş. Kalaycı. (Editör). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. Beşinci Baskı. Ankara: Asil Yayın Dağıtım, s. 73-8'deki bölüm.
- Akıntürk, T. (2002). *Hukuka Giriş*. Eskişehir : T.C Anadolu Üniversitesi Yayını
- Akyüz, E. (2012). *Çocuk Hukuku Çocukların Hakları ve Korunması*. (Genişletilmiş İkinci Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Alat, Z. (2012). Çeşitli Ülkelerde Okul Öncesi Eğitim., E. G. Haktanır. (Editör), *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 165-200'deki bölüm.
- Alp, K. (2012). İlköğretim Okullarında Güvenlik. *Yüksek Lisans Tezi*, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uşak
- Ang, L. (2012). Leading and Managing in the Early Years: A Study of the Impact of a NCSL Programme on Children's Centre Leaders' Perceptions of Leadership and Practice . *Educational Management Administrations and Leadership* , 3 (40), 289–304.
- Ankay, A. (1999). *Çocuk Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Andaç, F. (2010). *Hukukun Temel Kavramları* (İkinci Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aral, V. (2010). *Hukuk ve Hukuk Bilimi Üzerine* (7. Baskı). İstanbul: On İki Levha Yayıncılık.
- Artan, İ. ve Balat, G. U. (2003). Okul öncesi Eğitimcilerinin Entegrasyona İlişkin Bilgi ve Düşüncelerinin İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt 11. (1), 65-80.
- Aydın, U. (2008). *Temel Hukuk Dersleri*. Eskişehir: Nisan Kitabevi.
- Aydoğan, H. (2011). Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yöneticilerinin Standart ve Yeterliliklerine İlişkin Öğretmen Algıları (İstanbul İli Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Aytaç, T. (2003). Okul Vizyonu Nedir? Nasıl Geliştirilir? C. Elma. ve K. Demir. (Editörler). *Yönetimde Çağdaş Yaklaşımlar Uygulamalar ve Sorunlar*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 1-12'deki bölüm.
- Baloğlu, N. (2007). İlk ve Ortaöğretim Okulu Yönetici Yardımcılarının Alması Gereken Hizmetiçi Eğitim Konuları Hakkında Okul Yöneticilerinin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 8 (1), 167-178.
- Balcı, A. (2007). *Etkili Okul Okul Geliştirme Kuram Araştırma ve Uygulama*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Başal, H. A. (2005). *Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Başal, H. A. (1998). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Bursa: Uludağ Üniveristesi Basımevi.
- Başaran, İ. E. (2008). *Örgütsel Davranış İnsanın Üretim Gücü*. Ankara: Ekinoks.
- Başaran, İ. E. (2008). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Baysal, A. (2003). Sosyal Eşitsizliklerin Beslenmeye Etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*. Cilt 25. (4), 66-72.
- Bekman, S. (2003). *Türkiye'deki Erken Çocukluk Eğitimi Sistemi ve Erken Çocukluk Eğitiminde Farklı Modeller*. Ankara: AÇEV.
- Bekman, S. ve Gürlesel, F. (2005). *Doğru Başlangıç: Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim*. İstanbul: Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği.
- Bennett, N. ve Kell, J. (1989). *A Good Start? Four Year Olds in Infant School*. Oxford: Basil Blackwell.
- Bursalioğlu, Z. (2000). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranış* (Onbirinci Basım). Ankara: Pegem.
- Büte, M. (2007). Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Bakış Açısından Okul Yönetimi Süreçlerinin İşleyişi, Sorunlar Ve Sorunlarla Başa Çıkma Yolları (Mersin İli Merkezi Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri anabilim Dalı, Mersin.
- Büte, M. ve Balcı, F. A. (2010). Bağımsız Anaokulu Yöneticilerinin Bakış Açısından Okul Yönetimi Süreçlerinin İşleyişi ve Sorunlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. Cilt 16 (4), 485-509.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Güz (32), 470-483.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik*. (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. (17. Baskı). Ankara: Pegem akademi.
- Çelik, T., Daldal, N., Karaman, Ü., Aycan, Ö. M. ve Atambay, M. (2006). Malatya İli Merkezinde Üç İlköğretim Okulu Çocuklarında Bağırsak Parazitlerinin Dağılımı. *Türkiye Parazitoloji Dergisi*. Cilt 30. (1), 35-38.
- Dağlıoğlu, E. (2008). Okul Öncesi Öğretmeninin Özellikleri ve Okul Öncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme. G. Haktanır. (Editör). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. (İkinci Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık, s. 40-80'deki bölüm.
- Decker, C. A. and Decker, J. R. (1988). *Planning and Administering Early childhood Programs*. United States of America: Merrill Publish Company.
- Decker, C. A., Decker, J. R., Freeman, N. K. and Knopf, H. T. (2009). *Planning and Administering Early Childhood programs*. (9th Edition). United States of America: Pearson.
- Demirbaş, H. (2010). Okul Örgütü ve Yönetimi. R. Sarpkaya. (Editör). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 79-131'deki bölüm.
- Demirel, Ö. (2000). *Karşılaştırmalı Eğitim*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demirel, Y. ve Özçınar, F. (2006). 21. Yüzyıla Giderken Örgütlerde Değişen Yönetim ve Motivasyon Anlayışı. Ö. Yeniçeri. (Editör). *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, s. 225-250'deki bölüm.
- Derman, M. T.ve Başal, H. A. (2010). Cumhuriyetin İlanından Günümüze Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimde Niceliksel ve Niteliksel Gelişmeler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt 3. (11), 560-569.
- Dicle, Ü. (1977). Başarı Değerlendirmede Çağdas Gelismeler. *ODTÜ Gelisme Dergisi*. (17), 37-60.
- Dinç, B. (2002). Okulöncesi Eğitimin 4-5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşler. *Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Durmuş, B., Yurtkoru, E. S. ve Çinko, M. (2011). *Sosyal Bilimlerde Spss'le Veri Analizi*. (Dördüncü Baskı). İstanbul: Beta.
- Dursun, Ş. (2009). İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Matematiksel Becerilerinin Okul Öncesi Eğitimi Alma ve Almama Durumuna Göre Karşılaştırılması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*. Cilt 4. (9), 1691-1715.
- Ekici, K. M. ve Caner, C. (2006). Küreselleşme Sürecinde Yönetimden Yönetişime. Ö. Yeniçeri. (Editör). *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar*. İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, s. 299-324'deki bölüm.

- Eraslan, R. (2007). Bir İlköğretim Okulu İkinci Kademe Öğrencilerinde Okul Kazası Görülme Sıklığının İncelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, A. R. (2008). Türk Eğitim Sisteminin Yapısı. R. Sarpkaya. (Editör). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 27-76'deki bölüm.
- Erden, A. (2011). Fransa Eğitim Sistemi. A. Balcı. (Editör). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem Akademi, s. 166-191'deki bölüm.
- Erden, M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Erdoğan, İ. (2003). *Çağdaş Eğitim sistemleri*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Erdoğan, İ. (2012). *Eğitimde Değişim Yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Erişti, S. D. (2013). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. A. A. Kurt. (Editör). *Bilimsel araştırma Yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, s.1-17'deki bölüm
- Erkılıç, T. A. (2011). Türk Eğitim Sisteminin Yasal Dayanakları. C. Bayrak. (Editör). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, s. 25-44'deki bölüm.
- Eurydice. (2009). *Avrupada Erken Çocukluk Eğitimi ve Bakımı: sosyal ve Kültürel Eşitsizliklerle İlgilenmek*. http://sgb.meb.gov.tr/eurydice/kitaplar/Avrupada_Erken_cocukluk_Egitimi_ve_Bakimi/Avrupada_Erken_cocukluk_Egitimi_ve_Bakimi.pdf adresinden 28 Temmuz 2012'de alınmıştır.
- Fiore, D. J. (2009). *Introduction to Administration Standarts, Theories and Practice*. (Second Edition). New York: Eye On Education.
- Freeman, N. K. and Brown, M. H. (2000). Evaluating the Child Care Director: The Collaborative Professional Assessment Process. *Young Children*, 55 (5), 20-28.
- Gözler, K. (2008). *Hukuka Giriş*. (Beşinci Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Gözler, K. (2010). *Genel Hukuk Bilgisi*. (10. Baskı). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Groof, J. D. (1999). Towards an Urban Agenda on Education in the European Union? P. Akkermans, J. D. Groof and H. Penneman (Eds.), *Education Law and Policy in an Urban Society*. U.S.A: Kluwer Law International.
- Gümüşeli, A. İ. (2011). Çağdaş Okul Müdürünün Liderlik Alanları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*. Güz. (28), 531-548.

- Güneş, M. (2010). Öğretmen Görüşlerine Göre Okul Öncesi Eğitim Yöneticilerinin Yöneticilik Özellikleri (İstanbul İli Avrupa Yakası Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürel, H. (2008). Fransa ve Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Karşılaştırılması . *Yüksek Lisans Tezi*, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gürkan, T. (2008). Erken Çocukluk Dönemi ve Okulöncesi Eğitim . Ş. Yaşar. (Editör) *Okulöncesi Eğitime Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 1-19'deki bölüm.
- Gürkan, T. (2011). Erken Çocukluk Dönemi ve Okulöncesi Eğitim. Ş. Yaşar. (Editör) içinde, *Okulöncesi Eğitime Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını, s. 3-19'deki bölüm.
- Gürkan, T. (2005). Öğretmen Nitelikleri, Görev ve Sorumlulukları . A. Oktay ve Ö. P. Unutkan. (Edidörtler). *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. İstanbul: Morpa Kültür Yayıncılık, s. 61-95'deki bölüm.
- Haktanır, G. (2005). Farklı Ülkelerde Okul Öncesi Eğitim. *Bilim ve Aklın aydınlığında Eğitim*, Cilt 6 (62), 51-56.
- Haktanır, G. (2007). *Okul Öncesi Eğitimi ve Öğretmen Eğitimi*. Okul Öncesi Eğitimi Sempozyumu. Türkiye Özel Okullar Birliği, Antalya, s.65-73'deki bildiri.
- Hotaman, D. (2011). Eğitim Fakülteleri Kendi Öğrencilerini Seçebilir mi. *Kuramsal Eğitimbilim*. Cilt 4. (1), 126-136.
- Hoy, W. K. and Miskel, C. G. (2010). *Eğitim Yönetimi Teori Araştırma ve Uygulama*. (Çev.Editörü S. Turan). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Imber, M. and Geel, T. V. (2005). *Understanding Education Law*. (Third Edition). London: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- İş, E. (2003). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Görev Yapan Yöneticilerin Kurumsal Amaçları Gerçekleştirmedeki Yeterliklerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim* (159).
- Kaçmaz, N. (2005). Tükenmişlik (Burnout) Sendromu. *İstanbul Tıp Fakültesi Dergisi*. Cilt 68. (1), 29-32.
- Kan, Ü. D. (2008). Bir Grup Okulöncesi Öğretmeninde Tükenmişlik Durumunun İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. Cilt 16. (2), 431-438.
- Karasar, N. (1998). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayış, A. (2010). Güvenilirlik Analizi. Ş. Kalaycı. (Editör). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*. (Beşinci Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım, s. 404-409'deki bölüm.

- Kepenekci, Y. K. (2004). İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Eğitim Mevzuatına İlişkin Görüşleri. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*. Cilt 3. (6), 159-174.
- Kepenekci, Y. K. (2008). *Eğitimciler İçin İnsan Hakları ve Vatandaşlık*. Ankara: Ekinoks Yayınevi.
- Kerem, E. A. (2007). Okul Öncesi Öğretmenlerin Niteliği. *Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu*. Antalya: Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği, s. 83-95'deki bildiri.
- Kıran, H. (2004). Türkiye Milli Eğitim Sisteminin Amaçları, İlkeleri, Yapılanması ve Sorunları . C. Celep. (Editör). *Meslek Olarak Öğretmenlik*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 121-146'deki bölüm.
- Kızılkaya, R. ve Erdoğan, Y. (2012). Milli Eğitim Bakanlığı E-Okul Uygulamasının Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve veli Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Milli Eğitim*. Cilt 41. (193), 5-15.
- Kobak, C. (2009). Okul Öncesi Dönemde Ana Çocuk Sağlığı ve Anaokulundaki Çocukların Beslenme Özelliklerinin Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, M. (2006). Kamu Personel Rrejimi İçerisinde Devlet Memurlarının Başarısının Değerlendirilmesi ve Başarıya Dayalı Ücretin Devlet Memurlarına Uygulanabilirliği. *Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Koçyiğit, S. (2007). *Farklı Ülkelerde Okul Öncesi Eğitim Kurumları'nın Gelişimi*. *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum.
- Koçyiğit, S. (2010). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Personel. G. U. Balat. (Editör) *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Pegem Akademi, s. 184 -204'deki bölüm.
- Kök, M., Küçükoglu, A., Tuğluk, M. N. ve Koçyiğit, S. (2007). Okulöncesi Eğitimin Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri (Erzurum İli Örneği). *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt (16). 160-171.
- MEB. (2012). 12 Yıllık Zorunlu Eğitim Sorular-Cevaplar. http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2012/12Yil_Soru_Cevaplar.pdf adresinden 15 Haziran 2013'te alınmıştır.
- _____. 1739 Sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html> adresinden 15.04.2013'te alınmıştır.
- _____. (2012). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: Milli Eğtiim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.

- MEB. (2013). *Milli Eğitim Bakanlığı. Temel Eğitim Genel Müdürlüğü*: <http://tegm.meb.gov.tr/www/okul-oncesi-egitimin-guclendirilmesi-projesi/icerik/37> adresinden 08 Mayıs 2013'te alınmıştır.
- MEB. (2010). *18. Milli Eğitim Şurası Çalışma Raporu*. Ankara: Türk Eğitim-Sen.
- _____ (2009). Milli Eğitim Bakanlığı eğitim Kurumları Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine İlişkin Yönetmelik. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/27318_0.html
- _____ (2004). Okul Öncesi Eğitim kurumları Yönetmeliği. http://mevzuat.meb.gov.tr/html/25486_.html
- MEB. (2000). Tebliğler Dergisi. *Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Kurumları Müdürlüğü Görev Tanımı* . tebligler.meb.gov.tr/.
- Memduhoğlu, H. B. (2010). Yönetim Düşüncesinin Evrimi ve Yönetişim. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz. (Editörler). *Yönetimde Yeni Yaklaşımlar*. Ankara: Pegem Akademi, s. 1-53'deki bölüm.
- Memduhoğlu, H. B. (2011). Avusturya Eğitim Sistemi. A. Balcı. (Editör). *Karşılaştırmalı Eğitim Sistemleri*. Ankara: Pegem Akademi, s. 69-92'deki bölüm.
- Metin, N. ve Çalışandemir, F. (2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarındaki Öğretmenlerin Yöneticileri Algılamaları Üzerine Bir Çalışma. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*. Cilt1. (2), 21-32.
- Muijs, D., Aubrey, C., Harris, A. and Briggs, M. (2013). How Do They Manage? A Review of the Research on Leadership in Early Childhood. *Educational Management Administration and Leadership*, (41), 5-29.
- Myers, R. (1996). *Hayatta Kalan Oniki*. (Çev. R. A. Bakay ve E. Ünlü). İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı. (Eserin orijinali 1992'de yayımlandı).
- Niron, D. G. (2010). Avrupa Birliği Ülkeleriyle Uyumlu Bir Okul Öncesi Eğitim Model Önerisinin Benimsenme Durumu ve Uygulanabilirliği. *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Nizamoğlu, N. (2006). Sınıf Öğretmenlerinin Kaynaştırma Uygulamalarındaki Yeterlikleri. *Yüksek Lisans Tezi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu
- OECD. (2000). *OECD Country Note Early Childhood Education and Care Policy in The United States of America*. <http://www.oecd.org/education/school/2535075.pdf>

- OECD. (2012). *Education at a Glance Indicators Raw Data*. OECD: <http://www.oecd.org/edu/educationataglanceindicatorsrawdata.htm> adresinden 15 Mart 2013'te alınmıştır.
- OECD. (2013). *OECD'nin Belli Başlı Direktörlükleri ve Bağlı Birimler*. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı OECD Daimi Temsilciliği: <http://oecd.pr.mfa.gov.tr/ShowInfoNotes.aspx?ID=121455> adresinden 15 Mayıs 2013'te alınmıştır.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G. (2003.). *Okulöncesi Eğitimi: Orta Dereceli Kız Teknik Öğretim Okulları İçin*. (12. Basım b). İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Oktay, A. (2002). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon.
- Oktay, A. (2003). *Türkiye'de Kurum Merkezli Erken Çocukluk Eğitimi*. Ankara: AÇEV.
- Oktay, A. (2005). Okul Öncesi Eğitimin Önemi ve Yaygınlaştırılması. A. Oktay ve Ö. P. Unutkan (Editör). *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* İstanbul: Morpa Kültür Yayınları, s. 11-24'deki bölüm.
- Oktay, A. (2008). Okulöncesi Dönem Çocuğunun Gereksinimleri ve Okulöncesi Eğitimin Temel İlkeleri. Ş. Yaşar. (Editör). *Okulöncesi Eğitime Giriş* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, s. 65-81'deki bölüm.
- Oktay, A. (2010). Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretimin Çocuğun Yaşamındaki Yeri ve Önemi. A. Oktay. (Editör). *İlköğretime Hazırlık ve İlköğretim Programları* Ankara: Pegem akademi, s. 1-20'deki bölüm.
- Okutan, M. ve Arslan, Ü. (2006). *Okul Öncesi Öğretmenlerinin Yönetim ve Denetim Problemleri*. Avrupa Birliği Sürecinde Okul Öncesi Eğitimin Geleceği Sempozyumu. Birinci Cilt, s. 333-342. Kıbrıs: Ya-Pa Yayın Pazarlama.
- Özalp, İ. (1996). *Yönetim ve Organizasyon* (Cilt 1). Eskişehir: Birlik Ofset.
- Özdemir, A. A. ve Beceren, B. Ö. (2010). Farklı Ülkelerde Okulöncesi Eğitim. G. U. Balat. (Editör). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Pegem Akademi, s. 240-277'deki bölüm.
- Pehlivan, D. (2006). Okul Öncesi Eğitim Alan ve Almayan Öğrencilerin İlkokuma Yazmaya Geçiş Sürecinin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi. *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Reno, H., Stutzman, J. and Zimmerman, J. (2008). *Handbook For Early Childhood Administrators*. United States of America: Pearson.
- Reynolds, A. J., Temple, J. A., Ou, S.-R., Robertson, D. L., Mersky, J. P., Topitzes, J. W., et al. (2007). Effects of a School-Based, Early Childhood Intervention on

Adult Health and Well-Being: A 19 Year Follow Up Of Low Income Families.
Arch Pediatr Adolesc Medicine, 3 (161), 730-739.

Sabuncuoğlu, Z. Ve Tüz, M. (1998). *Örgütsel Psikoloji*. (İkinci Baskı). Bursa: Ezgi Kitabevi

Sakai, A. (2006). Japonya Ve Türkiye’de Okul Öncesi Eğitimin Tarihsel Gelişimi İle Japon ve Türk Annelerin Okul Öncesi Eğitim ile İlgili Görüşlerinin Karşılaştırılması. *Yüksek Lisans Tezi*, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, *İstanbul*.

Sözer, E. (2008). Okulöncesi Öğretmeninin Görevi, Nitelikleri ve Okulöncesi Eğitime Öğretmen Yetiştirme. Ş. Yaşar (Editör), *Okulöncesi Eğitime Giriş*. Eskişehir : T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, s. 101-121’deki bölüm.

Şahin, E. (2005). *Okulöncesi Eğitimi Öğretmen Adayları ve Öğretmenleri İçin Uygulama Kılavuzu*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şeker, G. (2010). Yönetici ve Öğretmen Algılarına Göre İlköğretim Okullarında Örgütsel Demokrasinin Benimsenme ve Uygulanabilme Düzeyi. *Yüksek Lisans Tezi*, Yüzüncüyıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetim ve Teftiş Programı, Van.

Şimşek, Ş. (2002). *Yönetim ve Organizasyon*. (Yedinci Baskı). Konya: Günay Ofset.

Şişman, M. (2002). *Öğretmenliğe Giriş*. (Dördüncü Baskı). Ankara: Pegem A yayıncılık.

Şişman, M. (2010). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. (Üçüncü Baskı). Ankara: Pegem Akademi.

Şişman, M. (2011). *Eğitim Bilimine Giriş*. (8. Basım). Ankara: Pegem Akademi.

Şişman, M. (2011). *Eğitimde Mükemmellik Arayışı Etkili Okullar*. Ankara: Pegem Akademi.

Taner, M. ve Başal, H. A. (2005). . Farklı Sosyoekonomik Düzeylerde Okulöncesi Eğitimi Alan ve Almayan İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Dil Gelişimlerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. *Eğitim Fakültesi Dergisi*. Cilt 2 . (18), 395-420.

Taymaz, H. (1986). Okul Yönetimi ve Yönetici Yetiştirme. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*. Cilt 19. (1), 123-135.

Taymaz, H. (1995). *Okul Yönetimi*. Ankara: Saypa Yayınevi.

TDK.(2013).*Türk Dil Kurumu*. Türk Dil Kurumu:

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.52e57e21c8f682.46341278 adresinden 24.10.2014'te alınmıştır.

- Temel, F. (2008). Dünyada ve Türkiye'de Okulöncesi Eğitim. Ş. Yaşar. (Editör). *Okulöncesi Eğitime Giriş*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, s. 43-63'deki bölüm.
- Terzi, Ç. (2011). Okul Yönetimi. C. Bayrak. (Editör). *Türl Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını, s. 95-113'teki bölüm.
- Tok, E. (2002). Okulöncesi Eğitim Kurumlarında Yönetim Sorunları. *Yüksek Lisans Tezi*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Topalaoğlu, A.Ö (2009). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Örgütsel Amaçları Gerçekleştirmedeki Yeterlilikleri. *Yüksek Lisans Tezi*, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Topsakal, C. (2012). Türk Eğitim Sisteminin Yasal Temelleri. H. B. Memduhoğlu ve K. Yılmaz. (Editörler). *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi* (Dördüncü Baskı). Ankara: Pegem Akademi, s. 29-46'deki bölüm.
- Turaşlı, N. K. (2012). Okul Öncesi Eğitimin Tanımı Kapsamı ve Önemi. G. Haktanır (Editör). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık, s. 1-23'deki bölüm.
- UNESCO. (2007). *China Country Case Study*. <http://ddp-ext.worldbank.org/EdStats/CHNgmrpro07.pdf> adresinden 15 Şubat 2013'te alınmıştır.
- Ural, O. ve Ramazan, O. (2007). *Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü Bugünü*. Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Sempozyumu. Ankara: Türk Eğitim Derneği, s. 11-61'deki bildiri.
- Yekta, M. (2005). Okulöncesi Eğitimi Almış İlköğretim 2. Kademe 7. Sınıf Öğrencilerinin Derslerindeki Başarı Durumu. *Yüksek Lisans Tezi*, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- York, S. (2004). *A Comparasion of Early Childhood Education Systems in Japan and The United States*. Master's Thesis. Marshall University. Degree of Master of Arts Family and Consumer Sciences, Virginia.
- Yudina, E. (2010). *Rusya'da Erken Çocukluk Bakımı ve Eğitimi (EÇBE)*. Erken Çocukluk Gelişimi Konferansı, UNICEF, Ankara. <http://www.unicef.org.tr/tr/knowledge/detail/661/erken-cocukluk-gelisimi-konferansi>
- Yurdakul, S. (2011). Okul Öncesi Dönemde Çocuklarda Zeka Kapasitesinin Artırılması. *Beyin ve Öğrenme Sürecinde Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu*. İstanbul: Türkiye Özel Okullar Birliği Derneği, s. 73-75'deki makale.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (Altıncı Baskı)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Zembat, R. (2005). Okul Öncesi Eğitimde Nitelik. A. Oktay ve Ö. P. Unutkan (Editör). *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular*. İstanbul: Morpa Kültür Yayıncılık, s. 25-44'deki bölüm.
- Zhu, J. (2009). Early Childhood Education and Relative Policies in China. *International Journal of Child Care and Education Policy* , 3 (1), 51-60.

EK-1

ÖN UYGULAMA İZİN YÖNERGESİ

T.C
SAMSUN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 62530931 /605.İİİ

29.01.2013*002642

Konu : Anket Çalışması

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 07/2012 tarih ve 3616 sayılı 2012/13 nolu Genelgesi.
b) Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı yüksek lisans öğrencisi Aysun BAY'a ait 21/01/2013 tarihli dilekçe.

Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı yüksek lisans öğrencisi Aysun BAY'ın "Anaokullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin "Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları" ile ilgili hükümlerini benimseme ve uygulanabilir bulma düzeylerini ortaya koymak" konulu anketini, İlimiz Atakum belediyesi Fırat Özdemir Anaokulu, Halide Edip Adıvar Anaokulu, İrem Yavuz Anaokulu, Nene Hatun Anaokulu, Canik Belediye Evleri Anaokulu, Şerife Bacı Anaokulu, Vilayetler Hizmet Birliği Anaokulu, İlkadım Atatürk Anaokulu, Cumhuriyet Anaokulu, İlyasköy Anaokulu, Ziya Esen Anaokulu, Zübeyde Hanım Anaokulunda görev yapan yönetici ve öğretmenlere uygulayabilmesi ile ilgili ilgi (b) yazı ekinde gönderilen anket soruları müdürlüğümüzde kurulan, "Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu" tarafından 25/01/2013 tarihinde incelenmiş olup, uygun bulunmuştur.

Bahis konusu araştırmanın; ilgi (a) genelge hükümleri doğrultusunda okul müdürlerinin gözetim, denetim ve sorumluluğunda, Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Teftişi Programı yüksek lisans öğrencisi Aysun BAY tarafından İlimiz Atakum, Canik ve İlkadım ilçelerinde bulunan ilgili okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenlere uygulayabilmesi hususunu;

Olurlarınıza arz ederim.

İsmail YAVUZ
İl Millî Eğitim Müdür V.

28.01/2013 OLUR
Osman Nuri ÇOBANOĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

EK-2.

ÖN UYGULAMA YAPILAN OKULLARIN LİSTESİ

No	İlçe	Okul Adı
1	Atakum	Atakum Belediyesi Fırat Özdemir Anaokulu
2	Atakum	Halide Edip Adivar Anaokulu
3	Atakum	İrem Yavuz Anaokulu
4	Atakum	Nene Hatun Anaokulu
5	Canik	Şerife Bacı Anaokulu
6	Canik	Canik Belediye Evleri Anaokulu
7	Canik	Vilayetler Hizmet Birliği Anaokulu
8	İlkadım	Atatürk Anaokulu
9	İlkadım	Cumhuriyet Anaokulu
10	İlkadım	İlyasköy Anaokulu
11	İlkadım	Ziya Esen Anaokulu
12	İlkadım	Zübeyde Hanım Anaokulu

EK-3

ARAŞTIRMA İZİN YÖNERGESİ

T.C.
ESKİŞEHİR VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 42815220/605.01/478250

05/04/2013

Konu: Anket Uygulama Çalışması
İzin Talebi.

VALİLİK MAKAMINA

İlgi :Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nün 27/03/2013 tarih ve 1535 sayılı yazısı.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü'nden alınan ilgi yazı ile, Eğitim Yönetimi ve Politikası Anabilim Dalı/Eğitim Yönetimi ve Teftişi Yüksek Lisans programı öğrencisi Aysun BAY'IN, "Eskişehir İli Bağımsız Kamu Anaokulları Müdür ve Öğretmenleri'nin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeyleri" konulu tez çalışması yapabilmesi için, Odunpazarı ve Tepebaşı ilçelerine bağlı ek listede adı geçen 20 Anaokullarında görev yapan idareci ve öğretmenlere yönelik anket çalışması yapmak için izin talebinde bulunulmuş olup, Anket uygulama çalışması, "Araştırma ve Sosyal Etkinlik İzinleri Değerlendirme Komisyonu" tarafından da incelenmiş ve anketin okul ismi ve kişi adı soyadı belirtilmemek kaydıyla uygulanmasında sakınca görülmediği tespit edilmiştir.

Ankara Üniversitesi Rektörlüğü Öğrencisi Aysun BAY'ın, müdürlüğümüz tarafından tasdik edilen "Eskişehir İli Bağımsız Kamu Anaokulları Müdür ve Öğretmenleri'nin Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğini Benimseme ve Uygulanabilir Bulma Düzeyleri" konulu anket çalışması'nı, 2012 - 2013 eğitim - öğretim yılı 2.döneminde, Odunpazarı ve Tepebaşı İlçelerine bağlı ek listede adı geçen 20 Anaokulunda görev yapan idareci ve öğretmenlere, okul müdürlükleri'nin uygun göreceği saatlerde, dersleri aksatmadan gerçekleştirilmesi müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde takdirlerinize arz ederim.

Arif DEDE

İl Millî Eğitim Müdürü

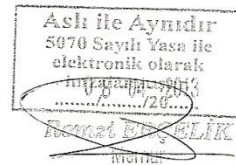
OLUR.

...../04/2013

Günhan YAZAR

Vali a.

Vali Yardımcısı

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır

Büyükdere Mh. Atatürk Blv. No:247 ESKİŞEHİR
Elektronik Ağ: <http://eskisehir.meb.gov.tr>
e-posta : sinavlar26@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: S.ERDİL
Tel : (0 222) 239 72 00
Faks: (0 222) 239 39 32

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'NE İLİŞKİN GÖRÜŞ ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Bu anket, Kamu Bağımsız Anaokullarında Görev Yapan Öğretmenlerin, Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personel Görev Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme (*hükümlerin doğruluğuna ve/veya Yönetmelik'te yer alması gerektiğine inanma*) ve Uygulanabilir Bulma Düzeyleri (*mesleki yaşıntıda/pratikte gerçekleştirilme durumu*) başlıklı yüksek lisans tezine veri toplamak üzere geliştirilmiştir.

Hazırlanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise, Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin, Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları ile ilgili hükümlerine yönelik ifadeler yer almaktadır. **Lütfen her bölümü başındaki açıklamaya göre yanıtlayınız ya da doldurunuz.**

Bu anket ile elde edilecek veriler birleştirilerek yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak, hiç kimse ya da gruba verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için, anketteki ifadeleri değerlendirirken içten ve titiz davranmanızla birlikte **ifadelerin tümüne** yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır.

Gösterdiğiniz ilgi ve özen için çok teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Aysun BAY
Yüksek Lisans Öğrencisi
Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Teftiş Programı
Cep Tel: 0 505 869 1838
E-posta: aysunbay@gmail.com

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

Yaşınız :

1. () 20-25	2. () 26-31	3. () 32-37
4. () 38-43	5. () 44-50	6. () 50 ve üzeri

Cinsiyetiniz : 1. () Kadın 2. () Erkek

Mezun Olduğunuz Program : (Lütfen Yazınız).....

Meslekteki Kıdeminiz :

1. () 1-5 yıl	2. () 6-10 yıl	3. () 11-15 yıl
4. () 16-20 yıl	5. () 21 yıl ve üzeri	

Sendikalı Olma Durumunuz :

1. () Bir Sendikaya üyeyim	2. () Bir sendikaya üye değilim
-----------------------------	----------------------------------

Çalıştığınız Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi :

1. () Yüksek	2. () Orta	3. () Düşük
---------------	-------------	--------------

BÖLÜM II

Bu bölümde, orta sütunda yer alan ifadeleri okuduktan sonra, bu ifadeleri ne düzeyde benimsediğinizi (*hükümlerin doğruluğuna ve/veya Yönetmelik'te yer alması gerektiğine inanma*) sol taraftaki ölçek üzerinde; ne düzeyde uygulanabilir bulduğunuzu (*mesleki yaşantıda/pratikte gerçekleştirilme durumu*) ise sağ taraftaki ölçek üzerinde size uygun seçenekleri işaretleyerek belirtiniz.

Lütfen her ifade için hem benimseme hem de uygulanabilir bulma kısımlarında size uygun satır boşluklarına (X) işareti koyarak düşüncenizi belirtiniz.

BENİMSEME DÜZEYİ				Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				1. Okul öncesi eğitim kurumunun, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilmesini,				
				2. Müdürün; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye yetkili olmasını,				
				3. Müdürün; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini denetlemeye yetkili olmasını,				
				4. Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun yönetilmesinden sorumlu olmasını,				
				5. Müdürün, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun geliştirilmesinden sorumlu olmasını,				
				6. Okulda bütün çalışmaları ilgililerle iş birliği yaparak eğitim yılı başlamadan önce planlamasını,				
				7. Eğitim ve yönetimin verimliliğini artırmak için gerekli araştırmaları yapmasını,				
				8. Yıllık ve günlük plânların eğitim programlarına göre hazırlanmasında öğretmenlere rehberlik etmesi.				
				9. Öğretmenlerin çalışmalarını denetlemesini,				
				10. Kurumun temizlik ve düzeni ile ilgili çalışmaları izlemesini,				
				11. Öğretmenlerin ve diğer personelin sağlık, beslenme ve temizlik işleriyle ilgili çalışmalarını izlemesini,				
				12. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında müdür yardımcısı ile iş birliği yapmasını,				
				13. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında öğretmenler ile iş birliği yapmasını,				
				14. Okulun iç ve dış güvenliğinin sağlanması yönünde gereken önlemleri almasını,				
				15. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli önlemleri almasını,				

BENİMSEME DÜZEYİ				Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları (Devam)	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				16. Eğitim materyallerinin sağlanması, kullanılması ve korunması için gerekenleri yapması.				
				17. Eğitim materyallerinin bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli önlemleri almasını,				
				18. Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlamasını,				
				19. Okulun yıllık bütçesini hazırlamasını,				
				20. Ödeneklerin zamanında ve yöntemine uygun kullanılmasına ilişkin işlemleri izlemesini,				
				21. Eğitim istatistiklerinin ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamasını,				
				22. Ödenek istem çizelgelerinin ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamasını,				
				23. Resmî yazıların hatasız ve eksiksiz hazırlanmasını sağlamasını,				
				24. Resmî yazıların ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlamasını,				
				25. Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirmesini,				
				26. Kanun, yönetmelik, yönerge ve diğer emirlerin ilgililere duyurulmasını sağlamasını,				
				27. Okulun taşınırılarını Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre devir-teslim etmesini,				
				28. Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla toplantı, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklerin düzenlenmesi için gerekli çalışmaları yapmasını,				
				29. Çocuklara verilen günlük yemek örneklerinin uygun ortamda 24 saat saklanmasını sağlamasını,				
				30. Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütmesini,				
				31. Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında harcama birimi görevini yerine getirmesini,				
				32. Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemeleri ile ilgili tedbirleri almasını,				
				33. Günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede okul-aile birliği ile de işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri almasını,				
				34. Okulun çevresinde müdür yardımcıları tarafından alan taraması yapılmasını sağlamasını,				
				35. Okulun çevresinde öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasını sağlamasını,				
				36. Çocukların sabahçı, öğlenci ve tam gün olarak gruplandırılmasında çalışan anne ve babaların taleplerini göz önünde bulundurmasını,				

BENİMSEME DÜZEYİ				Müdür Yardımcısının Görev, Yetki ve Sorumlulukları	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				1. Müdür yardımcısının, okulun işleyişinden müdüre karşı sorumlu olmasını,				
				2. Müdür yardımcısının, işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumlu olmasını,				
				3. Müdür yardımcısının, okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapmasını,				
				4. Müdür yardımcısının, öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izlemesini,				
				5. Aylık yemek listesini hazırlamasını,				
				6. Aylık yemek listesini hazırlatmasını,				
				7. Yemekhane ve okulun genel temizlik işlerini organize etmesini,				
				8. Okula gelen erzakın muayenesini yapmasını,				
				9. Günlük erzakın ambardan çıkarılmasını sağlamasını,				
				10. Gerektiğinde okul müdürüne vekâlet etmesini,				
				11. Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında gerçekleştirme birimi görevini yürütmesini,				
				12. Okul müdürü tarafından verilen diğer görevleri yapmasını,				
				13. Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini sağlamasını,				
				14. Günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede çocukların gözetimleri ile ilgili olarak okul müdürü tarafından alınan tedbirlerin uygulanmasına yardımcı olmasını,				
Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları								
				1. Öğretmenin, kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,				
				2. Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,				
				3. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını,				
				4. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları uygulamasını,				
				5. Öğretmen çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını,				
				6. Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlamasını,				
				7. Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlamasını,				
				8. Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutmasını,				

BENİMSEME DÜZEYİ				Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları (Devam)	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				9. Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporunu e-okul sistemine işlemesini,				
				10. Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini,				
				11. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılmasını,				
				12. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaları uygulamasını,				
				13. Okulda kutlanacak özel günleri plânlamasını,				
				14. Özel günlerle ilgili planlamaları uygulamasını,				
				15. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını,				
				16. Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirmesini,				
				17. Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi'ni okumasını,				
				18. İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini,				
				19. Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,				
				20. Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapmasını,				
				21. Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılmasını,				
				22. Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını,				
				23. Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını,				
Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları								
				1. Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını,				
				2. Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini,				
				3. Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini,				
				4. Nöbetçi Öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını,				
				5. Nöbetçi Öğretmenin, çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirmesini,				

BENİMSEME DÜZEYİ				Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları (Devam)	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				6. Nöbetçi Öğretmenin eğitim ve yönetim işlerinin düzenli olarak yürütülmesinde, okul yöneticilerine yardımcı olmasını,				
				7. Nöbetçi Öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını,				
				8. Nöbetçi Öğretmenin grubundaki çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlamasını,				
				9. Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını,				
				10. Okulun temizliğinin yapılmasını sağlamasını,				
				11. Her türlü yangın tehlikesine karşı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamasını,				
				12. Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri almasını,				
				13. Olağanüstü durumlarda durumu ilgililere bildirmesini,				
				14. Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını,				
				15. Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunmasını,				
				16. Okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunmasını,				
Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen yazınız.								
Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin uygulanabilirliğini artırmaya yönelik başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen yazınız.								

UYGULAMA BİTMİŞTİR

TEŞEKKÜRLER

OKULÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ'NE İLİŞKİN GÖRÜŞ ANKETİ

Değerli Meslektaşım,

Bu anket, Kamu Bağımsız Anaokullarında Görev Yapan Öğretmenlerin, Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin Personel Görev Yetki ve Sorumlulukları ile İlgili Hükümlerini Benimseme (*hükümlerin doğruluğuna ve/veya Yönetmelik'te yer alması gerektiğine inanma*) ve Uygulanabilir Bulma Düzeyleri (*mesleki yaşantıda, pratikte gerçekleştirilme durumu*) başlıklı yüksek lisans tezine veri toplamak üzere geliştirilmiştir.

Hazırlanan anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler, ikinci bölümde ise, Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin, Personelin Görev Yetki ve Sorumlulukları ile ilgili hükümlerine yönelik ifadeler yer almaktadır. **Lütfen her bölümü başındaki açıklamaya göre yanıtlayınız ya da doldurunuz.**

Bu anket ile elde edilecek veriler birleştirilerek yalnızca bilimsel amaçlar için kullanılacak, hiç kimse ya da gruba verilmeyecektir. Araştırmanın sağlıklı sonuçlara ulaşabilmesi için, anketteki ifadeleri değerlendirirken içten ve titiz davranmanızla birlikte **ifadelerin tümüne** yanıt vermeniz büyük önem taşımaktadır.

Gösterdiğiniz ilgi ve özen için çok teşekkür eder, saygılarımı sunarım.

Aysun BAY
Yüksek Lisans Öğrencisi
Ankara Üniversitesi Eğitim Yönetimi ve Teftişi Bölümü
Cep Tel: 0 505 869 1838
E-posta: aysunbay@gmail.com

BÖLÜM I KİŞİSEL BİLGİLER

- Yaşınız** :
1. () 20-25	2. () 26-31	3. () 32-37
4. () 38-43	5. () 44-49	6. () 50 ve üzeri
- Cinsiyetiniz** : 1. () Kadın 2. () Erkek
- Mezun Olduğunuz Program** : (Lütfen Yazınız).....
- Meslekteki Kıdeminiz** :
1. () 1-5 yıl	2. () 6-10 yıl	3. () 11-15 yıl
4. () 16-20 yıl	5. () 21 yıl ve üzeri	
- Sendikalı Olma Durumunuz** :
1. () Bir Sendikaya üyeyim	2. () Bir sendikaya üye değilim
- Çalıştığınız Okulun Bulunduğu Bölgenin Sosyo-Ekonomik Düzeyi** :
1. () Yüksek	2. () Orta	3. () Düşük

BÖLÜM II

Bu bölümde, orta sütunda yer alan ifadeleri okuduktan sonra, bu ifadeleri ne düzeyde benimsediğinizi (hükümlerin *doğruluğuna ve/veya Yönetmelik'te yer alması gerektiğine inanma*) sol taraftaki ölçek üzerinde; ne düzeyde uygulanabilir bulduğunuzu (*mesleki yaşıntıda/pratikte gerçekleştirilme durumu*) ise sağ taraftaki ölçek üzerinde size uygun seçenekleri işaretleyerek belirtiniz.

Lütfen her ifade için hem benimseme hem de uygulanabilir bulma kısımlarında size uygun satır boşluklarına (X) işareti koyarak düşüncenizi belirtiniz.

BENİMSEME DÜZEYİ				Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				1. Öğretmenin kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,				
				2. Öğretmenin, programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olmasını,				
				3. Öğretmenin, eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlamasını,				
				4. Eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları uygulanmasını,				
				5. Öğretmenin çalışma (eğitim) saatleri devam takip defterini imzalamasını,				
				6. Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlamasını,				
				7. Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlamasını,				
				8. Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutmasını,				
				9. Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporunu e-okul sistemine işlemesini,				
				10. Öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işlemesini,				
				11. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılmasını,				
				12. Aile eğitimiyle ilgili çalışmaları uygulamasını,				
				13. Okulda kutlanacak özel günleri plânlamasını,				
				14. Özel günlerle ilgili planlamaları uygulamasını,				
				15. Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler almasını,				
				16. Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirmesini,				
				17. Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisi'ni okumasını,				

BENİMSEME DÜZEYİ				Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları (Devam)	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				18. İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde gerçekleştirme birimi görevini yerine getirmesini,				
				19. Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılmasını,				
				20. Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapmasını,				
				21. Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılmasını,				
				22. Çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlamasını,				
				23. Üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlamasını,				
Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları								
				1. Nöbetin, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulmasını,				
				2. Kadınlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmemesini,				
				3. Hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmemesini,				
				4. Nöbetçi öğretmenin okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunmasını,				
				5. Nöbetçi öğretmenin çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirmesini,				
				6. Nöbetçi öğretmenin eğitim ve yönetim işlerinin düzenli olarak yürütülmesinde, okul yöneticilerine yardımcı olmasını,				
				7. Nöbetçi öğretmenin okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunmasını,				
				8. Nöbetçi öğretmenin grubundaki çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlamasını,				
				9. Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını sağlamasını,				
				10. Okulun temizliğinin yapılmasını sağlamasını,				

BENİMSEME DÜZEYİ				Nöbetçi Öğretmenin Görev ve Sorumlulukları (Devam)	UYGULANABİLİR BULMA DÜZEYİ			
Çok	Orta	Az	Hiç		Çok	Orta	Az	Hiç
				11. Her türlü yangın tehlikesine karşı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlamasını,				
				12. Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri almasını,				
				13. Olağanüstü durumlarda durumu ilgililere bildirmesini,				
				14. Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazarak imzalamasını,				
				15. Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunmasını,				
				16. Okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunmasını,				
Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin benimsenebilirliğini artırmaya yönelik başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen yazınız.								
Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin uygulanabilirliğini artırmaya yönelik başka görüş ve önerileriniz varsa lütfen yazınız.								

UYGULAMA BİTMİŞTİR

TEŞEKKÜRLER

EK-5

OKUL ÖNCESİ EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ KISIM

Genel Hükümler

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1- Bu Yönetmeliğin amacı; Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının kuruluş, yönetim, eğitim, görev ve işleyişi ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Yönetmelik, Millî Eğitim Bakanlığına bağlı resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumlarının kuruluş, yönetim, eğitim, görev ve işleyişi ile ilgili esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (Değişik:RG-21/7/2012-28360)

Bu Yönetmelik, 5/1/1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 8/2//2007 tarihli ve 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu ile 25/8/2011 tarihli ve 652 sayılı Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 7 nci ve 27 nci madde hükümlerine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4- Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık: Millî Eğitim Bakanlığını,
- b) Bakan: Millî Eğitim Bakanını,
- c) Millî Eğitim Müdürlüğü: Okulun bağlı bulunduğu İl/İlçe Millî Eğitim Müdürlüğünü,
- d) Okul Öncesi Eğitim Kurumu: Okul öncesi çağı çocuklarına eğitim veren resmî ve özel okul öncesi eğitim kurumunu,
- e) Okul: Anaokulu ile bünyesinde uygulama sınıfı ve ana sınıfı bulunan her derece ve türdeki okulu,
- f) **(Değişik:RG-21/7/2012-28360)** Anaokulu: 37-66 ay arası çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu,
- g) **(Değişik:RG-21/7/2012-28360)** Ana sınıfı: 48-66 ay arası çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıfı,
- h) **(Değişik:RG-21/7/2012-28360)** Uygulama sınıfı: 37-66 ay arası çocukların eğitimi amacıyla okul öncesi eğitimle ilgili program uygulayan mesleki ve teknik öğretim kurumları bünyesinde açılan sınıfı,
- ı) Eğitim Yılı: Eğitimin başladığı tarihten, sonraki eğitim yılının başladığı tarihe kadar geçen süreyi,

j) **(Değişik:RG-20/02/2006-26086)** Tam Gün Eğitim: Anaokulları ile uygulama sınıflarında aynı çocuk grubuna yönelik olarak günün sabah ve öğleden sonraki bölümlerini kapsayacak ve öğretmenlerin günlük çalışma saati süresini aşmayacak biçimde okul müdürlüğünce düzenlenen zaman çizelgesine göre yapılan eğitimi,

k) **(Değişik:RG-20/02/2006-26086)** Yarım Gün Eğitim: Okul öncesi eğitim kurumlarında günde 6 çalışma saati süresini aşmayacak şekilde sabah veya öğleden sonra yapılan eğitimi,

l) İkili Eğitim : Okul öncesi eğitim kurumlarında, her grupta bir öğretmen olmak ve günde 6 çalışma saati süresini aşmamak kaydıyla sabah ve öğleden sonra yapılan eğitimi,

m) **(Değişik:RG-20/02/2006-26086)** Çalışma Saati Süresi: Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli öğretmenlerin günlük çalışma saatleri ile aylık ve ek ders ücretlerinin hesaplanmasına esas olan 50 dakikalık süreyi,

n) Müdür: Anaokulu müdürü ile ana sınıfı ve uygulama sınıflarının bağlı bulunduğu okulun müdürünü,

o) Müdür Yardımcısı: Anaokulu müdür yardımcısı ile ana sınıfı ve uygulama sınıflarının bağlı bulunduğu okulun müdür yardımcısını,

p) Bölüm Şefi: Uygulama sınıfı yöneticisini,

r) **(Değişik:RG-31/7/2009-27305)** Öğretmen: Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli okul öncesi eğitimi öğretmenini,

s) Usta Öğretici: Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak görevlendirilen kişiyi,

ş) Öğretmenler Kurulu: Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli yönetici ve öğretmenlerden meydana gelen kurulu,

t) Zümre Öğretmenler Kurulu: Okul öncesi eğitim kurumlarında aynı yaş grubu çocukların eğitiminden sorumlu öğretmenlerden oluşan kurulu,

u) Veli : Çocuğun ana veya babasını, vasisini ya da yasal sorumluluğunu üstlenen kişiyi,

ü) **(Ek:RG-6/9/2008-26989)** e-okul: Millî Eğitim Bakanlığı okul yönetim bilgi sistemi olup okullara ait her türlü iş ve işlemlerin elektronik ortamda yürütüldüğü ve bilgilerin saklandığı sistemi,

v) **(Ek:RG-31/7/2009-27305)** Normal eğitim: Ana sınıflarında sabah ve öğleden sonrayı kapsayacak şekilde günde 6 eğitim saati süreyle yapılan eğitimi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Kuruluş, Amaçlar, ilkeler ve Çalışma Kuralları

Kuruluş

Madde 5- **(Değişik:RG-20/02/2006-26086)**

Mecburî ilköğretim çağına girmemiş çocukların eğitimini kapsayan ve isteğe bağlı olan okul öncesi eğitim kurumları, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkelerine uygun olarak; ilgili Yönetmelikler doğrultusunda il millî eğitim müdürlüğünün teklifi ile Valilikçe açılır ve aynı usulle kapatılır.

Okul Öncesi Eğitimin Amaçları

Madde 6- Okul öncesi eğitiminin amaçları, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak;

a) Çocukların; Atatürk, vatan, millet, bayrak, aile ve insan sevgisini benimseyen, millî ve manevî değerlere bağlı, kendine güvenen, çevresiyle iyi iletişim kurabilen, dürüst, ilkel, çağdaş düşünceli, hak ve sorumluluklarını bilen, saygılı ve kültürel çeşitlilik içinde hoşgörülü bireyler olarak yetişmelerine temel hazırlamak amacıyla çaba göstermek,

b) Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,

c) Çocukların Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamak,

d) Çocuklara sevgi, saygı, iş birliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma gibi davranışları kazandırmak,

e) Çocuklara hayal güçlerini, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerilerini, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışlarını kazandırmak,

f) Çocukları ilköğretime hazırlamaktır.

Okul Öncesi Eğitimin İlkeleri

Madde 7- (Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305) Okul öncesi eğitimde:

a) Çocukların bedensel, bilişsel, duygusal, sosyal, kültürel, dil ve hareket gibi çok yönlü gelişimlerini destekleyecek eğitim ortamı hazırlanır.

b) Eğitim etkinlikleri düzenlenirken; çocukların yaşları, gelişim özellikleri, öğrenme hızları, ilgileri, gereksinimleri ile okulun ve çevrenin imkânları dikkate alınır.

c) Çocukların; beslenme, uyku, öz bakım becerileri, doğru ve sağlıklı temel alışkanlıklar kazanmalarının yanında doğa sevgisiyle çevreye duyarlı olmaları da sağlanır.

d) Eğitim etkinlikleri; çocukların, sevgi, saygı, iş birliği, katılımcılık, sorumluluk, yardımlaşma ve paylaşma duygularını geliştirici nitelikte olur.

e) Eğitim, sevgi ve şefkat anlayışı içinde yürütülür. Çocuklara eşit davranılır ve bireysel özellikler gözönünde bulundurulur. Çocukların öz güvenlerini kazanmaları için ceza, baskı uygulanmaz ve kısıtlamalara yer verilmez.

f) Eğitim etkinliklerinin değerlendirilmesinde belirlenen hedeflere ne ölçüde ulaşıldığı tespit edilir. Plânlama yapılırken bu sonuçlar dikkate alınır.

g) Çocukların kendilerini ifade ederken; Türkçe'yi doğru ve güzel konuşmalarına öncelikli önem verilir.

h) Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı hazırlanması için çaba gösterilir.

ı) Oyun, çocuklar için en uygun öğrenme yöntemi olarak uygulanır.

j) Eğitim programı hazırlanırken ailelerin ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınır, ailenin eğitime etkin katılımı sağlanır.

k) Çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilir.

Temel Çalışma Kuralları

Madde 8 — (Başlığı ile birlikte Değişik:RG-20/02/2006-26086)

(Değişik birinci fıkra: RG-09/06/2007-26547) Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim yılı süresinin 180 iş gününden az olmaması esastır. Ancak, 180 inci iş gününün haftanın ilk üç iş gününe rastlaması durumunda, eğitim yılının bitim tarihi, bir önceki haftanın son iş gününe alınarak kısaltılabilir. Kurumların eğitim-öğretim yılı içinde eğitime açılması ve zorunlu olarak eğitime ara verilmesi durumlarında bu süre aranmaz.

(Değişik ikinci fıkra:RG-27/10/2007-26683) Bir gruptaki çocuk sayısının 10 dan az, 20 den fazla olmaması esastır. Çocuk sayısı fazla olduğu takdirde ikinci grup oluşturulur. Ancak, her bir grubun azamî çocuk sayısı dolmadan yeni grup oluşturulamaz. Tek ana sınıflarında ve uygulama sınıflarında ise sınıf kapasitesi dikkate alınarak çocuk sayısı 25 e kadar çıkarılabilir.

(Değişik üçüncü fıkra:RG-27/10/2007-26683) Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar için düzenlenen eğitim etkinliklerinin aralıksız olması esastır. Bir çalışma saati süresi 50 dakikadır. Tam gün eğitim yapılan bağımsız anaokulu ve uygulama sınıflarında öğle yemeği için 60 dakika ara verilir..

Tam gün eğitim yapılan okullarda haftanın salı, çarşamba ve perşembe günlerinde günlük çalışma saati süresi sona eren öğretmenlerin görev yerlerinden ayrılmaları hâlinde, velilerin çocukları teslim almaları sağlanır. Velileri tarafından teslim alınmayan çocuklara bu saatlerde okul müdürlüğünce yapılacak plânlamaya uygun olarak; anaokulu müdürü/bölüm şefi, varsa anaokulu müdür yardımcısı, nöbetçi öğretmenler tarafından nezaret edilir ve velilerine teslim edilir. Zorunlu hâllerde, okulda görevli sözleşmeli personelin yukarıda belirtilen sorumlulara yardımcı olmaları sağlanabilir.

Bu kurumlarda binanın fizikî durumu, kapasitesi, personel sayısı, çevre şartları, velilerin istekleri ve çocuk sayısı göz önünde bulundurularak;

a) Anaokulları ve uygulama sınıflarında tam gün eğitim ile ikili eğitimden biri veya her iki eğitim şekline bir günlük eğitim süreci içinde yer verilebilir.

b) **(Değişik:RG-27/10/2007-26683)** Ana sınıflarında ikili eğitim yapılması esastır. Ancak, normal öğretim yapılan ve ikinci grup oluşturacak sayıda çocuk bulunmayan okullarda okulun öğretim şekline uygun olarak da eğitim yapılabilir.

c) Okul öncesi eğitim kurumlarında öğretmenlerin çalışma saatleri, **(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989)** Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar ile Okul Öncesi Eğitim Programına uygun olarak; tam gün eğitimde bir günde en çok 9, haftada 42 çalışma saati süresini, ikili ve yarım gün eğitimde ise bir günde 6, haftada 30 çalışma saati süresini geçmeyecek şekilde okul yönetimince düzenlenir.

d) Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve geliştirmek, çalışan anne-babanın taleplerini karşılamak için bu maddenin ikinci fıkrasında belirtilen sayıda her yaş grubundan başvurunun olması hâlinde; okul müdürlüğünce Okul Öncesi Eğitim Programı doğrultusunda, çocuklar için önem ve öncelik arz eden konuları kapsayan ve valiliklerce onaylanacak program çerçevesinde iki ayı geçmemek üzere yaz aylarında da eğitim yapılabilir. Yaz aylarında yapılan eğitimde, okul öncesi eğitimden yararlanamayan **(Değişik ibare:RG-21/7/2012-28360)** 60-66 ay arası çocuklara öncelik tanınır. Yaz eğitimine katılmış olmaları bu çocuklara yeni eğitim yılı için kayıta öncelik hakkı sağlamaz. **(Değişik:RG-31/7/2009-27305)** Yaz eğitimi döneminde yapılan eğitim çalışmalarının sonuçları, değerlendirildikten sonra rapor hâlinde il millî eğitim müdürlüklerince Eylül ayı içerisinde elektronik ortamda Bakanlığa bildirilir.

İKİNCİ KISIM

Kayıt- Kabul ve Devam-Devamsızlık

Kayıt Zamanı

MADDE 9 – (Değişik:RG-31/7/2009-27305)

Okul öncesi eğitim kurumuna kayıtlar, ilköğretim kurumları kayıtları ile birlikte Haziran ayında başlar ve çalışma takviminde belirtilen zamanlarda e-okul sistemi üzerinden aday kayıt bölümüne yapılır. Kayıt işlemi sırasında çocuğun, 5490 sayılı Nüfus Hizmetleri Kanunu hükümlerince oluşturulan Ulusal Adres Veri Tabanındaki bilgileri kontrol edilir. Aday kayıtları, Eylül ayının sonuna kadar kesin kayda dönüştürülür ve çocuklara okul numarası verilir. Çocukla ilgili işlemler e-okul sisteminde okul numarasıyla da takip edilebilir. Bu numara, çocuğun okuldan ilişkisi kesilinceye kadar başka bir çocuğa verilmez.

Okula Kayıt

Madde 10- Kayıt-kabul aşağıdaki esaslara göre yapılır:

- a) **(Değişik:RG-21/7/2012-28360)** Anaokulu ve uygulama sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 37 aydan gün alan ve 66 ayını doldurmamış çocukların kaydı yapılır.
- b) **(Değişik:RG-21/7/2012-28360)** Ana sınıflarına, kayıtların yapıldığı yılın eylül ayı sonu itibarıyla 48 ayını dolduran ve 66 ayını doldurmamış çocuklar kaydedilir.
- c) **(Değişik:RG-21/7/2012-28360)** Rehberlik araştırma merkezlerinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca düzenlenen rapor sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına yerleştirilmeleri uygun görülen 37-66 ay arası çocuklar, ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel ve birden çok yetersizliği olmamak şartıyla 10 çocuk bulunan sınıflarda ikiden, 20 çocuk bulunan sınıflarda ise birden fazla olmayacak şekilde kaydedilirler.
- d) **(Ek:RG-20/02/2006-26086) (Değişik birinci cümle:RG:27/10/2007-26683)** Çocukların, ailelerinin ikamet ettikleri yere en yakın okul öncesi eğitim kurumuna kaydedilmeleri esastır. Ancak, belgelendirilmek kaydıyla çalışan anne-babalar çocuklarını, boş kontenjan olması ve Çocuk Yerleştirme Komisyonunca uygun bulunması durumunda iş yerine en yakın okul öncesi eğitim kurumuna da kayıt yaptırabilirler. Komisyon, millî eğitim müdürünün görevlendireceği müdür yardımcısı veya şube müdürünün başkanlığında, eğitim bölgesinde bulunan okul öncesi eğitim kurumlarının özelliklerine göre seçilen en çok dört okul müdüründen oluşur. Komisyon üyeleri, il/ilçe millî eğitim müdürü tarafından belirlenir. Komisyon, çocukların ikamet ettikleri yerleri ve kurumların kapasitelerini dikkate alarak, dengeli bir şekilde okul öncesi eğitim kurumlarına kaydedilmeleri için gerekli plânlamayı yapar. İl/ilçe millî eğitim **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305) müdürlükleri**, yapılan plânlamayı okul öncesi eğitim kurumları ile muhtarlıklara yazılı olarak bildirir. Okul müdürleri plânlamaya ilişkin komisyon kararını, okulda velilerin görebilecekleri bir yere asar ve uygulanmasını sağlar. Kontenjanı dolmayan kurumlara bölge dışından da çocuk kaydı yapılır.
- e) **(Ek:RG-6/9/2008-26989) (Değişik:RG-21/7/2012-28360)** 60-66 ay arası çocuklardan gelişim yönünden hazır olduğu anlaşılanlar, velisinin yazılı isteği üzerine ilkokula, diğerleri ise okul öncesi eğitim kurumlarına kaydedilebilir.

Seçici Komisyon ve Görevleri

Madde 11- Kayıtların başlamasından 15 gün önce okul müdürünün teklifi ve il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün onayı ile okul müdürü başkanlığında varsa müdür yardımcısı/bölüm şefi ve sene sonu öğretmenler kurulu toplantısında seçilen iki öğretmenden seçici komisyon oluşturulur.

Seçici komisyon:

- a) Kurumun fiziksel koşullarını, kapasitesini ve önceki yıldan devam eden çocukları da dikkate alarak okula alınacakların sayısını tespit eder.
- b) Kız ve erkek çocukların sayı itibarıyla gruplara dengeli olarak dağılımını sağlar.
- c) **(Değişik:RG-20/02/2006-26086)** Şehit, harp malûlü, gazi çocukları, anne ve babası veya bunlardan birisi ölmüş ya da anne-babası ayrılmış, ekonomik durumu yetersiz olan ailelerin çocukları ile özel eğitim gerektiren çocuklara öncelik tanır.
- d) **(Mülga:RG-20/02/2006-26086)**
- e) **(Değişik:RG-6/9/2008-26989)** (c) bendine göre yapılan kayıtlar belgelendirilir ve e-okul sistemine işlenir.
- f) Başvuruların fazla olması durumunda velilerin huzurunda kur' a çekimi yapar.
- g) Kurumlara, kapasitenin 1/10 u oranında şehit, malûlü, gazi ve yoksul aile çocukları ücretsiz kabul edilir. Bu şartları taşıyanlardan ücretsiz kayıt yaptırmak isteyenler, Ek 5 inceleme formunu doldurup belgeleriyle birlikte seçici komisyona teslim ederler. Seçici komisyon, bu formdaki bilgileri belgeye dayalı olarak inceler, ücretsiz kayıt yapılıp yapılmayacağına karar verir.

Kayıt İçin Alınacak Belgeler

Madde 12- (Değişik:RG-3/4/2012-28253)

Okul öncesi eğitim kurumlarına alınacak çocukların kayıt şartları, kayıtların başlayacağı tarihten 15 gün önce okulun uygun bir yerinde görülebilecek şekilde ilan edilir.

Kayıt için istenen belgeler;

- a) Başvuru formu.
- b) Varsa 11 inci maddenin ikinci fıkrasının (c) bendinde tercih sebebi sayılan belgeler.
- c) Dört adet fotoğraf.
- ç) Aşı kartı.

Kayıt işlemleri sırasında çocuğun kimlik bilgilerine ilişkin olarak başvuru formunda belirtilen çocuğa ait T.C. kimlik numarası esas alınır. Başvuru formunda belirtilen T.C. kimlik numarasının çocuğa ait olduğunu teyit etmek amacıyla çocuğa ait nüfus cüzdanı aslının gösterilmesi istenebilir. Kayıt işlemleri sırasında çocuğun veya velisinin nüfus cüzdanı fotokopisi, yerleşim yeri belgesi gibi çocuğun veya velisinin kimlik ve adres bilgilerine ilişkin olarak herhangi bir belge talep edilmez.

Ayrıca velilerden çocukların kişisel kullanımları dışında hiçbir malzeme ve araç istenmez.

Veli Zorunluluğu

Madde 13- Kurumlara kabul edilen her çocuğun bir velisi olur.

Veli, çocuğun okula zamanında teslim edilmesini, günlük eğitimin bitiminde teslim alınmasını sağlar ve çocukla ilgili diğer yükümlülükleri yerine getirir.

Devam - Devamsızlık

Madde 14- Kayıtları yapılan çocukların kuruma günlük eğitimi aksatmayacak şekilde devam etmelerinin sağlanması esastır. Ancak özel eğitim gerektiren çocukların sosyal uyum ve gelişim özelliğine göre günlük devam sürelerinde esneklik sağlanır.

Özürsüz olarak aralıksız 10 gün okula devam etmeyen çocuğun velisi okul müdürlüğünce yazı ile uyarılır. Bu uyarıya rağmen özürsüz olarak aralıksız 20 gün okula devam etmeyen ve devam ettiği hâlde belirtilen süre içinde ücretleri yatırılmayan çocukların kaydı silinir. Bu durum veliye yazılı olarak bildirilir.

(Ek:RG-6/9/2008-26989) Çocukların devamsızlıkları, e-okul sistemine işlenir ve öğretmenler ile yöneticiler tarafından takip edilir.

Hastalık Sonrası Okula Devam

Madde 15- Bulaşıcı bir hastalık nedeniyle okula devam edemeyen çocuklar, sakınca olmadığına ilişkin sağlık kuruluşlarından alınacak tabip raporu ile kuruma devam edebilirler.

ÜÇÜNCÜ KISIM

Personelin Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Görevlendirilecek Personel

Madde 16- Okul öncesi eğitim kurumlarında, 10/8/1999 tarihli ve 23782 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumların Yönetici ve Öğretmenlerinin Norm Kadrolarına İlişkin Yönetmelik hükümleri çerçevesinde belirlenecek yönetici ve öğretmenlerin dışında gereksinim ve kadro imkânları çerçevesinde;

- a) Anaokullarında; usta öğretici, memur, tabip, psikolog, aşçı, kaloriferci, şoför, teknisyen, hizmetli ve bekçi,
- b) Ana sınıflarında; usta öğretici ve hizmetli,
- c) Uygulama sınıflarında; usta öğretici, aşçı ve hizmetli görevlendirilir.

Okul Müdürünün Görev, Yetki ve Sorumlulukları

Madde 17- Okul öncesi eğitim kurumu, demokratik eğitim-öğretim ortamında diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Müdür; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge, program ve emirlere uygun olarak okulun bütün işlerini düzenlemeye, yürütmeye ve denetlemeye yetkilidir. Müdür, kalite yönetimi anlayışına uygun olarak okulun yönetilmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesinden sorumludur.

Müdür:

- a) Okulda bütün çalışmaları ilgililerle iş birliği yaparak eğitim yılı başlamadan önce plânlar ve düzenler.
- b) Eğitim ve yönetimin verimliliğini artırmak, eğitimin kalitesini yükseltmek ve bu konuda sürekli gelişimi sağlamak için gerekli araştırmaları yapar, eğitimle ilgili gelişmeleri izler ve sonuçlarını değerlendirir.
- c) Yıllık ve günlük plânların eğitim programlarına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder, plânlarını imzalar ve çalışmalarını denetler.
- d) Kurumun temizlik ve düzeni ile öğretmen ve diğer personelin sağlık, temizlik ve beslenme işleriyle ilgili çalışmalarını izler. Aylık yemek listesinin çocukların gelişim özellikleri, ihtiyaçları ve çevre şartları doğrultusunda hazırlanmasında müdür yardımcısı ve öğretmenlerle iş birliği yapar.
- e) Okul bina ve tesislerinin kullanımı, bakımı, temizliği, doğal afete karşı korunması, binanın fiziksel durumu ve donanımından kaynaklanan kazalara neden olabilecek merdiven, radyatör, soba, korniş, kapı, pencere, kaygan zemin, oyun materyali ve benzeri unsurlara karşı okulun iç ve dış güvenliğinin sağlanması yönünde gereken önlemleri alır.
- f) Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için gerekli önlemleri alır.
- g) Eğitim materyallerinin sağlanması, kullanılması, korunması, bakımı, temizliği ve düzeni için gerekli önlemleri alır.
- h) Çocukların periyodik olarak sağlık kontrollerinin yapılmasını sağlar.
- i) Okulun yıllık bütçesini hazırlar, ödeneklerin zamanında ve yöntemine uygun kullanılmasına ilişkin işlemleri izler, bütçenin ilgili makamlara gönderilmesini sağlar.
- j) Eğitim istatistiklerinin, ödenek istem çizelgelerinin ve resmî yazıların hatasız ve eksiksiz hazırlanmasını ve ilgili makamlara zamanında gönderilmesini sağlar.
- k) Okulla ilgili olağanüstü durumları ilgili makama bildirir.

l) **(Değişik:RG-6/9/2008-26989)** İlgili makamlarca yazılı, basılı ya da elektronik ortamda yayımlanan kanun, yönetmelik, yönerge ve diğer emirlerin ilgililere duyurulmasını sağlar. Mevzuatın uygulanması ile ilgili önlemleri alır.

m) **(Değişik:RG-31/7/2009-27305)** Okulun taşınırlarını, göreve başlama veya görevden ayrılma durumunda 18/1/2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre devir-teslim eder.

n) Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla toplantı, panel, sempozyum ve benzeri etkinliklerin düzenlenmesi için gerekli çalışmaları yapar.

o) Çocuklara verilen günlük yemek örneklerinin uygun ortamda 24 saat saklanmasını sağlar.

p) Personelin disiplin ve sicili ile ilgili iş ve işlemlerini yürütür.

r) Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** harcama birimi görevini yerine getirir.

s) Görev tanımlarında belirtilen diğer görevleri yapar.

ş) **(Ek:RG-27/10/2007-26683)** Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini ve günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede okul-aile birliği ile de işbirliği yaparak çocukların gözetimleri ile ilgili tedbirleri alır.

t) **(Ek:RG-6/9/2008-26989)** Okulun çevresinde müdür yardımcıları ve öğretmenler tarafından alan taraması yapılmasını sağlar.

u) **(Ek:RG-6/9/2008-26989)** Çocukların sabahçı, öğlenci ve tam gün olarak gruplandırılmasında çalışan anne ve babaların taleplerini göz önünde bulundurur.

Müdür Yardımcısı

Madde 18- Müdür yardımcısı, okulun işleyişinden ve işlerin düzenli olarak yürütülmesinden müdüre karşı sorumludur.

Müdür Yardımcısı:

a) Okulun yönetim, eğitim ve büro işleriyle ilgili olarak müdür tarafından verilen görevleri yapar.

b) Öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izler.

c) Aylık yemek listesini hazırlar veya hazırlatır.

d) Yemekhane ve okulun genel temizlik işlerini organize eder.

e) Okula gelen erzakın muayenesini ve günlük erzakın ambardan çıkarılmasını sağlar.

f) Gerektiğinde okul müdürüne vekâlet eder.

g) Velilerden alınan ücretlerin harcanmasında **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** gerçekleştirme birimi görevini yürütür.

h) Okul müdürü tarafından verilen diğer görevleri yapar.

i) **(Ek:RG-27/10/2007-26683)** Okulda öğle yemeği saatlerinde çocukların düzenli olarak yemek yemelerini ve günlük eğitimin sona ermesinden velilerin çocuklarını teslim almalarına kadar geçen sürede çocukların gözetimleri ile ilgili olarak okul müdürü tarafından alınan tedbirlerin uygulanmasına yardımcı olur.

Bölüm Şefi

Madde 19- Meslekî ve teknik eğitim kurumları bünyesindeki uygulama sınıflarında görevli bölüm şefi, uygulama sınıfının amaçlarına uygun olarak işleyişinden okul müdürüne karşı sorumludur.

Bölüm Şefi:

- a) Bölümün işleyişini koordine eder, yıllık ve günlük plânların eğitim programına göre hazırlanmasında ve diğer çalışmalarda öğretmenlere rehberlik eder.
- b) Öğretmenlerce tutulan çocuk gelişim kayıtlarını izler.
- c) Personelin sağlık, temizlik, beslenme işleriyle ilgili çalışmalarını izler ve denetler.
- d) Çocukların sağlık kontrollerinin yapılmasını ve kayıtlarının tutulmasını sağlar.
- e) Beslenmenin dengeli olabilmesi için yemek listesinin hazırlanmasında ev yönetimi ve beslenme öğretmenleriyle iş birliği yapar.
- f) Okula gelen erzakın muayenesinde ve günlük erzakın ambardan çıkarılmasında hazır bulunur.
- g) Müdür tarafından verilen diğer görevleri yapar.

Öğretmen

Madde 20- Öğretmen; kanun, tüzük, yönetmelik, yönerge ve emirlerle programlarda belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar gereğince kendisine verilen ders ve ek ders görevini yapmak zorundadır.

Öğretmen;

- a) **(Değişik:RG-31/7/2009-27305)** Eğitim programına uygun olarak yıllık ve günlük planları hazırlar ve uygular, Öğretmen Çalışma (Eğitim) Saatleri Devam Takip Defterini (EK-9) doldurur ve imzalar. Ayrıca Sınıf Ders Defteri doldurmaz.
- b) Etkinlikler için gereken eğitim materyallerini hazırlar. Araç-gereç ve eğitim materyallerinin korunmasını, bakım ve onarımını sağlar.
- c) **(Değişik:RG-31/7/2009-27305)** Her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutar. Kazanım değerlendirme dosyasındaki bilgiler esas alınarak hazırlanan gelişim raporu ile öğrenci dosya bilgilerini e-okul sistemine işler.
- d) Aile eğitimiyle ilgili çalışmaların plânlanmasına katılır ve uygular.
- e) Okulda kutlanacak özel günleri plânlar ve uygular.
- f) Okulun genel eğitim etkinliklerine katılır.
- g) Özel eğitim gerektiren çocukların eğitimi için önlemler alır.
- h) Nöbet çizelgesine uygun olarak nöbet görevini yerine getirir.
- ı) Kanun, Tüzük, Yönerge, Genelge ve Tebliğler Dergisini okur ve imzalar.
- j) Öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu toplantılarına katılır.
- k) İhtiyaç ve görevlendirme hâlinde **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** gerçekleştirme birimi görevini yerine getirir.
- l) Yönetimin vereceği eğitimle ilgili diğer görevleri yapar.
- m) **(Değişik:RG-27/10/2007-26683)** Programda eğitim etkinliği olarak yer alan kahvaltı ve öğle yemeğine katılır, çocukların düzenli olarak yemek yeme alışkanlığı kazanmalarını sağlar.
- n) **(Ek:RG-6/9/2008-26989)** Grubundaki çocukları gözlemleyerek üstün yetenekli çocukların rehberlik araştırma merkezine bildirimini sağlar.

Nöbetçi Öğretmen

Madde 21- Nöbet, okullarda öğretmen sayısı göz önünde bulundurularak eğitimi aksatmayacak şekilde, okul müdürü tarafından hazırlanan çizelgeye göre tutulur.

Bayanlarda 20, erkeklerde 25 yıl ve daha fazla hizmeti olan öğretmenlere nöbet görevi verilmez. Ancak gereksinim duyulduğunda bu öğretmenlere de nöbet görevi verilebilir.

(Değişik:RG-27/10/2007-26683) Ayrıca hamile öğretmenlere doğuma üç ay kala ve doğumdan itibaren bir yıl süre ile nöbet görevi verilmez. Ancak, istemeleri hâlinde nöbet görevi verilebilir.

Nöbet görevlerini,

Bağımsız anaokullarında görevli öğretmenler, okulun şartları ve öğretmen sayısı ile okulda uygulanan eğitim şekline göre okul müdürü tarafından hazırlanan nöbet çizelgesi doğrultusunda yerine getirirler.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Ana sınıfı öğretmenlerine nöbet görevi verilmez. Bu öğretmenler, bölümlerinin dışında ve okulda boş geçen derslerin doldurulmasında görevlendirilemez.

Nöbetçi öğretmen:

a) Okulda günlük eğitimin başlamasından yarım saat önce hazır bulunur ve çalışma süresinin bitiminden yarım saat sonra gerekli kontrolleri yaparak nöbet görevini bitirir.

b) **(Değişik:RG-20/02/2006-26086)** Eğitim ve yönetim işlerinin düzenli olarak yürütülmesinde, okul yöneticilerine yardımcı olur. Okulda çocuklara verilen kahvaltı ve öğle yemeği esnasında çocuklarla birlikte bulunur, grubundaki çocukların düzenli bir şekilde yemek yemelerini sağlar.

c) Okulun ısıtma, elektrik ve sıhhi sistemlerinin çalışmasını, temizliğinin yapılmasını, her türlü yangın tehlikesine karşı önleyici tedbirlerin alınmasını sağlar.

d) Olağanüstü durumlarda gerekli önlemleri alır ve durumu ilgililere bildirir. Okul nöbet defterine önemli olayları, aldığı önlemleri yazar ve imzalar.

e) Günlük erzakın ambardan çıkarılmasında ve okula gelen erzakın muayenesinde hazır bulunur.

Öğretmenler Kurulu

Madde 22- Öğretmenler kurulu okul müdürünün başkanlığında, müdür yardımcısı ve okulda görevli öğretmenlerden oluşur. Müdürün bulunmadığı zamanlarda öğretmenler kuruluna müdürün görevlendireceği müdür yardımcısı başkanlık eder. Okulda görevli usta öğreticiler kurul toplantılarına dinleyici olarak katılırlar.

Öğretmenler kurulu; eğitim yılı başında, ikinci yarıyıl başında, eğitim yılı sonunda ve okul yönetimince gerek duyulduğu zamanlarda toplanır.

Kurulun toplantı gündemi, müdür tarafından bir hafta önceden duyurulur. Olağanüstü yapılan kurul toplantılarında bu süre aranmaz.

Öğretmenler kurulu toplantılarında alınan kararlar, tutanakla tespit edilir ve toplantıya katılanlar tarafından imzalanır. Mazereti nedeniyle toplantıya katılamayanlar, tutanakta belirtilir ve bilgi edinmeleri için kendilerine okutturularak imzalatılır.

Kurul toplantılarının, eğitim saatleri dışında yapılması esastır.

Öğretmenler kurulunda:

- a) İlk toplantıda, önceki yılın değerlendirilmesi ile yeni eğitim yılı çalışma esasları belirlenir ve iş bölümü yapılır.
- b) Eğitim programları ile önceki yılın eğitim plânları incelenerek ortak bir anlayış oluşturulur.
- c) Meslekî yayınlar, eğitim alanındaki değişim ve yeni gelişmeler değerlendirilir.
- d) Yıl içinde kutlanması gereken özel gün ve bayramlar tespit edilir. Yıllık ve günlük plânlar ile gezi, gözlem plânları arasında birlik sağlanır.
- e) Çocukların yaş gruplarına göre kişilik gelişimi, sağlık, beslenme, sosyal ilişkiler, ekonomik ve aile durumları değerlendirilerek alınacak önlemler görüşülür.
- f) Ana sınıfı ve uygulama sınıfı öğretmenleri, bağlı bulundukları okulun kurul toplantılarına katılır ve okul öncesi eğitimi ile ilgili konuların değerlendirilmesini sağlar.
- g) Eğitim yöntem ve tekniklerinin uygulanmasında ve kullanılan eğitim materyallerinin geliştirilmesinde amaç-araç ilişkisi göz önünde tutulur.
- h) Aile eğitimi çalışmalarının plânlanmasında iş birliği sağlanır.
- ı) Eğitim yılı içinde yapılan toplantılarla ilgili çalışmalar gözden geçirilip değerlendirilir. Eksiklik ve aksaklıkların giderilmesi için alınacak önlemler görüşülür ve kararlaştırılır.

Zümre Öğretmenler Kurulu

Madde 23- Zümre öğretmenler kurulu toplantısı anaokulu, uygulama sınıfı ve ana sınıflarında okul müdürlüğünce yapılacak plânlamaya uygun olarak; öğretmenlerin okul öncesi eğitimin geliştirilmesi çalışmalarında ortak bir anlayış oluşturmaları, grupları ile ilgili eğitim etkinliklerinin uygulanmasında karşılaşılan sorunların çözüm yollarının araştırılması ve meslekî gelişmelerle ilgili bilgi alışverişinde bulunmaları için eğitim yılı başında, ortasında, sonunda ve ihtiyaç duyuldukça yapılır.

Meslekle İlgili Çalışmalar

Madde 24- Okul öncesi eğitim kurumlarında görevli yönetici ve öğretmenler, meslekle ilgili çalışmalarını eğitimin bitiminden 1 temmuza, eylül ayının ilk iş gününden eğitimin başlangıcına kadar olan sürede yaparlar.

Meslekî çalışmalarda; eğitim faaliyetleri, mevzuatta yapılan değişiklikler, eğitim metot ve teknikleri ile ilgili yenilikler ve gelişmeler, rehberlik, araştırma, planlama, aile eğitimi konularına öğretmenler kurulu ve zümre öğretmenler kurulu kararları doğrultusunda yer verilir.

Meslekî çalışma programı okul yönetimi tarafından hazırlanır, il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce onaylanır ve uygulanır.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Köy ve beldelerde görevli okul öncesi eğitimi öğretmenleri, derslerin kesiminden 1 temmuza kadar yapılacak meslekle ilgili çalışmaları, okul yönetimi ve millî eğitim müdürlüğünün bilgisi dâhilinde yaz tatilini geçirecekleri yerdeki bir okul öncesi eğitim kurumunda yapabilirler. Meslekle ilgili çalışmaları tatil adreslerinde tamamlayan öğretmenler, bu çalışmalara katıldıklarını gösterir okul müdürlüğünden alacakları yazıyı, eylül ayının ilk iş gününde bağlı bulundukları millî eğitim müdürlüğüne teslim ederler. Bu yazının bir örneği de okul müdürlüğünce saklanır.

Usta Öğretici

Madde 25- Usta öğreticiler, Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarında Sözleşmeli veya Ek Ders Görevi ile Görevlendirilecek Uzman ve Usta Öğreticiler Hakkında Yönetmelikte belirtilen esaslara göre Bakanlıkça tahsis edilen kontenjan çerçevesinde il millî eğitim müdürlüğünce seçilir, görevlendirilir ve malî yükümlülükleri il/ilçe millî eğitim müdürlüğünce yürütülür.

(Mülga ikinci fıkra:RG-29/8/2009-27334)**Memur**

Madde 26- Anaokullarında, yönetim ve hesap işleri için en az bir memur görevlendirilir.

Memur;

- a) Müdür veya müdür yardımcıları tarafından kendisine verilen yazışmaları yürütür.
- b) Gelen - Giden yazılarla ilgili dosya ve defterleri tutar. Yazışmaların asıl veya örneklerini dosyalayarak saklar ve gerekenlere cevap hazırlar.
- c) Kendisine teslim edilen gizli ya da şahıslarla ilgili yazıların gizlilik içinde saklanmasıyla sorumludur.
- d) Okulda görevli personelin özlük dosyalarını tutar ve bunlarla ilgili değişiklikleri işler.
- e) Okulun arşiv işlerini düzenler.
- f) Kurum personeline ait aylık, ücret, sosyal yardım, yolluk, sağlık, **(Mülga ibare:RG-31/7/2009-27305)** ... ve benzeri özlük haklarının zamanında ödenmesini sağlar, bunlarla ilgili belgeleri dosyalayarak saklar.
- g) Okulla ilgili malî işleri izler, gerekli iş ve işlemleri yapar ve bunlarla ilgili yazı, belge, defter ve dosyaları düzenleyerek saklar.
- h) Büro işleri ile ilgili olarak okul yönetimince kendisine verilen diğer görevleri yapar.
- ı) Uygulama sınıfı ve ana sınıfında, yukarıda sayılan görevleri bağlı bulunduğu okulun memuru yerine getirir.
- i) **(Ek:RG-6/9/2008-26989)** 18/1/2007 tarihli ve 26407 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan Taşınır Mal Yönetmeliğine uygun olarak okulun ambar memurluğu ve taşınır mal kayıt ve kontrol yetkilisi görevlerini yürütür.

Tabip

Madde 27- Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk sağlığı konusunda uzman bir tabibin bulunması esastır.

Okul tabibinin bulunmaması durumunda sağlık hizmetleri konusunda hükümet tabipliği, sağlık ocakları varsa sağlık eğitim merkezleri, ana çocuk sağlığı merkezleri ve benzeri kuruluşlardan yararlanılır.

Tabip;

- a) Çocukların periyodik sağlık kontrollerini yapar ve kayıtlarının tutulmasını sağlar.
- b) Kurum personelinin periyodik sağlık kontrollerini yapar.
- c) Salgın ve bulaşıcı hastalıklarla karşılaşmamak için gerekli önlemleri alır.
- d) Salgın ve bulaşıcı hastalıklarla karşılaşıldığında, yayılmayı engelleyici önlemleri alır ve ilgili kuruluşların bilgilendirilmesini sağlar.
- e) Kurumda bulunan tüm personele zaman zaman sağlıkla ilgili bilgiler verir.
- f) Yönetici ve öğretmenlerle iş birliği yaparak aile eğitimine katılır ve sağlık konusunda velileri aydınlatır.
- g) Kurum içinde ve dışında olabilecek kaza ve yaralanmalar konusunda çocukları ve kurum personelini aydınlatır, ilk yardımın temel kurallarının benimsenmesini ve doğru uygulanmasını sağlar.

Psikolog

Madde 28- Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı gelişimleri ve ortaya çıkabilecek sorunlarının çözülmesi amacıyla okul öncesi eğitim kurumlarında bir psikologun bulunması esastır.

Okul psikologunun bulunmaması durumunda, çocukların psikolojik sağlık hizmetleri konusunda il/ilçe imkânlarından yararlanılır.

Psikolog;

- a) Çocukların psikolojik açıdan sağlıklı gelişimleri için gerekli önlemleri alır.
- b) Gereken testlerin yapılmasını ve kayıtlarının tutulmasını sağlar.
- c) Ruh sağlığı ve çocuk ruh sağlığı konularında kurumda bulunan tüm personele zaman zaman bilgiler verir.
- d) Aile eğitimi çalışmalarının plânlanması ve uygulanmasına aktif olarak katılır.
- e) Yapılan kontrollerde ortaya çıkan veya veli/öğretmen tarafından tespit edilen sorunlar ve sorunlu çocuklar ile ilgili özel çalışmalar yapar.
- f) Uzun süreli/sürekli hastalık, kaza, yaralanma, parçalanmış ailelerin çocukları ve ebeveynlerinden ayrı yaşama zorunluluğu konularında ilgili yönetici, öğretmen ve diğer personeli aydınlatır. Doğru teşhis konulmasını ve tedavisinin yapılmasını sağlar.
- g) Varsa özel eğitim gerektiren çocukların entegre eğitimlerine katılarak yapılan eğitime destek verir.

Aşçı

Madde 29- Anaokulu ve uygulama sınıflarında çocukların besinlerini hazırlamak üzere en az bir aşçı görevlendirilir. Aşçı, bulunamaması durumunda bu görev, aşçılık kurs belgesi bulunan bir hizmetliye yaptırılabilir. Aşçı okul müdürüne, görevli müdür yardımcısına ve nöbetçi öğretmene karşı sorumludur.

Çocukların besinlerini hazırlamakla görevli olan aşçı;

- a) Günlük yemek listesine göre kendisine teslim edilen besin maddelerini nöbetçi öğretmenin gözetim ve denetimi altında, sağlık ve temizlik kurallarına uygun olarak hazırlar ve pişirir. Yiyeceklerin kalitesi ve görüntüsü bozulmadan dağıtımını yapar.
- b) Teslim aldığı besin maddelerinin bozulmayacak şekilde saklanmasını, eksiksiz olarak hazırlanmasını, yerinde kullanılmasını ve israf edilmemesini sağlar.
- c) Mutfakta kullanılan kapların temiz bulundurulmasına özen gösterir, mutfağın genel temizlik ve çalışma düzenini sağlar.
- d) Okul yönetimince hazırlanan yemekhane talimatnamesinde belirtilen diğer görevleri yapar.

Kaloriferci

Madde 30- Anaokullarında ısıtma işlerinde çalıştırılmak üzere bir kalorifercinin bulunması esastır.

Kalorifercinin bulunmadığı durumlarda bu hizmet, kurstan geçirilerek sertifika alan hizmetli tarafından yürütülür.

Kaloriferci;

- a) Kazan dairesini temiz ve düzenli olarak hizmete hazır tutar.

- b) Kaloriferin talimata uygun olarak yakılmasını ve sistemin düzenli olarak çalışmasını sağlar.
- c) Kaloriferin yakılmadığı zamanlarda okul yönetimince kendisine verilen işleri yapar.
- d) Kaloriferci, yöneticilere ve nöbetçi öğretmene karşı sorumludur.

Şoför

Madde 31- Anaokullarında görevlendirilen şoför, okula tahsis edilen taşıtın zimmetini üzerine alır ve taşıtın kullanılması ile bakımından müdüre karşı sorumludur.

Teknisyen

Madde 32- Anaokulunun imkân ve özelliklerine göre elektrik, elektronik, makine onarımları, su, havagazı, kalorifer tesisatları, marangozluk ve benzeri işlerde görevlendirilmek üzere bir teknisyen bulundurulur. Teknisyen kendisine verilen görevlerin yürütülmesinde okul müdürüne karşı sorumludur.

Hizmetli

Madde 33- Okul öncesi eğitim kurumlarında her grup için bir hizmetli bulundurulur. Uygulama sınıfları ile ana sınıflarında bu görevler, bağlı bulundukları kurumların hizmetlileri tarafından yürütülür.

Ancak hizmetli atanamaması/görevlendirilememesi durumunda, anaokullarında biri bayan olmak üzere en az iki hizmetli, ana sınıfı ve uygulama sınıflarında ise her grup için bir hizmetli görevlendirilir.

Hizmetli;

- a) Okul binası ve okuldaki eşyaların temizliğini, basit bakım ve onarımlarını yapar.
- b) Okula gelen-giden çeşitli malzeme ile araç-gereci gerekli yerlere taşır ve yerleştirir.
- c) Okul yönetimince yapılacak plânlama ve iş bölümüne göre her türlü yazı ve dosyayı dağıtır ve toplar.
- d) Hizmet yerlerinin aydınlatma ve ısıtma işlerinde çalışır.
- e) Bekçinin bulunmadığı durumlarda dönüşümlü olarak gece nöbeti tutar.
- f) Okul bahçesinin ve bahçe araç - gerecinin temizlik, bakım ve onarımı ile ilgili bahçıvanlık hizmetlerini yapar.
- g) Yönetici ve öğretmenler tarafından kendisine verilen hizmetlerle ilgili diğer görevleri yerine getirir.

Uygulama sınıfları ile ana sınıflarında bu görevler, bağlı bulundukları kurumların hizmetlileri tarafından yürütülür.

Bekçi

Madde 34- Anaokullarında görevli gece bekçisi veya nöbetle gece bekçiliği görevini yapan hizmetli, nöbet talimatnamesine uygun olarak nöbeti süresince okul bina ve eklentilerinin güvenliğini sağlar.

Bu görevleri yaparken okul müdürüne, ilgili müdür yardımcısına ve nöbetçi öğretmene karşı sorumludur.

Hizmetli sayısı iki ve daha az olan okullarda gece bekçiliği görevi yürütülmez. Durum en yakın emniyet birimine yazılı olarak bildirilir.

DÖRDÜNCÜ KISIM

Malî Hükümler

Ücret Tespit Komisyonu

Madde 35- (Değişik birinci fıkra:RG-20/02/2006-26086) Ücret tespit komisyonu eğitime destek sağlanması amacıyla çocukların beslenme, temizlik ve sağlık giderleri ile kurumun/ana sınıfı ve uygulama sınıfının genel temizlik ve diğer hizmetleri için velilerden alınacak aylık ücreti tespit eder.

Ücret Tespit Komisyonu, Okulun bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürünün başkanlığında; okul öncesi eğitimden sorumlu millî eğitim müdür yardımcısı veya şube müdürü, anaokulu ve bünyesinde ana sınıfı bulunan her derece ve türden birer okul müdürü ve bölüm şefi ile anaokulu, ana sınıfı ve uygulama sınıfı öğretmenleri arasından seçilecek birer temsilci varsa bu işte görevli memur veya döner sermaye saymanı ile velilerin kendi aralarından seçecekleri iki temsilciden oluşur.

Ücret tespit komisyonu, her eğitim yılının sonunda toplanır. Kararlar oy çokluğuyla alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın oyu iki oy sayılır.

Alınacak Ücretin Tespiti

Madde 36- (Değişik birinci fıkra:RG-20/02/2006-26086) Okul öncesi eğitim kurumlarında, eğitime destek sağlanması amacıyla çocukların beslenme, temizlik ve sağlık giderleri ile kurumun/ana sınıfı ve uygulama sınıfının genel temizlik ve diğer hizmetleri için velilerden alınacak aylık ücretin taban/tavanı tespit edilirken; eğitimin tam veya yarım gün/ikili eğitim olması, çevrenin ekonomik durumu ve okulun sağladığı imkânlar göz önünde bulundurulur. Tespit edilecek aylık ücretin tavanı hiçbir şekilde okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesini engelleyecek, velilerin ekonomik durumlarını zorlayacak şekilde yüksek tutulamaz.

Ücret tespit komisyonu, belirlenen süre içinde toplanır ve okul yönetimince alınacak aylık ücret miktarını tespit eder.

Komisyon kararı, valiliğin onayından sonra yürürlüğe girer. Karar, okul müdürlüklerince velilere duyurulur. Belirlenen taban ve tavan ücretler, il millî eğitim müdürlüklerince Bakanlığa bildirilir.

Ücretin Alınması

Madde 37- (Değişik:RG-20/02/2006-26086)

Okul yönetimi, velilerden alınan aylık ücret için bankalardan birinde hesap açar. Veliler, kendileri ile yapılan sözleşmeye göre, çocuklarının aylık ücretini **(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989)** her ayın 15 ini takip eden ilk üç iş günü içinde banka hesabına yatırarak dekontunu okul yönetimine teslim eder. Banka olmayan yerleşim birimlerinde aidatlar, grup öğretmeni tarafından velilerden belge karşılığında alınır ve tutanakla okul yönetimine teslim edilir. Okul yönetimince o ay içinde bankadaki hesaba yatırılır. Yaz aylarında yapılan eğitimde velilerden o yıl için tespit edilen ve alınan aidat miktarı kadar ücret alınır.

(Değişik:RG-27/10/2007-26683) Eylül ve haziran aylarında okulun eğitime açık olduğu günlerin ücreti alınır. Yarıyıl tatilinde ise aylık aidat tam olarak tahsil edilir. 15 gün ve daha uzun süreli rapora dayalı devamsızlıklar ile yangın, doğal afet, salgın hastalık, iklime dayalı olağanüstü durumlarda; mülkî makamların ve hıfzıssıhha kurulunun gerekli görmesi ve aralıksız 15 gün veya daha fazla süre ile eğitime ara verilmesi durumunda, önceden alınan ücret bir sonraki ayın ücretine sayılır.

Bünyesinde ana sınıfı bulunan her derece ve türdeki okullarda velilerden alınan ana sınıfı aidatları, bu Yönetmeliğin 36 ncı maddesinde belirtilen esaslar doğrultusunda asgarî düzeyde tespit edilir ve sadece ana sınıflarının ihtiyaçlarında kullanılır.

Aylık aidatlar, velilerin istekleri dışında topluca tahsil edilemez. Belirlenen ücretin dışında kayıt için velilerden ayrıca ücret alınmaz.

Velilerden alınan ücret, hiçbir şekilde amacı dışında kullanılamaz.

Bütçenin Hazırlanması

Madde 38- Okul öncesi eğitim kurumlarında ücret tespit komisyonunca belirlenen ve velilerden alınan ücretlerden oluşan gelirin harcamasını gösteren tahmini bütçe, eğitim yılı başında hazırlanarak il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün onayına sunulur.

Bütçe taslağında hizmet alımları dahil, gelir ve giderler ayrıntılı olarak gösterilir. İlgili defterler mevzuata uygun olarak zamanında ve eksiksiz tutulur.

Okul yönetimi bütçede gösterilen gider kalemleri dışında harcama yapamazlar. Bütçenin gider kalemleri arasındaki aktarmalar il/ilçe müdürünün onayı ile yapılır.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Anaokulunun bütçesi, onaylanmasından sonra en geç bir hafta içinde e-okul sistemine işlenir.

(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989) İhale Komisyonu

Madde 39- (Değişik:RG-27/10/2007-26683)

Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitime destek sağlanması amacıyla çocukların beslenme, temizlik ve sağlık giderleri ile kurumun/ana sınıfı ve uygulama sınıfının genel temizlik ve diğer hizmetleri için ihtiyaç duyulan malzemelerin alımını yapmak üzere ihale yetkilisi, biri başkan olmak üzere, ikisinin ihale konusu işin uzmanı olması şartıyla, ilgili idare personelinden en az dört kişinin ve muhasebe veya malî işlerden sorumlu bir personelin katılımıyla kurulacak en az beş ve tek sayıda kişiden oluşan ihale komisyonunu, yedek üyeler de dahil olmak üzere görevlendirir.

Müdür yardımcısı bulunmayan okullarda **(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989)** ihale komisyonuna müdürün görevlendireceği bir öğretmen başkanlık eder.

Okulda yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması hâlinde, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki idarelerden komisyona üye alınabilir.

(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989) İhale komisyonu görevlerini, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ile 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu hükümlerine göre yürütür.

Malzeme alımına ihtiyaç duyulduğu zamanlarda **(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989)** ihale komisyonu eksiksiz olarak toplanır. Komisyon kararları çoğunlukla alınır. Kararlarda çekimser kalınmaz. Komisyon başkanı ve üyeleri oy ve kararlarından sorumludur. Karşı oy kullanan komisyon üyeleri gerekçesini komisyon kararına yazmak ve imzalamak zorundadır.

Komisyonca alınan kararlar ve düzenlenen tutanaklar, başkan ve üyelerin adları, soyadları ve görev unvanları belirtilerek imzalanır.

Yapılacak her türlü harcamalar, 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Merkezî Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğine uygun olarak yapılır. İlgili defterler zamanında ve eksiksiz tutulur.

(Değişik başlık:RG-6/9/2008-26989) Muayene ve Kabul Komisyonu

Madde 40- (Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989) Muayene ve Kabul Komisyonu, kurumlarda bu Yönetmeliğin 39 uncu maddesi hükmünce **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** muayene ve kabul

işlemlerini yapmak üzere müdür tarafından görevlendirilecek bir müdür yardımcısının başkanlığında, öğretmenler kurulunca bir yıllık süre için seçilen iki öğretmen ile ilgili memurdan oluşur.

Öğretmen ve personel sayısı yetersiz olan okullarda bu komisyon, il/ilçe millî eğitim müdürlüğü tarafından görevlendirilecek öğretmenlerden oluşturulur.

(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989) Muayene ve Kabul Komisyonu ihtiyaç duyulan zamanlarda toplanır. Kararlar oy çokluğuyla alınır. Oyların eşit olması durumunda başkanın oyu iki oy sayılır.

Komisyon, şartname ve sözleşmeler uyarınca satın alınan eşya, araç ve gereci muayene ve kontrol ederek, 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununun 11 nci maddesi ile bu madde uyarınca çıkarılan **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** 19/12/2002 tarihli ve 24968 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mal Alımları Denetim, Muayene ve Kabul İşlemlerine Dair Yönetmelik hükümlerine göre kabul veya geri çevirmek üzere gereken işlemleri yapar.

Bu komisyon, aynı zamanda **(Değişik ibare:RG-6/9/2008-26989)** Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre her yıl sonunda demirbaş eşya ile kullanılmayan eşya, araç ve gerecin sayım ve denetimi ile ilgili görevleri yapar. **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** Muayene ve kabul ve sayım işleri ile ilgili kararları okul müdürünün onayına sunar.

Hizmetin Satın Alınması

Madde 41- Bedelleri velilerden alınan aylık ücretlerden karşılanmak üzere yemek, sağlık, temizlik, zorunlu hâllerde muhasebe ve güvenlik hizmetleri dışarıdan satın alınabilir. **(Değişik son cümle:RG-31/7/2009-27305)** Bu işlemler, Yönetmeliğin 39 uncu maddesinde belirtilen İhale Komisyonu ile 40 ıncı maddesinde belirtilen muayene ve kabul komisyonlarınca yapılır.

Velilerden alınan aylık ücretlerin harcanmasında **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** harcama birimi görevini müdür, **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** gerçekleştirme birimi görevini müdür tarafından görevlendirilen müdür yardımcısı/öğretmen, muhasebe görevini de bu maksatla görevlendirilen personel yürütür. Bu personelin izinli, raporlu veya görev mahalli dışında görevli olduğu zamanlarda; söz konusu hizmetler vekâleten görevlendirilen personel tarafından yürütülür.

(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305) Harcama birimi, **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** gerçekleştirme birimi ve muhasebe memurluğu görevlerinden ikisi, bir kimse üzerinde birleşemez. Kurumun her türlü nakit, mal, hak ve alacakları kamu varlığı hükmündedir.

Okulda yeterli personelin bulunmaması durumunda, okulun bulunduğu il/ilçe millî eğitim müdürlüğünün teklifi ve valilik/kaymakamlıkça uygun görülecek kişiler, **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** gerçekleştirme birimi ve muhasebe memurluğu görevlerini yerine getirirler.

Okulda çalıştırılan sözleşmeli personelin iş ve işlemleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının ilgili mevzuatına göre yürütülür.

Hesap Açılacak Banka ve Yetki Kullanımı

Madde 42- Kurumun parası bankalardan birinde, kurum adına açılacak tek hesapta bulunur. Kurum adına hesap açmaya veya kapatmaya, bu hesaptan para çekmeye, ödeme yapmaya veya havale göndermeye; müdür **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** (harcama yetkilisi)- muhasebe memuru veya müdür yardımcısı **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** (gerçekleştirme görevlisi)- muhasebe memuru, ikili müşterek imzaları ile yetkilidir. **(Değişik cümle:RG-20/02/2006-56086)** Bu yetkililerin imza sirküleri **(Değişik ibare:RG-31/7/2009-27305)** harcama yetkilisince onaylanarak ilgili banka şubesine önceden verilir.

Ödemeler, genellikle bankadan alacaklı kişi ya da kurum adına düzenlenecek çek, ödeme veya gönderme emriyle yapılır. Hiçbir şekilde hamiline yazılı çek düzenlenemez. Ancak, 4734 Sayılı

Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi ile belirlenen limitin 1/10 una kadar olan ödemeler, personele verilecek iş avansları ile yapılabilir.

Uygulanacak Muhasebe Sistemi

Madde 43- (Değişik birinci fıkra:RG-27/10/2007-26683) Anaokullarının muhasebe uygulamalarında 30/12/2005 tarihli ve 26039 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarınca İşletilen Sosyal Tesislerin Muhasebe Uygulamalarına Dair Esas ve Usullerin hükümleri uygulanır.

Her muhasebe kaydının tevsik edici (ispatlayıcı) bir belgeye dayanması ve malî sonuç doğuran her işlemin muhasebe kayıtlarında gösterilmesi zorunludur.

Kefalet

Madde 44- (Mülga:RG-20-/02/2006-26086)

Döner Sermayeli Kurumlar

Madde 45- 3423 sayılı Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Meslekî ve Teknik Öğretim Okulları Döner Sermayesi Hakkında Kanun kapsamına giren uygulama sınıflarının malî ve muhasebe işlemleri döner sermaye mevzuatı hükümlerine göre yürütülür.

Ancak, ihale ile ilgili işlemlerde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu ile 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu hükümleri uygulanır.

BEŞİNCİ KISIM

Tutulacak Defter, Dosya ve Formlar

Defter, Dosya ve Formlar

Madde 46- Okul öncesi eğitim kurumlarında, kurumun özelliğine göre Ek-8 de yazılı defter, dosya ve formlar kullanılır.

Bütün defterlerin sayfalarının birleştiği yer okul mühürü ile mühürlenir. Defterlere ilk sayfadan başlayarak sayfa numaraları yazılır ve defterin kaç sayfadan oluştuğu belirtilerek onaylanır.

ALTINCI KISIM

Diğer Hükümler

Atatürk Köşesi

Madde 47- Anaokullarında eğitim etkinliklerinin yapıldığı alanların dışında uygun bulunan bir yerde, Atatürk inkılâp ve ilkelerini içeren anlamlı bir kompozisyon oluşturacak şekilde Atatürk Köşesi düzenlenir ve köşe sürekli güncelleştirilir.

Denetim

MADDE 48 – (Değişik:RG-21/7/2012-28360)

Okul öncesi eğitim kurumlarının denetimi, il eğitim denetmenlerince ilgili mevzuat hükümlerine göre yapılır.

Kılık -Kıyafet

Madde 49- Kurumlarda görevli yönetici, öğretmen, memur, sözleşmeli, geçici ve diğer personelin giyiminde sadelik, temizlik ve hizmete uygunluk esastır. Kılık-kıyafetlerde,25/10/1982 tarihli ve 17849 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışan Personelin Kılık ve Kıyafetine Dair Yönetmelik, 7/12/1981 tarihli ve 17537 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Millî Eğitim Bakanlığı ile Diğer Bakanlıklara Bağlı Okullardaki Görevlilerle Öğrencilerin Kılık Kıyafetlerine İlişkin Yönetmelik esaslarına uyulur.

Özel Gün ve Bayramları Kutlama Etkinlikleri

Madde 50- Özel gün ve bayramlar, okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların yaşlarına, gelişimlerine ve eğitim programlarına uygun olarak sınıf içi etkinlikler ile okul merkezli olmak kaydıyla eğitim etkinlikleri şeklinde düzenlenir.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Bu etkinlikler, öğretmenlerin birlikte hazırlayacakları program çerçevesinde yapılır. Okul öncesi eğitimin tanıtımı ve yaygınlaştırılması amacıyla çocukların gelişim düzeyi ve velilerin ekonomik durumları da dikkate alınarak okul öncesi eğitimi yıl sonu şenlikleri düzenlenebilir.

Okul öncesi çağı çocuklarına yönelik il dışı gezileri, çocukların anne-babalarının katılımı ve valilik onayıyla düzenlenebilir.

Velilerin Etkinliklere Katılımları

Madde 51- Veliler, istekli olmaları durumunda okul yönetiminin hazırlayacağı program doğrultusunda eğitim etkinliklerine katılabilirler.

Aile eğitimi ile ilgili etkinlik ve toplantılara, okul yönetimi velilerin katılımlarını sağlar.

Özel Okul Öncesi Eğitim Kurumları ile İlgili İş ve İşlemler

Madde 52- Özel okul öncesi eğitim kurumlarının açılması, kapatılması, çalışma saat ve süreleri, kayıt-kabul, öğrenci kontenjanları, devam-devamsızlık, okul ücretleri, sınıf mevcutları, personelin seçimi, atanması ve benzeri konulardaki işlemler, Özel Öğretim Kurumları mevzuatında belirtilen esaslara göre yapılır.

İlk Yardım Dolabı-İlk Yardım Çantası

Madde 53- Okul öncesi eğitim kurumlarında, kaza ve acil durumlarda kullanılmak üzere standartlara uygun olarak ilk yardım dolabı ile ilk yardım çantası ve bunlara ait araç ve malzeme bulundurulur.

Dolapta doktor tavsiyesine göre kullanılması gereken ve reçete ile alınan ilâçlar bulundurulamaz ve çocuklara kullandırılmaz.

Bahçe Düzenlemesi

Madde 54- Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim etkinliklerinin sağlıklı ve uygun bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır. Düzenlemeler eğitimin olmadığı zamanlarda yapılır.

(Değişik:RG-6/9/2008-26989) Bu düzenleme yapılırken; çocukların motor becerilerinin ve bilişsel gelişimlerinin desteklenmesi, gezip oynamalarına imkân sağlanması, çevre sevgisinin kazandırılması, trafik eğitim pisti, kum havuzu, bahçe oyun araçları ve bahçenin ağaçlandırılması için yeterli toprak alanın bulundurulmasına özen gösterilir.

Kazanım Değerlendirme Dosyası

MADDE 55 – (Başlığı ile birlikte değişik:RG-31/7/2009-27305)

Okul öncesi eğitim kurumlarında, Okul Öncesi Eğitim Programına göre çocukların gelişim ve eğitim durumlarıyla ilgili olarak her çocuk için kazanım değerlendirme dosyası tutulur.

Öğrenci Dosyası, Gelişim Raporu ve Katılım Belgesi

MADDE 56 – (Değişik:RG-31/7/2009-27305)

E-okul sisteminde her çocuk için öğrenci dosyası tutulur.

Bu Yönetmeliğin 55 inci maddesindeki kazanım değerlendirme dosyası bilgileri doğrultusunda hazırlanan Gelişim Raporu (EK-10), her dönem sonunda e-okul sistemine işlenerek bir örneği veliye verilir.

Okul öncesi eğitimini tamamlayan veya okul öncesi eğitim kurumlarına en az bir eğitim yılı devam eden çocuklara, e-okul sisteminde düzenlenen Katılım Belgesi (EK-11) verilir. Çocukları başarılı veya başarısız gösteren; karne, diploma ve benzeri adlar altında hiçbir belge verilemez.

Öğrenci dosyası ile gelişim raporuna, pedagojik değeri olmayan ve gizliliği gerektiren bilgiler işlenmez.

Öğretmenler ile okul yönetimi bu bilgilerin sisteme zamanında işlenmesinden sorumludur.

Binanın Kullanılması

Madde 57- Anaokulu binaları amacı dışında kullanılamaz. Hangi nedenle olursa olsun, projede belirtilen kullanım alanlarında izinsiz değişiklik yapılamaz.

(Ek başlık:RG-6/9/2008-26989) Çocuk kulüpleri

EK MADDE 1 – (Ek:RG-27/10/2007-26683)

Personel ve fizikî imkânları yeterli olan okul öncesi eğitim kurumlarında, velilerin istemeleri hâlinde çocukların eğitimlerinin desteklenmesi amacıyla eğitim saatleri dışındaki zamanlarda faaliyet göstermek üzere çocuk kulüpleri kurulabilir. Çocuk kulüplerinin çalışma usul ve esasları Yönerge ile belirlenir.

Gezici sınıflar

EK MADDE 2 – (Ek:RG-6/9/2008-26989)

Kenar bölge ve kırsal kesimdeki ekonomik durumu yetersiz aile çocuklarının okul öncesi eğitimden yararlandırılması amacıyla gezici otobüs içerisinde ücretsiz okul öncesi eğitim hizmeti veren gezici sınıflar açılabilir. Gezici sınıfların çalışma usul ve esasları yönerge ile belirlenir.

Tatil günleri

EK MADDE 3 – (Ek:RG-6/9/2008-26989)

Okul öncesi eğitim kurumlarının tatil günleri ve dönemleri aşağıda belirtilmiştir:

a) 17/3/1981 tarihli ve 2429 sayılı Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanunda belirtilen;

1) Cumhuriyet Bayramı (28 Ekim günü öğleden sonra başlar, 29 Ekim günü akşamı sona erer),

2) Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı (23 Nisan günü),

3) Atatürk'ü Anma ve Gençlik ve Spor Bayramı (19 Mayıs günü),

4) Zafer Bayramı (30 Ağustos günü),

5) Ramazan Bayramı (Arife günü saat 13.00'de başlar 3,5 gündür),

6) Kurban Bayramı (Arife günü saat 13.00'de başlar 4,5 gündür),

7) Yılbaşı Tatili (1 Ocak günü),

b) Cumartesi ve Pazar günleri,

c) 24 Nisan, 20 Mayıs ve mahalli kurtuluş günleri,

d) Başlama ve bitiş tarihleri Bakanlıkça belirlenen yarıyıl ve yaz dönemleri.

İçme suyu ve deposu

EK MADDE 4 – (Ek:RG-6/9/2008-26989)

Okullarda sürekli olarak sağlıklı ve yeterli miktarda içme ve kullanma suyunun bulundurulması zorunludur. Su depolarının temizlik ve bakımının yapılmasına özen gösterilir. Depoların temizliği ve ilaçlanması, il sağlık müdürlüğü ve belediyelerle iş birliği yapılarak çocukların okulda bulunmadıkları zamanlar ile yarı yıl ve yaz tatili dönemlerinde yapılır.

YEDİNCİ KISIM

Yürürlük Hükümleri

Yürürlükten Kaldırılan Yönetmelik

Madde 58- Bu Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle 26/2/2002 tarihli ve 24679 sayılı Resmî Gazete' de yayımlanan Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği, ek ve değişikliği ile birlikte yürürlükten kaldırılmıştır.

Yürürlük

Madde 59- Maliye Bakanlığı ve Sayıştay'ın görüşü alınarak hazırlanan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 60- Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Eğitim Bakanı yürütür